

پولان تھٹک

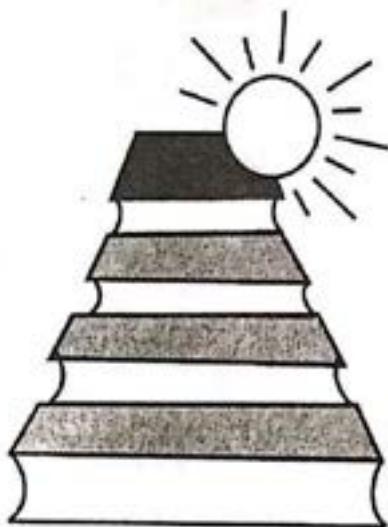
محمدیناہ بلوچ

پولان نہنک

محمد پناہ بلوچ

پولان نہنک

محمد پناہ بلوچ

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

www.balochiacademy.org

Email: balochiacademy@gmail.com

③ بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

کتاب عنام :	بولان تھنک
پڑ و پول :	محمد پناہ بلوچ
کمپیوٹر کمپوزر :	نذر بلوچ
ڈیزائنگ :	گوہرام بلوچ
پروف و انوک :	محمد پناہ بلوچ
اولی چاپ :	2012ء
لیکو :	1000
بها :	350
چھاپ جاہ :	Hi-Tech کوئٹہ

ISBN: 978-969-9768-04-4

www.bolantehnik.cominfo@bolantehnik.com

منت واری

من وئی دراہیں شرفداریں سگت نہ براٹائی منت واراں کہ آہاں اے کتاب لکھن وخت معلوم
 داری نہیں جم کنخا پہ منی کمک کتع نہ حاسیں وزیر و اڑھ عبد الواحد بندیگ، و اڑھ اشیر عبد القادر شاہوائی نہ
 و اڑھ عبد الصبور بلوچ ۽ کہ آہاں منی راہشونی و دلبدی کتع۔ بلوچی اکیدی ۽ کارندہ و اڑھ گوہرام بلوچ نہ
 و اڑھوندز بلوچ ۽ اے کتاب سر جم کنخا گوں دل ۽ حب نہ و اہغاں کارکتع۔ آہانی راہشونی کمک نہ دلبدی
 ۽ سوب نہ منی اے کتاب پیلو بیٹغ۔

لڑ

v	ناداٹ	-1
vi	شنگ کار عیال غولیکہ	-2
vii	سرلوز	-3
1	بولان نام عپدھ پشت	-4
7	نامی ایں شیرہ غوہانی نام غبرزی	-5
8	بولان تھنک غراجدفترے تاک	-6
48	مہر گڑھ	-7
50	بولان تھنک عزیارت	-8
55	بولان تھنک عشہر کو خ غمیغ	-9
59	دگ غمرک	-10
60	ریلوائی لین	-11
64	سرپ / سرنگ	-12
67	محچہ بندی جاہ	-13
98	بولان تھنک عیں غسوادے ہند	-14
101	بولان تھنک شعرانی تقاضہ	-15
131	بولان تھنک عبار و امنغ نامغ	-16

145	بولان تھنک ء آسراتی	- 17
146	بولان تھنک ء معدن	- 18
148	ڈریگ، کاہ غوچہ	- 19
206	لذی زناور	- 20
206	مرغ	- 21
207	سوزی / سبزی	- 22
219	پصل غفلہ	- 23
226	اولاک غسہہ دار	- 24
233	اولاک غسہہ دار اپنی باروا گالبند	- 25
236	مالداری غرکشت غرکشارے تھا کارمزیں گالبند	- 26
250	کشت غرکشارے اوزار	- 27

ذامدان

بلوچ راج ۽ هاشمند کانی نام ۽ کہ آں ڏيپه ۽ کوه ۽ دامان حلق ۽ کوچھ جيز غ ۽ پٹ آنی تھا گیدي سوت، ليلوئي، زهير وک، موتيگ، چاق، ٻتل، گشتن، وشكند، ۽ گيدي کسو آنی ڏريپهاوڻي شهد ۾ زوان ۽ را پھر ۾ غفت ۽ زيندغ دار غفت -

شنگ کارءِ حیال ء لیکھہ

محمد پناہ بلوچ باز شریں نوشت کارے آنہی ء بلوچستان ء ہر تک پہنات ء باروءَ و تی قلم ء کارگپتگ، غُکوں دل پہکیں نوشتا کافی تھا بلوچستان ء واڑہ ء ”بولان تھنک“ (درہ بولان) ء بارہ ء باز جوانیں غبے دروریں پٹ و پولی کارے گتہ۔ واڑہ دت بولان ء کوہ غدمگان گشتہ۔ غ بولان ء نامی میں ہند غُگ ء اودءَ جر، کاہ غ بلوچ، درشک غ کوہی ساہدارانی بارہ غ پنجیں معلوم داری میں مواد جم گتہ کہ پیش ء بولان ء باروءَ پچش معلومات نہ بوتے۔

واڑہ محمد پناہ بلوچ ء گوں مز نیں پڑو دی ء بولان ع راج دپڑ (تاریخ) ء ابیدنامی میں تاریخی میں جیل ء آئی تھابندی میں بلوچ سروگالی باروءَ و تی حیالاں درشاں گتہ۔ ہنچو بولان ء دگ غ راہ، سڑک غ ریل ء نڈیل (سرنگ) ریل ء ٹسک، بولان باروا شاعری غ مہر گڑھ وڑیں کہنیں نشانانی باروءَ تاریخی مواد دی و تی کتاب غ اوارکتہ۔

اے پنجیں تاریخی، دود غ ربیدگی غ لوز انگی (ادبی) بے میں کتابے کہ بلوچستان ء باروءَ پٹ و پولی کواس شا لشی باز پائندگ زرت کن انت غ پنجو اے کتاب بلوچی اکیڈمی ء کتابانی تھا باز جوانیں گیشی ے بیت۔

سر لوز

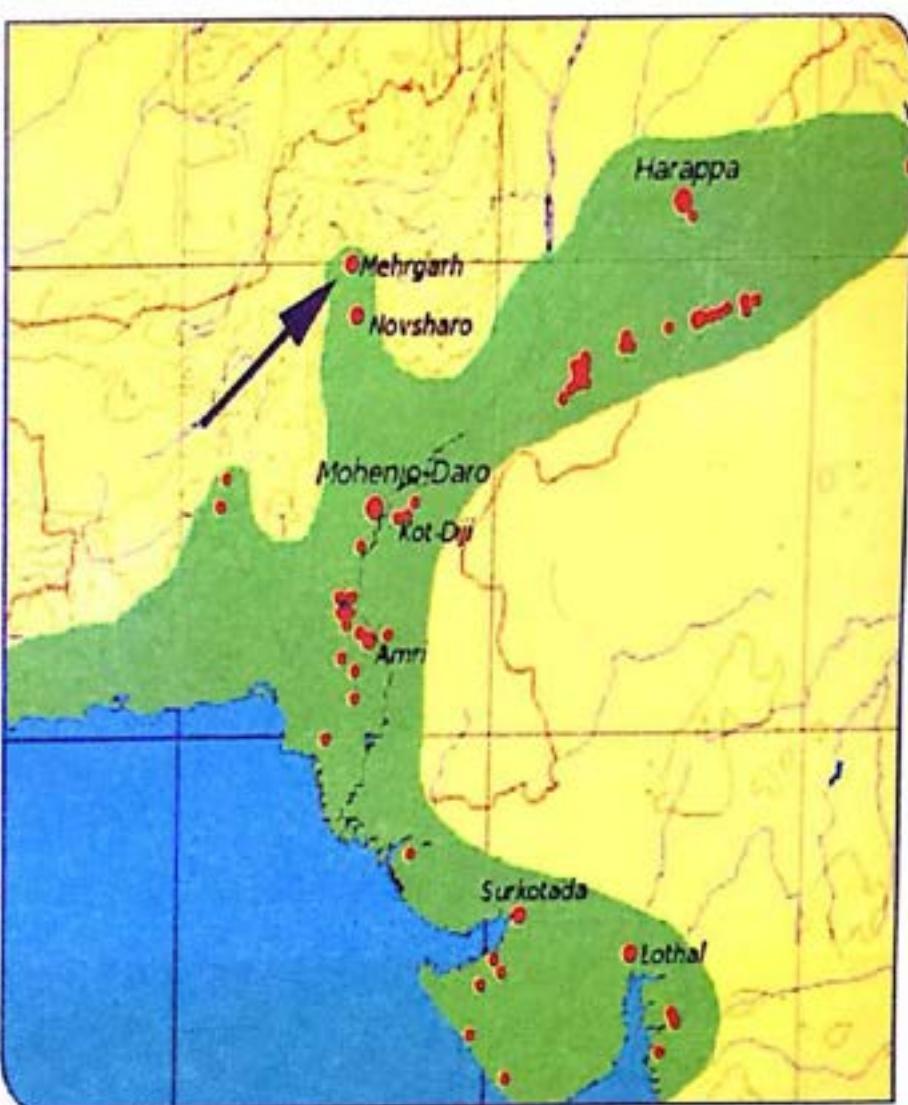
بولان تھنک ولی زید اریں کو غودا مان، جرن بوجھ، کاہن دار، مرغ نہ سہد دار کو خن غمیتھاں گوں دگ غسرک عذر یہا عشہ حاڑر (رندلی) آتا کو لپور 63 کلومیٹر غربی لوائی لائیں شہ مشکاف کو لپور 63 میل دراڑی آ بلوج راجد فتر ع تھا مز نیں ارزشت داریت۔ ولی کش آ گوری داماں آ گوں یک سب ڈویژن انت۔ آں 1883 شہ بگرتا 1907 شش وارونختے بی، وختے کوئہ غونختے قلات ایجنسیاں گوں ھوار اٹ۔ 1955 آون یونٹ ع بر جاہ بیخ وختے بی ضلع گشان آ ضلع قلات آ گوں ھوار کنخ بیخ۔ 1965 آ ضلع کچھی ع جوڑ بیخ عسا پکھی آ گوں ھوار کنخ بیخ۔ اے ضلع عنام وختے بولان وختے کچھی ع نام آ بدل کنخ پیش۔ بولان تھنک اے وختے ضلع کچھی ع یک سب ڈویژن پچھے ع تھا انت۔ بولان تھنک آ بھاڑیں راجانی گوزغ، جنگ غ محیرہ، گشت غ ھون، وٹ مہ ولی نا تپا کیانی آ ھواری آ بھاڑیں ویل دیخت۔ وختے کہ ما راجد فتر عسا پھشا نک دیوں تو مار اوٹی راجد پتھر اپہر ھم بیث۔ بلے شاھی ع سبق زیر غ ھم زلوری انت۔ پھیشی آ من یک کسانے نو در برے ع ارزشت آ ولی کتاب بولان تھنک ع سرانوشت کنخ۔ من زاناں کہ پٹ غ پول ع کار بھاڑگر ان انت غ میے وڑیں نو خیں نو در برے آھی ع لوٹاں پیلوگت نہ کوت بلے کار کنھی اٹ۔ من یک جوانیں پٹ غ پول کار وڑ آ مز نیں وختے بولان تھنک ع تھا سرگڑ دانی نہ کنخ۔ ولی زانت کار غ قلم کارانی نو شاک، کتاب غ شہ کسانی آ بولان ع راہ آ شال آ آخ غ ھرو غ آ علاقہ ای تھا سیالداری آ دوست آ سکتا نی گوں حال آ احوال ذریعہا یک کسانیں تجدے کنخ۔ ایسی آ تھا انگت گہتری ع زاورت انت۔

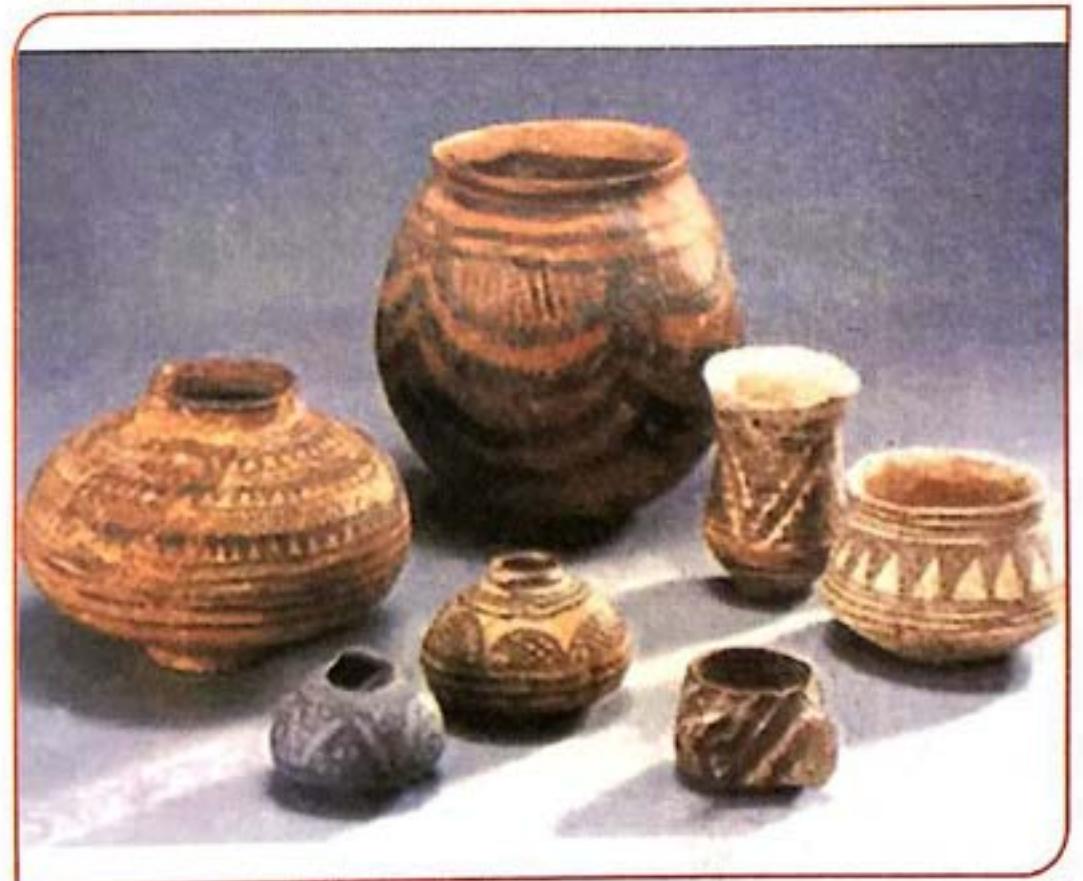
اے کتاب ع تھا بولان تھنک ع باروا معلوم داری ع ھواری آ زید اریں عکس ھم اوار کخت۔
امیت داراں مئی اے جہد شماراوش مان کنیث۔

شمئے کستر

محمد پناہ بلوچ

شالکوٹ جون 2012ء

بولان.....نام ع پد غ پشت

بولان تھنک عنام ع پد پشت باروا بھاڑیں نو شکاراں ولی وڑا نوشت گتہ ڈسٹرکٹ گزینیز تھا
نو شت انت کہ:

"Local tradition asserts that the pass drives its name from Bolan, a Rind Baloch, whom Mir Chakkar sent in advance to explore the route when the Baloch were spreading south ward from Kalat high lands to Kachhi and the Panjab"

چھی اے پٹ غ پوکار گوشت کہ جدر آ ھی ع وختہ بلوچستان ع یونانی دور باری عنام جدر و شیا
پیغٹ - بولان آ ھی ع بچھ ع نام اٹ۔

میر گل خان نصیر ولی کتاب "بلوچستان قدیم اور جدید تاریخ" تھا نوشت کنت کہ "بل غ بول
سورج دیوتا ع اسم صفت انت۔ ھمے وڑا بلوچستان ع باروا گوش پیشہ کہ چھی اے نو شکار غ پٹ غ پوکار ایشی ع
راہل۔ کوچ استان ع عبدال پیغمبیر دروشم لیکھغ انت ھمے وڑا بل یا بول سورج دیوتا ع نام دیخ سر پدی ع شہ
برزا نت۔

میر گل خان نصیر ولی کتاب کوچ و بلوچ ع تھا نوشت کنت کہ:
فردوسی گوئیش کہ گک کوہزادیک بھاڑیں بزریں کوہ ع سرافلات ع تھا نندیت غ اے بزریں کوہ شہ
راہل ع سے رو شے پند ع سر انت۔

کہ نزدیک زابل بہ سہ روزہ راہ
یکے کوہ بدسر کشیدہ بہ ماہ

اے کوہ ۽ یک نئختے ۽ دشت خرگاہ اٹ ۽ دھمی نیمغادرست کر:

س اوڙا هندوستان ۽ راہ رو غث:

بہ یک سوئے اوڻشت خرگاہ بود
دگر دشت زال ہند راراہ بود

دشت خرگاہ ۽ بار واندار انت کھنیں وخت ۽ کارے ڏی بهہ شاہان ایران ۽ شیر دست ۽ اٹ، ھتھیں
مستنگ ۽ دمغ دشت خرگاہ اٹ مستنگ "مش ٿنگ" کوہانی نیام ۽ تھنک ۽ بدل پیغام دروشم انت که پدا بر وہی
یا (کوشانی) دور باری ۽ اے دمغ ۽ نام کتچ۔

مش بمعانی کوہ ۽ ٿنگ بمعانی تھنک دوئیں برآ ہوئی لوز انت۔ ھمے وڑ آئین اکبری ۽ تھا مستنگ
۽ را "مش ٿنگ" نوشت کنخ پیش آس دشت کرشہ اوڙا هندوستان ۽ راہ رو غاث لی ایس دشت ۽ دمغ انت
که شہ اوڙا بولان تھنک شہ هندوستان ۽ روکیں راہ (ریلوائی ۽ سڑک) مروشی ھم است انت که اوڙا
اوگان (سائکرنسی) بلوچ (بنگلوری) ۽ کورد کہ سرجی ۽ برآ ہوئی گوش بنت ھواری ۽ نندو خ انت۔

اگر اے وڑ ۽ گند غیبیش تو دشت خردگاہ (مستنگ) ۽ دشت ۽ نیام ۽ برزیں کوہ ۽ انت آس چلتی
انت ۽ اے ھم راستیں جبرا انت کھنیں زابل کر آھی ۽ پدا سیستان ۽ نام دمغ پیشہ شہزادان تا مستنگ ۽ آس
تیغیں دمغ کرنوں بلوچستان ۽ ضلع چاغی ۽ نام ۽ نامدار انت ھوارا ث۔ اگر ماںی ایس نو شکے ۽ کھنیں زابل
پا سیستان ۽ گذی سیم سر لیکھوں تو شایذا چلتی ۽ پند سے روشن منزل انت۔ ھمے وڑ ھم چلتی ھما برزیں کوہ
انت کہ آس دشت خردگاہ (مستنگ) ۽ دشت ۽ نیام انت ۽ زابل ۽ گذی سیم ۽ شہ سے رو شے پند سے سرا
انت۔ اے کوہ ۽ برزیں ڻیڑہ ۽ کلات کہ اوڙا گک کو ہزا نندو خ اٹ۔ آھی ۽ ڈس اے وختہ ھم است انت
۽ چلتی ۽ زرباری داماں ۽ سڑک نزخ "کوش گک" نام ۽ آس ھند ھم است انت۔ کوش بلوچی لوز انت کہ
آھی ۽ معانی کوش انت کوش گک ۽ معانی بلوچی ۽ گک ۽ کوش ۽ ھند انت۔ گک ۽ نام ۽ چلتی ۽ روشن برکتی
داماں ۽ کانک میگ آبات انت۔ کانگ "کھن گک" بدل پیغام دروشم انت۔ کھن بلوچی ۽ کاریز ۽

گوشت۔ ھے وڑا کہن گک "کاگ"، معانی "گک عکاریز" انت۔

ولجہ میر نصیر خان احمد زی وٹی کتاب تاریخ بلوچ و بلوچستان ع تھا نوشت کت کہ بولان کہنیں کر دی نام انت کہ امیر بولان نک بولانی براخوئی کرد اس آھی ع را کرد اسی بولانی نک ۸۵۴ ق م دست ع گتھ لوز بدل لی آن ع بولانی ع شہ بولان پیشہ۔

ولجہ اشیر عبدالقدوس شاہ ہوانی وٹی یک بنشتا نک ع تھا گوشت کہ "بولان تحنک کر تھنک ع یک نامداریں مردم بولان ع نام ع سرا انت۔ بولان ع پدر بیچ بولانزی ع نام ع گوں بولان تحنک ع جہہ مند انت۔

ولجہ ماں کل و نزل وٹی یک بنشتا نک "Substrate Languages in Old Indo-Arian (Rgvedic, Middle and vedic)

ع تھا اے وڑا نوشت کت"۔

"In Contrast to clear Picture of Panjab in Rgvedic times, the situation in Greater Sindh is much more vague and the following results must remain tantative. The RV does not mention this area so such, yet there are some indication.

That sind and neighboring Baluchistan were known. First of all, the Bhalanas tribe took part in the Ten kings, Battle (RVo7.18) that settled the suzerainty of Bharta Cheif Ten over the Punjab tribes. The Bhalans are identified with Bolan Pass and river near Quetta in Baluchistan.

ڈاکٹر شاہ محمد مری وٹی کتاب "بلوچ قوم۔ قدیم عہد سے عصر حاضر تک" ع تھا نوشت کت کہ "ہفت کورانی سپت سندھو ع دنخ لوزیں جیز وٹی وطن آکس ع لڈان ع آریہ تمن ع دگ هما آریہ تمن کہ پیشیں روشن در آختی دنخ ع قوضہ گیر اشنت اڑاند بیغعت۔ ھے سوب ع دہ آریہ تمن آنی نیام یک مز نیں جنگے پیشہ کہ آھی گوں دیم ع رو خانی دگ بیچ پیشہ۔ اے جنگ ع تھا بہر زیر و خی دہ تمن آنی تھا۔ الینا، پکہت، بھالانا، شیوا، و پشا نیں، انویا، درو جویا، تو رو اساغہ پور و نامدار اشنت بھالانا بولان تحنک ع جہہ مند ع مردم اشت۔

وحد یکہ ما او کپیدیا ع پچ کنیں تو آھی ع تھا بھالانا س ع باروا اے وڑا نوشت انت۔

The Bhalanas are one tribe that fought against Sudas in the Dasarajna battle. Some scholars have argued that Bhalanas lived in east Kabulistan, and that the Bolan pass derives its name from the Bhalanas.(6)

ھے وڑا اثر نیت عرب ابolan ۽ بارو امعلوم داری زیر غونتے من ۽ لہتیں دو ھم دست
کپتغشت کہ بولان یورپ ۽ یک نگ نام انت ۽ بولان ۽ نام ۽ امریکہ ۽ یک ھند انت کہ اوذا ملک
آباد انت ھے وڑا کینڈا ۽ کیلفیورنیا ۽ یک زیداریں ہامون انت ھے وڑا بولان نگ ۽ گوں تعلقداریں
نامداریں مردم بحائزیں جا گہاں است انت آہانی بارو امعلوم داری ۽ شے ۽ خدمت ۽ پیش کنگان۔
ونتے کہ من

چکر تہ تو آ ھی ۽ تھا اے وڑا نوشت اٹ۔
<http://surnames.meaning.of.names.com/Bolan/>
18 اگسٹ 2011ء

Bolan Meaning: One who came Bowland(land by the bend of the river)

ھے وڑا 30 اکتوبر 2011ء

ویس تہ تو آ ھی ۽ تھا اے وڑا نوشت اٹ۔
www.surnamedb.com/surname/Bolan

Bolan :

This is an English locational name from any of the various places similarly named, such as "Bolland" in Devonshire, "Bowland" in Lancashire and West Yorkshire and "Bowland" in East Yorkshire. The placenames share the same derivation, from the Old English Pre 7th Century "boga", meaning bow, and "land", land, the whole meaning the land in the bow or bend of the river. Locational names were often given to those who left their original home places and went to live or work in another village or town. The name development has included joan de Boughland(1357, Yorkshire), and Agnes de Bowland(1379, Yorkshire). Variation in the idiom of the spelling of the surname include Bowland, Bowlas, Bolan, etc.. One agnes Boland married Francis Hammond in London in January 1567, and John Boland married Martha Allison on January 21st 1720, at St. Nicholas Without,

Dublin,Ireland. The first recorded spelling of the family name is shown to be that of John de Bolland,which was dated 1237, in the Documents of Hornchurch Priory, Essex,durin the reign of King Henry III, known as "The Frenchman",1216-1272.Surnames became necessary When governments introduced personal taxation. In England this was known as Poll Tax. Throughout the centuries,surnames in every country have continued to "develop"often leading to astonishing variants of the original spelling.

یک دگہ جاگہے عاے وڑۂ نوشت کہ:

Data for religion and/or lanayce relates to the culture in which the bolan surname originated.It does not necessarily have any correlation with the languge spoken,or religion practised,by majority of wrrent american citizens with that name.

امریکۂ (Iowa) ۽ یک هند انت کا آهي عنام بولان انت۔

وختے کہ 29 اکتوبر 2011ء

ویسول تو آئی www.amethyst-night.com/names/irishsurs.htm

پارواۓ وڑۂ نوشت انت۔

Boland-O'Beollain.Their name comes norwegian who came to Ireland long ago,In Irish it is O'Beollain,in English it used to be O'Bolan. One branch claims to descent from Mahon,one of king Brian Boru's Brother,who went to clare where they lived around Lough Derg.Bally Bolan prepetautes their name.The other Family settled in sligo with thire headquarters in Doonalton Bolan.

امریکۂ اوریگان ڪلمتھ (Klamath) دنخ 12 ایکڑ عساکر ایک بولان ہامون است انت کہ آں سل ۽ سواد ۽ زیداریں جاگہہ انت۔ اے یک قدرتی ہامون انت ۽ آهي ٻرزی 5500 فٹ انت۔ اے کیو (Cave) جنگش ۽ شہر 28.5 میل زرباری رو برکت ۽ انت۔

میک بولان نامی داسپانی کارست اٹ ۽ جلا ۽ عنام عنادراث۔ کہ آهي سزا کسas 3 صد گدار

نوشت کنغ پیشہ۔

مارک بولان نامی یک صوت کار کہ آہم مز نیں نام کھٹخت۔

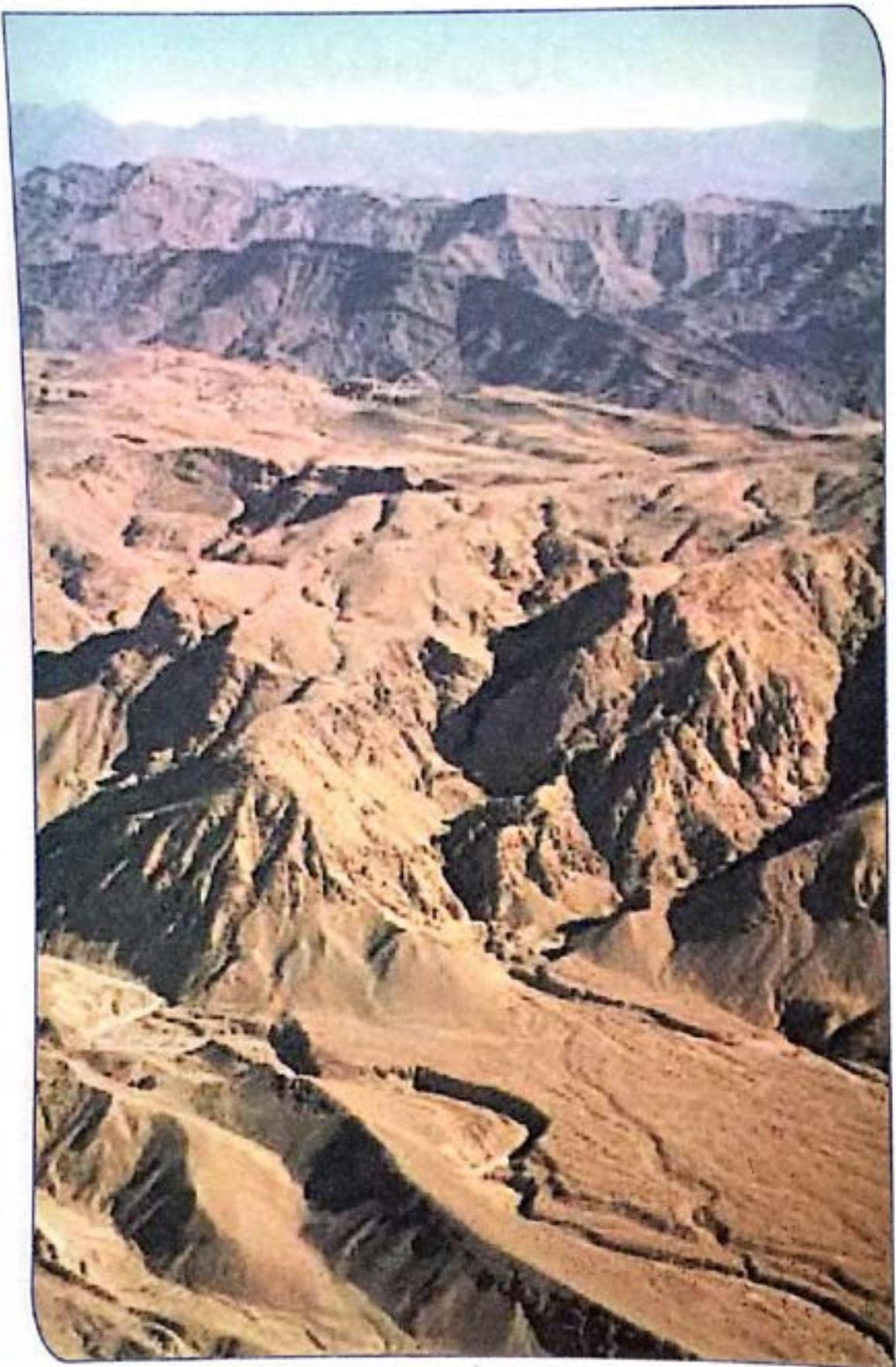
بورو لان بولان نامی لذ کار ھم است اس کے علاس اپنگس ء تعلقدار اس اے مارک بولان
ء چک اسٹ آہم عنوک زمانگیں صوت ء تہما مز نیں نام کھٹخت۔

راشل بولان نامی صوت کار اسٹ ھئے وڑ ء جاپان ء علی بولان نامی گوشندہ است۔

پورپ ء امریکہ ء ھئے وڑ ء بولان نام ء مز نیں ء کسانیں بھاڑیں پیداواری صنعت ء
کار و بار است انت۔

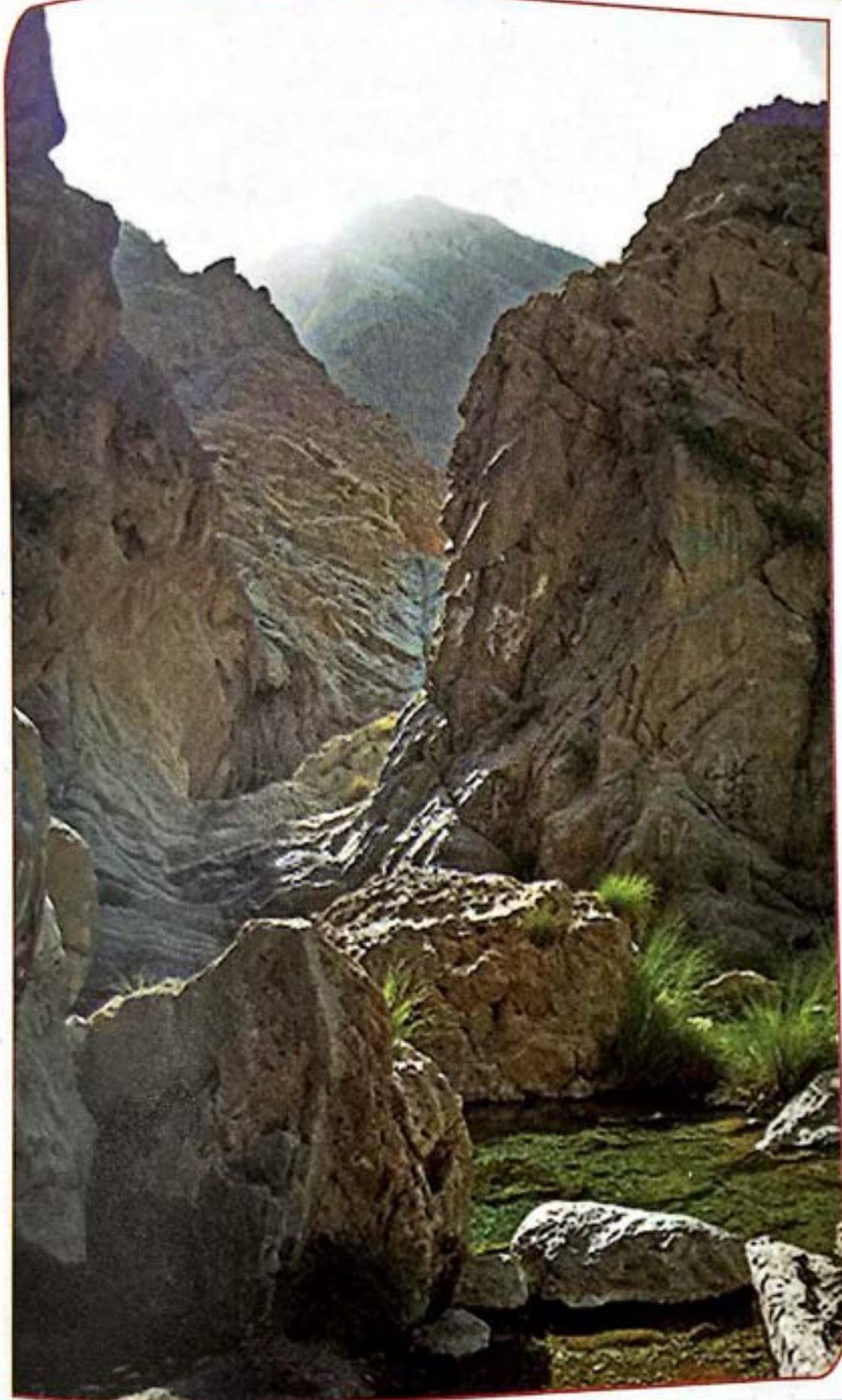
بولان تهناک

محمد پناه بلوچ

بولان تهناک

محمد پناه بلوچ

نامی ایس ٹیزہ ۽ کوہاڻی نام

مگ-نامی ایس کوه ٹیزہ ۽ شد زر ۽ برزی

ناغاو- ناغاو- 7920 فٹ- ڈراخ- 7800 فٹ-

تیرشی- 7000 فٹ- باهور- 7220 فٹ-

بنگلزوئی ٿو کرو:-

دلپند- 8770 فٹ- اپسید- 8219 فٹ- آلیرو- 5853 فٹ- پندرگھ- 7521 فٹ
سخت- 7345 فٹ- رووشی- 7626 فٹ- تلاگ- 8110 فٹ-

چسارو- 7206 فٹ- تراکو- 6899 فٹ- گلی- 7341 فٹ- مرزاپان- 7536 فٹ-
زَرِین- 8381 فٹ- گلگ- 10300 فٹ- پیر مراد- 8150 فٹ-

گندشر- 6665 فٹ- گند اگر- 7780 فٹ-

مور جک- 2820 فٹ- کھن لھ 3307 فٹ

مشکاف:-

پنیر بند- 2081 فٹ- ناکاری- 3950 فٹ-

پُشی ۽ سائگان داماڻ ۽:-

چئارکی- 2531 فٹ- قندھار- 6265 فٹ- زین- 9310 فٹ-

بولان تھنک غراجد پترے تاک

آریا:-

آریا عموں غر ادویدانی تھا ”لارڈ“، انت، شرپدار، عزت دار۔ اے لوز علوز ”ملچھا“، انت آھی ع معانی بے رحم، ناپاک، لوز آریا ع ماڈہ یک ھی وڑیں لوز انت کہ آھی ع معانی کشارکاری کنخ انت۔ آریا مردم گل کشارکار اشت غ کشارکاری غ رامز نیں کب لیکھن پیغٹ۔ آسوب مندیں چکیں اردے دروشم نہ آنچھشت بلکن باہوئیں تمن آنی وڑاء وٹی کھول، مال غ دلوت ھم آرٹھشت۔ ہے وڑاء کہ مردشی بلوج ٹھمن کوہانی سراپا وٹی وٹی ھند غ داماں ع نیمغا کائینت۔

ھپت کورانی سپت سندھو ع دمغ ع سوزیں جیذ ع شہ وٹی پٹ غ پیر کی ڈیہہ آکس ع شہ لڈان آریا ٹھمن ع راہ غ حما آریا ٹھمن دیم پد دیم پیغھشت کہ آس شہ رو دراخت ع دمغ ع پیشا تو فسہ گیر اشت۔ ھے سوب ع دھا آریا تمن آنی نیام غ یک مز نیں جنگ پیش آھی ع سوب غ دیم رو شانی راہ پیچ پیش۔ اے جنگ ع تھا نہ بھر زیر خیں ده تمن الئیا، پکھت، بھالانا، شیوا، ویشا نیں، انویا، دروہویا، تروسا سایادو غ پورو ع نام غ نامدار اشت۔ بھالانا بولان تھنک ع دمغ غ آبا داشت۔ (1)

کرد۔ زرتشی:- 708 پیش میخ ع نزن خ روشن کیتعیں ایران ع مادر کاراث۔ آھی ع بجاہ ھستیں ھمدان اٹ۔ اے سرکارے بن ایری کنو خ ڈیوس غ آھی ع جانشین کہ آہاں نہ ایوکا فارس ع سرا تو فسہ کنگت بلکن آھی ع کھول ع نامداریں سلطان ہونھڑر (585-653ق م) غ بابلی سرکارے گوں منغ نامغ کنان غ آشور ع نامداریں سلطنت ع را پروش داشت غ 612ق م غ آھی ع سوب ع بجاہ غ نیوا تباہ پیش۔

اے دورباری ع کرد بلوج ”آشورا“، ع عبادت کنھشت۔ ”ھور“، ع عموں غر ادا ”آس“، ”آم“، ”آیا“، انت۔ ”ھا حقیقت کہ آآس غ گوں مداغی انت، ھما وحد ع بلوج توران غ مکران غ جہد مند پیغھشت

تو آہاں ولی اے مذہب ء تالان گتے۔ توران ۽ بت پرستی حلاس پیش۔ کرد بلوچ روٹش ۽ تہا سے بار آس ۽ پرستش کنخت۔ آس ولی عبادت ۽ جاہ ۽ را ”آرینم، گشنت۔ آسمی ۽ مول غمرا دا آتشکدہ۔ آتشکدہ ۽ عبادت کو خان ۽ آرمی وان کشنت۔ شہر ۽ حلقانی تھا آتشکدہ پیش نہت۔ بلوچ کرد حاکمانی دو مزین عبادت جاہ کیکان غفرنگ دار ء آرین زوراک غآرین خلوان نام ۽ جوڑا شت۔ کہ آ کوہ زوراک غکوہ خلوان ۽ ٹیڑھانی سرانا حصیغ پیش نہت۔ اے دور باری ۽ الی ایس جبراۓ اث کہ جمادور باری (1050ق م) ۽ آسن کار مرزا کنخ پیش نہت۔

ھے دو ۽ نیچارہ غپیندران ۽ علاقہ بھاڑیس کوہ، ٹیڑھ غقبرستان ۽ زرتشی نشان استحت۔ خاران غماٹکلیل ئه ھم زرتشی آنی نشان غقبرستان اے دمغ ۽ مذہب ۽ حال یک کنخت۔ کوئی (شاں) ۽ زیرینا ہوئل ۽ جوڑکنخ پیش تون ۽ تہا اش ھے وڈیس ڈس غنشان رستخت کہ آہاں شہزادی منو خانی نشان استحت۔ کرد بلوچ سال ۽ تہا دوبار (بہار گاہ غکیل) توران غمکران ۽ ورون غمسہ دار گوں آخنخت غ بھاڑیس روٹش اے عبادت جاہانی تھا پرستش کنخت۔

اے بلوچ مرک ۽ شہ پذیندے منو خ نے اشت۔ مرک ۽ رازیندے (اھرمن) ۽ گوں تعقد اری حلاس کنخ ۽ لیکھنخت۔ آس اول ۽ مرئین ۽ را کھڈنہ کنخت۔ سنگ یا کوہانی ٹیڑھ ۽ برزیں جا گہاں ایک کنخت تکہ مرگ غزاور آسمی ۽ را اور نت۔ کھڈکنخ پدا بنا کنخ پیش۔ آہانی تھا نکاح ۽ دودھم نیستھ۔ ایوکا دو میں نیکنے رضا پیش نت۔ چھل بُرائی (سنٹ ابراہیم) ۽ دودھم نیستھ۔ شہ ورنائی پیش۔ بچھانی کشغ ۽ سرابندش اث۔ اول سرء لذو خیں مہلوخ اشت۔ پدا ھنکینی / ھندی بیخ کشت ۽ کشار، با غ جنخ، درشک کشغ بنا کشغ آپ ۽ انبار کنخ پے بند جوڑ کنخت کہ آہانی گند غ ۽ گوں بنی آدم ۽ عقل دنگ پیش نت۔ کرد گاں ناک ۽ تو شکارے ردا ”اے گور بند،“ 330-654ق م، ۽ جوڑکنخ پیش نت۔ سارا وان ۽ دمغ گزگ دامان، نزکھ، رو بدرا، بارڈی ۽ چھپر چھم، جھالا والان ۽ سوراب ۽ گرتا حب دامان ۽ گور بندانی رو بند تالان انت۔ اے بند جوانیں جاور حالانی تھا اے ھند ۽ انت۔ بچپو دامان، تو تک، لاکھوریاں، سارو نہ

گدر، مشکے، ہب، خاران تھا انت ھے بندرا سکوہ دامان، گر غیسا ھاں کوہ ع تھا ھم استت (2)

پیش دادیہ کسرا ای آس شہ جشید، گرشاپ غ ھوشگ اے بلوچستان ۽ دو نامی ایں تھنک مولہ غ بولان
گوشغ بنت ہندوستان ۽ سرا ارش کتفت۔ اے کسرا ای ماغی (MAGI) یا مغ (MOG) گوشغ پیغشت۔

آہانی ڈس غ نشان تا مر وشی ۽ بلوچستان اے گبر بند نام استت۔ (3)

سکندر اعظم:- میسرو ڈونیا (مقدونیہ) ۽ یونانی ریاستانی تھا سکیں با دشاہت بر جاہ اٹ۔ آھی اے

935ق م ۽ فلپ وڑیں دیم ۽ روخیں غ فوجی حاکے رستخت۔ آھی اے کس اس تیغیں یونانی ریاستان اے وٹی
دستہ گپتہ ھے ارداںی زور ۽ سراپا دا آھی ۽ زھگ سکندر 22 سال ۽ عمر ۽ جہاں اے وٹی دستہ زیر غ ۽ در آختے۔

فلپ غ اولمپاں ۽ زھگ کے پدا آھی اے را "اعظم" ۽ منصب زیری اٹ "پیلا" ۽ جاہ ۽ 356ق م ۽ ودی

پیش۔ ھما ساده غ کم دودیں دور باری اے اے حیرانی ۽ عبر عیقت کہ آھی اے را سکندر اعظم گوشغ پیغشت۔ ھے
خاطرہ ھما وختہ کہ آس 32 سال ۽ عمر امّر تھے تو تا ھما وختہ آھی اے ملک غ مدی آنی ۽ پھلغه پے وٹی سلطنت ۽ تھا

میسرو ڈونیا غ یونان ۽ گرتا آتیغیں علاقہ ھوار کتفت آھانی تھا مر وشی ترکی، لبنان، اسرائیل، اردن، مصر،
لیبیا، قبرص، شام، عراق، ایران، افغانستان، بلوچستان، نیا جھنپنی ایشیاء ۽ ملک، پاکستان غ ہندوستان
استت۔ (4)

موریا:- سکندر اعظم ۽ مرک پد چندر گپت ۽ سلطنت ۽ زر باری بھر ۽ سرا تو پھر گلہ سکندر ۽ یک

جزل سیلیوکس میکا ٹھم ھا جز لانی تھا ھوار اٹ کہ آہاں سکندر ۽ مرک زند آھی ۽ سلطنت ۽ سرا په تو فھر ۽ جنگ

کتفت۔ گذ سرا تیغیں جزل اس تپاک کتے کہ اے مز نیں سلطنت ۽ غ ایشی ۽ بھر غ بانگ کنغ پیث۔ ھے وڑا
سلطنت ۽ روشن در آختی بھر (مادستان پارس، توران، مکران، زابلستان غ کابلستان) 310ق م سیلیوکس ۽

راستخت۔ آھی اے گوں مز نیں اردو ۽ ہندوستان ۽ سرا ارش کتے بلے مگدہ ۽ حاکم چندر گپت ۽ آھی اے

راہراویں وڑ ۽ پروش داشت۔ ھیرے تھا جرنیل ۽ وٹی جنک چندر گپت موریا ۽ گوں سیر داشت غ او گانستان ۽

بلوچستان تاوان ۽ تھا چندر گپت ۽ را داشت (5)

بدھ مت:- 350ق م چین ۽ بدھ مذهب ۽ هندوستان ۽ دیرلی کتے ٿا آهي ۽ اثر تاسندھ، کابل ۽ بلوچستان ۽ تالان پيش بلکن شہ پنجاب ۽ کشمیر ۽ گوازان ۽ تا چین ۽ سریش۔ اے وخت بلوچستان ۽ اوگانستان ۽ بدھ مت نشان ہرج نیمغا تالان انت۔ اوگانستان ۽ ھونڈانی تھابت استت۔ (6)

مہاتما بدھ بکھالانی دو دغیر بیدغ غشا ده ۽ مرادانی شہ جاتا۔ آهي ۽ برھمن ۽ رامزبی سروکی ۽ ش ائریگت۔ قربانی ۽ ڈرامہ حلائس کتھت ۽ دیوتا آن ۽ بے واک گتے۔ آں نفسی واحگانی درہمن اث۔ برھمن ۽ بالادستی ۽ آس پسندی ۽ علاف اے مذهب ۽ هندوستان، سیلوان، برماء، سیام، جاپان، چین، کوچن، چین مگولی، منجوریا، تبت ۽ روشن در آختی جزیرانی تھا تالان پيش۔ بلوچستان ۽ اے مذهب ۽ اثر ہبر ما پیش سرا ہم گتے۔ کندانیل (گند اوہ) ۽ را آهي ۽ بجا ۽ ارزشت اث۔ (7)

231-272ق م ۽ موریا کھول ۽ 3می راجا آشو کا کہ آهي ۽ سلطنت ۽ تھانیپال، اوگانستان، کشمیر ۽ یک بھرے ۽ بلوچستان اث۔ آهي ۽ مصر، شام ۽ مقدونیاء ۽ ٹیکھکشودیم داشت۔ ھے وڑاءے مکانی سفیر ھم آهي ۽ دربار سفیر اشت۔ پر چیا کہ سیلیوکس ۽ نیمغا شہ میکھنخز ۽ مصرے بطلا مہ حاکمانی نیمغا شہ فلاڈ یلفیوس آهي ۽ دربار سفیر اشت۔ آشو کاءے مذهب ۽ شنگ ٿالتانی کتابانی ذریعاً کتھت په ھمیشی ۽ بدھ مذهب نہ ایوکا هندوستان ۽ تالان پيش بلکن نیامی ایشیا ۽ تا چین ۽ تالان پيش۔ اے تو یعنی حال میکھنخز ۽ داشت کہ آهي ۽ شہ گورنچانی بلوچستان ۽ را آهي بیان ۽ ٹیکسلا، جہلم، ھنپور، انوب شهر، قنوج، پریاگ ۽ پنڈ ۽ تر غتاب کتھت۔ موریا کھول ۽ راجانی دور باری ۽ هندوستان ۽ باپار ۽ خیر، بولاں ۽ مکران ۽ راہاں مزئیں دیرلی کتھت۔ چند رگت ۽ سیلیوکس ٹیکسیلارے سرا ارش گتے تو آهي ۽ ارد ۽ تھا چہل ھزار پاھی اشت۔ آهي ۽ تھا بلوچستان ۽ تھی مردمانی حواری ۽ بلوچ ھم حوار اشت۔ (8)

دھمی کرن:- دھمی عیسوی کرن ۽ اے دمغ ۽ بر اھوی آنی سرکار اث۔ ھے وڑاءے ابن حوقل ۽ بیان کتھت ٿا اے دور باری ۽ گند اوہ ۽ بر اھوی آنی ماں کچھی ۽ بجا اث۔ ھے وڑاءے آہانی بلوچ براث زرباری بلوچستان ۽ هندوستان ۽ ایران ۽ دگانی سرا تو پسہ گیر اشت۔ بر اھوی آنی تو پسہ ۽ تھا بولاں اث ۽

بولان غمولہ سراوان عرقوغ دو تھنک اشت۔ (9)

چاکر عظیم:- چهار ھمی کرن ۽ گذرا مکران عرند بلوچانی میر جلالہ بھان ۽ اولیا د میر شیخ ۽ عمر میر داڑی ۽ شہ فلات عسا تو پھے گتے۔ سراوان غپکھی ۽ ولی دست کھنан ۽ اونگان ٿمن آن ۽ کوہ سلیمان ۽ کوہاں پدا کنان ۽ پنجاب ۽ نیما غشناخت۔ اے پانزدھمی کرن ۽ اولی وخت کر رند ش بولان تک ۽ گوزان ۽ ڈھاڙر غسیوی ۽ سرا تو پھے گتے ۽ آہانی دو ھمی ٹک لاشاری شہ مولہ تھنک ۽ گنج آپ (گند اوواه) ڳا جان عسا تو پھے گیر پیشناخت۔ سیوی غپکھی قندھارے بہراشت ۽ پکھی ۽ گند اوواه سندھ ۽ سندھ حاکمانی دست اث۔ (10)

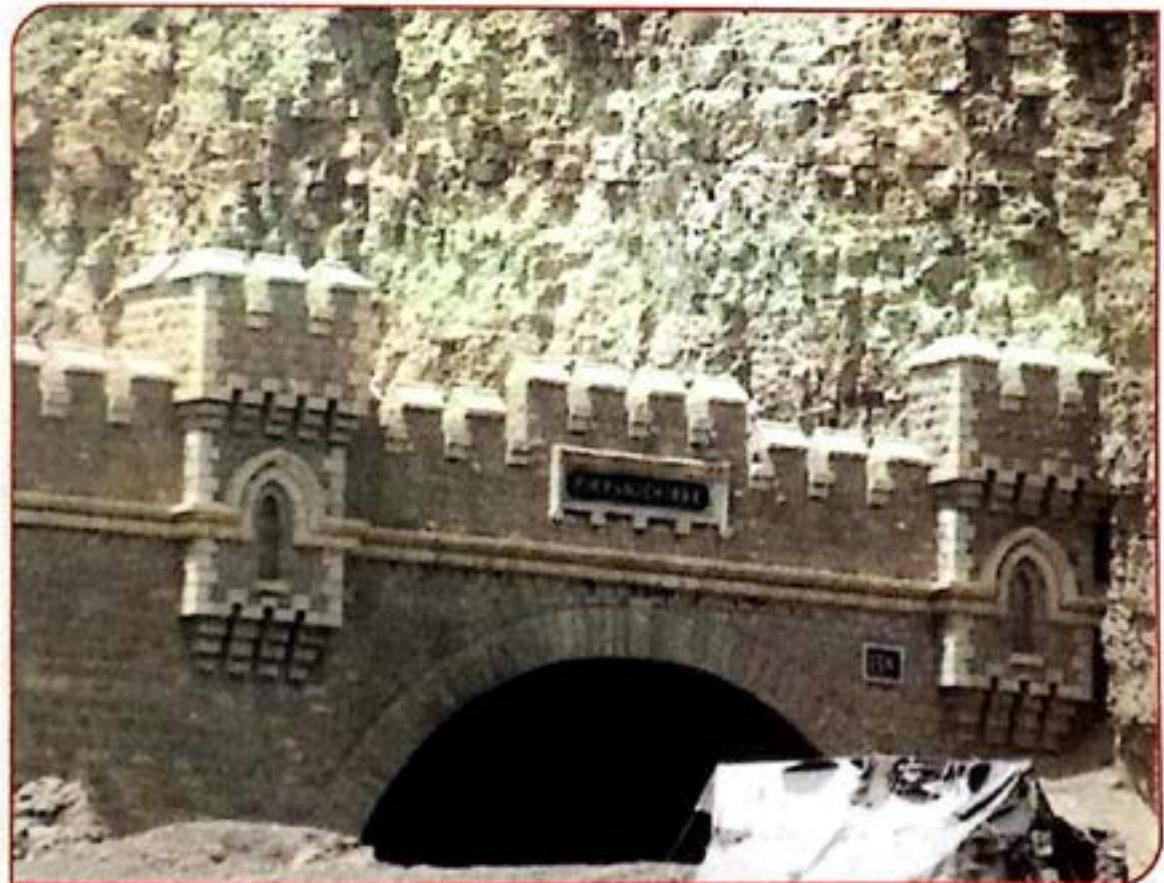
میر چاکر رند ۽ زمکھ، جوہان، کرتہ عراہ ارش گتے ڏھاڙر، بھاگ، سنی، سوران، غپکھی ۽ گور سچانی پتو ۽ راوی دستہ گپتہ ۽ جامنده عراپوش داش۔ (11)

رند غ لاشاری سال ایدا گوں ایمنی نشناخت، سیریں مردم اشت سواد غ شکارے تہاڑ گٹ اشت اول سراسیوی، سوران ڏھاڙر ۽ نندو خ اشت پدا زمکھ، بارڑی، کرتہ، سنی ۽ گور سچانی پکھی ۽ تالان پیشناخت۔ (12)

جوغا خان عگوش:-

میر بیور غ رند قندھار ۽ سر پیشہ تکہ امیر ڏوالنوں والی ۽ قندھار ۽ را گوں گند ڀند کنج ۽ آھی ۽ رارند غ لاشار ۽ جھیڑ ۽ دژمانی ۽ گوں بند بکنا یئنت۔ امیر ڏوالنوں ۽ آھی ۽ راوش آهت گتے ڻو ڻی ماڻی ۽ کوئندے کوئھی کہ آھی کش ۽ گوراباغ اٹ مہمان ۽ را ایر گتے ۽ باور کنا یئنت کہ سلطان ابوالغازی حسین مرزا ۽ شہ ہرات دربار ۽ مناں گلودیم داتہ کہ ھماوڑ ۽ کہ بی گوں بلوچان ٺگتے ۽ ودین۔ سانے چھون امیر ڏوالنوں ۽ جنک شھزادی گرائ ناز آھی ۽ سراغا شق پیش۔ یک شنے شھزادی ۽ رانریان عسا زوار کنان ۽ شہ بغلان ۽ در پیشہ سیوی ۽ سر پیشہ۔ امیر ڏوالنوں ۽ را دو ھمی رو شہ شا کچپتہ تو آھی ۽ ولی سردار جوغا خان ترکمان ۽ بیور غ ۽ پدادیم داش۔ چھوپش کہ جوغا خان بولان تھنک ۽ کش ۽ کش اسرا پیش تو بیور غ ۽ حددونا کی ۽ ارش کش ۽ آں گوں ولی لشکر جنگ پیش۔ (13)

رند غ لاشارے جنگ:- پانزدھمی صدی کرن ۽ بلوچانی رند غ لاشار ۽ تمنی جتا یس ارزشت عسا

پروشت نے پروش بلوچانی بدھتی سوب جوڑ پیش۔ نے بلوچستان اے بلوچانی حاکمی هلاسی ۽ مزن سوب پدر پیش۔ بی، ڈھاڙر ۽ کچھی تیویں اے معامله ۽ تغاوت ودی پیغام ۽ سراکه آئمنی زیندے نهار دا ٻند ۽ ھمر وٺی بھراشت جنگ ۽ میڑ ۽ تھا بدل پیش، لاشاری سردار پدری اے میر چار ۽ مخالفت کنج سرا راضی پیش ڳوں آهي اهن اپندي پدر کنج بنائجت۔ اے دوئیں قوم ڏاهنی دڙمنی، تو ان ڏاهنی پھر ۽ نشر ۽ تھا پیست نهنج سال یک دھمکی ۽ دیم پیش گشت۔ اے گنوخی ۽ جنگ ۽ تیویں نسل اے راشت ۽ کوش ۽ مسٹیں زرع ٿھا پیر پیغام ۽ بلوچانی حاکمی ۽ ٻن محکم پیغام پیش کپتخت۔ دوئیں ٿمن آس ولی وڑ ۽ ودی پیو خیں تمنی تغاوت ۽ آس اے راصلاح ٿمشور، ھیرے ذریعاً کھوش ۽ ڪچھ ۾ ڦیس کوشت نه گت۔ رند ٿلا شار راج ۽ جوانیں ۽ شرفداریں مردم ۽ کواس اے ٿمنی جنگ ۽ آماج پیش گشت۔

(14)

رند ٿلا شارے جنگ ۽ تھادری دڙمانی:- اے جنگانی یک ۽ مز نیں سوب ایش اث که بلوچستان ۽ دھما گیک طاقت (ھے وڑ ۽ کہ قندھار ۽ ارغون ۽ سندھ ۽ سندھ) ۽ دڙمانی۔ بی ۽ دوئیں ڏغارنه ایوکا مئے ولی بھوتارانی چھمانی تھا ات بلکن درمکی حاکمانی ۽ دل ۽ واحدان ۽ گیش کنخت۔ ارغون اے چار ۽ پله مرزی کتہ ٻسمه حاکماں گھرام ۽ دیم ۽ گت۔ چاکر ۽ ارغون پله مرزی باردا گوشتہ:

قدھار	پوڙاں	من	سرازیاں
اڑ	پڇاچک	چین	مغل
تئی	گواز غی	پلانا	نه

اے ھما چاکر ۽ دل ۽ لوٹ اث که آئے ھیروانت۔ مئے چاکر اعظم انت۔ مئے پھرات ھے حال گھرام ایغث۔ آس سمه حاکمانی کمک زیان ۽ چاکر ۽ ھلاب پچے کنج لوثت:

شاه	مناں	باری	اے	بہ	داث	روشے
(مس)	سم	ڳ	بھئی	آنی	چاری	آس
نھنھه	اے	پوڙاں	م	سراریشان		

آسا ہے چاپواں مان داراں
 ہنگراں گرائیں لوغ موغیماں نی
 توغا ولی ترک دلخی باں۔
 (15) میر احمد خان ۽ سیوی سرا ارش:-

دارا ۽ دز گیر کنخ بدل ۽ شہ اور گز زیب ۽ بختیار خان ۽ منصب زیر غ پد سیوی ڈیہہ ۽ ولی وڑ ۽
 حاکمی کنفت۔ یک روشنے ۽ یک بکھالے ۽ آسمی ۽ دیوان ۽ آختہ ۽ دا نہی پیشہ ک شاہ بیگ مندوں انی بلوچ ۽
 بچھ ۽ آسمی ۽ ادگ گپتہ آسمی ۽ گوشانی والی ایر کنفت۔ نواب بختیار خان کہ ولی ظلم ۽ زور اخی ۽ کشت ۽ کوش ۽
 سوب ۽ گول بدنام آٹ۔ اے حال ۽ سوب ۽ سب ۽ ہر گپتہ ۽ شاہ بیگ بلوچ ۽ تم ۽ سرا ارش گتہ آسمی بچھ ۽ را
 لہتین دھمی بلوچانی حواری ۽ کھوشتہ۔ شاہ بیگ فرار پیشہ میر احمد خان، خان بلوچ ۽ گورا دا نہی پیشہ۔ میر احمد
 خان ۽ شاہ بیگ ۽ پلہ مرزا گتہ ۽ بلوچانی یک لشکرے حوار کنان ۽ بولان ۽ ڈھاڑ رع را ۽ سیوی ۽ روان
 پیش۔ نواب بختیار خان ھے وحد ۽ ولی موت ۽ مرتفع ۽ آسمی ۽ بچھ مرزا خان، اور گز زیب عالمگیر شہنشاہ
 دہلی ۽ نیم خا شہ بخت بلند خان منصب گران ۽ سیوی ۽ حاکم نامیغ پیشہ۔

مرزا خان عرف بخت بلند خان ۽ سیوی ۽ کش ۽ گورا ۽ میر احمد خان ۽ لشکر ۽ راداشتہ "شیخ کٹے، ہمندہ
 جنگ پیش۔ میر احمد خان بے سوب پیمان ۽ پد اقلات ۽ آختہ۔ اے بے سوبی پد میر احمد خان ۽ باروزی آئی
 حلاب یکے پداد ڻمی پائزدہ ارش کنفت۔ بلے هرج وار ۽ بے سوب پیمان ۽ پدا آختہ۔ اے جنگانی لڑ
 راجد پتریں کا گدے ۽ دروشم ۽ دیمانا آن ٿنفت۔ (16)

باروزی امیر ۽ گول احمد کبیر ۽ گہار بی بی پیو ۽ پائزد ڻمی جنگ:-

بی بی پیو گندعا یک زال بے اث بلے دلاور ۽ لاکئیں زال اٹ کہ آسمی ۽ را بلوچی ۽ شیر زال
 گوشت۔ آمیر احمد کبیر ۽ وار وار بے سوبی ۽ شہ بھاڑ دل رنج اٹ۔ آسمی ۽ باروزی آس گول پائزد ڻمی جنگ ۽
 پیر ک ۽ ولی دستہ زر ته۔ بلوچ بر اھنگی ۽ جنگ لشکر آسمی ۽ پیر ک ۽ شیر ۽ جم پیشہ شت ۽ آبولان تھنک ۽ را ۽

ڈھاڑر ء سرپیشہ حما وحد ء مرزا خان عرف نواب بخت بلند خان ء رابی بی پیو ء اُرش ء حال سرپیشہ تو آسمی ء
ڈھاڑر ء کمیں برز ء بیری ء ہند ء آسمی ء دگ گپتہ - 21 دسمبر 1684ء دوئیں لشکرانی نیام ء ہمے ہند ء جنگ
پیشہ - مرنیں جنگ ء پدا میر بلوچستان احمد کبیر ء گہار بی بی پیو جنگ کنان ء پڑا شہید پیشہ - (17)
میر احمد خان ء واردار بے سولی ء شہ آسمی ء گہار مائی بیو بھاڑ دلرن پیشہ ء میر احمد خان ء شغان
جنان ء بھاڑ بھر گوشتہ - میر احمد خان ء چپ پیغث مائی بیو وٹ باروزی آنی گوں دیم پہ دیم پہنچ پہ لشکر جم کنخ
بانکتہ -

مائی بیو یک لاکھیں ء دلاوریں زالبو لے اٹ - 60-60 میل اسپانی سرا سفر کنان مردانی حواری ء
جنگ ء پڑا بخ پیغث - آسمی ء سپت قاضی شیخ فاضل کہ آسمی ء تعلقداری باروزی دربار ء گون اٹ - وٹی
زرمیہ ء شعر تھا اے وڑا گوشتہ -

یکے خواہر ش بود بیو بنمام	ہمہ مردماں کرد اور اسلام
چو مردماں بہ دیوان نشتی مدام	بہ گروش ہمہ مردماں خاص ء عام
زنے بود دانا بے ہوشیار	بمرداگی در جہاں اشتہار

میر احمد خان ء قلات ء ننداران ء مائی بیو وٹی بلوچ لشکر ء گوں سیوی ء سرا اُرش کتہ - مرزا خان ء
ڈھاڑر شہ کمیں رُز دگ داشتہ - بیری ء جا گہہ ء جنگ پیشہ بلوچانی قسم ء نوں ھم بے سولی نوشت اٹ -
مائی بیو جنگ ء پڑا شہید پیشہ - (18)

مرزا خان باروزیٰ ۽ قلات عسر اُرش:-

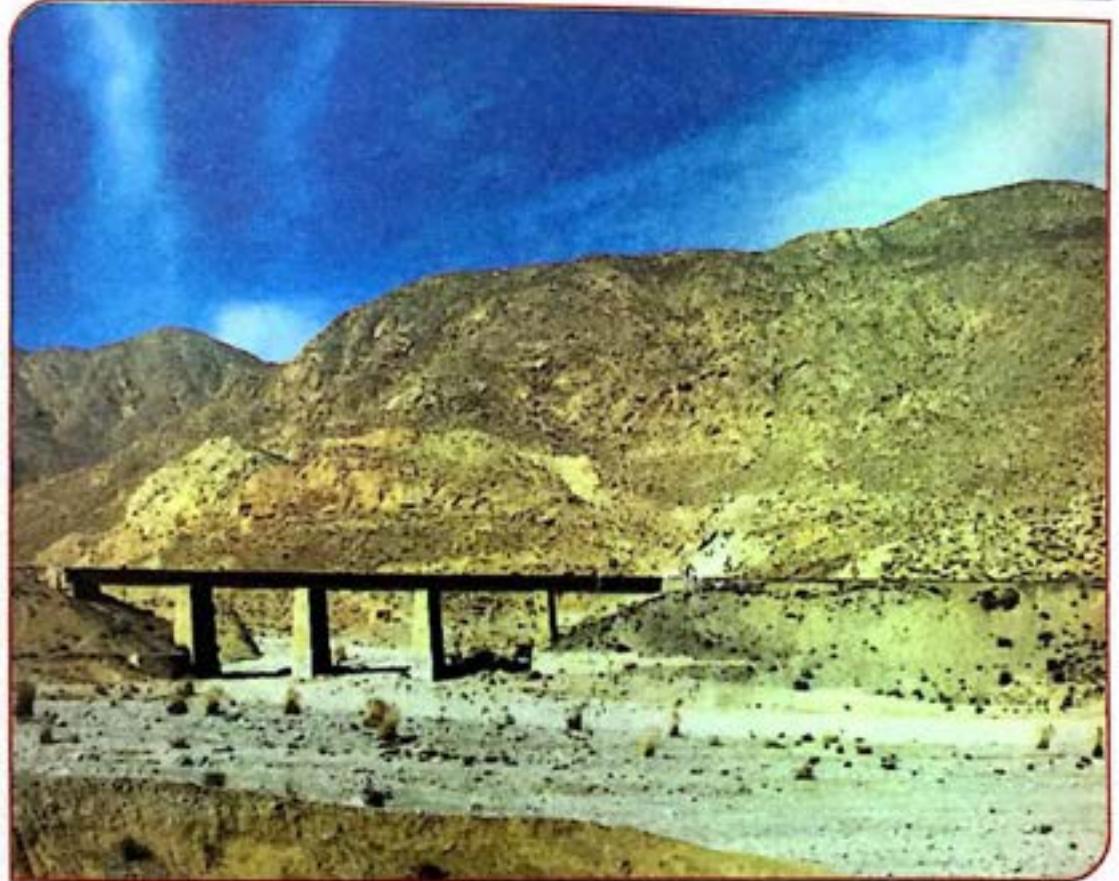
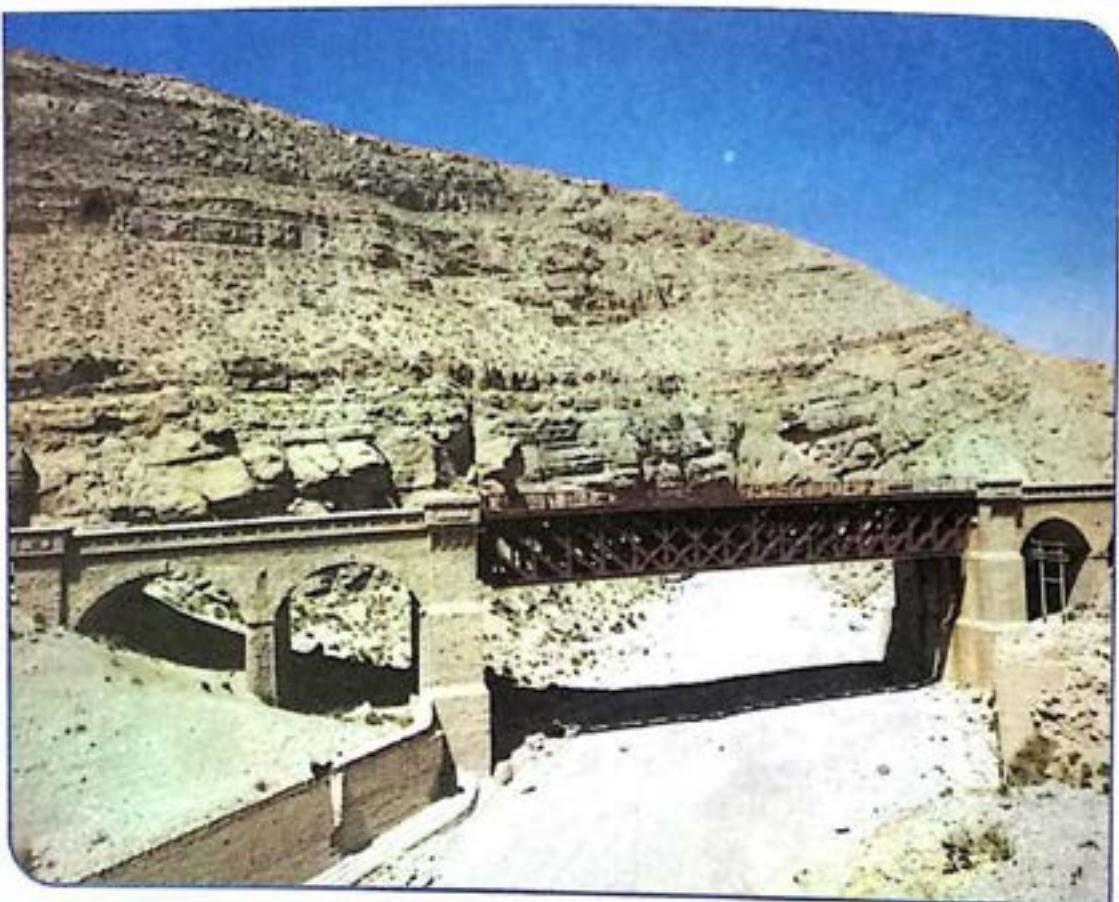
باروزیٰ آں گوں ھند ہمی جنگ میر احمد خان ۽ سخن و لاقی ۽ گوں کنخ نسوب مند پیش و ٹی لشکر ۽ گوں سیوی ۽ تھا پتگ۔ سیوی شہر ڪش ۽ گوراء لٹ ۽ پھل گتہ آ ھمی ۽ لشکر ۽ تادور ۽ پھی ۽ ھم لٹ ۽ پھل گتہ نسوب مند پیش ۽ پد اقلات ۽ آختہ۔

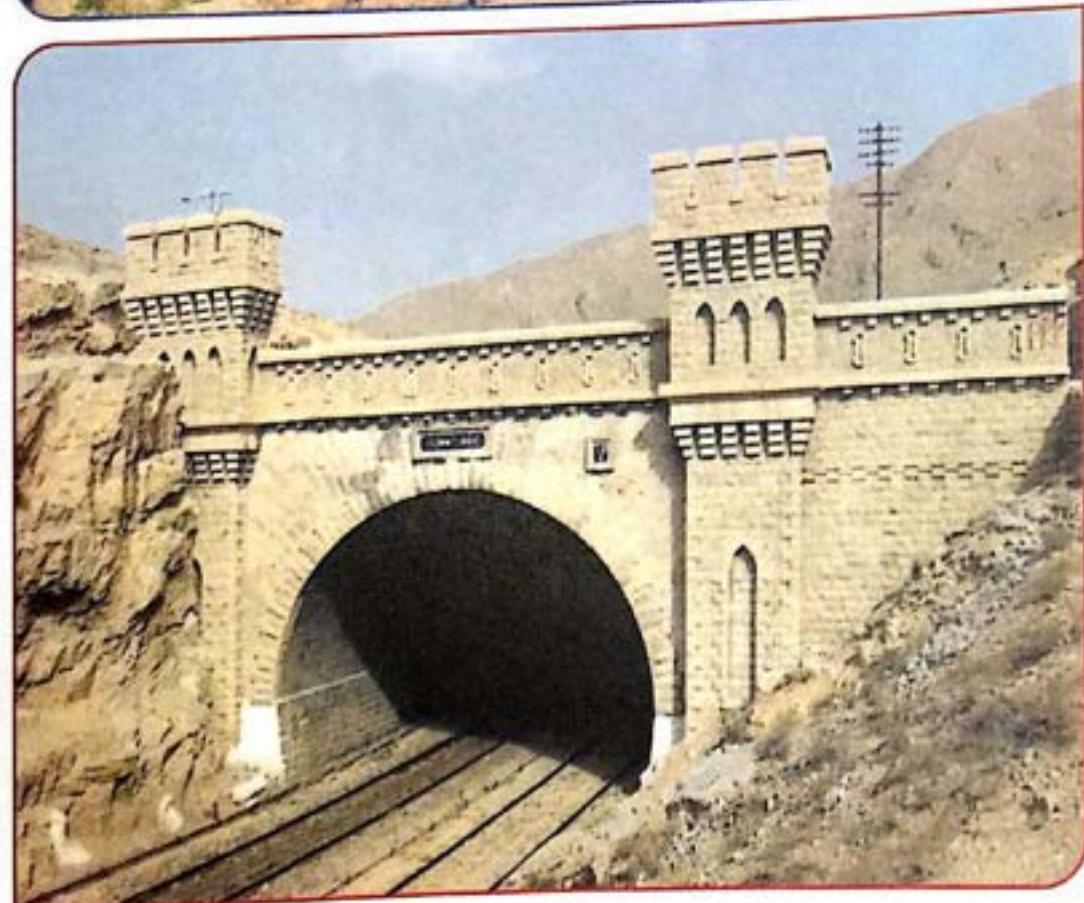
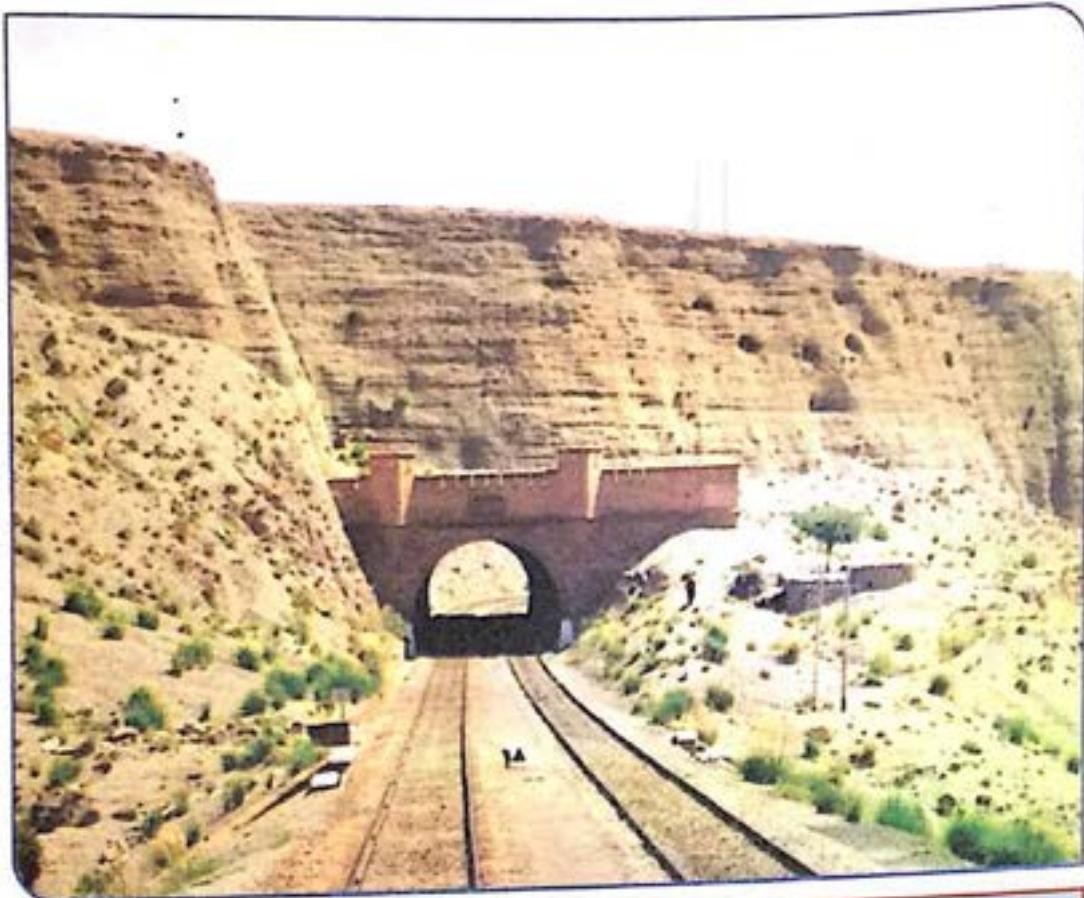
وحدے کہ مرزا خان عرف بلند خان ۽ راباروزیٰ آنی پروش ۽ سیوی ۽ لٹ ۽ پھل ۽ حال شکار پور ۽ سر پیش۔ شہ ھمودا سندھی آنی لشکر جم کتہ ۽ پھی ۽ سر پیش نا شہ پھی ۽ جاموٹ، گسی، رند ڏوکی آں جم کنان ۽ یک مز نیں لشکرے جوڑ گتہ۔ مرزا خان ۽ نوں قلات ۽ سارا دا ان ۽ شہ سیوی ۽ پھی ۽ لٹ ۽ پھل ۽ بیر گر غنی اث۔ یک مز نیں لشکر ۽ گوں مرزا خان جوہاں ۽ راہ ۽ قلات ۽ روان پیش۔

میر احمد خان ۽ حال رسخ ۽ گوں و ٹی تمنان ۽ قلات جم گتہ۔ مرزا خان ۽ لشکر ھاوختے ۽ کوہاںی تھا پترت تو میر احمد خان ۽ پتھیں کوہاںی تمنان ۽ بولان ۽ راہ ۽ بی نانی ۽ شہ پدا لشکر ۽ سرا اُرش کنخ ۽ لٹ ۽ پھل ۽ سرانا میخ ھے ور ۽ پھی ۽ گوں آھانی روغ ۽ آخن بند گتہ۔

مرزا خان ۽ آ ھمی ۽ سندھی لشکر ۽ را کوہاںی تھا جنگ کنخ ۽ زانت کاری نے اث جوہاں ۽ سر بینخ گوں چهاریں نیخنے ھٹکیں ۽ بر زیں کوہاںی سرانگاہ کفان ۽ ترسخت۔ میر احمد خان ۽ بلوچاں آہانی پدارو غ ۽ راہ بند کنخ آ ھمی ۽ ٹولی شف ۽ رو ش کنخ ۽ کمیں دری جنگ کنخ پدا کوہاںی تھا گار بینخت۔ قلات ۽ سخن ۽ برف ۽ پتھیں کوہاںی جنگ ۽ سوب ۽ سندھی ترسخت جت ۽ جد گال یک یک کنان پار بینخت۔ دیم ۽ رو غ ۽ آہانی ہمت نیعث ۽ پدارو غ ۽ راہ بند اشت۔ گذ سرا مرزا خان ۽ منڈ کے اے کوہاںی تھا میر احمد خان ۽ گوں جنگ کنخ هرج مرد مے کار نیخت۔ نوں معانی زیر غ ۽ صلاح ۽ سونج ۽ حیرد ز مندی کنخ ۽ شہ پھی ھج راہ نیست۔

مرزا خان ۽ میر زنگی رئیسانی ۽ گوں نند ۽ نیاد کنخ ۽ واحد درشان گتہ پدا میر زنگی خان ۽ ذریعہ ھا ۽ خان صاحب ۽ گوں گلو ۽ رونگ بند بنا پیش۔ میر احمد خان ۽ نیما شہ میر زنگی ۽ پتھ میر فلندر رئیسانی مرزا خان ۽

کیکپ ۽ آختہ ۽ شہ ایدا مرزا خان ۽ حوار زیران ۽ خان صاحب ۽ خدمت ۽ فلات ۽ برتر۔ مرزا خان ۽ خان صاحب ۽ شہ پہلی لوڈشہ ۽ عاقبت ۽ فلات ۽ فرمان بردار بینگ سو گندزڑتے۔ پھمغ فلات ۽ لہتیں وخت مرزا خان ۽ ولی کو اسانی حواری ۽ کیپ گتہ تکہ میرا حمد خان ۽ ولی ۽ گول آہان ۽ کچھی ۽ پدارو غ ۽ موکل ۽ بہادث۔

باروزی آں شد دیم په دیم بینگ پد میرا حمد خان ۽ کچھی اے وخت گول آرام ۽ فلات ۽ گوازینتے۔

بلے آھی ٿمُن ۽ رالٹ ۽ پھل ۽ عادت اٹ آں آھی ۽ رانیند غ نیلغشت۔ خان ٿمُن ۽ راگٹ ایرکنگ ۽ واھنگ ارات ۽ لوٹغت گذران ۽ ذریعہا پھولغ بی۔ ھما وختہ زورا کیس تمن آنی گذران لٹ ۽ پھل ۽ سراٹ ڦمیشی ۽ خان صاحب ۽ راتمن آنی حواری ۽ شال کوٹ ۽ سراڑش گتہ۔ (19)

میاں داؤ محمد ۽ میاں نورا حمد ۽ شہ فلات ۽ پاری ۽ کوششت:

کرخ ۽ جنگ ۽ میاں یار محمد ۽ ولی دوئیں بچھاں داؤ محمد ۽ میاں نورا حمد ۽ گول دز گیر پیغشت ۽ فلات ۽ آر غ پیغشت۔ میاں یار محمد ۽ شہ ولی نیمغا دوئیں بچھاں ۽ امیر بلوچستان امیر سمندر خان ۽ دستہ په ڦمیشی ۽ داشتہ کتاونتے ۽ اے بلوچستان ۽ بجاہ فلات ۽ بنت آں ۽ آھی ۽ سنگت چھ وڑیں جنگ نہ کفت بلکن گول ایکنی ۽ بنت ۽ تفاوت ۽ تھیڑہ ۽ دوی کنفاسہ دیر بنت۔ 2 جنوری 1698ء میاں یار محمد ۽ دوئیں بچھاں داؤ محمد ۽ نور محمد شہ نظر بندی ۽ پار پیغشت۔

آں شہ کوئی راہاں ناپلداشت بھاڑیں روٹ کوہانی تھا سرگردان بینگ پدیک رو شے جوہان ۽ سر پیغشت۔ امیر سمندر خان ۽ مردم آہانی پدا دوئیں راہاں شو خشت۔ جوہان ۽ خیارتامی مردمے ۽ آہان ۽ دیش ۽ بھیار آرتہ ۽ آہانی پدا آختغیں مردمان ۽ حال سرگتے۔ آہاں دوئیں براثان ۽ دز گیر گتہ ۽ فلات ۽ سرگتے۔ امیر سمندر خان ۽ آہان ۽ قول بور بینگ سراسزاد بینگ لوٹغت بلے آخوند محمد صالح ۽ نیام ۽ کفان ۽ دوئیں براثانی نیمغا معافی لوڈشہ کلہوڑہ براثانی سراوٹی پچاخ پریدتے۔ بلوچی دودے ردا آخوندے پچاخ ۽ راشرپ دینگ پیش۔ امیر بلوچستان ۽ آھی ۽ راشرپ دیان ۽ کلہوڑہ براثانی معاف گتے۔ پدا کلہوڑہ براثان داؤ محمد ۽ نور محمد ۽ شہ امیر بلوچستان ۽ معافی لوڈشہ ۽ آھی ۽ ایردستی بینگ ۽ سو گندزڑتے۔ (20)

امیر عبد اللہ خان ۽ کلہوڑہ حاکماں شہ سرستی ۽ عزراں لوث:-

وختے کہ امیر عبد اللہ خان احمد زئی بلوچ ۽ 20 دسمبر 1716ء بلوچستان ۽ حاکم پیش۔ تو آسمی عشرہ میاں یار محمد کلہوڑہ حاکم ۽ سندھ ۽ سرستی ۽ عزراں چہل ہزار دینخ لوٹ گئے۔ امیر سمندر خان ۽ دورباری ۽ شہ 1697ء 1714ء میاں یار محمد کلہوڑہ حاکم ۽ سندھ ۽ ارزشت ۽ امیر بلوچستان ۽ گول دوزوا ہیں منع نامغٰ کتفت آسمی ۽ یک بھرے ایش اسٹ کہ امیر سندھ سالیگی چہل ہزار کلدار سرستی ۽ امیر بلوچستان ۽ راداٹ۔ امیر سمندر خان ۽ عمرک پدا امیر احمد خان ۽ چہارمی ۽ دورباری سندھ ۽ حاکم ۽ سرستی ۽ عزراں چہل بند کتفت ۽ امیر احمد ۽ ہم لوٹ نہ کتفت بلے امیر عبد اللہ خان ۽ وٹی دورباری ۽ دوسمی سال ۽ عزراں لوث گئے ۽ وٹ یک لشکرے ھواری ۽ 2 جنوری 1717ء سندھ ۽ نیمغاروان پیش۔ وختے کہ میاں نور محمد کلہوڑہ ہم میاں یار محمد کلہوڑہ ۽ مزینیں دو گئیں بچھان ۽ امیر عبد اللہ ۽ سندھ نیمغاروان پیغامے حال سرپیش تو آسمی ۽ یک ٹولی ۽ عزراں بھا ۽ سرستی ۽ عزراں چہل ہزار ۽ یک پیل ۽ قلات ۽ دیم داش۔ امیر عبد اللہ خان بولان تھنک ۽ بی بی نانی ۽ سرپیش تو امیر سندھ ۽ ٹولی ۽ عزراں پیل آسمی ۽ راپیش کتے ٿھے وڌ ۽ امیر بلوچستان پدا قلات ۽ روان پیش۔ (21)

شاہ حسین خلجی ۽ نور محمد کلہوڑہ ۽ بلوچستان ۽ سرا ارش ۽ سرا تپا کی:-

میر عبد اللہ خان ۽ ھمروٹی ایس زوراخی ۽ لٹ ۽ بھل شر قندھار ۽ خلجی سرکار ۽ سندھ ۽ کچھی ۽ کلہوڑہ بے زار پیشخت ۽ تپاک کتع کہ میر عبد اللہ خان پیر گرفتی انت شاہ حسین خلجی یک مزین لشکرے ھواری عشرہ قندھار ۽ نور محمد کلہوڑہ ۽ شہ سندھ ڪچھی ۽ بولان ۽ راہ ۽ شاکوٹ ۽ روان پیشخت۔

میر عبد اللہ خان ۽ وٹی دو گئیں دڑمنان ۽ ھوریں تو ان ۽ گول دیم پے دیم پیغش ایوک ایوکي ۽ دار غ کوششت کتے ۽ اوٹغث کھلجی ۽ کلہوڑہ آن ۽ گول الکاپی ۽ ھوار ٻیخ نیجلیٹ۔ پہ ھمیشی ۽ میر عبد اللہ خان ۽ سردار میر کا کڑ خان لہڑی ۽ را کلہوڑہ ۽ راہ دار غ ۽ پہ بولان تھنک ۽ دیم داش ۽ میر فیروز خان رئیسانی کہ آں کوئی ڦپنگ ۽ گورزاث۔ شاہ حسین خلجی ۽ لشکرے دار غ ۽ پہ نیخ وٹ خان وٹی بخاہی لشکرے گوں مستونگ ۽ آختہ۔ (22)

سردار کا کڑ خان لہڑی ۽ عمرک:-

نور محمد کا ہوڑہ بولان تھنک ع پڑان ع دیم ع روان اٹ۔ سردار میر کا کڑ خان لہڑی ع بی بی نانی ع جا گہہ ع گوں آ ھی ع جنگ گتہ۔ کا ہوڑہ اپنی کچ ع کسas بجہاز اٹ وحدے کہ سردار کا کڑ خان لہڑی ع گوں وٹی ٹمن ع کسانیں لشکر ع گوں آ ھی ع دیم پ دیم اٹ۔ مزین جنگ ع پ سردار کا کڑ خان لہڑی گوشغ پیش ع نور محمد کا ہوڑہ شالکوٹ نیم خار و غا سوب مند پیش۔ (23)

شالکوٹ ع چپ ع چا گردی:-

بولان تھنک ع شہ کا ہوڑہ ع پنگ ع شہ شاہ حسین خلجی وٹی لشکر اپنی ھواری ع شالکوٹ ع تھا پڑ تخت۔ شالکوٹ ع نا سب تا ولی زیند گوں دلاوری ع قلات ع سرا او شتوخ اٹ۔ کا ہوڑہ ع اوگان آں ھوری ع قلات ع سرا او روا ر ارش گتہ۔ بلے نیام ع پھستیں بلوچانی ہمت ع دلاوری کم نہ پیش۔ ہرج وارے ارش پ آں بے سوب پیش تخت۔ (24)

میر عبداللہ خان ع سخن ع لا لقی:-

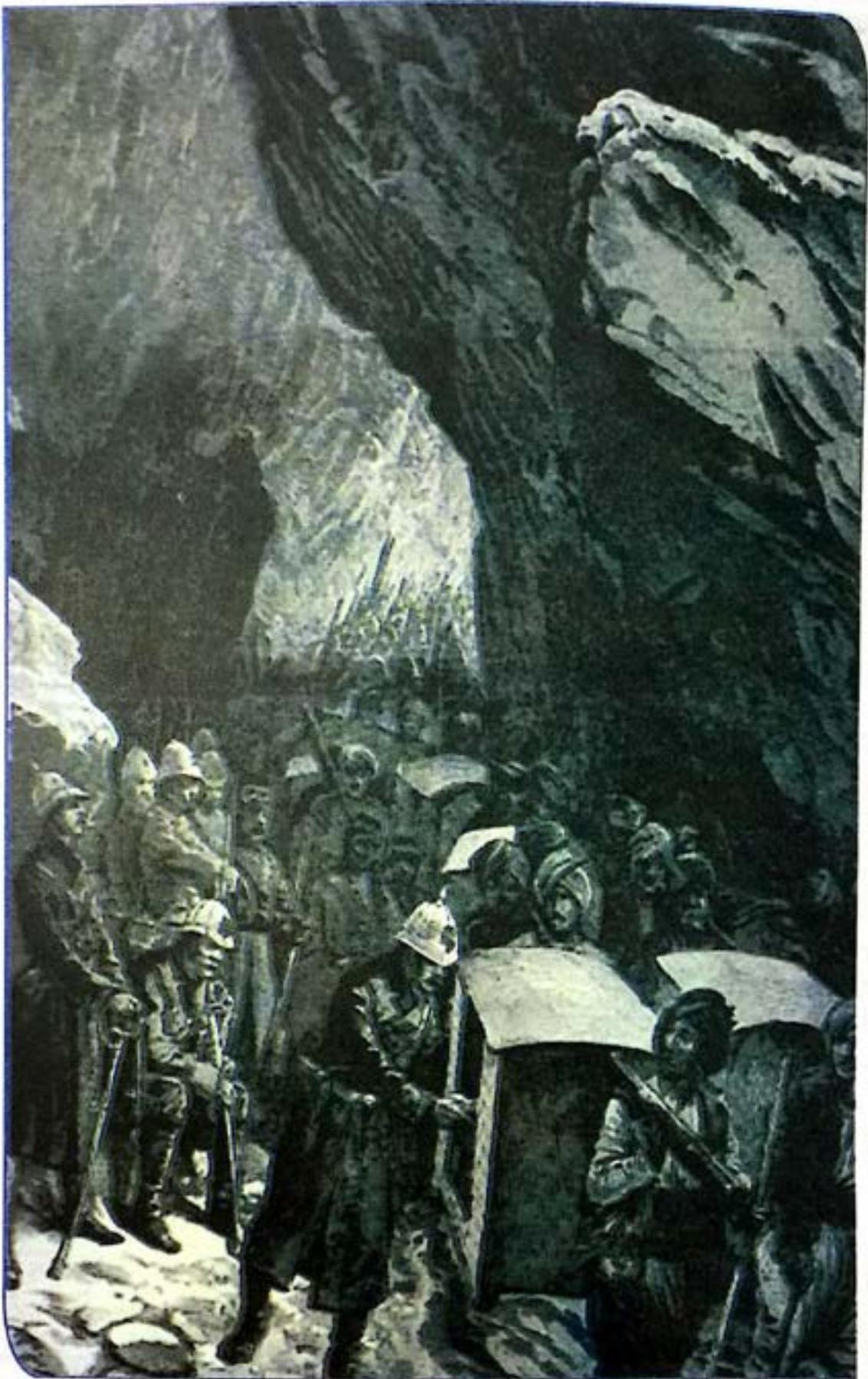
میر عبداللہ خان دلاوری ع دا گئی طب ع گوں ھوری ع جنگ ع ھم جوانیں زانت کاراٹ۔ آ ھی ع اے مزینیں دژ مناں گوں دلاوری ع پھر ع دیم پ دیم پیش ع را ع جنگ ع سخن ع لا لقی ع ھلاپ لیکھش۔ بلوچ چیر کا میں جنگ ع تھا مزینیں زانت کاری اپنے کغشت بلکن بجہازیں حدے ع وٹ اے وڈیں جنگ ع خالق اشنت۔ نوں اے جوانیں ایوکیں وڈا ھی ع دست ع اٹ۔ ھمے وڈا خان صاحب ع وٹی لشکر ع راجہ بجہازیں ٹولی آپنی تھا بھر ع بانگ گتہ ہرج یک ٹولی ع سروکی یک سردارے دست ع داشت ع پا ہرج ٹولی ع رادڑ من ع اردوے حاسیں بھرے ع نیم خا چیر کا میں جنگ کغشت ع سرانا میش شہ آ ھی ع ابید میر سلطان قائم خان شاہوں ای ع راشورا وک ع شہ چمن ع را ع دیم ع بی آن ع پنگ ع چمن ع نیامی ایں را ع دار غ ع پ شاہ حسین خلجی پدی کمک ع آ ھنچ ع روح ع ذریہ بان ع ھلاس کغشت ع سرانا میش۔ ھمے وڈا ساتکنڈی ع بنگلہ کی تمنان ع آھانی سردار اپنی سروکی ع بولان تھنک ع بند کغشت ع سرانا میش تکہ کچھی ع سندھ ع شہ کا ہوڑہ آن ع کمک ع وردن ع ورائے سرمد بیث۔ وٹ میر عبداللہ خان وٹی حاسیں اسپ سوار ٹولی آں گوں شالکوٹ ع شب چون ع چیر کا میں جنگ

ع ذریعہا پر بیشان کنگٹ - ھے وڑاءِ وزمن دلگوش شالکوٹ پھستغیں بلوجان شد دیر پیشہ - میر عبداللہ خان اے راکلہوڑہ آئی ھمت عشاہ حسین خلجی ع طاقت ع کاس پیشہ - پھمیشی اے خان جنگ اے رادر اڑ کنگٹ - زستان ع موسم ع سر پیشہ - شہ آھی اے کلہوڑہ بدول بیجان اے دلپروش پیشخت - زستان ع بنای بخاں گوں کلہوڑہ اے بے حواس بیجان اے تشنخ بنا گتہ - بولان تھنک اے شغتغیں بلوج تھنک آں آہانی دگ داشتہ - آں بلاۓ بے درمان اے وڑاءِ آہانی سراکچخت - بھازیں مالی اے جانی تاوان ع پدنور محمد کلہوڑہ ولی سر آخختغیں نیم مرتعیں سندھ لشکر گوں بے وکی اے پکھی اے سر پیشہ - ھے وڑاءِ شاہ حسین خلجی ھم بے سوبی اے اوگانستان اے سر پیشہ - (25)

میر عبداللہ خان ع پکھی اے سرادو ھمی ارش ع مرغ :-

اُرش کنو کافی بے سوب پدی بیخ اے گوں میر عبداللہ خان ع جم ع جوز غر رز پیشخت - نوں آھی اے ولی دژستان اے الیوکی اے بیر گرغ غر پر بنا گتہ - ھمازستان ع وخت اے میر عبداللہ خان اے ملختغیں کلہوڑہ اے آں گوں دیم په دیم بیخ ع پیصلہ گتہ - خان صاحب اے جھالاواں ع لشکر اے راخضدار اے ساراواں ع لشکر اے رامستونگ اے جم بیخ ع حکم داشت - کلہوڑان اے ھم میر عبداللہ خان ع سر غر پر ای جال رستخ ع آھی اے ھم پکھی بخ سندھ اے شہ مز نیں لشکرے ھوار کنخ بنا گتہ -

میر عبداللہ خان اے جھالاواں ع لشکر اے رامولہ ع راہ اے گندواہ اے سرا اُرش کنخ ع حکم داشت ع وٹ بولان اے راہ اے پکھی اے رواں پیشہ - ڈھاڈر ع سرا توپہ کنان اے سکنی ع نیمار وارواں پیشہ تکہ جھالاواں ع لشکر گوں ھوار بیش بلے جھالاواں ع لشکر اے راکھی اے سر پیغاد دیر گتہ - کلہوڑہ ای نائب مراد گنجائشاہ بوہرا ع سروکی سندھی، پکھی ع بلوج، جدگال اے جاموثانی مکڑوڑیں لشکر اے جاندری ہر (جام درہیز) ع جا گہہ اے کہ اے سکنی ع نزخ انٹ میر عبداللہ خان اے گوں دیم په دیم پیشخت - مز نیں جنگ ع پد میر عبداللہ خان جنخ پیشہ - جھالاواں ع لشکر دیر اخیرہ سر پیشہ - میر عبداللہ خان ع کوش پد آھی اے بچھے میر محبت خان اے جنگ ع سروکی کشتہ اے کلہوڑہ ای پروش نصیب پیشہ - (26)

فرنگی آٹھنگی میر محراب خان ع شہید بیخ:-

پچھی، سارا و ان غ جھالا و ان میر محراب خان ع دست ع شہ در کپخت - مکران دوریں صوبہ سردار فقیر محمد خان بزنجو ع دست ع محکم اٹ بلے شہ آٹھنگی میر محراب ع کمک ع شہ وڑیں امتیت نیست - میر محراب خان قلات ع میری ع بے دست غ پادے بی آدم اٹ - آں ولی مردم زانتیں چھماں گوں میر نصیر خان ع ٹھیٹھیں سرکارے تباہی ع ندارگ کنخت - آٹھنگی ع دل سر غ اٹ بلے دست غ پادنہ سر غنخت - آٹھنگی ع گوش راج ع دیہہ ع دڑ منانی تو اراٹکنخ سگ ایر کنخت بلے گوں زوان ع تو ارکنخ ع ھمت نیست - ہماہان ع ولی دوست لیکھنست یک یک بی آن ع گل جتا ٹیٹھنست غ ھمارا آٹھنخت آٹھنگی ع زیندے دڑمن اشت - میر محراب خان ہبی دڑ منانی سوب ع پریشان اٹ کہ فرنگی آنی حونی دست آٹھنگی ع گٹ ع سر پیٹھنست -

1838ء فرنگی آس شاہ شجاع الملک ع نام ع اوگانستان ع سرا تو ضکنخ پیصلہ کنخت - پر چیا کہ شہ سندھ ع قدهارے راہ ع خان قلات ع ڈیہہ ع گوز غ اٹ غ بولان تھنک ع روغ غ آٹھنگی ع سر ع پر کھینچنی اٹ پھیشی ع فرنگی آس خان قلات ع گوں ولی ہبر ع حال کنخ پہ ولی روغ ع زلوری لیکھنست تکہ خان قلات ع کمک ع گوں بولان تھنک ع رکھنخ ع بند غ بوڑ کنخ بیٹ - 1839ء وختے کہ برنس کہ آس پدا سرالیگزینڈر برنس ع پیٹھنست میر دوست محمد خان ع مشن ع کابل ع روغث تو آٹھنگی ع گند اوہ ع میر محراب خان ع جانشین ولی عہد شہزادہ میر نصیر خان ع راں نمدی نوشت گتہ ع شہ بولان تھنک ع شہ گوز غ ع مولک زرخ - نوں وختے کہ فرنگی ع اوگانستان ع سرا لشکر کشی کنخ پیصلہ کتہ تو بولان ع رکھنخ ع پہ میر محراب خان ع گوں یک دائی ع محکمیں منع نامنخ کنخ زلوری لیکھنست - ہنری پوٹنجر کہ آرمی آف انڈس ع کماندار اٹ - شاکلکوت ع شہ لیکھنست لیچ ع راوی نماں ندر غ جوڑگتہ میر محراب خان ع خدمت ع ھے مول ع مراد ع خاطرہ قلات ع دیم داش -

قلات ع میر محراب خان ع لیچ ع را گوں وش دلی ع وش آہت گتہ بلے لیچ سفارتی سرپ ع شہ نا بلدیں یک پھوجی اٹ - میر محراب خان ع وش آہت غ ایشانی شرپداری ع بند و بوڑانی سوب ع آٹھنگی ع جرات بر زیدہ غ آٹھنگی ع رو برتی طب ع گواٹ زرخ - آٹھنگی ع میر محراب خان ع گوں ولی زوان غ سر ع پرے

ذریعہا بے شرفیں ۽ نہ سکو کیس ہبر پیش داشتہ بلے میر محراب خان چہاریں نیمغا شہ ولی تھی دوڑمنانی تھا اٹ گوں آھی ۽ شرافت ۽ گوں پیش آختہ۔ لیچ اے رو یہ سوب ۽ چھ وڈیں دا کئی منځ نامخ نہ پیش۔ بلے میر محراب خان ۽ ولی علاقہ ۽ گوز غور دن ۽ غلہ زیر غ ۽ موکل گوں دل ۽ حب ۽ داش۔

بلوچستان ۽ سرا میر محراب خان ۽ دست نزور اٹ۔ میر احمد یار ۽ بچھ شہنواز خان کے قلات ۽ تخت ۽ لوٹو غ اٹ۔ فتح خان ۽ گوں کچھی ۽ اٹ۔ آخوند محمد صالح ولی غدارانی حواری ۽ مستونگ ۽ بارکزائی سردارانی خدمت کنگت بلے ھاوخته ۽ انگریز سروکی ۽ شاہ شجاع الملک ۽ پداشکار پور ۽ سرپیخ حال رستہ تو شر کچھی ۽ شہنواز خان ۽ فتح خان ۽ راحوار کنان ۽ محمد صدیق فرنگی آئی خدمت ۽ شکار پور ۽ سرپیش۔ او دا شجاع الملک ۽ گوں نند ۽ نیاد گتے۔ غفرنگی آن ۽ بھیسہ داشتہ کے قلات ۽ حقی ایس وارث شہنواز خان انت ۽ اے کے میر محراب خان ۽ قلات سرکارے سرا قوضہ کنخ کے اے ناجائز انت۔

لیچ ۽ میر محراب خان ۽ موکل ۽ پد ڪچھی ۽ بکھالان ۽ فرنگی ارداں پہ غله جم کنخ ۽ حکم داش ۽ شہزادہ اور داشکار پور ۽ روان پیش۔ آس شکار پور ۽ سرپیخت کہ آھی ۽ راشہ پچھی بکھالانی گلوسرپیش کہ میر محراب خان ۽ مردمان جم کنخیں غله پھلخت ۽ حال سرپیخ ۽ گوں بنس ۽ کہ آس شکار پور ۽ فرنگی ارداں پہ غله جم کنخ کار ۽ ذمہ واراث زہر کپتہ ۽ آھی ۽ میر محراب خان ۽ بے شرفیں نمدی ۽ راہ داش ۽ یک نمدی ۽ شہزادہ شجاع الملک ۽ نیمغا کہ آس فرنگی آئی باہوت اٹ نوشت کنایتیں۔ آھی ۽ تھا میر محراب خان ۽ گوں بیہار ۽ اے نوشت کنخ پیش کہ قلات ۽ تخت ۽ حقی ایس وارث میر شہنواز خان انت کہ فرنگی آئی کیپ ۽ سازی انت۔ دو ھمی لوڑانی تھا اے مول غمرا داد کہ شما اگر فرنگی آئی دیم ۽ ولی سر جہل نہ گتے تو میر شہنواز خان ۽ راخان قلات نامیت پیش۔

شاہ شجاع الملک ۽ اے نمدی ولی ھامسون خان میر محراب خان ۽ را نوشت کتے کہ آھی ۽ آھی ۽ راوش آھت کنگت ھاوخت ۽ آس فراری ۽ ارزشت ۽ قلات ۽ سرپیخت کہ آھی ۽ زیند ۽ گوں لیب کنان ۽ آھی ۽ رابا ٻو ٿو کنگت ھاوخت ۽ آھی ۽ پدی لشکر آھی ۽ دوز گیری ۽ نزت ٿا ٿو آھی ۽ ولی ٻا ٻو ٿو تھا کنان ۽ ولی رکھنی تھا گوں شرپ غزت ۽ سندھ ۽ سر کنگت۔ وحدے آھی ۽ زیندے دو ڙمن چہاریں نیمغا

بولان تھنک

محمد پناہ بلوچ

THE ILLUSTRATED LONDON NEWS

No. 2109—Vol. XXVII.

SATURDAY, AUGUST 29, 1863.

ONE SIXPENCE
POSTAGE PAID

THE GREAT PAKISTAN AND PESHAWAR ROAD FROM KUTUB KHANA TO THE PASS.

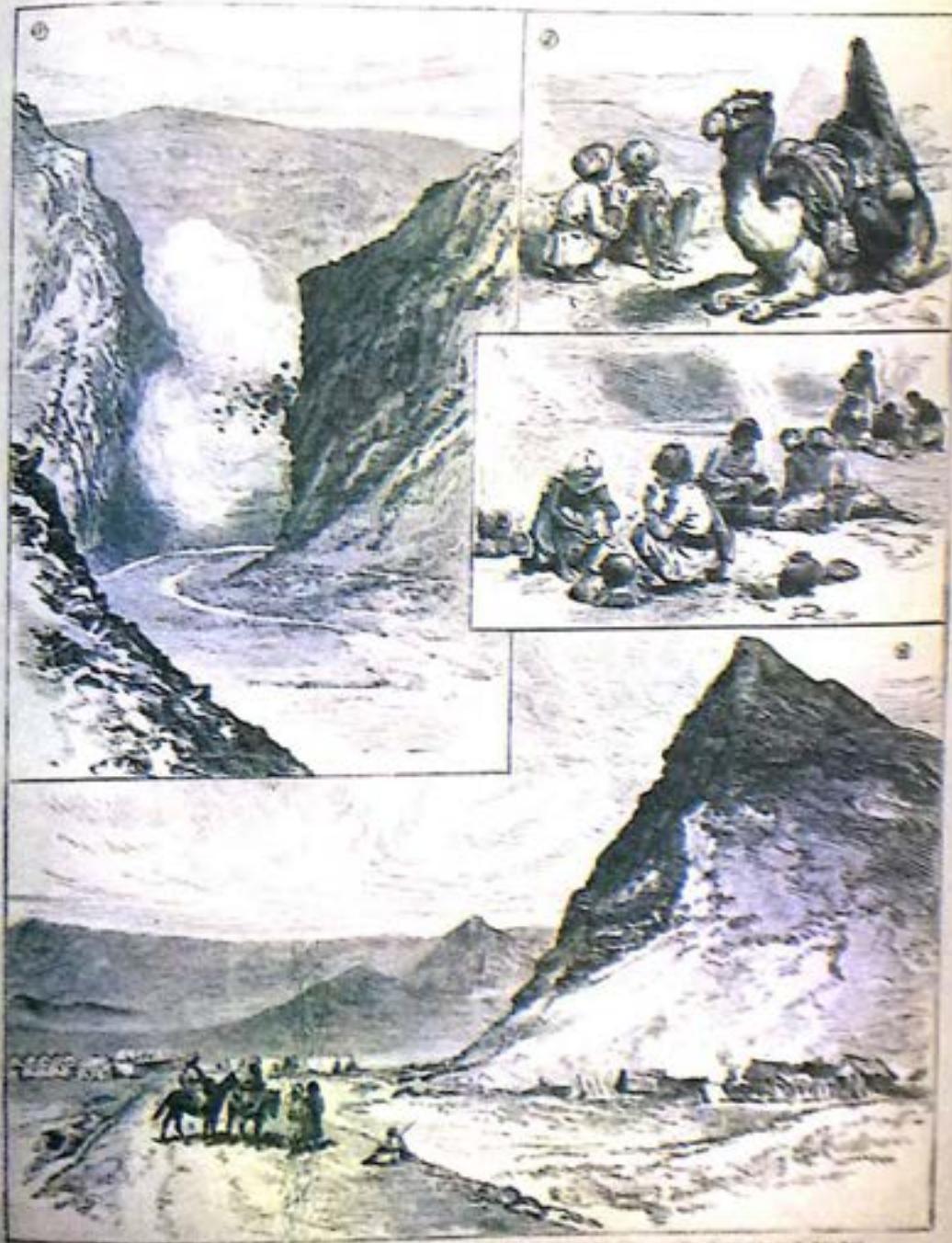
THE GREAT PAKISTAN AND PESHAWAR ROAD AND NEW WAY OF GILGITIAN MOUNTAIN.—VIEW LOOKING DOWN THE PASS.

THE ILLUSTRATED LONDON NEWS

No. 2417 — VOL. LXXVII.

SATURDAY, AUGUST 15, 1885.

EXTRA EDITION 5 PENCE.

①. Advance of our troops in the Simla Valley. ②. A road to the fort. ③. Crossing the Simla road. ④. British on the Simla road.

THE GREAT INDIAN UPRISING — THE WAR THROUGH THE NILE TAP.

تالان اشست۔

میر محراب خان ۽ منصب نوں وٺی ٿئی سردارانی تھی یا غی گیری ۽ پنڈلاني سوب زوراٹ۔ آهيء
برنس ۽ شجاع الملک ۽ بے شرپیں نمدي وانغ په آهيء پسونه دینخ ۽ بدل ۽ آهيء ۽ نمائندگ ۽ دینخ ۽
وڌي پيشين تھاوتاں ھلاس کنخ لوڻه۔ بلے بدستي ۽ آهيء نمائندگ ملامحمد حسن که آهيء نمائندگ ۽ وزير ڀي
اث گوشنت که مير محراب خان ۽ راصدک اث که ملامحمد حسن آهيء دوست نيمشت بلے آهيء ڳورادگه
بھيءه دار ۽ لائسيں مردم ھم نيسٽ اث ۽ لاجاريٺه آهيء ملامحمد حسن ۽ رافرنگي آنی نيمغاروان گٿه۔

فرنگي اردو ھماونخته بھاگ ۽ سريٺشت۔ سروليم ميڪان ۽ فرنگي اردو شاه شجاع الملک ۽ گول سفارت کار
۽ وزير ۽ ارزشت ۽ روغشت۔ ملامحمد حسن ۽ سروليم ميڪان ۽ گول بھاگ ۽ نند ۽ نيا گٿه۔ آخوند محمد صديق ۽ مير
شہنواز ۽ مير محراب خان ۽ سرا ۾ ھماڻ ووبه ڦٺشت۔ ملامحمد حسن ۽ آهانی پله هر زمي گٿه ۽ فرنگي آن صدکي ديانشي
مير محراب خان آهانی بدیں دڙمن انت۔ ۽ آهانی ھلاب پنڈلاني ھي وڌي ما ھورے ٿا ھينچ ٻڀخت شه آهيء
۽ آهانی درکفع بھاڱ گران انت۔ ملامحمد حسن ۽ ھم مير شہنواز خان ۽ تخت ۽ قلات ۽ حقي ايس وارث گوشته۔ مير
محراب خان گول نمک ھرامي ۽ گول ميڪان ۽ سرا پدر کتہ که آس فرنگي آنی دوست ۽ حير لوث ڀانت۔ ميڪان ۽
ولي راج ۽ ڏي بهه ۽ گول غداري ۽ سرا اوڻي ۾ ڻجھ وٺي سگت ۽ ڪھش ۽ ٺوي داد ۽ ٻخشيش ۽ ھوراء گول وٺي وٺي ۽
قلات واتر ٻڀخ ۽ موکل داشت۔

لامحمد حسن ۽ دورنگي ڀيب ڪنخت۔ قلات ۽ سريٺخ ۽ گول آهيء مير محراب خان ۽ فرنگي آنی
ترسا ڪيس دروشم پيش داشت۔ آهيء مير محراب خان ۽ را گوشته که فرنگي ۽ آهيء عزيز ڀندے دڙمن انت ۽ آهيء
۽ را ڪھو ڻغ مير شہنواز خان ۽ قلات ۽ سرا کار دوست ۽ دينخ ۽ لوڻغت۔

لامحمد حسن ۽ مير محراب خان ۽ راصلاح داشت که گول فرنگي آس پدر ڀي وڌي ڻمني ۽ گول مردي ۽ ديم په
ديم ٻڀخ ۽ ٿجي ڪچ ۾ ڏي راه ۽ نيمشت ۽ تو جيز داشت ۽ بولان تھنک ۽ بند کنان ۽ پڪھي ۽ فرنگي آنی لس لُك ۽ ٻھل ۽
موکل دينخ ٿي۔ بلے مير محراب خان ۽ آهيء تھا پنڈل ديشه ۽ چپ پيش۔

میر محراب خان ۽ موکل ۽ ابید ملا محمد حسن ۽ ٹیونی ٹمنی کواس ۽ سرداران ۽ حکم داشت که فرنگی اردنہ کاروان ۽ شہ بولان ۽ گوز غدیخ مسیت۔ مگ پچھی ۽ بولان ھماہندے ۽ فرنگی اردنہ پر بی پھلنگ لی ۽ آہانی راہ ۽ سراڑا ندوی کنخ بہ بیت ۽ آہان ۽ عذاب دیان ۽ کوشغ لی بیت۔ ملا محمد حسن ۽ اے حکم ۽ سرا میر محراب خان ۽ شاہی مہرگہ وزیرے ارزشت ۽ آھی ۽ گون اٹ آہانی ۽ سراجش غچیر کالی قاصداني ذریعہا دیم داشت۔ اے وڑ ۽ فرنگی ۽ خان صاحب ۽ نیام ۽ اے وڑیں جاور حال ودی کنان ۽ تعلقداری ھراب کنخ پیشخت ۽ گذ سرافرنگی آں قلات ۽ سرا ارش گتہ ۽ میر محراب خان گوں وٹی ٹمنی مردم اس میر عبدالکریم ریسانی، میر ولی محمد شاہی زلی مینگل، میر داد کریم شاہوی، فضل اہزی، بنی بخش جتوی، فقیر خان، شاہ دوست بزنجو، میر رضا وزیر خیل، نور محمد، تاج محمد شاغا سی خیل ۽ صد افغانی کساس ۽ دلاوریں بلوچ شہید پیشخت۔ ھے جنگ ۽ تھا حزا فخ ۽ وزیر دیوان پکل مل ھم جمع پیش ۽ ڈیہ ۽ سرا اوٹی جان ندر گتہ۔ (27)

1839ء منځ نامخ بے شرفی:-

اے منځ نامخ ۽ سرانہ خان کار بند پیش ۽ بلوچان منځ۔ پچھی ۽ بولان تھنک ۽ ہما جا گہہ اشنت کر اوذا بلوچان فرنگی آنی ۽ مزنیں تاوان داشت۔ بولان تھنک شہ کو پوراء بنایت۔ هندی مردم ایشی ۽ راخڑ کالی کوٹل گوشت۔ اے تارندلی ۽ روٹ۔ ایشی ۽ دراڑی 45 میل انت سنگ ریسانی ۽ کرد زیر یعنیت۔ بولان تھنک ۽ فرنگی آنی سرامی آنی ارش کنخ ۽ شف حون جمع جوانیں ھنداث۔ اے تھنک کوئی ۽ قندھار ۽ روٹ۔ آھی ۽ هندوستان ۽ درواز غ لکھنخ پیشث۔ (28)

ڈھاڙرے جنگ:-

28 اکتوبر 1840ء میر نصیر خان (دو ھمی) ۽ وٹی لشکر ۽ گوں بولان تھنک ۽ گوزان ۽ 29 اکتوبر 1840ء کوہ ۽ دامان ۽ گوں دیم ۽ روان ۽ خواجہ ابراہیم دوپاسی ۽ جا گہہ ۽ کمو بر زاء اوتا کی پیش۔ ڈھاڙر چھاؤنی ۽ فرنگی اردنہ گوں صلاح ۽ سنجاں پُداشت۔ ھماروں ۽ پشم ۽ وختہ میر نصیر خان ۽ لشکر ۽ چھاؤنی سرا ارش گتہ بلے فرنگی آنی توپ ۽ گولہ باری سوب ۽ دیم ۽ رون غ ۽ تھا سوب مندی نہ پیش۔ بلے شد ۽ ورود ۽ توپکاں گوں جنگ گتہ

گذ سرایک فرنگی ٹولی دیم بی آن بلوچانی لشکر عسرا ترندیں ارش گتے بلوچانی لشکرے تھا پڑان دیم دیم
سرپیش۔ آہی یوب لشکرے تھا پرشت پروش ودی پیشہ آہاں کوہانی تھا پڑان زیندے رکھیش۔ اے
جنگ ہتھا فرنگی اردیک فرنگی افسر، یک رسالدار غہفودہ سوار مرتع پیشخت۔ میر نصیر خان لشکرے
راتاوان حم شایش گیش نہ پیش۔ (29)

بلوچستان عس جاور حال:-

میر نصیر خان دھمے وختہ وقی جانشانی حوری کنھی یہ جا گہہ یکمپ بیغث ھمے وختہ کچھی دمری دیم
ڈومبکی ٹمناں فرنگی آنی زیندگتے۔ چیر کامیں ارش، کاروان آنی لٹ پھل گشت کوش یہ بازار گرم
اث۔ بولان یہ کوہستانی ٹمناں بولان فرنگی یہ سر ہر پھتل گتے۔ فرنگی ارداں ہر بولان شگوز غ وختہ گام گام
عسرا جنگ چوپہانی دیم پہ بیغث۔ یک فرنگی افسرے دیوٹی چھم دستغیں حال اے وڑ غ وختہ گتے ”
بولان یہ گوز غ وختہ سکیں جاور حالانی دیم پہ دیم پہ بیغث۔ ہند ہند ع مرتعیں سپاہی آنی لاش، منج پیشیں دیم،
مرتعیں زناورانی ہڈ دل شوشیں غ بے ھمت کنوخیں دروشم پیش کنغث،،، (30)

مری آنی سراخان لشکر کشی:-

میر خداداد خان وختہ مری ٹمن یک نیمغا کچھی بولان دھمی نیمغا پنجاب سندھ یہ سرانی
سرالٹ پھل کنغث۔ آہی یوب بولان ہر رون غ آھن بندو بوڑ بے رکھنی بیغث کچھی پنجاب دیم
سندھ یہ امن یہ ایمنی سرجی ہر اراب بیغث۔ فرنگی سر کارے چھم او گانستان یہ سراک اشٹ۔ کچھی دھماں
وڑ بولان تھنک ہے ایمنی ہلک پھل چھوڑ گن غ تیار یہ سکت۔ منج نامغافی روافرنگی سر کار خان ہتھہ غ
تو کی معاملہ ہانی تھا زمانی یہ واک غ اختیار یہ سکت۔ یک دراٹیں نند غ نیادے پد خان ہر ادم غ امن یہ ایمنی
کنغ پہ مری آنی ھلاپ لشکر کشی یہ سرا رضا مند گتے۔ خان قلات ہبھاگ لشکر جنم غ یہ جار جش۔ یک کسانیں
وخت ہتھا ہشت ہزار مردانی لشکر کہ آہانی تھا چہار ہزار غ چہار ہزار پیاد غ اشٹ اے لشکر ہتھا سراوان غ
جھالا وان کچھی ٹمن غ سردارانی حواری ہکر ان غ بیلہ یہ سردار، ہم ولی ٹمنی لشکر ان گوں حوار اشٹ۔ قلات یہ

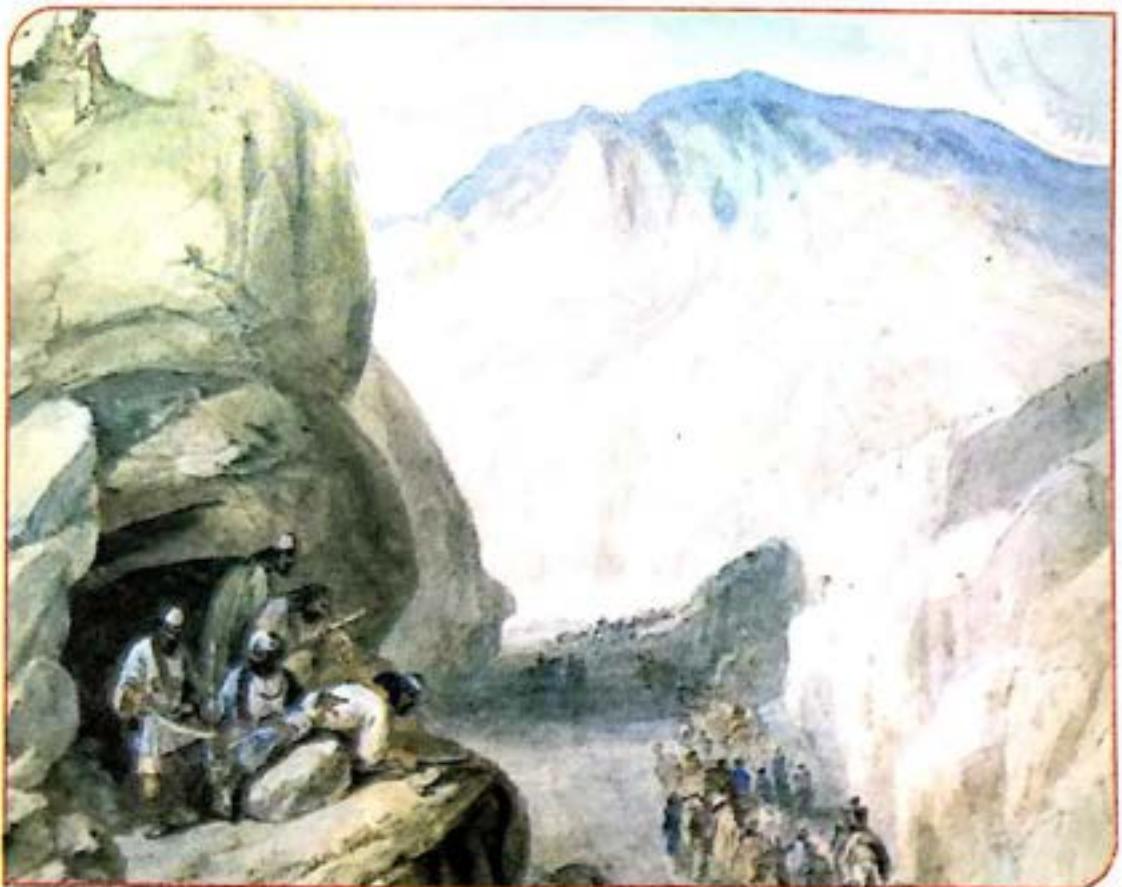
نمتنعیں فرنگی پٹیشکل افریمجر گرین دو صد فرنگی ارداں گوں ہمکو فوج اث، 21 جنوری 1859ء خان میر خداداد خان اے لشکر ھواری اے مری کو ہستان اے دیم گتہ۔ مری آں ولی علاقہ ھورگ گتہ نہ کوہانی تھا چیر پیشخت۔ 23 فروری اے کاہان ے سرابے چے مقابلہ قوضہ گتہ اے مری سردار ے قلات اے را کیرتہ۔ کاہان قلات اے شہ یک توپ ے دست کھپتہ کہ آھی اے را مری آں گوستغیں جنگ اے فرنگی پھوڑ ے ٹولی اے شہ پھلخت۔

خان اے کاہان عکس پ جشد ہ لشکر ے را کسانیں ٹولی آنی تھا بھر گتہ نہ مری آنی رند اے دیم داش۔ ہزار انی کسas اے ھشتہ۔ کار گیر، اسپ، میش، بُزو ے رخ پھلخت۔ مری آں ھج جا گبے اے مقابلہ نہ گتہ پھمیشی اے مری آنی ھج وڈیں زیندے تاوان نہ پیش۔ 28 فروری اے مری آنی سردار نور محمد اے آخت نہ خان ے سروکی اے را مندہ۔ آھی اے خان اے را ولی آئینی با دشہ منان اے گوں آھی اے وفادار بیخ ے بھیسہ دیا بیش غ عاقبت اے گوں ایسکی اے نند غ عضمات داش۔ (31)

قلات ے سراشیر دل خان ے قوضہ:-

مارچ 1856ء گندواہ اے میر خداداد خان ے سرا ارش کنخ نہ آھی اے را پی ٹکنخ پدر سردار اس میر شیر دل خان ے ھوار کنان اے سوران ھکنی ے راہ اے قلات اے دیم گتہ۔ راہ اے ڈھاڈر نیابت پھلٹہ۔ خان میر خداداد خان اے دو افسر دار وغہ عطا محمد سپاہی آنی ھواری ایڈا نندو خ اشٹ۔ خان میر خداداد پی ٹکنخ ے سوب اے گندواہ اے دار و درمان پیشخت بلے آھی ے زیندہ ترس اے دراشت۔ ھجے جا ور حال انی تھا شاغاسی ولی محمد اے محمد خان وکیل ے صلاح اے گوں شیر خان کماندارے سروکی اے دو صد مردمانی ٹولی اے گوں ٹاکری نہ زکھ ے راہ اے دار وغہ محمد علی اے دار وغہ عطا محمد علی کمک ے پے قلات اے دیم داش کماندار شیر خان یا غی آں پیش قلات اے سر پیش۔ ماڑی اے را زوت ناھیخ پیش۔ بارانزی۔ نیچاری، پندرانی، شاہوی اے لانگومن آنی لشکر دیسپانی لشکر ھوار گتہ۔

میر شیر دل خان ولی لشکر گوں بولان ے راہ اے شالکوٹ (کوئی) نہ شہ اوڈا مستنگ اے سر پیش۔ ایڈا سردار ملا محمد ریسمانی اے ولی تمسن اے را لشکر گوں ھوار بیخ ے حکم داش بلے تیو غیں ریسمانی آں گوں تپا کی ائندہ ایوکا خان حلاب پ کمک کنخ ے مختلف گتہ بلے خان ے پله مرزا درشان گتہ۔ ابید شہ آھی اے میر شیر دل خان

بولان تهندك

محمد پناه بلوچ

ءے مستنگ ءے مز نیں لشکرے جم گئے۔ سردار تاج محمد زر کزی بولان تھنک ءے یک جا گئے میر شیر دل خان شہ موکل
سپتہ ءے لشکر جم کنخ پہ زہری فٹہ۔ فرنگی سرکارے نمائندگ میجر گرین جیکب آباداث یا غی سردار آہی ءے راوی
حالاں شہ معلوم دار کنخت۔ مستونگ ءے میر شیر دل خان ءے سردار ملا محمد ریسمانی ءے پا غوا جہی ءے دیم رو ان اث
منگو چر عکیپ جش۔ پر چیا کہ لانگو ٹمن میر خدادادو پله مرزا ءے لشکر جم کنخ ءے قلات دیم داشت۔ پہ ھمیشی ءے
میر شیر دل خان ءے لشکر ءاہانی ملک ءے ملک ءے مال ءے سہہ دار پھلشنخت۔ ھاوخت ءے اے لٹ ءے پھل ءے حال
قلات ءے سر پیشہ تو لانگو ٹمن ءے لشکر کہ قلات ءے جم اٹ۔ شف ءے وختہ فرار پیشہ۔ دھمی رو ش ءے نیچاری ءے شاہوانی
وغیرہ کہ قلات جم اشکت ترستخت۔ دار وغد عطا محمد ءاہان ءے صد کی دیائیت کر آہانی ھمینکس مال ءے تادا ان پیشہ
میر خداداد خان آہی ءے دو بہر آہان ءے دنت بلے آہانی ھمت بر جا نہ پیشہ کیے ءے رند ءے دھمی ءے تیوپیش لشکر بہر ءے
بانگ بیان ءے شہ قلات در پیخت۔ قلات ءے دیپانی ءے سرا او شتاز غیں اردانی ہی حال ھم ھراب اٹ۔
صوبیدار میجر محمد اشرف ءے کمانڈار شیر خان ءے گوں ذاتی دژ منی اٹ۔ آہی ءے دختے پائیدغ زیر ان ءے اردان ءے
کمانڈار شیر خان ءے کو شغ ءاہی ءے ھلاب پ بغاوت کنخ ءے راہ داشت۔ بلے دار وغد عطا محمد ءے رابغاوت ءے حال دختے ءے
سراسر پیشہ آہی ءے گوں سر جیالی ءے کمانڈار شیر خان ءے جان رکھیش۔ اردو ءے لشکر انی تھا پرشت ءے پروش ھما ھند ءے
سر پیشہ کہ میر شیر دل خان ءے سردار ملا محمد ریسمانی ءے قلات ءے سرا اُرث گئے۔ کمانڈار شیر خان ءے دار وغد عطا محمد ءے
دار وغد محمد علی ءے نہ ایو کا بے شہ مقابلہ ءے سلح پیشخت بلکن میر شیر دل خان پله مرزا آلی گوں حوار

(32) پیغث۔

زمکھ ء جنگ:-

میر خداداد خان ءے دھمی دور باری ءے سردار ملا محمد ریسمانی قندھار ءے ششت شہ ھمبوون ءے سردار بولان ءے
خان ءے ھلاب پ بغاوت کنخ ءے وار وار کوشت کنایتہ۔ پداںک رسم زلی کہ ٹمن ریسمانی ءے بہراٹ خان سرکارے
ھلاب پا د آختہ۔ سردار جیب الرحمن رسم زلی کوش چیغث آہی ءے کوش ءے پد سرا دا ان ءے دھمی سردار ایا ھم اے
ھبر جوان نہ لیکھش۔ گلاں شہ پیش سردار محمد خان لہڑی ءے بغاوت ءے بیرک بر زگت۔ لہتیں روشاں شہ پد سردار

اللہ ڈنہ کر دئے وڈیرہ آدم خان بنگلری ہم گوں آٹھی عین شخت۔ سراوان ۱۸۶۷ء سردار اس مالا محمد حسن رئیسانی اور ارش قندھار ہے پداونا ہیئت۔ اکتوبر ۱۸۶۷ء سردار مالا محمد رئیسانی شہ قندھار نے زملکھہ سرپیشہ کہ اوڑا سراوان ۱۸۶۷ء سردار صوری آٹھی عرائے چارا شخت۔

خان عین معاشرہ شاہ غاسی ولی محمد اردھتیں ٹولی ھوری آجنجک پر درآخت۔ زملکھہ جا گہہ دوئیں آنی نیام آجنجک پیشہ یا غی سردار گیش اشنت ہے وختہ شاہ غاسی عاردان دیم اوتا زادہ نہ ہیئت۔ بھاڑیں لاش پر عیلہ دیان آگوں ولی کھولاں ناگا ہو کوہستان عین معاشرہ شخت۔

شاہ غاسی ولی محمد اور بدار شتابی عرائے دیم آہانی راہ داشت۔ کرتہ ہو کونڈلان عین نیام دھمی وار آجنجک بنایش۔ ایدا ھم یا غی سردار انی پا دسک نہ ہیئت۔ میر حیات خان ۱۸۶۷ء تیرمان آخت۔ بھاڑیں دھمی معتبر ہم کوش ٹھپی ہیئت۔ یک وارے پدا ایدا ھم بھاڑیں لاش پڑھیلے کنان آیا غی سردار فرار ہیئت۔ سردار محمد خان لہڑی آدز گیر کنخ پیشہ ہملا محمد رئیسانی عسردار اللہ ڈنہ کر دو را ختہ شخت۔ (33) سراوان آجنجک ہم تھیڑہ:-

بلوچستان آش خان میر خداداد خان دژ منانی پا دنزو رہیت۔ خان ولی سوب مندی آنی سراویں دھم ہیست۔ اے وختہ کہ پڑھمی عدستہ اٹ۔ آٹھی علوبیشہ عسخ ولا تھی آش کار گپتھ تو بلوچستان آپدا آٹھی عھلاب او شمعہ بغاوت کنخ یسگ نہ کفت۔ ترستیں تمکن ہاہانی کو اسانی دھمی دیخ ہاہانی کسان کسانیں روی آن آگیرام کنخ عزلوت اٹ تکہ آس خان عگورا آہان آیا غی سردار انی روی آن گیرام کتفٹ ہپشیں رویں گاماں آگیرام بکٹیں۔

ڈیہہ آمن ہا یمنی بر جا گتیں ہفرنگی سر کار ع نما سندھ کے سندھ پنجاب عیسیم سراں شہ آٹھی آن گندھ اشنت شہ آھا بست ہشیواری عزلوت اٹ بلے خان میر خداداد خان عرائے بنی ایں ہبرانی سرا چار ہپھار کنخ عوخت ہیست۔ اے جوانیں وخت عسرادلگوٹی نہ داش۔ آٹھی عدل عتھا سردار ہاہانی تمکن عھلاب بیر ع آس روخت۔ آٹھی ع طب ضدی ہپھر گیری پدر پیش۔ وار وار پہلی دیخ ع باوجوت ولی

حلا پیں مرد مانی دل ء گوں پہلی نہ دینخ اث۔ ھے سوب ء آھی ۽ دور باری ء آس تا آخری روخ
اث۔ 1871ء بھارگاہ ۽ موسم ء پچھی ء شہ بولان ۽ راہ ۽ پدا آختہ مستگ ۽ کمپ گتہ۔ آھی ء گوں بھاز
مزئیں کارندہ، اردو لشکرات۔ شہ آھی ۽ ابیدمال ۽ سہہ دارانی مزئیں کاس ھم ھواراث اے سہہ داراں پ
خان ۽ کارندھاں شہ زمینداراں زوراکی ۽ پگ ۽ لوں گرغ بنائتہ۔ بھازیں زمیندارانی ڏگار ضبط ڪن
پیشخت۔ حاسیں وڑ ۽ ھماڙ گار خان شیردل خان ء کے ء رادا ٺخت۔ پیشخیں آمدن ۽ ھوری ۽ پدازیر غ
پیشخت۔ سردار ۽ معتبر ۽ کواسانی ملک ۽ مدبی آنی کاغذ لونج پیشخت۔ ھماڻي ۽ کاغذ پیش نہ داشتہ آھی ۽
ڏگار پدازیر غ پیشخت۔ ھے وڑیں جاور حال مستگ ۽ بنایش کہ سراوان ۽ ٿمن ۽ پیش سراترزی اشت۔
خان ۽ مستگ ۽ چہہ منند ۽ وختہ آھی ۽ کارندھاں ظلم ۽ زوراکی آں شہ بیزاری درشان کنان ۽ ھوری ۽ ولی
رکھیغ ۽ راہ در گنجع ۽ بارواچار ۽ چار بنا کتہ۔ (34)

زملھ ۽ دھمی جنگ:-

مستگ ۽ شہ ولی کھولاں گوں دربی آن ۽ با غی سردار ٿمن زملھ ۽ جا گہه ۽ دوار جم پیشخت شاغاسی ۽
راہما وختہ حال سرپیش تو مستگ ۽ تند غ ۽ ولی مپانی درمان کنائیخ ۽ بدلتا ڀا غی آنی پدارو غ ۽ جوان لیکھش
ھے وڑ ۽ ھما وختہ اروغ اسپ سوار کارندھاں ۽ ھوار زیران ۽ شف ۽ زملھ ۽ سرا ارش گتہ ۽ بے حیال ۽ تھا ڀا غی
آن ۽ چپ ۽ چا گرد گتہ۔ آہانی نیام ۽ کسانیں جنگ پیش۔ ڀا غی بے سوب بی آن ۽ ولی کھولاں گوں
نا گا ہو کوہ ۽ یمغا فرار پیشخت۔ (35)

کوندلان ۽ جنگ:-

ولی کھولاں ۽ نا گا ہو کوہ ۽ رکھینی جا گھاں یلہ کنخ ۽ پد ڀا غی آس پدا کوندلان ۽ جا گہه ۽ جم پیش بنائتہ۔
شاغاسی کہ ھما وختہ زملھ ۽ اث۔ دیم ۽ پیش آہانی سرجی ۽ ھوار پیخ پیش جنگ گتہ۔ ڀا غی گوں محکمی ۽ جنگ گتہ
بلے کمیں کاس پیخ ۽ باوجوت گیش وخت شاغاسی ۽ محکمیں اردو مقابله نہ کتہ ۽ گذ سرا بھازیں لاش آن ۽ پ
۽ یلہ کنان ۽ بے سوب بی آن ۽ کوہ ۽ یمغا شنخت۔ (36)

سالاڑی عمری آنی جنگ:-

مری ٹمن خان میر خداداد خان ۽ پله مرزی کنخت - آہانی مزارانی نک شہ خان ۽ نیمغا بولان تھنک ۽ رکھنے ۽ ذمہ واری پیلو کنخت - مالدار ٹمن مالداری ۽ پد بولان ۽ راه ۽ خراسان ۽ روخت - مزارانی آں سالاڑی ٹمن کر سردار ملا محمد رئیسانی ۽ پله مرزا شست آہانی مال غسہہ دار پھلخت ۽ ہتھیں مردم کو شفعت - ایشی ۽ پیر گیری ۽ اپریل 1872ء سالاڑی آں یک رو شے مزارانی سرا ارش گتہ ۽ جنگ ۽ تہام زمینیں کسے ۽ مری کوشخ پیشخت ۽ سر آنچیں کوہانی نیمغا بہر ۽ باگ پیشخت - سالاڑی آں بھاڑیں رمع پھلخت ۽ قلات ۽ راٹ - شہ آسمی عمری آنی حق رسی پیش - (37)

خان ۽ پشوائی ۾ ہریں ۽ گوں راضی نامہ:-

میجر ہریں ۽ نہایوکا شاغاسی ولی محمد ۽ آسمی ۽ کھوں ۽ راوی رکھنی گتھ بلنے دو ھمی روشن ۽ شہ قلات ۽ در پیشے تیاری گتھ - حند حند ۽ آسمی ۽ کارندہ دیم دیخ ملک ۽ مذی آنی زیر غ ۽ پہ شتر جم کنخ بنا گتھ - میجر ہریں شاغاسی ولی محمد ۽ را کھوں ۽ گوں ولی ۽ حوار برغ لوٹخت - وخت ۽ کہ خان ۽ راحوال سرپیش ٿو پشاون پیش - اے بے پھیسی جاور حال اے وختہ اشت - خان ۽ فرنگی سرکار ۽ زہر گرغ کہ میجر ہریں ۽ شہ قلات ۽ زہر گرغ ۽ رو غ ۽ را دخت ۽ جاور حالانی تہاڑا ب لیکھش - وٹ میجر ہریں ۽ گوں منڈ ڦیاد ٿو ہمیڈا چہہ مندر کنخ ۽ پہ آسمی ۽ یکمپ ۽ شستہ ۽ آسمی ۽ لوٹ ۽ سراکمانی لشکر خان، ڦشی صالح محمد ڦشی گل محمد ۽ راشہ نوکری ۽ کھشتہ -

خان ۽ تا اے حد ۽ رو غ ۽ شہ میجر ہریں ۽ جم ۽ جوز غ برز پیشخت ۽ دو ھمی روشن ۽ شاغاسی ۽ حواری ۽ خان ۽ گوراء شتہ ۽ جہل ۽ دا چیں منغ نامغ توشت کنا یعنی -

”من میر خداداد خان جہل ۽ دا چیں نوشتیں منغ نامغ توشت کنگوں،“

1- پٹھان باباری آنی ھمینکس مذی ش گوستھیں دکبڑے بولان تھنک ۽ سراوان ۽ یا غی آں پھلخت - من گوں فرنگی سرکار ۽ گوں کنھیں منغ نامغ ۽ را تاوان دیخ ۽ ذمہ وار آں ۽ ہمیسہ دیخاں کہ 19 ستمبر 1872ء

شہ ولی ھزار داشت غیر پکھی ۱۰ سو گول آہانی مڈی یا آہانی زر دیاں۔

2- مزارانی مری سالانہ مینگل ای تعلقداری بار و امن خان میر خداداد خان گون حب و احغاں ولی ذمہ واری آں پیلو کنخ منغ اول کے آں فرنگی سرکارے تغییں منغ نامنی سرائے بنت۔ ٹھینکس تاے وختہ رستخ آہان ۱۰ سو گول آں مکن دیاں۔ سید احمد را کہ آھی ۱۰ سو راسدار نور دین ۱۰ پھل شقی ھزار دیاں۔

3- کمانی شکر خان، مشی صالح محمد غوثی گل محمد را پنڈل کنخ ۱۰ سو راشنے نو کری آں کھشخ پیش۔ نوں مکن نوشت کنخ اول کے آہان ۱۰ دوار نو کری نہ دیاں ۱۰ مکن شہ آہانی نیمغا ذمہ واری آں زور عاں کے آں عاقبت غ پنڈل نہ کھفت۔

4- برزیں سے مردانی سوب ۱۰ منی ۱۰ شاغاں ولی محمد ع نیام ۱۰ تفاوت و دی پیشخت اے بار و افرنگی سرکارے نما سند غ ۱۰ صلاح نو شور داشت مکن منغون ۱۰ شاغاں ولی محمد را شرف دیاں ۱۰ ولی پیشیں نو کری ۱۰ بحال کنخون غ قول کنخون کے تاو ختے ۱۰ مکن زیند غ اول آں اے وزیر ع مصطفی ۱۰ بحال پیش۔

5- مکن خان میر خداداد خان بولان تھنک ۱۰ ھے وڑیں بند غ بوڑھ ع ذمہ واری زیر عاں کے شہ آھی ۱۰ بابا پاری آن ۱۰ رون غ آخ غ ۱۰ تھا آسرا تی ۱۰ مڈی آنی رکھیغ صد ک بہ پیش۔

6- اگر مکن برزاء داشتیں یک شرط ۱۰ پیلوی ۱۰ نہ گتہ تو فرنگی سرکارے گوں منغ بوریخ غ ذمہ واری مکن ۱۰ سرائے پیش۔ (38)

دڙان ۱۰ جنگ:-

زمستان ۱۰ خاران، نو ٹکلی ۱۰ شور اوک ۱۰ سالاڑی مینگل جنم پیشخت ۱۰ مز نیں کاس ۱۰ پکھی ۱۰ روان پیشخت۔ خان ۱۰ مری آن ۱۰ پنڈت داشت کہ بولان تھنک ۱۰ آہانی دگ ۱۰ دارت ۱۰ شہ مستنگ ۱۰ شش صد سپاہی آنی یک پھوڑ ۱۰ بولان تھنک ۱۰ پدا شہ سالاڑی آنی سرا ارش پهروان گتہ۔ دڙان ۱۰ جا گہد ۱۰ لکھی کور ۱۰ سر برغ خان ۱۰ ارد سالاڑی آنی سرا ارش گتہ تیغیں روٹیں شہ ۱۰ دوڑ ۱۰ تیر گواری پیش۔ بلے خان ۱۰ پھوڑ ۱۰ سالاڑی

آن ۽ شدیم رو غ ۽ داشت نه گتے۔ دھگی رو ش ۽ کسانیں گٹ ۽ جنگ ٿرند پیش۔ خان ۽ اروے پیست ۽ زہبہ سپاہی مرغفت۔ بھاڑیں ٹپی پیشخت هر آخغین بے سوب پیش فرار پیشخت۔

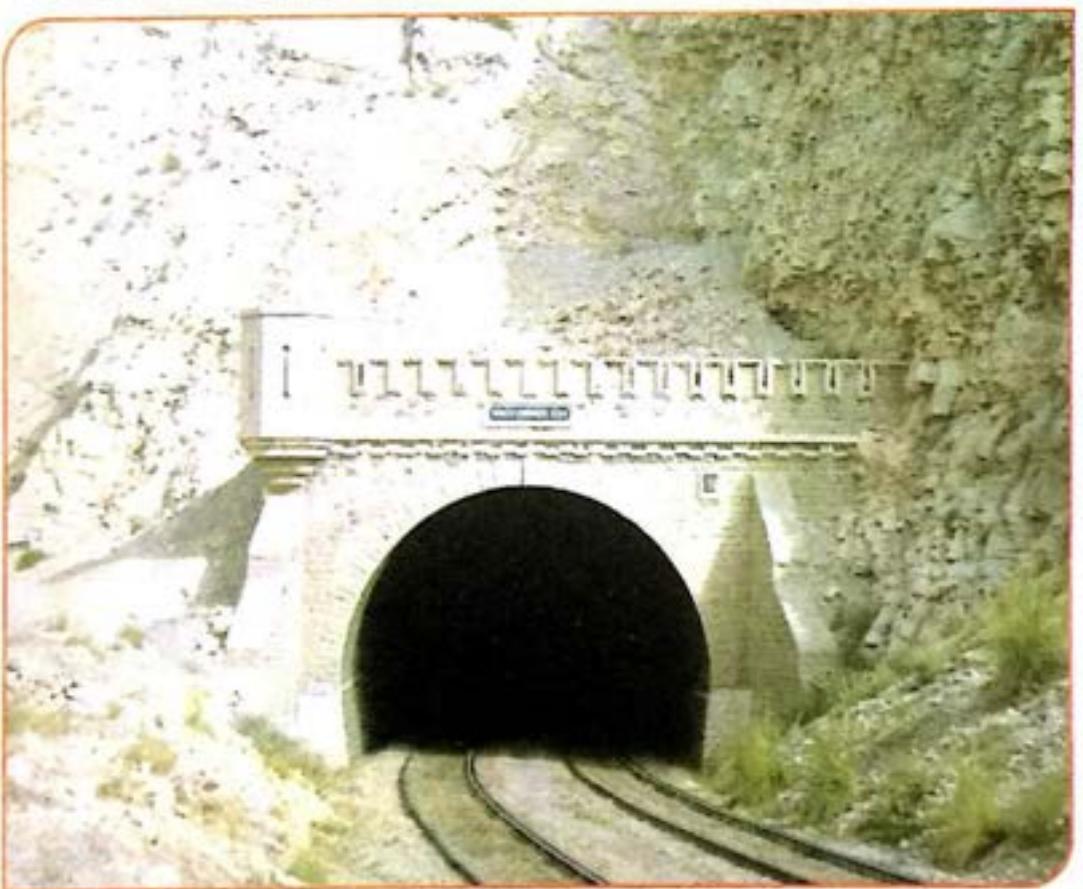
سالاڙی بولان تھنک دیم رو ان اشت۔ مری آں آبائی دیم دار غ ۽ سگ نہ پیش ها آں زیندر کھینچ پے تھنک ۽ شدی پیشخت۔ وحدے کے سالاڙی ڏھاؤرے نزتن خسر پیشخت تو ڏھاؤرے نائب سید عظیم شاه ۽ آبائی نیمغا میڑھ دیم داشت کہ ڏھاؤر ۽ مہ پھلخت۔ سالاڙی غ دگ کہ تمن سید عظیم شاه ۽ مزن شرف دیشخت۔ آھی ۽ برکت ڏھاؤر ۽ شہ گوں ایمنی ۽ گوستخت۔ (39)

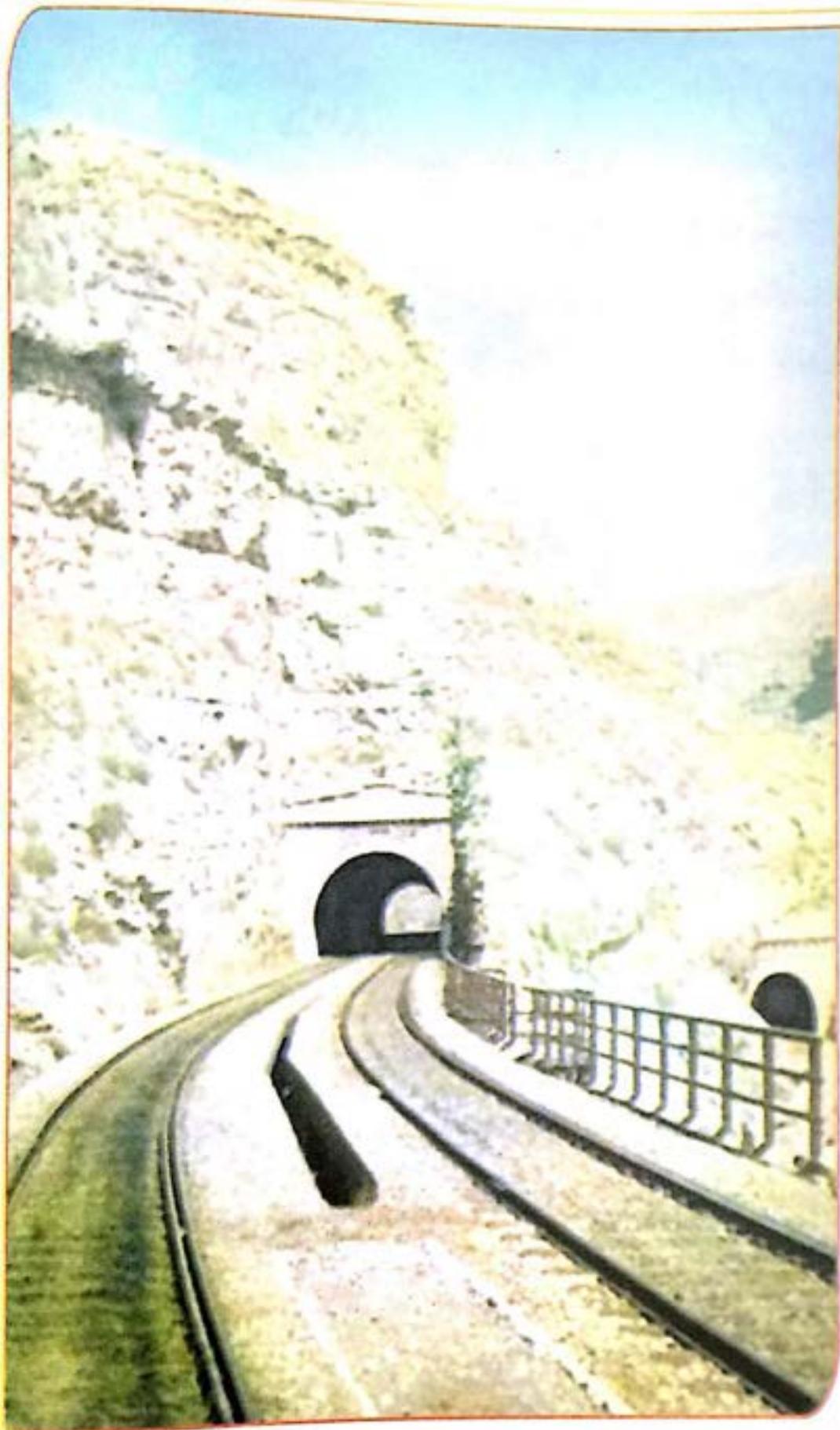
بی بی نانی ۽ جنگ:-

کچھی ۽ ش پدی پیغ ۽ مری آنی دوازو ڏھدمانی لشکرے ۽ بی بی نانی ۽ جا گہہ سالاڙی آنی یک ٺک کہ ٻیتان نامی کواس ۽ سروکی اث ارش گتے ارش ۽ تھاپا زدہ مردم کوشن ۽ مال ۽ سہہ دار پھلخت۔ دھگی سالاڙی ٺکان ۽ وختے کارے ویل ۽ حال سر پیش تو مری لشکرے پداور آخغفت کو ٻائی راه ۽ دگ ۽ بران ۽ یک گٹ ۽ شتخت مری لشکر بے سانی ویل سوب مندی ۽ سراپہر کنان ۽ گٹ ۽ سر پیشخت تو ھددونا کی ۽ سالاڙی آں ارش گتے پنجاہ مری کوشن پیشخت۔ سراخغین آں تخت ویل زیندر کھینته۔ سالاڙی آن ۽ ھیتان ۽ ٺک ۽ مال ۽ سہہ دار ۽ گوں ھوری ۽ لشکر ۽ اسپ، سل ۽ بارود ۽ دگ کش ۽ ازباب دستے گتخت۔ شہ آھی ۽ پد بھاڙیں سال سالاڙی آں کچھی ۽ نیمغا دیم نه گتے۔ آبائی پیریں سردار مهرم کہ آھی ۽ راخان دز گیر کتخت۔ ٻندی جا ۽ بیران پیش۔ (40)

فرنگی ۽ دزمانی:-

مٹھن کوٹ کانفرنس ۽ ش پد بلوچستان ۽ جا ور حالاں ھما در وشم گپت آھی ۽ مرنیں سوب خان میر خداداد خان ۽ ٺکوندیں طب، ضد ۽ سکی عیستیت بلکن ھماراہ اث کہ بے دزمانی ۽ فارور ڏپالیسی ۽ پله مرزا سندھ ۽ بلوچستان ۽ سیم سر ۽ نانیغین فرنگی افسرانی گیش دزمانی پیشخت آھی ۽ تھاچ ٺک عیستیت کر بلوچستان ۽ تعلق داری کمشن سندھ ۽ ذریعہا ٻمبئی سرکار گوں اث۔ بلکن آھی ۽ ٺھیں بھر جئے وڌاء که ڏیره

غازی خان، بگشی عمری ۽ هاسیں بلوچی دمغ پنجاب سرکارے یک افسر سنڈ یمن ۽ نگہبانی ائمہت کہ آں کشر سنڌ ۽ نیت ۽ شون ۽ مٹھن کوٹ کا نفرس ۽ پدریں فیصلہ بانی حلاپ بلوچستان ۽ تبی معاملہ بانی تہاڙ زمانی ڪنڀ ۽ بلوچستان ۽ معاملہ به ۽ بے ذماني ۽ پالیسی ۽ بے سوب ڪنڀ لوثت۔ آهي ۽ خان ۽ شیریں دمغ مری ۽ بگشی تمن ۽ گوں تعلقداری ودی ڪرتغث۔

بلوچستان ۽ تبی معاملہ بانی تہاڻه ایوکا دزماني ڪنڀ بلکن سرداران ۽ خان ۽ ھلاپ بغاوت ڪنڀ ۽ یاغی آنی ڪمک ۽ شہ پدانه پیغث۔

بلوچستان ۽ سیم سراتی نامی تغییں فرگنگی افسرانی نیام ۽ پالیسی ۽ تغاوت تااے حد ۽ گیش پیغخت که کریل فیئری ۽ سراوان ۽ نوکیں بغاوت ۽ را ”زورا کی ۽ ھلاپ راجی جز، نام داشت۔ تو میر یویدر کمشنر سنڌ ۽ نہ ایوکا آهي ۽ عروج که۔ بلکن پدریں اوزانی تہا آهي ۽ رامئے سیم سری افسرانی دلبدی ۽ گوں ھندی سردارانی بغاوت ڪیھش۔ آهي ۽ سرالارڊ واسراۓ ھند ۽ فارور ۽ پالیسی ۽ پله مرزیں افسران ۽ پاترپ دیان ۽ نوشت کته که ”مئے دیم خان ۽ گوں گتغیں 1854ء منځ ناخ انت بلے تکانسری ۽ ایش انت ماوٹ بھاڙیں وار آهي ۽ را پد جنخ، ایش ۽ باوجوت فرگنگی سرکارے سیم سری افسرانی رویہ ۽ تہا بدلي نہ آخته۔ آهان خان ۽ ھلاپ بغاوت ۽ ھی وڑیں آس روخ کته کہ آهي تو سخ پے دو سے ھزار غدار سپاہی ۽ خانہزادے نمکیں نا ٻ آنی ذریعہا خان ۽ سک گران پیش۔ پا جاور حال تااے حد ۽ حراب پیغخت کو ٿو ٿو فرگنگی افسران ۽ ھم بولان تھنک، مولہ تھنک ۽ راج راه ۽ رکھنیغ ۽ ٹوٹی سیم سرانی پھر یزغ ترس ودی پیش۔ اے جاور حالانی تہا 6 اکتوبر 1875ء ھند سرکار ۽ دزماني نہ کھنځ ۽ را ھبند یلہ کننا ۽ کپتان سنڈ یمن ۽ را پنچ ۽ شون داش فرگنگی سیم سرا شحال زیران ۽ بلوچستان ۽ باروا جھل ۽ دانچیں معلوم داری سر ٻکت۔

1- مری ۽ بگشی تمن آنی و ٿو جنگ، آهان ۽ پھان تمنانی نیام ۽ جھیڑ ۽ آهان ۽ سراوان ۽ تمن آنی نیام ۽ جنگ ۽ جھیڑ ھانی سوب چھئے انت۔

2- تاحدے ۽ بیسیت بی دو ٽیغی جھیڑ ھان ۽ گوں ایمنی ۽ گیش ٽیغ را در گیخ بے بی۔

- 3۔ چھے وڑیں جنگ ۽ جھیرہ کہ آہان ۽ آں گیشیت نہ کفت۔ ولی رپورٹ ۽ گوں ہندسرا کارءِ رادیم بداث۔
- 4۔ خان ۽ عمری تمدن آنی باروار پورٹ دیم بداث۔
- 5۔ چھے وڑیں حال زیریث کہ آہانی سوب ۽ بولان ۽ باپا رکھنی بیث ۽ گندیث کہ اے وختہ بولان تھنک ۽ رکھنیغ ۽ ذمہ دارانت گوں آہان سنگ ۽ گلیشینغ ۽ چھے وڑیث کفت۔
- 6۔ گندیث کہ خان گوں فرنگی سرکارءِ لکھ ۽ جوانیں راو ۽ راضی بیث۔ ہندسرا کارءِ راہ وشی بیث کہ اگه خان ولی پیشیغیں گامانی سر اپشو ان مس بیث تسلک آھی ۽ لکھی زر دوار بر جا کنخ ۽ گوں آھنی ۽ کھنیں تعلقداری دوار بر جا کنخ بہ بیث۔ (41)

سنڈیکن ۽ بلوچستان ۽ سر پینځی:

ہمارو شان ہندسرا کار بلوچستان ۽ چی معاہدہ ای تباہت مانی باروا چار ۽ بچار کنځت۔ بلوچستان ۽ یا غی سردار ای خان ۽ حلاپ گذسری ٿمپا صلے کنو خیں اُرش کنخ ۽ تو جیز سر جم کنځت۔ 25 دسمبر 1875 ۽ روشن بغاؤت بنا کنخ ۽ روشن نامیغ پیش کیا۔ اے وڑ ڦاھنیغ پیش نامیغیں روشن ۽ سردار آزاد خان نوشیر وانی سوراب ۽ راہ ۽ قلات ۽ سرا ارش کفت۔ سردار گوہر خان زر کنی شہ زہری ۽ اُرش ۽ دیم ۽ بیار بیث۔ سراوان ۽ سردار کے گوں ولی تمناں کچھی اشکت سردار ملا محمد ریکسانی ۽ سروکی ۽ شہ نامیغیں روشن ۽ بھنیں روشن پیش کچھی ۽ سرا تو پھے کنان 25 دسمبر ۽ بولان ۽ راہ ۽ قلات ۽ نیمغا روت۔ سراوان ۽ شکرءِ قلات ۽ سرا ارش کنخ ۽ پھے جوہان ۽ کشاں ۽ راہ گلیشینغ ۽ چھے پیصله کنخ پیش کہ خان میر خدا دا خان ۽ راد رکنخ ۽ آھی مز نیں بچھے ۽ جانشین میر محمود خان ۽ راخان نامیغ بیث۔

8 دسمبر 1875 ۽ سردار ملا محمد ریکسانی گردک ۽ مندوخ اث۔ ولی مردمانی جوازی ۽ روان پیشی اث کہ آھنی ۽ را کپشاں سنڈیکن ۽ سیوی ۽ سر پینځی ۽ حال سر پیش۔ سردار ملا محمد ریکسانی ۽ تو جیزیں بغاؤت ۽ رایک نیمغا ای کنان ۽ گوں سنڈیکن ۽ مندوخ نیاد ۽ رائی پیش ٿم سراوان ۽ تھم سیوی ۽ لوٹا کنځت۔ سنڈیکن ۽ گوں بلوج سردار، سردار امام بخش مزاری، سردار جمالی خان لغاری، سردار غلام خیدر لندڙ، سردار

سکندرخان کھوسلہ، سردار گز ان خان مری عبراث میر مہر اللہ خان، سردار شہباز خان بگٹی، سردار خان کھیت ان
غم سردار بابل بزدار ھوار اششت۔
سنڈیکن ع لوٹ ع سرا سراوان ع سردار الال ولی لوٹاں شہ خان ع پیلو کتنا بیغ ع نوشت گند آٹھی ع
رادا شی لوث ہما اششت کہ 1869 ع کپتان ہریں ع ذریعہ خان ع پیش کنخ پیشخت۔ سنڈیکن ع سرا سراوان ع
سردار انی لوث ع بیک نقل امام بخش مزاری ع جمال خان لغاری خان غرا گند غد پر دیم داشتے دوئیں سردار بی
بی نانی ع بزخ ع سنڈیکن شد جتابی آپ ع جوہان ع کشاں ع راہ ع فلات شمعت ع سنڈیکن بولان ع راہ ع
شاکوٹ ع روائیں۔ ھمے وختہ سراوان ع سردار ان شہ سردار ملا محمد ریسانی گوں ھواری ع وڈیرہ شادی خان
بنگلوری، سردار سید خان محمدی، سردار اللہ ڈنہ کرد ع میر جھنڈا خان شاہوی سنڈیکن ع ھمراہ اششت۔ 24 دسمبر
ع سنڈیکن شاکوٹ ع سرپیشہ اوذاخان ع ناجب ع آٹھی ع را خان ع نمدی داشت آٹھی ع تبا خان ع نند ع نیاد ع ولی
واحغ درشان کنان ع نوشت کہ سردار الال گوں نصیر خان اول ع جوڑ پیشیں راحبند اپنی سرپا پھصلہ ع سرا آٹھی ع
را اعتراض عیستت۔ (42)

بولاں تھنک ۽ بندغ بوڙ ٿي، ڪاروان آئي روغ آخغ ۽ رکھنچ ۽ بندغ بوڙ
سند ڀين ۽ خان ۽ صلاح ۽ رضا ڳولو، بولاں تھنک ۽ ڪاروان آئي روغ آخغ ۽ رکھنچ ۽ بندغ بوڙ
چن غولانچ ٻنا ڪته، ڪرو، ۾ ڳل، هر ڳل کا گرد ٿمن آن ۽ بولاں تھنک ۽ رکھنچ ۽ ڏمه ۽ رکھنچ پيش سردار اللہ ڏنه
ڪر دهارا بولاں تھنک ۽ پر ڀندڻ ٿم سردار ملا محمد ريساني ۽ راتھنک ۽ مستريں نگهبان ناميٺ - هر ڦ، دمڙ ۽
بولاں ۽ دگه ٿمنا شنگهبان ٿولي ناميٺ پيشخت - آهاني سرا سردار اللہ ڏنه ڪر ده دو بچهان ۽ افسرنا ناميٺ پيشا -
بولاں تھنک ۽ شنگه گوز خين ڪاروان آئي سرا ڪسان ۾ سنگ جنچ پيشا ڦنگ ۽ زرانی بھر غبارا ڳل ۽ را گذري دروشم
دو ڳل پيشا - (43)

بولاں عبدالعمران مولیہ زادہ شاہ آن افزاں آغا یوسف، بیوی تھا شاہ ایوب فیضی خاں کاظم

مینگل غڈ مر) آں بولان تھنک پنج کنخ واہگ درشان گتے۔ سندھ میں اے گوں نند غڈ نیاد کتے غآ ھی ءرا بولان ع راہ ءبا پار ع پنج کنخ ءعہبر گتے تو خان ع بولان ع بدل ع مولہ ع راہ ءرا کار مرز کنخ ع تو جیز داشہ کہ آں اے راہ ء را رکھنی گت کنت۔ (44)

مری آنی لٹ ٻپھل:-

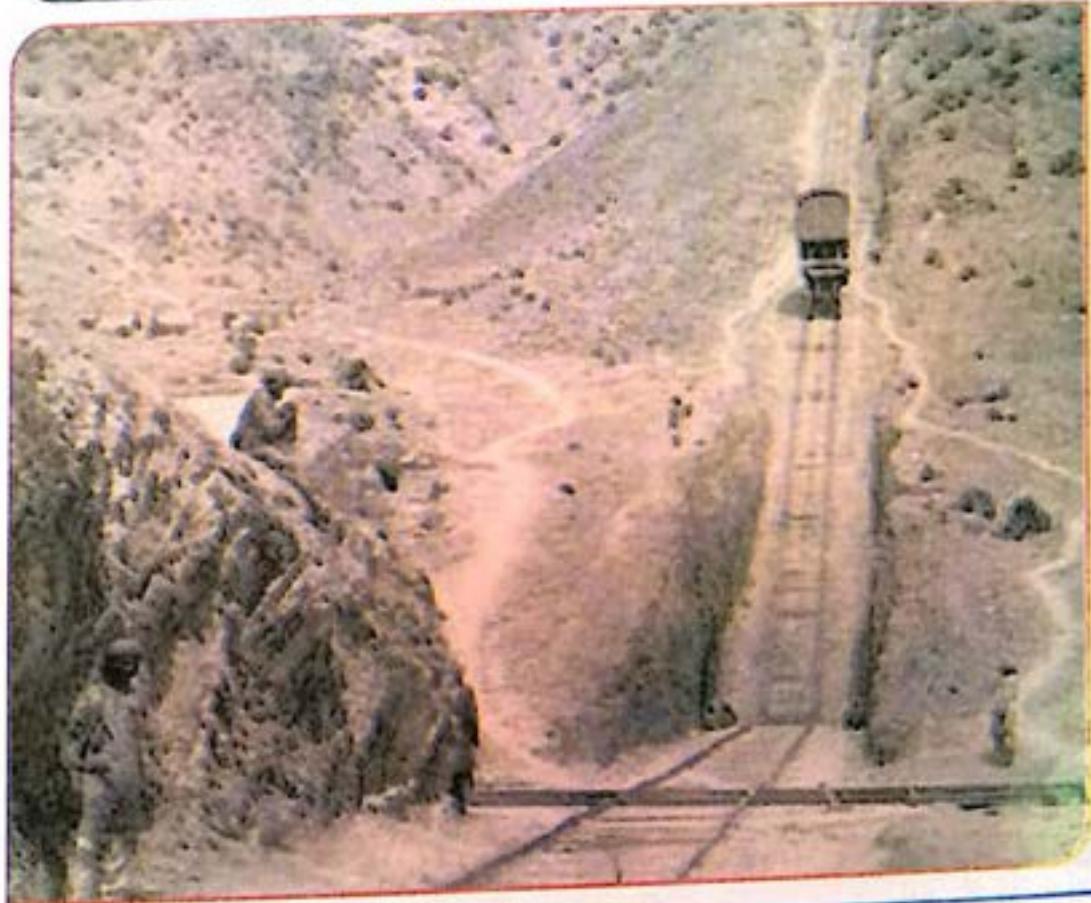
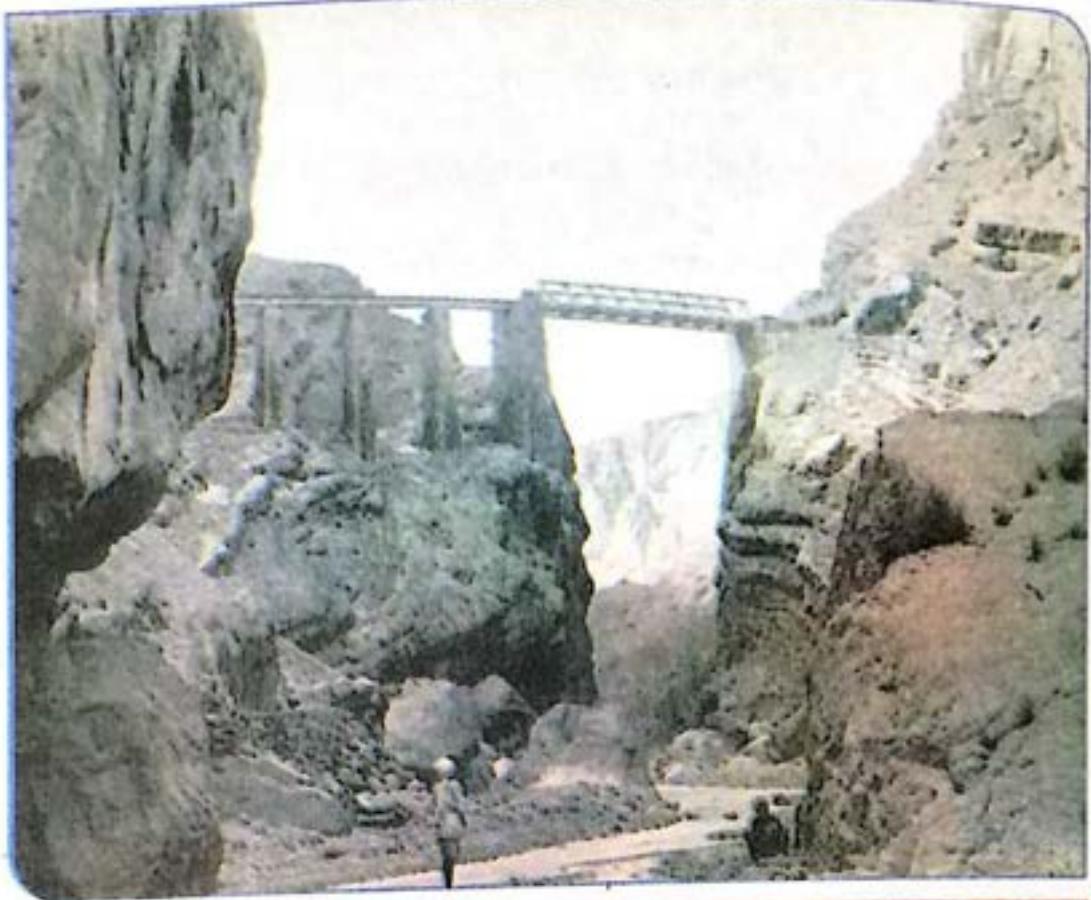
میوند ع جنگ ع تھا فرنگی آنی بے سوبی حال رسخ اے گوں مری ٿمن ع بولان تھنک اے یک وارے پدالٹ ٻپھل بنا گتے۔ آ ھی ءسرافرنگی سرکار ع بولان ع سر غ پر غ پچنک ع الی ایس جا گہاں پھوڑی چوکی جوڑ کنخت۔ ھے وخت فرنگی آنی یک کاروان اے یک غ نیم لکھ کلدار بولان ع راہ ع سیوی ع برغشت۔ مری آنی یک لشکرے اے آ ھی ءسر ارش گتے۔ آ ھی ع سوب اے کاروان ءرکھنی ٹولی بے سوب پیشہ غتختہ گتے۔ مری آں تیو غیں کاروان ءسر اقوضہ گتے۔ چھپی ع روشن ع پد مری آنی یک لشکرے اے سیوی دمغ مل اے ارش گتے ءلٹ ٻپھل بنا گتے ھے وڑا کمیں وختے ع تھا بجا لٹ ٻپھل گتے۔ (45)

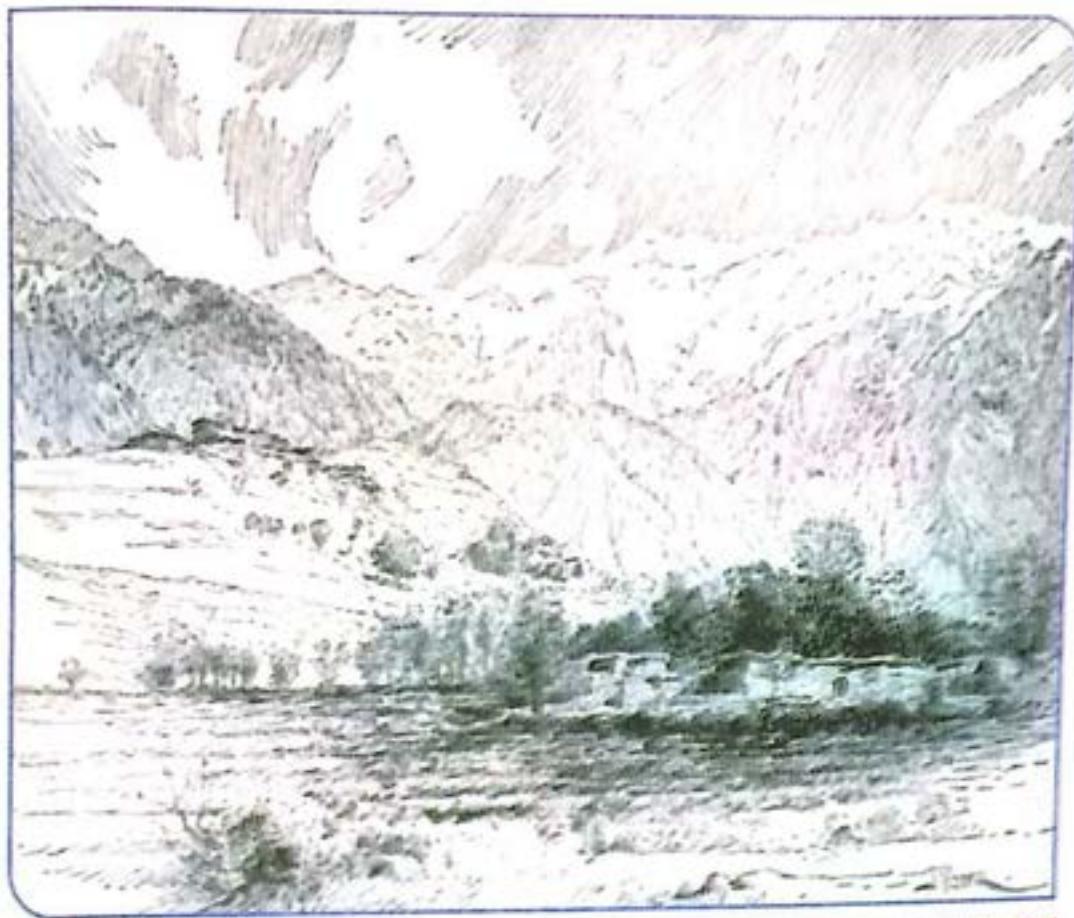
نیابت شال ع بولان ع فرنگی آنی دستے:-

فرنگی سرکار ع بلوچستان اے ولی پادھکم کنخ په شال اے یک پھوڑی چھاؤنی جوڑ کنخ ع بولان تھنک اے سرجی اے بند غ بوڑو ٹی دست اے گر غ ع زلورت کھپتے۔ پہمیشی ع 8 جون 1883ء فرنگی سرکار ع شال نیابت ع سرجیں واک پیست ٻچھو ھزار کلدار سائیگی ع بولان تھنک ع سرجیں حق سی ھزار سائیگی بدل اے دامی وڑا شہ خان قلات اے گپتے۔ (46)

صوبہ بلوچستان ع جوڑ بینخ:-

دو ھمی اوگان جنگ ع پد بلوچستان ع سیم سر ع ھوریں زگریں اوگان دمغ گند مک منغ نامغ غ آ ھی ع پد سندھ میں پالیسی آنی سوب اے برطانیہ سرکار ع دست اے پیشخت۔ وختے کہ برطانیہ سرکار ع بلوچ سلطنت جوڑ کنخ ع باروا سندھ میں ع تو جیز رد کنخ پیش۔ تو آ ھی اے اوگان آں شہ زر تھیں سیوی، ہرنائی، پشین، چمن، ضلع ژوب، ضلع لورالائی، کوه مری، بگٹی ۽ کھیڑ ان ع ھاسیں بلوچ ٿمن ع دمغ غ کوئند غ بولان ع کراچی

دیغ کے آں قلات انجمنی گوشغ پیشخت ھور کنان ۽ برلش بلوچستان ۽ نام ۽ یک ھور یں صوبہ جوڑ گتے۔ آھی ۽ رائیک نومبر 1887 ۽ ہند سرکار ۽ یک لوٹ سیاھ ۽ رداب رطانوی ہند ۽ گوں ھور کنخ ۽ جارج شمھے وزراء کہنیں بلوچستان ۽ ھراویں بھر ۽ بانگ ۽ کارپیش۔ آھی ۽ خان ۽ سرکار ۽ بلوچانی تپاک ۽ راج ۽ سراھراویں اثر کپتہ۔ (47)

واسرائے ہند ۽ بلوچستان ۽ آھنخ ۽ ترانا:-

16 نومبر 1889 ۽ لارڈ لینسڈون واسرائے ہند ۽ لیڈی لینسڈون کوئی آنخخت اٹیشن ۽ انجمن ٹو گورنر جزل بلوچستان، خان قلات ۽ بلوچستان ۽ تیونیس تمنی سردار، ملک ۽ کواس آھی ۽ راوش آخت گتے۔ 20 نومبر ۽ کوئی ۽ دربارا ڏیخ پیدا۔ آھی ۽ تھا خان میر خداداد خان ۽ بلوچستان ۽ تیونیس تمنی سردار، ملک ۽ کواس شریغ پیشخت۔ دربار ۽ گوں تران کنان ۽ خان قلات ۽ گوں 1876 ۾ منع نامخ ۽ سراھیاں درشان گتے ۽ بولان تھنک ۽ رکھنیغ، سندگانی حلاسی، دگ ۽ سرکاری جوڑ کنخ، خان قلات ۽ سرکار ۽ نیام ۽ تعلقداری آنی تھکمی، دری ارشاد شہ خان قلات ۽ ڈیہہ ۽ رکھنیغ ۽ ذمہ واری ۽ بولان تھنک ۽ ریلوائی لین ۽ ناصیخ ۽ ہبر گتے۔ دو ھمی اوگان جنگ ۽ خان قلات ۽ آھی سردار تھمن آنی کمک ۽ وفاداری ۽ تو صیف گتے۔ لارڈ لینسڈون ۽ برلش بلوچستان ۽ کواس گوں تران کنان ۽ گوشتہ کہ ”ده سال پیشخت کہ شمئے علاقہ مئے تگہبائی ۽ آنخخت بلے ھمے وختہ ۽ تھا شمارا ۽ اے خبر کپتہ کہ فرنگی سرکار چھے انت۔ شماے صد ک گتے فرنگی سرکار ۽ عدل ۽ انصاف ۽ سر انت۔ برطانیہ سرکار نہ شمئے سراگر انیں سنگ جخت غنہ شمئے ذاتی معاملہ ہائی تھا دزمائی کنخت۔ آں شمئے کہنیں دودانی تھا ھما وختہ شرف کفت تکہ شہ آھی ۽ دگہ مردم ۽ بے انصافی ۽ گمان مہ بیت،“۔ (48)

میر عبدالعزیز کرد ۽ دزگیری:-

ھما روشاں میر یوسف علی خان مگسی ۽ آھی ۽ سیاسی ھم کوچ کہ آہاں انجمن اتحاد بلوچاں ۽ نام ۽ گوں سیاسی گل ۽ بن ایر کنخت۔ ڈیہہ سیاسی چاگردے تھا سر ۽ پروردی کنخ ۽ پا انجمن ۽ سکرٹری جزل میر

عبدالعزیز کر دعا ہو رے یک روتاک آزادی ٹھہرا سی غبشا نکانی یک روپہ بند ہنا گتے۔ آجی ٹھہرا قلات نہ
بلوچستان عطاوک ع را فرنگی سرکار نہ سرداری نظام ہلکا پ آئینی و رع جہد کنخ دگ پیش دارانہ سرکار نہ شہزاد

نخ پیختگت کرتے۔

1- ریاست قلات نہ ملکوں ع گھین ع اسلی ع جوڑ کنخ بے بی۔

2- بولان، کوئہ، نوشکی ع فصیر آباد کراپی دمغاشہ بر طانوی خاکی خلاں کنان ع آہان ع ریاست قلات نہ
گوں ھوار کنخ بے بی۔

3- سیلہ خاران، مری ع گھٹی ع بلوج تمنی علاقہ کر قلات ع بہرا پت۔ قلات ع راجی حکومت نہ گوں ھمگر کنخ بے بی۔

میر عبدالعزیز ع اے بھشا کانی شنگ پیخ نہ گوں آجی ٹھہرا زور انہیں لوزان گوں کراپی علاقہ کانی
پدا ھوار کنخ، جو رس بلوچستان جوڑ کنخ، ذمہ داریں سرکار ع لوٹ غڈیہ بے گہری پھوار رس جہد کنخ نہ پ

بلوچستان ع ریاست قلات نہ ملکوں ع راشون دیخ پیخت۔ بلوچستان ع فرنگی سرکار ع جہد گیران ع آس مان
آجی قدرتی ہبراث ب بلوچستان ع گورنر جزل ع ایجنت ع نیما شہر خان قلات ع را میر عبدالعزیز کر دعا
را دز گیر کنخ ع صلاح دیخ پیش۔ بلے خان قلات نہ میر عبدالعزیز ع دز گیری بارواوی بے رضاۓ پیش داران

نوشت کتے کہ میر عبدالعزیز تمنی علاقہ ع مردم انت نہ تمنی علاقہ آجی ع سر جیس دست نہ انت ھے وزراء آس
اے دز گیری ع تھا بے وس انت۔ خان ع اے حیال نہ گوں مسٹرو یکفیلڈ وزیر اعظم قلات ھم تاک اٹ۔

بلے ایشی ع باوجوت بلوچستان ع گورنر جزل ع ایجنت میر عبدالعزیز کرد ع دز گیری ع واحد ادارث نہ گذرا
پھٹیکل ایجنت قلات نہ را حکم دیاں ع جنوری 1934 ع میر عبدالعزیز ع دز گیر کنائیں۔ (49)

نما سند غ تاج نہ گوں گپ ع تران:-

لارڈ ماونٹ بیٹن ع 3 جون 1947 ع ہندوستان ع بہر ع باگ کنخ ع جاری سرخان معظم
وزیر اعظم قلات نہ را قلات نہ آھو خیں ارزش نہ کراپی علاقہ بی پدی دیخ ع باروا گپ ع تران ع پ نو خیں

دہلی غزوہ میں داشت۔ اس کے بعد نوابزادہ محمد اسلم خان وزیر اعظم قلات ہوئی اور سلطان قانونی صلاح کار قلات سرکار نمائندگی اٹیٹیٹ پارٹی نے پاکستان سرکار اور سردار عبدالرب نشتر نیام یک کانفرنس عویشہ۔ کانفرنس عوامیاتی سر اقلات ہے آج میں از رشت ہے کراچی علاقہ جاتی پڑی کنگھ علوٹ ہے سراجحت ہتران کیتھا ہے آسیز عوسری پیغامت آجی لڑائے وڑع انت۔ ہزارکسی لینسی ہے (واسرارے) گوشہ کے آں زانفت کہ قلات ہے ہماضلعہ آہان ہے تعلقداریں واکدار ہم مردم خان ہے شیر ہے پیغمبخت جمالا وان، بکران ہے سراوان چھی، ڈوکی ہے کمپرسی انت۔ نوابزادہ محمد اسلم خان وزیر اعظم قلات ہوئی کانفرنس عویشہ کے آں خان قلات ہے نگہبانی ہے نیست۔ اسے معاملہ پر تعلقداریں گلائی نیام ہے عاقبت ہے گپ ہتران ہے انت۔ اے دیوان ہے پر عیستت۔ ہزارکسی لینسی ہے جمعت کیتھے کہ چھے قلات ہے ارزش تاج ہے گوں تعلقداریں ہندوستانی ریاست ورثع انت یا تھی ورثع انت؟ نوابزادہ محمد اسلم خان وزیر اعظم قلات ہے گوشہ کے آجی ہی ہیال ہے ردا قلات ہے ارزش 1876ء میں نامخاں ہتھا پر کنگھ پیغامت آجی ہے اور دو قلات آج میں ہوت وکیں سرکار انت آجی ہے منع نامی تعلقداری گوں برطانیہ سرکار انت آجی ہے ارزش ہندوستانی ریاست ہے عیستت۔ ہزارکسی نی ہے گوشہ کے آں زانفت کوئی نوٹکی، نصیر آباد غربیولان ہے چھار کراچی علاقہ اے گپ ہتران ہے الی ایں بہرا انت آجی ہے پدرگتہ کہ اے یعنی ہے انت۔ (کہاںے علاقہ وک اے بدلی ہے پر قلات ہے را پدا منع بنت۔) عاقبت ہے جوڑے پر خیں پاکستان سرکار ہے جہہ گیر ایشی ہے حلہ پ انت بد آجی ہے بنیات اے حیال ہے ہرا انت کہ ہندوستان ہے جانشیں، اور ملکی ریاستیں بارواستیوں میں نامگانی ذمہ داری آئی کہ آں ہندوستان ہے نیمغا ایش بنت اے وارث بیٹھ کہ پاکستان سرکار آں تیو خیں ذمہ داری آئی (تاوان ہے پائیدر غ) کہ آجی ہے تعلقداری گوں قلات ہے منع نامگان شہ انت وارث بیٹھے ہے ورثے کہ انگلکو ادا گانیستان ہے منع نامع 1921ء وارث انت۔

نواب زادہ محمد اسلم خان وزیر اعظم قلات ۽ گوشچ کہ ”قلات ۽ دز بندی ایش انت که منخ نامخ پدریں وڑ ۽ گو شغت کہ حمودا ہر ہائی نس، آئی ۽ پدر ڪج ۽ جانشین اثر ۽ تھا انت ھما ھند ۽ دھمی نیمغا بھر ایوکا برطانیہ سرکار ۽ نیمغا شہ منخ نامخ ذاتی ارزشت دار غفت۔ منخ نامخ دست ۽ پیغ یا بھر باگ کنج ۽ گنجائش ایکنچ نہ پیغث۔

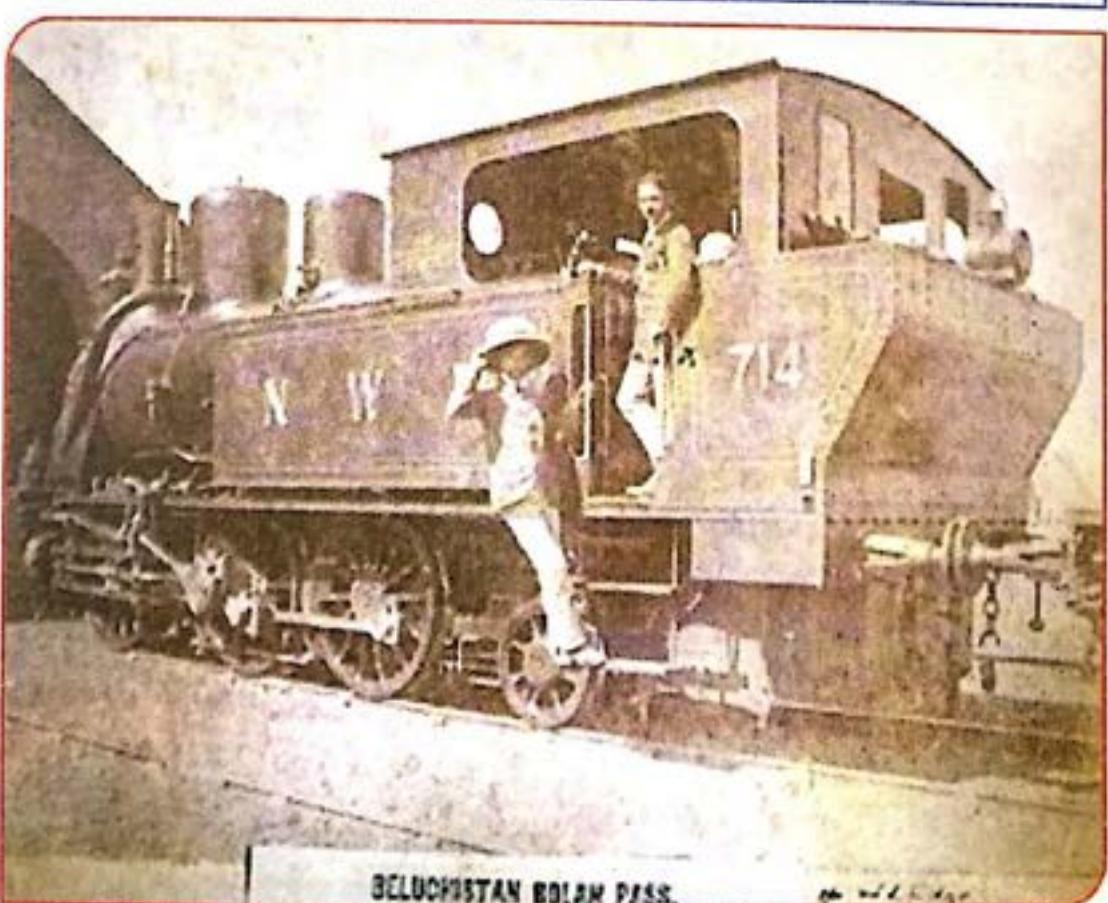
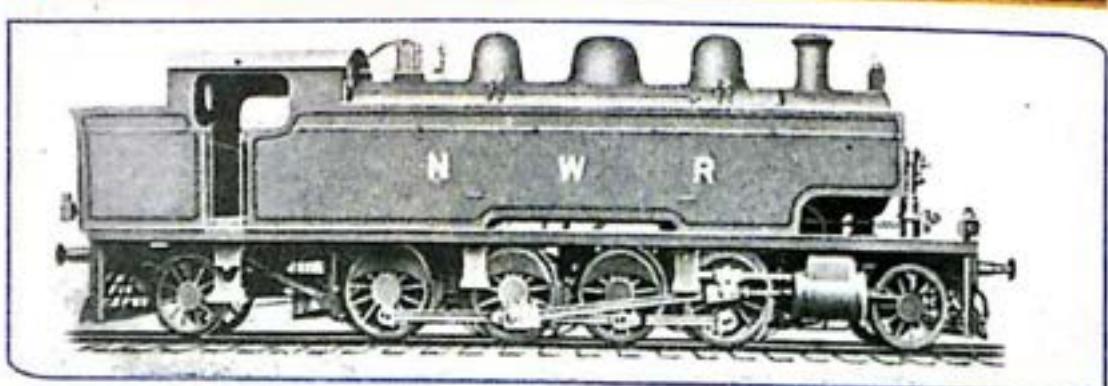
سردار عبدالرب نشتر ۽ گوشچ کہ ”آس ایشی گوں تپاک نہ کنت کہ آس ذاتی منخ نامخ اشٹ۔ ذاتی منخ نامخ ھابنست کہ آہانی تعلق داری خلائق ردا کے ۽ ذات ۽ گوں بیٹھ،“۔

سرسلطان احمد ۽ گو شتہ کہ آس ذاتی وڑ ۽ زانخت کہ لوز ”ذاتی“، بھلاکیں قانونی معنی دار غ ۽ انت۔ آھی ۽ اوٹی حیال ۽ لیکھاے داش کہ۔ 1876ء منخ نامخانی رو جانشین سرکار ۽ راجن ۽ ذمہ داری دینخ نہ بنت۔ اے منخ نامخ قلات سرکار ۽ ھندوستان سرکار گوں نیست نہ بلکن برطانیہ سرکار ۽ انت۔ قلات ۽ جہہ گیراے قانونی ارزشت ۽ منخ ۽ انت کہ آس پاکستان ۽ جہہ گیراں لیکھہ۔

ہر ایکی لینسی ۽ گو شتہ کہ ”ایشان ۽ صلاح دینخ پیش کہ میان استمانی قانون دے ردا اے وڑیں منخ نامخ سرکار انی بدلي ۽ گوں بے اثر نہ پیغ ۽ انت بلکن جانشین آن ۽ میراث ۽ رغبت۔ اے ریاستاں ۽ گوں منخ نامخ کہ آہانی سراتا ج ۽ مز نیں سرکار دست ۽ اٹھلاس پیغت۔ (ھند ۽ آجولی قانون) ایشان ۽ ھا میں جا گھردینخ پیش۔

ہر ایکی لینسی ۽ توجیز داش کہ اگہ بحث ۽ تراں ۽ شہ پدھم گل قانونی ارزشت ۽ سرافصلہ نہ پیش تو معاملہ ۽ راثا شی عدالت ۽ پیش کنج بیٹھ کنت۔ سرسلطان احمد ۽ توجیز داش آھی سرا تپاک کنج پیش کہ ”خان قلات ۽ را اول ۽ اے معاملہ ۽ باروا محمد علی جناح ۽ گوں گپ ۽ تراں کنج بے بیٹھ،“۔

ہر ایکی لینسی ۽ گو شتہ کہ ”آس ھم قلات ۽ عاقبت ۽ باروا سر جمیں بحث ۽ تراں ۽ تھا بھر زیر غ لونغ ۽ انت۔ آھی ۽ پدر کتہ کہ آس دیکی ھفتھ ۽ ریاستانی جہہ گیراں گوں اے صلاح دینخ پے گند ۽ نند کنج لونغ ۽ انت کہ آس یک کار پڑ ۽ تعلق جوڑ بکھت۔ انڈین یونین ۽ اے باروا اوٹی لوٹان ۽ تا سے ۽ دری، دیپانی ۽

BELUCHISTAN BOLAN PASS.

روغ غ آخغ (مواصلات) حدء ایرگتہ۔ تاحدے ء پاکستان ء تعلق انت ایوکا لہتیں تعلقداریں ریاستانی بینغ ء سوب ء محمد علی جناح اے جبر ء سراتاپاک اٹ کہ آس ہرج یک ء گوں یکی ء ھوار بینغ ء ارزشت ء سرا بحث غتران بکت۔

ہزا یکسی لینسی ء پہ ہب پر رکتہ کہ برطانیہ سرکار اے ارزشت جوڑکنخ ء واہنگدار انت کروک ء بدلي ء وختہ مز نیں سرکار حلاں بیث غریاست نوکیں وڑ ء آجوبت بلے بجا زیں کم ریاست آجولی ء پائیدغ زیرغ ء لائق دار غفت۔ شہ ایشی ابید یک سرکارے گوں ھواری تاج غریاستانی نیام ء عاقبت ء تعلقداری ایرکنخ ء ایوکیں راہ انت۔ قلات ء پہ ایشی ء گشین ء سرجمیں آجولی انت بلے آس ذاتی وڑ ء آھی ء را پاکستان ء گوں یک نہ یک دروشم ء تعلقداری برجاہ کنخ ء ابید گہ چھے صلاح نہ داد کن۔

نواب زادہ محمد اسلم خان وزیر اعظم قلات ء گوشتہ کہ خان قلات پاکستان ء گوں دوزوا ہیں تعلقداری واہنگدار انت آس دو نیمغی پائیدغ ء پہ ہرج جوانیں پیصلہ کنخ پہ تیار انت۔ آس محمد علی جناح ء گوں ھاسیں وڑ ء حب ء گوں شرف دار غفت۔ (50)

میر احمد یار خان، خان معظم غتران:-

3/ جنوری 1948ء ڈھاؤ راء دیوان خاص ء پیشہ۔ آھی ء گوں تران کنان ء خان معظم میر احمد یار خان ء برطانیہ سرکار ء گوں تعلقداری باردا گوشتہ کہ ”برطانیہ سرکار ء بلوچی سرکار ء نیام ء لہتیں منغ نامغ پیشخت آهانی تھا تاپاک کنخ پیشخت کہ آس ہروختہ یک دھمی ء سلگتی ء دیم ایر کنان ء دوئیں راجانی شرف ء باپاری آجولی ء عزت کنان ء وشی غڈ کھ، جنگ ء حیر راء ہر حال ء دو نیمغی پائیدگ پش دراء زلورت ء وختہ یک دھمی ء مالی کمک کفت ء یک دھمی ء تھی معاملہ انی دزمانی نہ کفت۔ بلے مئے دوست برطانیہ سرکار ء کم گندیں بلوچستان ء جہہ گیراں ولی طاقت ء زور ردا آس تیونیں منغ نامغ ء قول کہ دوئیں سرکار انی نیام ء پیشخت پدا ایر کنان ء وٹی ذاتی پائید غانی ردا آس اے وڑ مئے سرکار ء جکمی ء رابے رجی ء گوں پرشت ء پروش ء واک ء را کم کنان ء مئے قوصمی علاقہ آن ء وٹی دست ء زیرغ بنائکتہ غ برطانیہ سرکار ء نیک نامی ء

راتاوان داشت۔

اولی:- گلاں شرپیش دوراج بلوچ او گان صد سالی کہنیں دوزوا ہیں ہر ای ای زیکین تعلقداری کے زیندگ مرک گڈکھ غوشی ہتھا یک دھمی عشرت خانشہ ہلاس کنان ہردوئیں آن ہجتا کتے۔

دھمی:- ذیرہ غازی خان بلوچان ہر ان بلوچستان ہشہ پنجاب گوں ہور کنخ پیشہ او گانستان ہتھیں ضلع ٹوب، لور الائی، پشین ہچن ہوری ہبی ہر اجتا میں صوبہ جوڑ کنخ پیشہ دھمی لوزانی ہتھا بلوچستان او گانستان ہدوئیں سرکار ہر اجاتے یک کارچ گوں کو شغ پیشہ۔

یکی:- مری ہبکش تمن آنی علاقہ ہند ہوڑہ ہوٹی دست ہر زیران ہکیں وختے پدا ہانی تعلقداری بلوچی سرکار گوں ہلاس کنخ پیشہ۔

چہارمی:- بولان تھنک ہنسگ ہمصول کہ شہ آھمی ہلکھانی کلدارے آمدن اث یک کسانیں زرانی بدلت کرایہ ہر ازورانہ مئے باپاری آجولی ہلاس کنخ پیشہ۔

پنجمی:- نیابت کوئہ، نوشکی ہنصیر آباد را کرایہ ہر ازیر گوں بلوچی سرکار ہشہ جتا کتے۔

ششمی:- خان ہر اکار ہلاس کنخ پا آھمی منصب ہر خان بلوچ ہر اخان قلات ہتھا بدلت کنخ ہ آھمی زیندگ واک ہ اختیار ہر ایک قلات شهر ہ دیوالانی ہتھا کنخ پیشہ۔

ہفتی:- خان قلات ہر اوان ہردارانی نیام ناشی ہ ذمہ داری پیلو کنخ پتمنی علاقہ سراوان، جھالاوان، مکران، چاغی، پکھی، خاران اس بیله ہر ایک پیٹیکل ایجنت ہر یہا ولی نگہبانی ایرکتے۔ آھمی ہ سوب بلوچی سرکار ہ واک ہ اختیار ہلاس کنخ ہ بلوچی تپاک ہ رابرینخ ہلاس کنخ پیشہ۔ (51)

میر نصیر خان دھمی ہ فرنگی گوں جنگ ہ جزم:-

میر نصیر خان دھمی ہ سال فرنگی گوں جنگ بر جاہ داشتہ ہ بیر گیری ہ پیش در ہ بلوچی پھوڑ ہ دینخ ہتھا دزگ پیشہ۔ آھمی ہ لوث اس اث کہ ہر چوڑیں سلخ ہ بارود گوں کس ایس پیست ہ پنجھر ہزار پھوڑ جوڑ کنان ہ جیکب آباد چھاؤنی ہ راشف ہ ارش بکت کہ اوڈا فرنگی ہ دہ ہزار پھوڑ است اث۔ بلوچ تمنی

آن ۽ موله ۽ بولان ۽ جنگی تحنکانی تہا جم کنخ کوہی علاقہاں جنگ ۽ تیاری کنغت۔ پلہ مرزا ۽ پہ سارا وان، جھالا وان ۽ عمری بکشی ۽ بلوچ تمن ۽ مک اث۔ خان بلوچ مری تمن ۽ بھاڑ تو صیف کنغت۔ آہانی باروا آھی حیال اس کہ مری مژدی گوں جنگ ۽ زانغت، جنگی روڈ بند ۽ شہابید۔ آھی ۽ بدلت ۽ بر اھوی ھے وڑ ۽ جنگ کنغت کہ ولی تادا ان کم غدوڙ من ۽ زیات بیث۔ میر نصیر خان غازی، خان بلوچ بلوچستان ۽ ڏگار ۽ راشہ فرنگی آں پہک کنخ لوٹغت۔ آں شف غروش پھوڑ ۽ راجھ کنخ ۽ آھی ۽ کساس ۽ وڌنخ ۽ تہا زگث اس کہ فرنگی آں دربار ۽ لہتیں نمک حرام ۽ لاچی ۽ مردمانی لب ۽ ذریعہا خان بلوچ ۽ راویہ دیائیخ۔ میر نصیر خان زیندے گذی سہت ۽ گوشۂ کر۔

”افوس! من فرنگی شہ سر جمی ۽ بیرنہ گپت گت“ (52)

میر خداداد خان دوار خان ۽ منصب عسراء:-

تمنی سردار اس 1884ء میر خداداد خان ۽ رادوار خان ۽ بلوچ نامیخ - ھے وختہ قلات ۽ بلوچی دربار ۽ فرنگی آنی بھاڑ تھیں غلام غذا تی پائید غزیر خاں شہ پھر پیغت۔ خان ۽ بلوچ ۽ تیو غیں جنجالاں شہ باوجودت شرکاری ۽ سراول گلوشی داشت ۽ هزار خان ۽ جاودر حال گہر کتہ۔ حقنادہ لکھ کلد ارز رنگ ھمنکہ تحنکو ۽ گوہ دست اشتہت۔ فرنگی ۽ زرواریں پھوڑی آن ۽ بدلت کتہ ۽ وٹی سی ٹولی آس سرا راجی ارجو ڙگتے۔ سے توپ خانہ، دو ٹولی، یک ٹولی گوں اسپاں جو ڙگتے۔ سرکار ۽ کار ۽ کردانی ۽ جوانیں وڑ ۽ حلا نیخ ۽ پہ حساب کاری ۽ ردن بند بر جا گتے۔ ھرچ ۽ درج ۽ تہار و پ تروپ ۽ زلورت ۽ شہ گیش ھرچ کنخ ھلاس پیش۔ فرنگی ۽ حلا پ نفرت ۽ سوب 1875ء بلوچستان ۾ کند جھیری جاودر حال ودی پیش۔ آھی ۽ گر غدار ۽ پ سر رابر ٿست سندھ یمن ۽ را بلوچستان ۽ لوٹائیتے۔ اے مژد بھاڑ چالاک ۽ نھیگے اث۔ آھی ۽ تمنی آن ۽ وٹی دست ۽ زیر غ ۽ پ وڑ وڑیں کار کنغت۔ زرآف وڑ ۽ ریختے۔ آں بلوچانی تمن آن ۽ جوانی ۽ زانغت۔ آھی ۽ بلوچانی راجی نزوری ۽ مالی بدحالی ۽ شہ جوانیں پائید غزرتے ۽ بھلا گیں سوب مندی دست زرته۔ فرنگی ۽ آھی ۽ را ”فاتح بلوچستان“ لیکھئے۔ آں بلوچ سردار ای ور بارا ڏو ڌنخ اث۔ دا ۽ بخشیش، پتا، حیرات ۽ یکی مز نیں کساس ۽

دینخ پیش نہ رکھتے ہیں اور وہ فروختند، وہ ارزائیں فروختند۔ مگر جو کسی کو دینخ پیش نہ رکھتے ہیں، سردار آہمی دست اٹھتے ہیں۔ تھنک وخت میں وہیں آئتے کہ ڈیرہ جات بگرتا بلوج تھنکی سردار آہمی دست اٹھتے ہیں۔ سردار ایں حوری اپنے صلیہ کتے کہ خانہ بلوج تھنکی سردار ایں نیام تھیز و تھاوت اور دامتھب یا شالٹ برطانیہ سرکاریہ۔ اے تو چیز اے را یک منغ نامنے اور دشمن دینخ پیش کر مستونگ منغ نامنگ گوش پیش۔

نوں بلوج تھنک عسرافرنگی عملی بالادستی بر جاہ پیش۔ منغ نامغافلی اور دنہ بندے بنایا۔ فرنگی ولی کہنیں مول عمر اداں اپنے کو منغ تھا سوب مند پیش نہ رکھتے۔ اودا او گانستان اے امیر عبدالرحمٰن خان نہ پڑا آہمی اپنے امیر جعیب اللہ خان اے را۔ ہر ہائی نس اے منصب دیاں اے پا آہمی اے یک عظیم لکھ کلدار سائیگی وظیفہ نامنگ پیش۔ امیر عبدالرحمٰن نہ گندھک منغ نامنگ اے ذریعہ ڈیورنڈ لائیں تاہمیتہ نہ بلوج تھنک اے حصے وہیں چالا کی اے منغ نامغافلی ذریعہ کو نیابت نہ بولان تھنک عسراتو پڑھ کتے۔ (53)

جھالاواں عسر اواں عھلاب پچھوڑی چن غلاچ:-

18 اکتوبر 1958ء پاک پچھوڑا یک نیجے جھالاواں نیمغا روان پیش تو دھمی نیمغا سراواں ع تھنک کافی نا کہ بندی کنخ پیش۔ بولان ریلوائی لین اے رکھیع اے خاطرہ یک مز نیں پچھوڑا اپنی، مرد، دشت، گونڈیں، کوپور نہ بولان اے الی ایس چوکی آن اے ولی قوضہ ع تھا گپتہ۔ ھے وہ کہ آہمی اے دیم پر دیم یک طاق تو ریس دزمیں اُرش پر بست نہ شیواری (اللہ ہمار دماغی سر ارجمند بکت کہ آں پیر گیری جوز غ گوں کو ریش نہ کر دیں) پاک پچھوڑا اے حد دنائیں اُرش ع سراہما بلوج ع دستہ ہما چیزے آذتہ ولی رکھیع اے پر خدا اے نام گپتہ نہ کوہاں نہ زغمت۔ آں بے سائی تھا اے پکھم نے اٹ کہ ولی پچھوڑو ای اوس عسر اُرش کفت۔ پچھوڑا نہ نگلوئی نہ کر دیں ای علاقہ نہ پڑان ہر نیمغا لوگان اے پچھوڑ بنا گت۔ لوگ پیش سراہم اگر کنخ پیش نہ رکھتے۔ تھنک مرد مانی پچھوڑا آہمی ع سرا شفوف و لی رکھیع پر کوہاں تھا باہوت کپتگث۔ ھموڑا مور چہ گپتگث۔ نگلوئی سردار ہد امرزی و ڈیرہ نور محمد خان کے نو سال پیریں مرد اٹھا میں مخلوک اے گوں اپنی کوہاں تھا مور چہ بند پیش۔ ھے وہ کر تھنک ع مردم بولان اے بزریں کوہاں ٹیڑھاں شہ ارش تھیں پچھوڑا ع سر غ پر گندھک کت کہ آں گنو خانی وڑا تالاں اٹھتے۔ اودا جوہاں نہ زکھہ لہری، رند، کلوئی تھنک عورنا مژدی اے پیش دار غ ع تھا کتے اے

شہ کم نے اشتہت۔ ایشاں ہم یک گٹ ۽ تھا تاں مرک ۽ جنگ کنغ ۽ پیصلہ کثافت۔ تاوختے کہ سرکار ۽ نیمغا شہ بالی گرابانی ذریعہا جارتاک چھغل دینخ نہ پیغامت کہ جا ور حالانی تھا دائی گیشینغ ۽ دروشم دینخ پہ 28 اکتوبر 1958ء مسٹونگ ۽ الی ایس جرجہ بیٹ۔ (54)

بولان رٹن کیس:-

ڈھاڑ راء شہتا کو پور تو غیں کو ھ، گٹ، سرنگ ۽ الی ایس جا گہاں ایوبی آمریت ۽ حلاپ اوگام نوشت کنغ ۽ دستاںک شنگ کنغ ۽ ڈوبہ ۽ دز گیر کنغ پیغامت آہانی تھا میر عبدالرحمن کرد، میر عبدالواحد کرد، میر محمود عزیز کرد، میر احمد یار کرد ۽ میر محمد یوسف کرد لاہور ۽ شاہی قلات ۽ ایر کنغ پیش۔ (55)

کتابیات

- 1- ڈاکٹر شاہ محمد مری "بلوچ قوم، قدیم عہد سے عصر حاضر تک" تخلیقات 6 بیگم روڈ لاہور صفحہ 62
- 2- ایضاً صفحہ 65-66
- 3- مولائی شیدائی "سر زمین بلوچ" بلوچی اکیڈمی کوئٹہ صفحہ
- 4- ڈاکٹر شاہ محمد مری، بلوچ، قوم، قدیم عہد سے حاضر تک تخلیقات لاہور صفحہ 68
- 5- ایضاً صفحہ 75-76
- 6- مولائی شیدائی "سر زمین بلوچ" بلوچی اکیڈمی کوئٹہ صفحہ 111
- 7- ڈاکٹر شاہ محمد مری - بلوچ، قوم، قدیم عہد سے حاضر تک تخلیقات لاہور صفحہ 77
- 8- مولائی شیدائی "سر زمین بلوچ" بلوچی اکیڈمی صفحہ 114
- 9- ایضاً صفحہ 239
- 10- ڈاکٹر شاہ محمد مری - بلوچ، قوم، قدیم عہد سے حاضر تک تخلیقات لاہور صفحہ 98
- 11- میر گل خان نصیر، تاریخ بلوچستان - قلات پبلشرز کوئٹہ صفحہ 9
- 12- ڈاکٹر شاہ محمد مری - بلوچ، قوم، قدیم عہد سے حاضر تک تخلیقات لاہور صفحہ 99

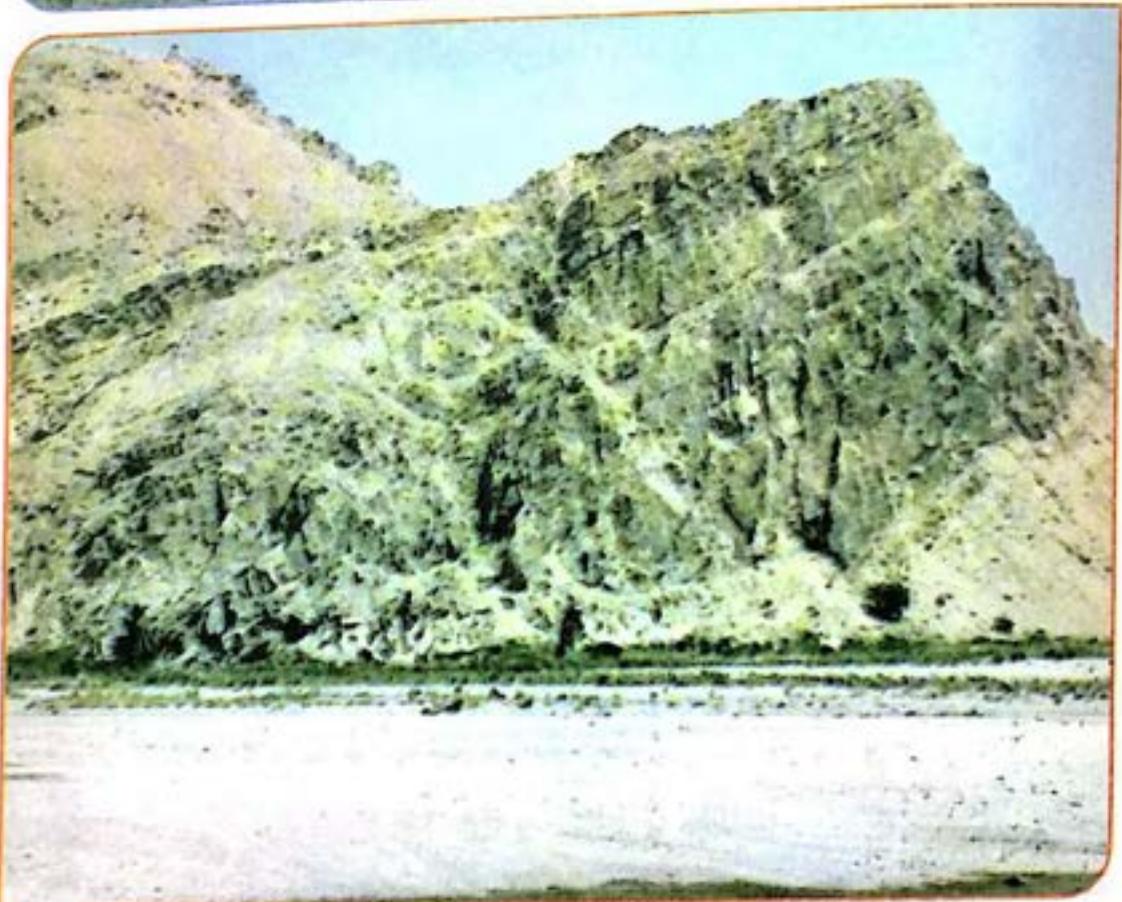
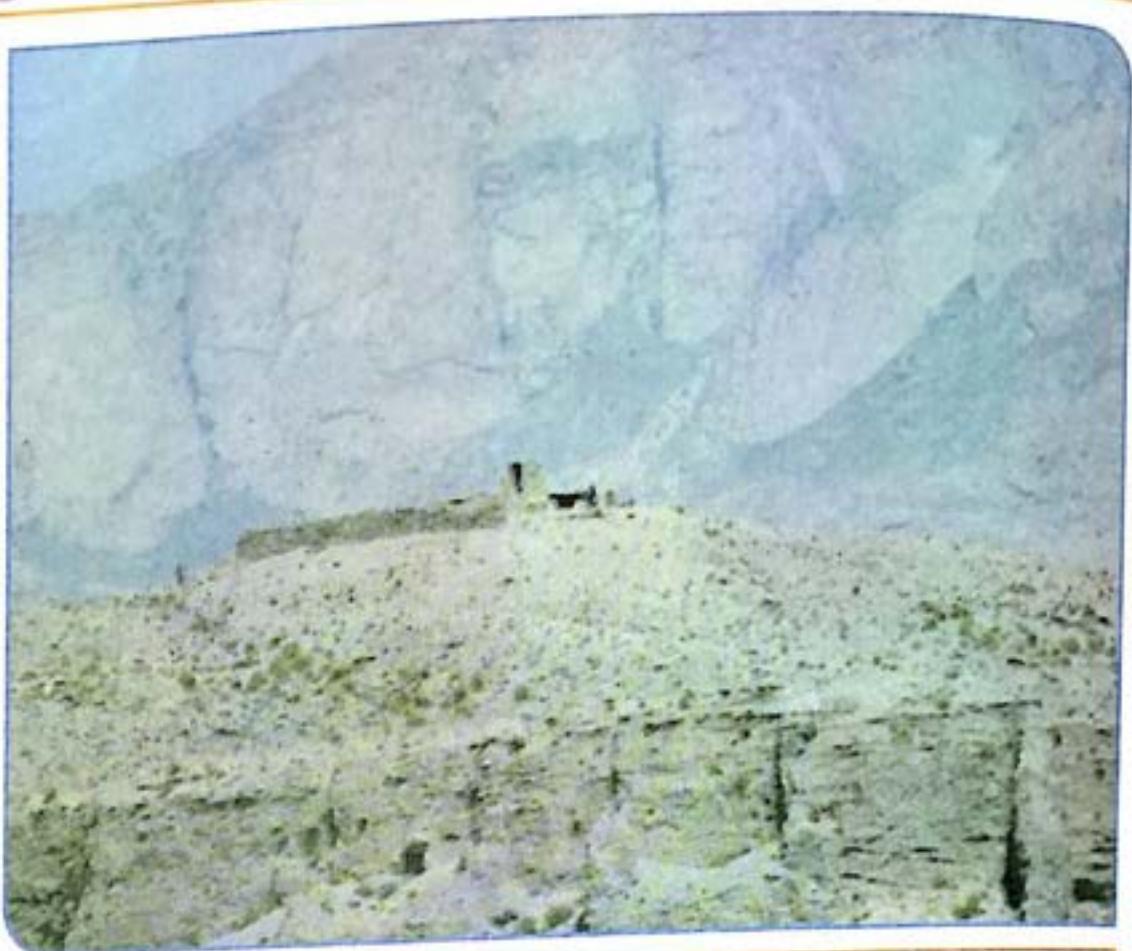
- 13- مولائی شیدائی سرز میں بلوچ۔ بلوچی اکیڈمی کوئٹہ۔ صفحہ 275-76
- 14- سردار خان گشکوری، عبدالغفار ندیم، چاکر اعظم۔ بلوچی اکیڈمی کوئٹہ۔ صفحہ 133
- 15- ڈاکٹر شاہ محمد مری۔ بلوچ، قوم، قدیم عہد سے حاضر تک۔ تخلیقات لاہور۔ صفحہ 3-102
- 16- میر گل خان نصیر۔ تاریخ بلوچستان۔ قلات پبلشرز کوئٹہ۔ صفحہ 20
- 17- میر نصیر خان احمد زئی قبرانی۔ تاریخ بلوچ و بلوچستان بلوچی اکیڈمی کوئٹہ۔ صفحہ 10-11
- 18- میر گل خان نصیر۔ تاریخ بلوچستان۔ قلات پبلشرز کوئٹہ۔ صفحہ 21-20
- 19- میر گل خان نصیر۔ تاریخ بلوچستان۔ قلات پبلشرز کوئٹہ۔ صفحہ 23-24
- 20- میر نصیر احمد خان احمد زئی۔ قبرانی تاریخ بلوچ و بلوچستان بلوچی اکیڈمی کوئٹہ۔ صفحہ 49-48
- 21- ایضاً۔ صفحہ 112-111
- 22- میر گل خان نصیر۔ تاریخ بلوچستان۔ قلات پبلشرز کوئٹہ۔ صفحہ 39
- 23- ایضاً۔ صفحہ 39
- 24- ایضاً۔ صفحہ 40
- 25- ایضاً۔ صفحہ 40-41
- 26- ایضاً۔ صفحہ 41
- 27- میر گل خان نصیر۔ تاریخ بلوچستان۔ قلات پبلشرز کوئٹہ۔ صفحہ 41-138
- 28- شاہ محمد مری۔ بلوچ قوم قدیم عہد سے عصر حاضر تک۔ تخلیقات لاہور۔ صفحہ 157
- 29- میر گل خان نصیر۔ تاریخ بلوچستان۔ قلات پبلشرز کوئٹہ۔ صفحہ 179
- 30- ایضاً۔ صفحہ 182-181
- 31- ایضاً۔ صفحہ 12-211
- 32- ایضاً۔ صفحہ 18-217

- 33--الیضاً صفحہ 236
- 34--الیضاً صفحہ 251-52
- 35--الیضاً صفحہ 257
- 36--الیضاً صفحہ 257
- 37--الیضاً صفحہ 270
- 38--الیضاً صفحہ 275-76
- 39--الیضاً صفحہ 281-82
- 40--الیضاً صفحہ 282
- 41--الیضاً صفحہ 296-98
- 42--الیضاً صفحہ 299-300
- 43--الیضاً صفحہ 315
- 44--ڈاکٹر شاہ محمد مری، بلوچ قوم قدیم عہد سے عصر حاضر تک تخلیقات لاہور۔ 193-94
- 45--میر گل خان نصیر۔ تاریخ بلوچستان۔ قلات پبلشرز کوئٹہ۔ صفحہ 30-329
- 46--الیضاً صفحہ 332
- 47--الیضاً صفحہ 334-35
- 48--الیضاً صفحہ 336-37
- 49--الیضاً صفحہ 481-82
- 50--الیضاً صفحہ 538-40
- 51--الیضاً صفحہ 556-57
- 52--احمد یار بلوچ، تاریخ بلوچ قوم و خوائین بلوچ۔ اعصر پبلی کیشن لاہور۔ صفحہ 70-71
- 53--الیضاً صفحہ 73-74
- 54--الیضاً صفحہ 204-5
- 55--الیضاً صفحہ 210

مہرگڑھ

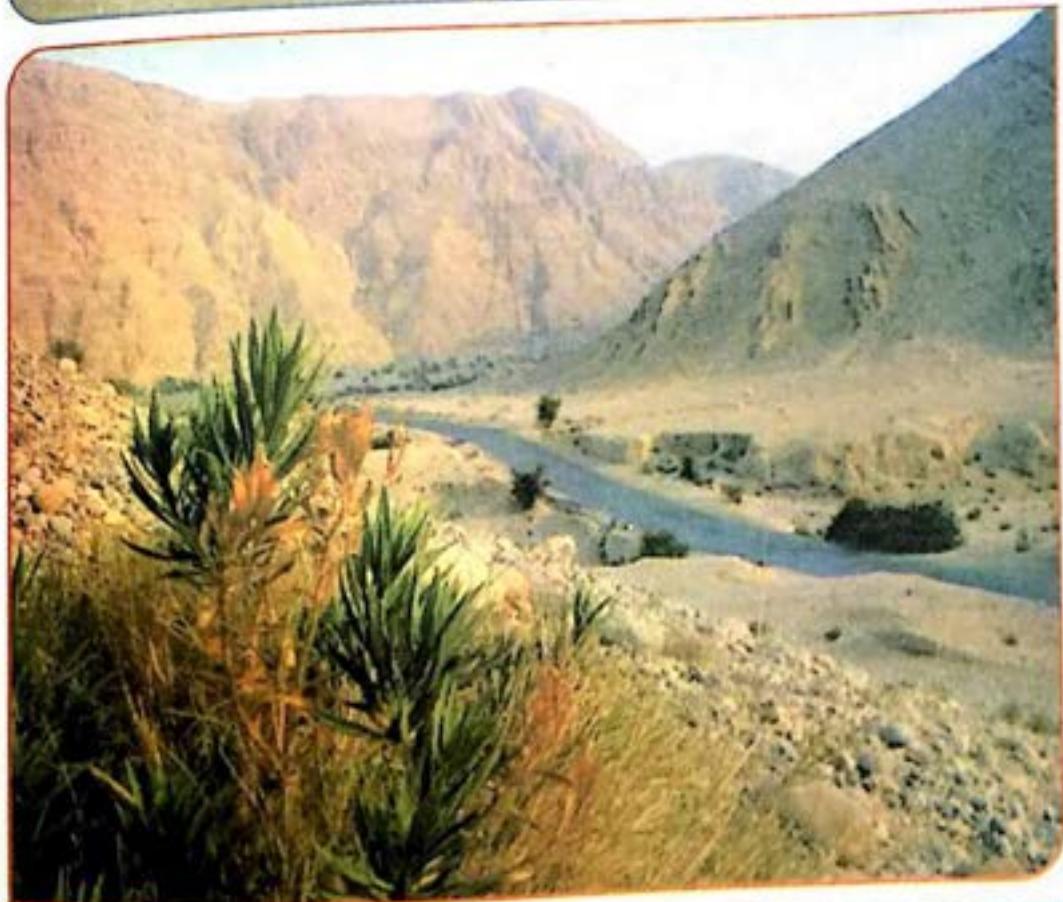
بولان تھنک ء پا زین مہرگڑھ ء در کیغیں کہنیں دودمان عزادت کاراں پہک گتہ کہ بلوچستان عذگار جہان ع کہنیں دودے بتجاه انت کہ ایذا نوہزار سال پیش مسح پدر بیش۔ بلوچستان ع مہرگڑھ غ پیرک ع دہانی پٹھ پول ذریعہا پدر بیش کہ هفت ہزار پیش مسح ء اے گ بنی آدم ع آبادی ع اولی ایس جا گہد اشت۔ نہ ایوکا پاکستان بلکن تیونیں زرباری ایشیاء کہنیں دودغور بیدگ ع بن اث۔ حما وحد ع را لیکھ Neolithic ع عہد گوشہ بیش۔ مہرگڑھ ء کشت ء کشارے اولی ایس نشان رستغت آہانی تہاد الائی ہزاریں نشان رستغت۔ هفت ہزار سال پیش مسح ء اہم مانع کشارے بن شاید اپیش۔ مہرگڑھ ء در کیغیں جو ہندی و ڈیغفت کہ هشت ہزار سال پیش مسح ء کشگ پیغت۔ کر پاس ع پسل ع شhadat ہم رستہ۔ بُر غ پہ اولی وار ع سنگانی او زار کار مرز کنخ پیغت پدا مادیں ع باروا معلوم داری گیش پیش تو او زار شہ ٹراموئے جوڑ بیخ بنا بیش۔ غلہ ایر کنخ پہ انبار جاہ، بنی آدم ع لوغانی تہا کچے میں خشت جوڑ کنخ پیغت اے مز نیں ع چہار کوئڈی اشت۔ غلہ ع انبار جاہ یک ہندڑ لین ع تہا جوڑ کنخ پیغت اے مز نیں انبار شہ تہا کسان کسان میں بہر انی تہا بہر ع باگ کنخ پیغت۔ کشت ء کشارے بنی دور باری ع مہرگڑھ ع جہہ منند میں ٹمن ع مزن مزنیں رزان شہ سنگان ع پوستہ ع جوڑ کنخ پیغت یا شہ در چکانی تاکاں جوڑ کنخ۔ ایذا سہہ دار غ زناورانی شکارے ڈس ع نشان ہم رستغت کہ آہانی تہا کوہی پا چھن، کوہی گوخ، پیل ع گامیش حوار آنت آہاں میش، بُر۔ کانی گر، گوخ ع گامیشیں وڑیں سہہ دار پالغت ع شہ ھماہاں تیونیں پائیدگ زر قن کہ مردوشی ایس بنی آدم زیر غفت۔ آہاں زریان کار مرز کنخ ء پرک ع بیخ ع کار مرزی کشت ء کشارے ڈس ع شہ پہلوالی زیندے ڈگار ع کجاہ ع جہہ منند بیخ ڈس ع نشان رستہ۔

بلوچستان ع آباد کاری ع دور باری هشت ہزار پیش مسح ع انت ء اولی وحد ع ہم دیری کنخ میگ ع ہلکھ ع دیری کنخ کشت ء کشار استہ ء دور پامند میں دمغاں با پار ہم پیغت۔ بولان تھنک ء

بولان ڈہنک

محمد پناہ بلوچ

پا زین مہرگڑھ عبا پار او گانستان، ایران غنا میں ایشیاء پیغت۔ ہموزا بھازیں پریس ہر جیں رستخت کہ آہان ۽ گول میراث ۽ شے آں گورانی تھا ایرکنگ پیغت۔ لوگانی تھامز نیں سندے بستاریں ایں دوش غمندر کافی زیور، ہم استشت کہ آآ ھی عزیز کی ۽ گول مکران تیاپ ۽ پدر کنگت۔

مہرگڑھ ۽ چہار ہزار سال پیش میج ۽ دست ۽ جوڑ پیغیں اوزار ۽ کماء چاک دست گفخ ۽ گول اے پدر پیش کہ اے ھند ۽ ھے شے شہ روٹ درختی ایران غنا میں ایں ایشیاء ہزاریں سال پیش سرا بی آدم ۽ کارمزے تھا آنگشت۔ چہار سال ۽ دو ہزار پیش صد سال پیش میج ۽ نیا می ایں دور باری ۽ مہرگڑھ ۽ آھی کش ۽ گوزے دمغ لکشمیں نقش آنی رزان جوڑ کنگ پیغت۔ مہرگڑھ ۽ آھی ۽ کش ۽ گورے رستعیں شے ۽ ازباب ۽ کسانیں ۽ مز نیں رزان آنی سرا جوڑ پیغیں بنی آدم، سہہ دار ۽ مرگانی عکس ۽ نقش ہزار ہا سال پیش ازم کارانی سچ غلائی ۽ پدر کنگت۔ مہرگڑھ ۽ شہ آچہار ہزار سال گیش آبادی پیش۔ تا سے ہزار سال پیش میج مہرگڑھ ۽ آبادی کس 57 ہیکڑے تالان پیغت۔

بلوچستان ۽ جہان ۽ بُنی بُنی آدم دودمان استنت۔ گوستعیں کرن ۽ فرانس ۽ دمب زانت ۽ بلوچستان ۽ مہرگڑھ ۽ نزق ۽ پانزدہ ہزار سال کہنیں جا گئے پولش گمان کنگ پیغت کہ اے جہان ۽ کہنیں دود مان انت۔ اے شہ مصری ۽ میسوپوئیما دودمان آں ھم کہنیں انت۔ اے دمغ ھفت ہزار سال پیش میج ۽ گرتا دو ہزار سال پیش میج ۽ آبات اٹ ۽ شہ کہنیں Neolithic جا گہاں یک انت۔ ہموزا مال ۽ سہہ دار انی پالغ ۽ غله ھے وڑ ۽ گندیم ۽ جو کیش نشان رستخت۔ ھفت ہزار سال پیش میج ۽ کب کاری ۽ راجد پتھم رستخ۔

بلوچستان تاریخات اور محکمات۔ گلی ڈولپمنٹ فاؤنڈیشن اسلام آباد۔ صفحہ 5

بولان تھنک عزیارت

بولوچستان ء پیر غیر انی حد ریہ هرج تک و پہنات است. هرج یک حلق ء کوچھ عقبہستان یک
حصے وڑیں پیرے حد ریہ است کہ آٹھ ء رامہلوک شرپ عِنگاہ ء گوں گندت. پیری مریدی عردہ بند
بولوچستان ء ہم است. ٹھمنی سردار غلیس مہلوک پیر عکھول عِرافق عروون ع وختا دان ع کاش یا ولی رمع شر
یک میش یا بُز هرج سال دیغخت. بولوچستان ء گیشتر حد ریہ کسانیں سنگاں شناصیع پیغفت ٹھجتیں ھاخ ء
دیوال ء گوں جوڑکنخ پیغفت. مہلوک آہان ع شرپ عِنگاہ ء گوں گندعا انت.

هرج تمدن ع یک پیرے است. مست تو کلی گوشیت:

پیر سہری	۔	ع	داشغان	شہباز	القا
پیر	ملانے	کل	مدثان	گوں	بھاولاس
نگریں	سُہری	دودا	بھاولاس	جنی	
کھواں	پیر یادثاں	آل	ھفتیں	ولی	

بولان گٹ ع بھاڑیں تک غ پہنات غ کورے سر بر غ دگانی سرا بھاڑیں پیر غ زیارت است کہ
مہلوک آہان ع شرپ عِنگاہ ء گوں گندیث. آہان لڑائے وڑعا انت.

بی بی نانی:-

بی بی نانی ع حد ریہ بولان کور ع سر بر بی بی نانی پہل ع زنخ ع انت. ایدا مہلوک پے زیارت کدیث.
آل ولی وختے عبادت کو خیں نیکیں زالبو لے اٹ. ہندی روایتی انی ردا آٹھی پت ع نام یا علی اٹ. گوشت
کے یک دارے آٹھی ع براث جا گہہ ع روغ اٹ راہ ع رزشی گبرڈھاں ارش گتہ. وقی بے شرپی ع ٹرس ء

شہ خداوند عالیٰ نما آں کجوری میتھ ۽ دو میل ڏورڈ گار ع تھا گار پیش۔ شہ حمودا ایک پھٹھنے ودی پیش کے آھی عروج انی ٿوان ۽ برکت ڳوشنت۔ آں پیر غائب عنام ۽ زانع پیش۔

ہتھرام ۽ ۱۳ اکتوبر ۱۸۵۷ء ڈا ری ٹھانوشت گھنٹہ۔ ۱۲ اکتوبر یک روشن۔ ۲۰ میل۔ صہب ۽ روان پیشان۔ اے جا گھر ۽ شہ ۸ میل گنڈے ۽ رود ۽ سرا ایک حد ریہ انت کے آھی ۽ رابی بی نانی ڳوشنت۔ اے نام سوب یک سید زالبولے اث۔ آں نیکیں خدا دوستیں زالبولے اث۔ آھی وٹی تو غیس زیند عبادت ۽ تھا گوازینت۔ سیر نہ گتہ۔ کتے آھی ۽ سرا ارش گتہ تکہ آھی ۽ رابے شرب بکت۔ اے زالبول ایوک اث۔ چچے راه ۽ وسیلہ نہ پیغ سوب ۽ خداوند شہ دعا لوثی ڳوشنہ کے اوڻ گاز تو مناراہ بدئے تکہ من تھی تھا پُرال کمی شرب ۽ تھا فرق میخت۔ ڏغار ۽ راہ داشتھ آں آھی ۽ تھا پترش، حمودا ھد ریہ جوڑ کنخ پیش۔ مہلوک ھد ریہ ۽ سرا دعا لوثی ۽ وٹی دل ۽ مراداں پیلو کفت۔ آں اے جا گھر ۽ کائینت غنان بھر کفت۔ ھے سوب ۽ بی نانی بزان بی نان والی نامدار پیش۔

ہنگاج ۽ دیوی ۽ دھد ریہ ۽ باروا ھم مسلماناں بی بی نانی نامدار گتہ۔ ایشی باروا ھم مسین ڳوشنی کر اے بیٹ کفت کہ مسلماناں نانی ۽ کہنیں نام ۽ را کہ آں فارس ۽ کہنیں جہہ منند ۽ باخترانی دیوی اث کر ماگلانی (سکہ) ڏریہا جوانی معلوم داراں۔ ہے وڑ ۽ کہنیں زانت کار ڳوشنت کہ میدین آنی خدا نانی نام تھا یک خداع (Nina) نابوت۔ اے شہ نانایہ، نانی ماتانع بی بی نانی عنام بدل پیش۔

بی بی نانی ۽ ھد ریہ کورے سر بر ۽ انت بلے آپ ڀنھور ۽ ہاراں شہ رکھنی انت ۽ آپ شہ ھد ریہ ۽ یک نیغ ۽ گوزیت۔ آپ ۽ گوز غ ۽ تیزی ۽ تاوان ۽ کساس ماش ۽ بروبر ھم نے انت اے جبر ڳوشنت کہ برطانیہ سر کار ۽ وٹی دور باری ۽ ایدارو ۽ آع خاطرہ پہل جوڑ کنخ ۽ فیصلہ گتہ ۽ بے سوب پیش۔ بلے آے ھد ریہ رکھنی اث۔ په ہمیش ۽ فرنگی ھم ایشی ۽ شرب کفت۔ اے ھد ریہ ۽ باروا بھاڑیں کرامت مردانی دف ۽ انت۔

ولجہ عبدالرحمن براھوی نوشت کفت کہ آھی ۽ ھد امرزیں نانا یک وارے کاروان ۽ گوں کوئی

آھفت۔ بی بی نانی ۽ زین خ سرپیشہ تو ھموزا انت ۽ لوغ ۽ مردمائ گوشتہ کہ بی بی نانی ۽ ھاتراولی سگ ۽ متابک ۽ حیرات بکن آھی نه منٹ، ۽ گوشتہ کہ اے ھمروشی حیرات ۽ ھبر جوان نیستت۔ شف گوشتہ صہب ۽ گیدیش کہ ھشتہ ۾ میش گارانت تاے روشن پولش پدابے سوب پیش۔ پدا گیر آرتی کہ آھی ۽ حیرات نه گت زوت یک پھسے گشتی آھی گوڑ ٻہر ۽ باگ کنغ ۽ پیدیشی کہ ھشتہ کوہ ۽ ٹیڑہ ۽ پذ انت ۽ ڪوچدے پدیک تھی کاروان ۽ زین خ میشیں ھم ریم چرخت۔ اے رمعنے تھا علی شیر نامی ایس مردم ۽ شش میشیں استثت کہ گارنے پیشخت ایوکا آھی ۽ نانا ۽ میشیں گارپیشخت۔

گوچ ۽ مردم ولی فصل ۽ شہ گندیم ۽ یک نامیتھیں بہر 8 کاسخ بی بی نامی ۽ ھدیرہ پا ایک پیشخت۔ ھمے وزیر آہانی زر ۽ شہ میشے گر غ پیشخت۔ ۽ آہان ھما وختہ ڪوشغ پیشخت کہ دھقانانی ٿولی کوئی جو ۽ جو ڙکنغ پروغشت 1895ء ۽ حلاس کنغ پیش۔ ھمی ایس مردم اے گوشت کہ ایشی ۽ سوب ۽ بی بی نانی جو ۽ آپ کم پیش۔

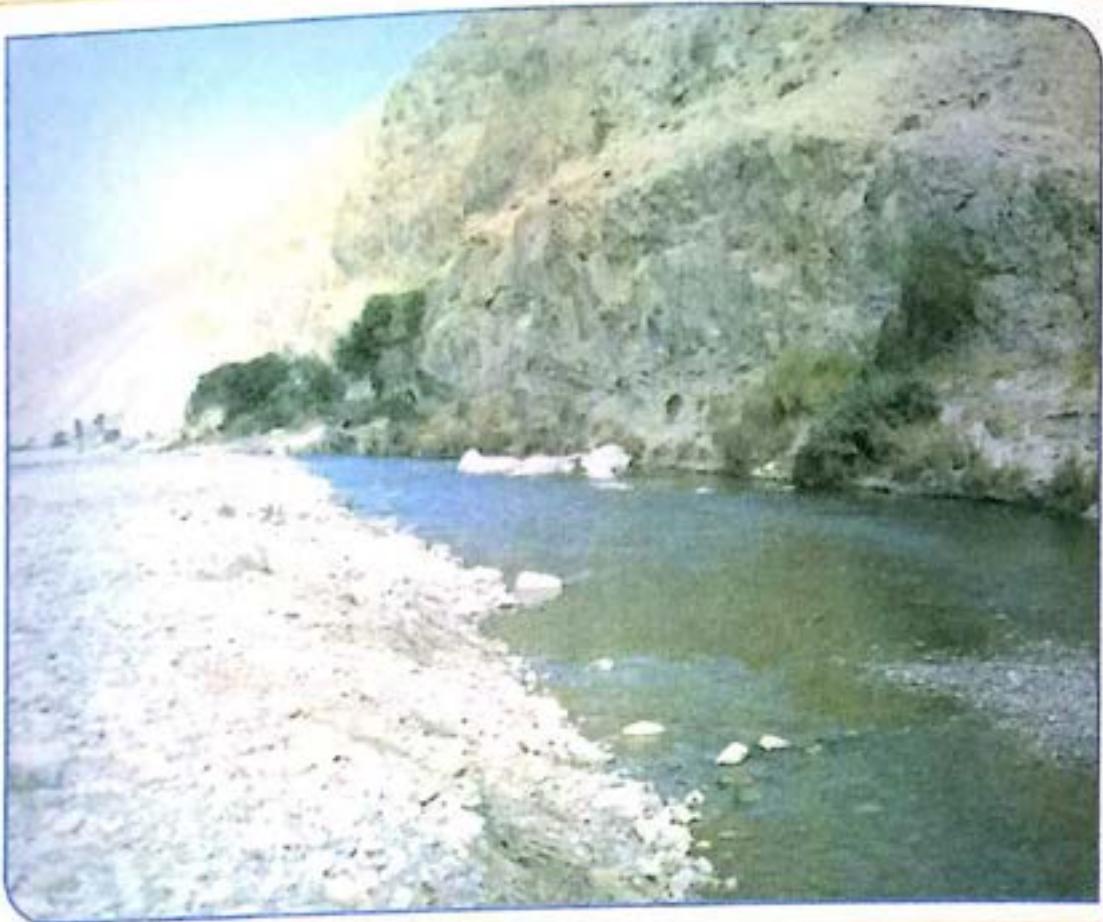
بی بی نازو:-

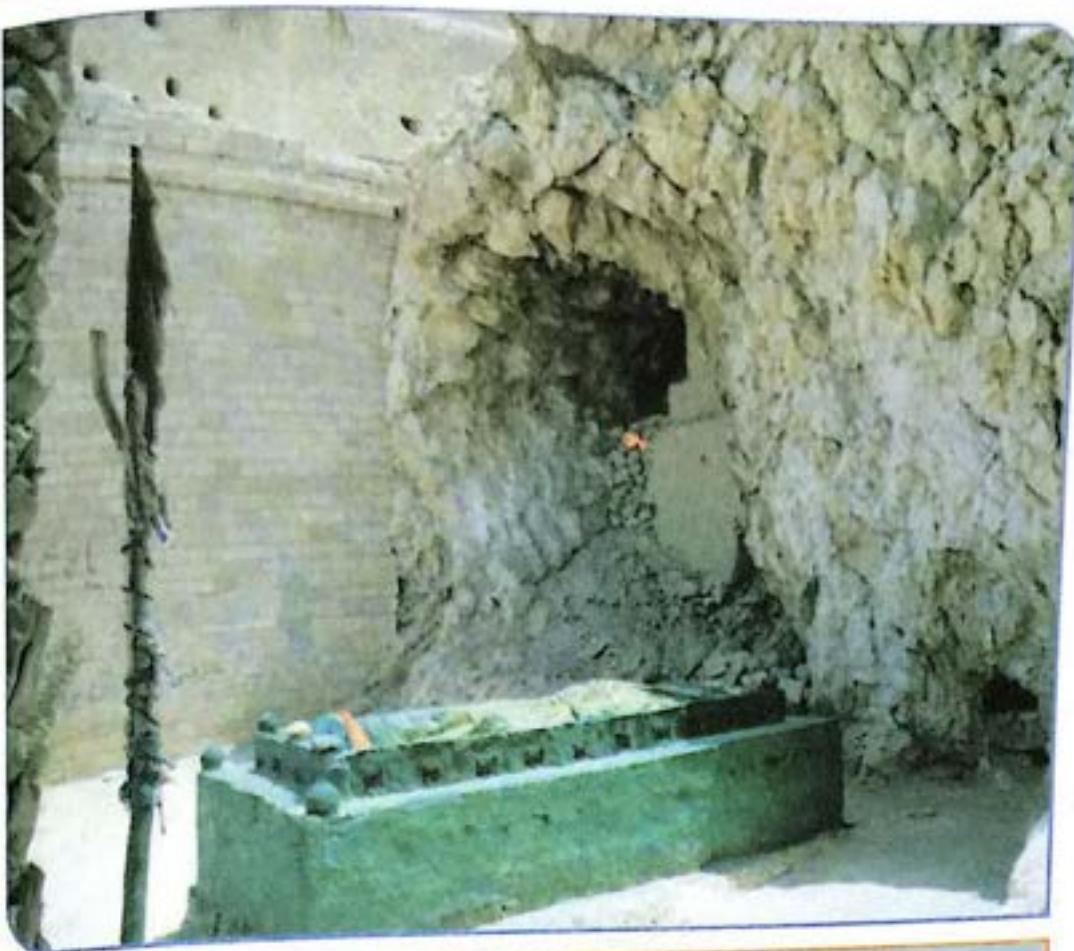
بی بی نازو ۽ ھدیرہ جو ہان ۽ ھما جا گہہ ۽ انت کہ ھموزا آھی ۽ راثواب کنغ پیش آں سیدا ث ۽ آھی ۽ تعلقداری مستونگ ۽ اث۔ ہڑی ۽ چک ۽ وارمیں اے ھدیرہ دعا ۽ ھاترازم نیں کساس ۽ کمینت۔

پیگر پچھے:-

کوئنہ ۽ شہ بی ۽ روان 33 میل ۽ یک کوہ انت کہ شنے ۽ در چک ۽ گوں حوار انت اے کوہ ۽ یک سنگ ۽ سراد و پاد ۽ رند انت یک سنگ ۽ تھانگ انت کہ نیز غ المخت حواری ۽ اسپ ۽ سمبانی نشان ھم استت۔ گوش بیت کہ اے پاد ۽ رند حضرت علی کرم اللہ وجہ المختت۔ نیز غ ۽ اسپ ھم آھی اشت۔ لڈو گین مہلوک ایدا سہ دارانی قربانی کفت۔ تھی ھدیرانی وزیر ایدا ھم مجاور استت۔

محمد پناه بلوچ

جنگل پیر:-

ز مکھے نزت خ زربارے اے حدیرہ انت۔ کچھی ء کمیری نک ء گوں تعلقدار انت سوران ء نزت خ
بشاری ء هفت ولی کھول ء گوں تعلقدار انت۔

شاہ عبداللہ:-

شاہ عبداللہ، شاہ جعفر ء زہگ اٹ گوشت کہ آں بی بی نالی (آھی ء ہدیرہ بولان ء انت) غپیر
غائب (آھی ہدیرہ کھجوری ء انت) ء براث اٹ۔ آھی ء ہدیرہ رو دبارے انت گوشت کہ رو دبارے یک
اڑدھاء اٹ کہ آں مہلوک ء میش ء بزرگان ء حللاں کنگٹ۔ کسی ء راسگ نے اٹ کہ آھی ء حللاں بکنٹ
بھازیں منصوبہ جوڑ کنخ پیشخت بلے بے سوب پیشخت۔ سہہ دارانی ھواری ء مہلوک ء راویٰ زیندے ترس حم
پیش۔ آھا حضرت شاہ جعفر ء راحال داش۔ آھی ء اڑدھاء کھوشتہ آھی سوب ء مہلوک وش پیش۔
رو دبارے یک عزت داریں مردے ء ولی جنک ء سیر گوں آھی ء کنائیتہ کہ شہ آھی ء شاہ عبداللہ ودی
پیش۔

آھی ء وانگ ء زانگ ء سرپدی آھی ء پٹ ء گتے ء آھی ء پڈ آھی ء تیویں زیند پ اسلام ء
کارگتے۔ آھی ء ھم بھازیں کرامت است انت آھی ء درنگ ء جا گھم ء اے کوڑھیں دنیا یلمہ گتے کہ زمکھے
نزت خ انت۔

لہڑی تمن ء ہر کے ء رانچ بیث تو آیک پھسے یا گرانڈے ہدیرہ کھوشتی۔ سردارے کھول یک
کارگیرے قربان کنت۔ زمکھہ ہرچ دھقان ولی غله ء یک بھرے ”نگ“، عرد احمد یہ ء دنت۔

شاہ مردان:-

شاہ مردان ء ہدیرہ کشان ء جوہان ء نیام ء فلات بولان دگ ء سرا انت ایشی شاہوںی ٹھمن ء تھا
مزان ارزشست ء دیخ بیث ء شاہ مردان نازیارت ء نام ء زانغ بیث۔ آھی ء نام مبارک علی اٹ بلے شاہ مردان ء

نام ء ناداراث۔ بلوچستان ۽ صوفی آنی بار و معلوم داری ریت کہ آں سلمان ان ء کافر غزورا کانی رکھیش ۽ حاترا جہاد ۽ راه ء شہ پذیر ہے۔ شاہ مردان ۽ دور باری ء کافر اسلام آنی سر ارش گتہ۔ مہلوک ء مک ۽ دز بندی گتہ۔ آ جی ۽ پیشراحد اوند ۽ شہ گوں انز زریشان ۽ دعا گتہ پدا کافران ۽ تھاشینت۔

ولی حدیرہ ۽ جاگہ ء سرگتہ۔ ھمودا زورداریں جنگ پیش۔ ہرچ دوئیں نجف ۽ شہ بجا زیں مردم مرتفت۔ آ جنگ ۽ وختہ حشرتے سراڑداراث۔ آ جی ۽ حشرت ۽ دو گام ۽۔ گوں کوہ ۽ سرا سرپیش۔ کوہ ۽ سرا آ جی ۽ پادانی نشان اے وختہ ۽ ھم استت۔

آ جی ۽ حدیرہ ۽ کوہ ۽ کش ۽ سنگاں گوں نا ھیش پیش۔ دیغ ۽ مہلوک شرپ ۽ نگاہ ۽ گوں گندھا نت۔
حرچ سال مہلوک پذیارت ۽ آ ھفت نہ سحدار گوشت۔

شاہ دا ہو:

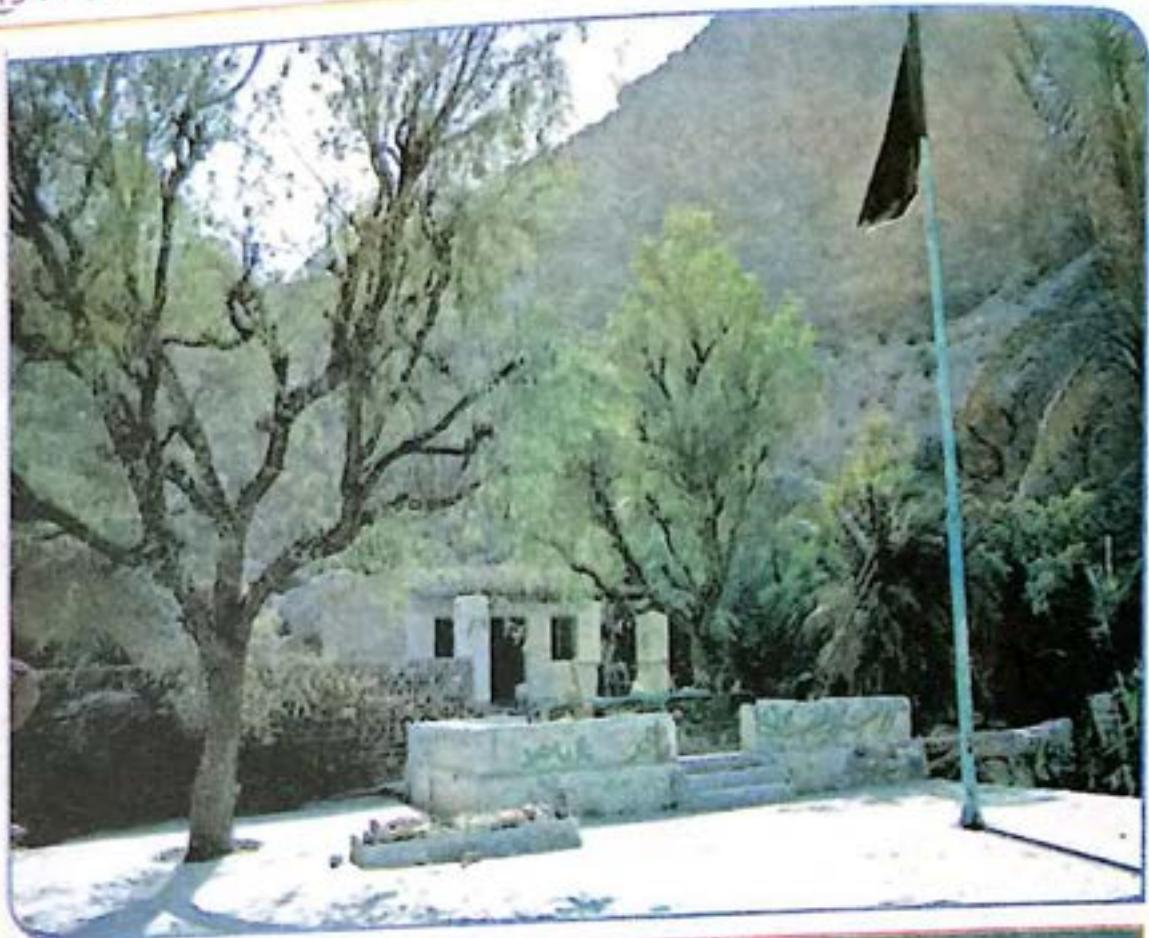
شاہ دا ہو ۽ حدیرہ جوہان ۽ نت۔ کبیری کھول ۽ گوں تعلقدار نت آ جی ۽ کرامت ایش نت
آ ولی مریدانی فصلان ۽ آ فتاں شر کھیغث۔

غائب پیریا / پیر غائب:-

پیر غائب کھجوری ۽ نزنخ نت۔ گوشت کہ یک وارے جا گئے ۽ رو غوث۔ راہ ۽ سرا گہر زشی ڏنگاں ارش گتہ۔ آ جی ۽ بے شرپی ۽ ترس پیش۔ آ جی ۽ دعا لوبیش ھد اوند ۽ آ جی ۽ دعا قبول گتہ ۽ آں کھجوری ۽ دو میل ڏور ڏگارے تہا گار پیش۔ شہ او دا آف ۽ چھمغ و رآ ختنا آ جی ۽ را آ جی ۽ رو حانی تو ان پدر گوش بیش۔ کچھی ۽ بکھال آ جی ۽ رامہاد ڀو ڀکھن۔ آ ب گم ریلوائی اسٹیشن شہ 7 میل ڏور نت او دا سل ۽ سواد ۽ حاترا منیں کس اس ۽ مردم کا نیت۔

- کتابیات 1۔ ڈاکٹر انعام الحق کوثر، تذکرہ صوفیا ۽ بلوچستان، اردو سائنس بورڈ، لاہور
2۔ ڈاکٹر انعام الحق کوثر، بلوچستان میں تحریک تصوف، سیرت اکادمی بلوچستان کوئٹہ
3۔ گز ٹیکنر بلوچستان، بولان، بلوچستان، گوشنہ ادب کوئٹہ

محمد پناہ طوچ

بولان تھنک ۽ شہر، کوچن ۽ متنق

مچ:-

مچ سب ڏویرڻ بولان ۽ سب ڏویرڻ ۽ بجاہ انت ایڈا استنسٹ کمشز، چیئر مین ٺاؤں کمیٹی دگه بجاز یہ کارگس انت۔ اسکول، ہسپتال، ریلوے اسٹیشن، بازار ۽ گوں ھواری ۽ کولک (ھنگر) ۽ ڏوپھم است انت، کولک (ھنگر) اے ھندے مز نیں پیداوار انت سال 9-2008 ۽ 260,451 میڑک ٿن، 10-2009 ۽ 202,835 میڑک ٿن سال 11-2010 ۽ 159,997 میڑک ٿن ھنگر ۽ پیداوار پیشہ۔ بولان کھوڑے کش ۽ اے زیداریں شہر ۾ ملک ۽ مز نیں بندی جاہ انت آهي ۽ تھا کسانیں ٻڌے نامداریں مردم بندی پیشخت آهي ۽ تھا میر غوث بخش بُنجو، میر گل خان نصیر، فیض احمد فیض، خان عبدالغفار خان، خان ولی خان، سجاد میر، میر محمد حسین عنقا، آغا عبدالکریم خان، میر عبدالواحد کرد و گر ھوار انت۔ ایش ۽ آبادی کاس کاس 14 هزار پنج صد انت۔

کرکت:-

کرتہ یک سو زیں علاقہ انت ایڈا مج ۽ گز ۽ باعث انت ایڈا مز نیں ٹیڑھانی بارو ۽ گوشن بیٹ کہ ایدا زرتشت دور باری ۽ کاریز است ششت۔ کرتہ ۽ گوریچانی 5 میل ۽ سرا کھنیں ٹیڑھ انت آهي ۽ را ”دولائے“ گوشت۔ دولائے سندھ ۽ مز نیں باڈشاہ اٹ۔ بلوچی ۽ براھوی ۽ نامداریں گوشنده حاجی خان ھم ایدے تعلقداریت۔ اے یونین کوسل آب گم ۽ بھر انت۔

کولپور:-

کولپور شش ہزار فٹ بزرگی ۽ سرعة انت ٺو سردیں علاقہ انت۔ زستان ۽ اے ھندے سردیں گواث مردمان ۽ برف جوڑ کنت۔ اے یک یونین کوسل انت۔ ایڈا فیملی ویفیسر سینٹر، بیک ھیلتھ یونٹ

سکول غ بازار انت۔ ایذا بکھالانی یک مز نیں مندر کالی ماتا عنام سرعت انت۔ ایذا بکھالانی مز نیں مذہبی میڑہ بیٹ۔ گرمی آنی سندھ غ ملک ۽ دگہ بہران شہ مز نیں کاس ۽ بکھال ایذا کائینت۔ ایشی ۽ آبادی کاس 5 هزار انت۔

ہر ک:-

ہر ک یک ریلوائی اسٹیشن انت۔ ایذا یک نامی ایس ریست ہاؤس انت آھی ۽ تھا انگور انت غ سردیں آپ چمغ انت۔ مج زمین چھنڈ غ شہ اے چمغ ۽ آف در کلغہ بند پیش۔ آب گم:-

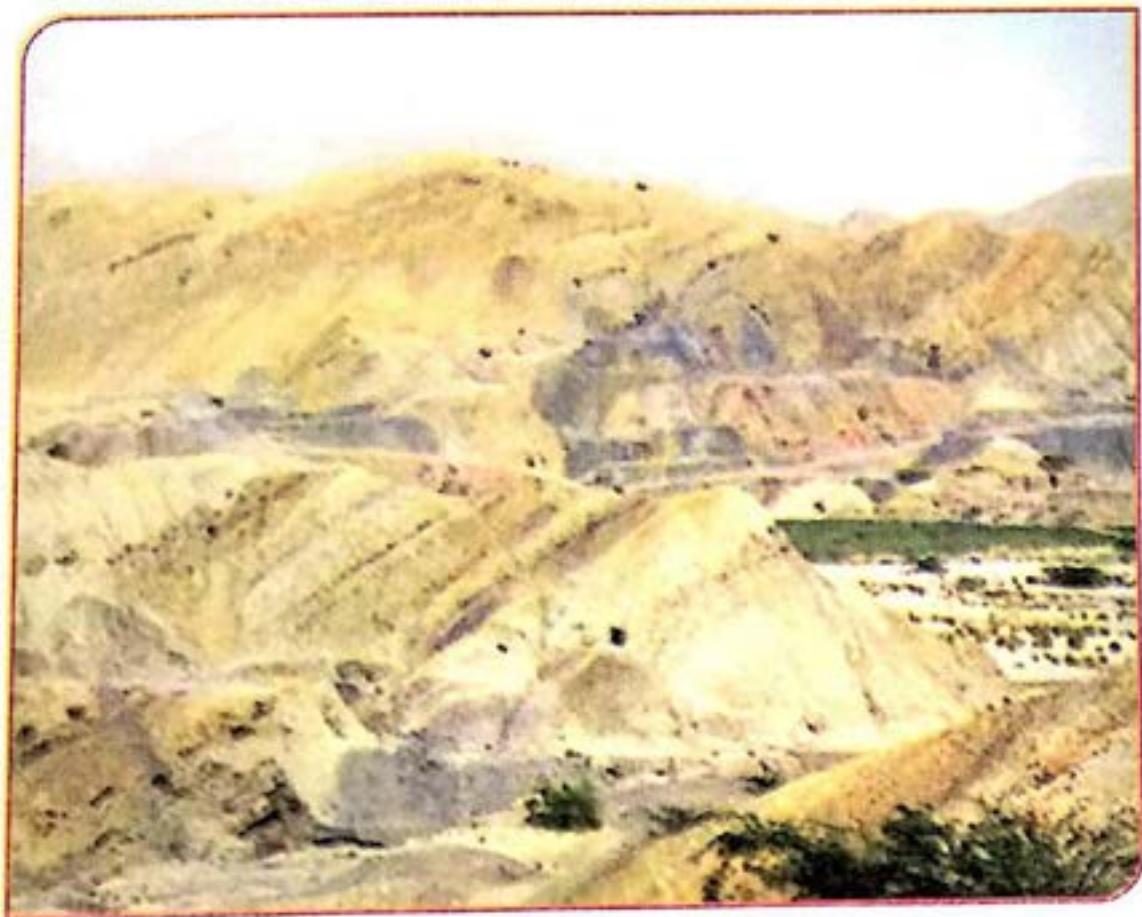
آب گم یک ریلوے اسٹیشن انت غ ایدا بھاڑیں مردم آبات انت اے یونین کوسل ۽ بجاه انت یونین کوسل آب گم ۽ آبائی کاس هزار 5 صد انت۔ ”ھا کسانیں اسٹیشن، ھافرگی آنی وختے ماڑی، ھما کہنیں درخت۔ دیم ۽ کسانیں غ بروزیں ٹیڑہ۔ ٹیڑہانی سرامتغ۔ لہتیں ھنگر ۽ انبار غ یک بے کاریں کہنیں ٹین ۽ چادرانی بافس چرخی۔ نیم مردیں آنی آھی ۽ سرایک مردیں ۽ دیم ۽ عکس ۽ نیم زابولاں پا آھی ۽ سرازابول ۽ دیم ۽ عکس۔ پیشی ۽ کہ ھام مردمانی آسراتی پہ ھادت نہ کفت۔

من ریل گاڑی ۽ شہ ایر کفغاں۔ اولی اسٹیشن گند ۽ نند کنو خیں دراہیں مسافر ایذا آن ٿفت۔ آہانی تھا بھاڑیں آب گم ۽ جہد مند اشت۔ من یک ورناء شہ پھول کتے۔ اے متغ ۽ نام آب گم پر چے انت۔ ایذا کوہاں شہ آپ کھیت غ گار بیٹ۔ آب گم۔ ھے وڑ ۽ آف گار بیش۔ پدریں مانا ھمیش انت باقی خدا زان ٿفت۔“

پھونے مردم انت که پٹ غ پول ۽ کار ۽ ھم خذاء ۽ سرایلہ کفت۔ من یک دگہ کتاب ۽ تھا چمغ کہ ایذا سر بیخ ۽ پد کھو رے آف رنگ ۽ تھا گار بیٹ غ کمیں دیر پدر بیٹ۔ شہ ایذا باف ۽ ریلوائی انجن آس پا آف زیر ٿفت۔ نہہ دہ ڪلو میٹر دراڑیں پا سپ آنی ذریعہا چمغ ۽ شہ آف آر غ پیش ٿئی۔ (ریل کہانی رضا علی عابدی)

بولان تھنک

مسجد پناہ بلاوج

درجین:-

درجین بی بی نانی ۽ نزدیک کسانیں جاگہرات۔ اے وخت ایذا لیف سی ۽ چیک پوسٹ انت ۽ سالانزی آنی پھنس لوغ انت۔ ایدا اول ۽ یک آرام گس اث۔ شہ سندھ، کچھی، نصیر آباد ۽ مردم شال ۽ قلات روغ وخت ایذا آخھ کمیں آرام کنخ ۽ نفان ور غ پددوارو ٿی سفر ۽ روان پیشافت۔ ریاست قلات ۽ باسک سید غلام حسین شاه ۽ زھگ سید اختر زمان شاه ۽ یک روشنے بولان ۽ تھا سفر وختے حال داشت کہ ماکسان ایں تو ولی پشت ۽ گوں قلات روغ وخت ایذا آخھ آرام کنخ نان ور غ ۽ پددوار روان پیش آهي ۽ راجوانی یات انت۔

بارڈی / جم بارڈی:-

بارڈی ۽ جم بارڈی بی بی نانی ۽ نزدیک موڑ ۽ کور ۽ سر بر ۽ سوزیں علاقہ انت اے بی بی نانی، موڑ و نرکھ جو ہان دگ ۽ سرا انت۔ ایدا برخ ڏاندیم گوں ھوری ۽ چج، انار، صوف، انب، زیتون ۽ درخت ھم بھاز انت۔

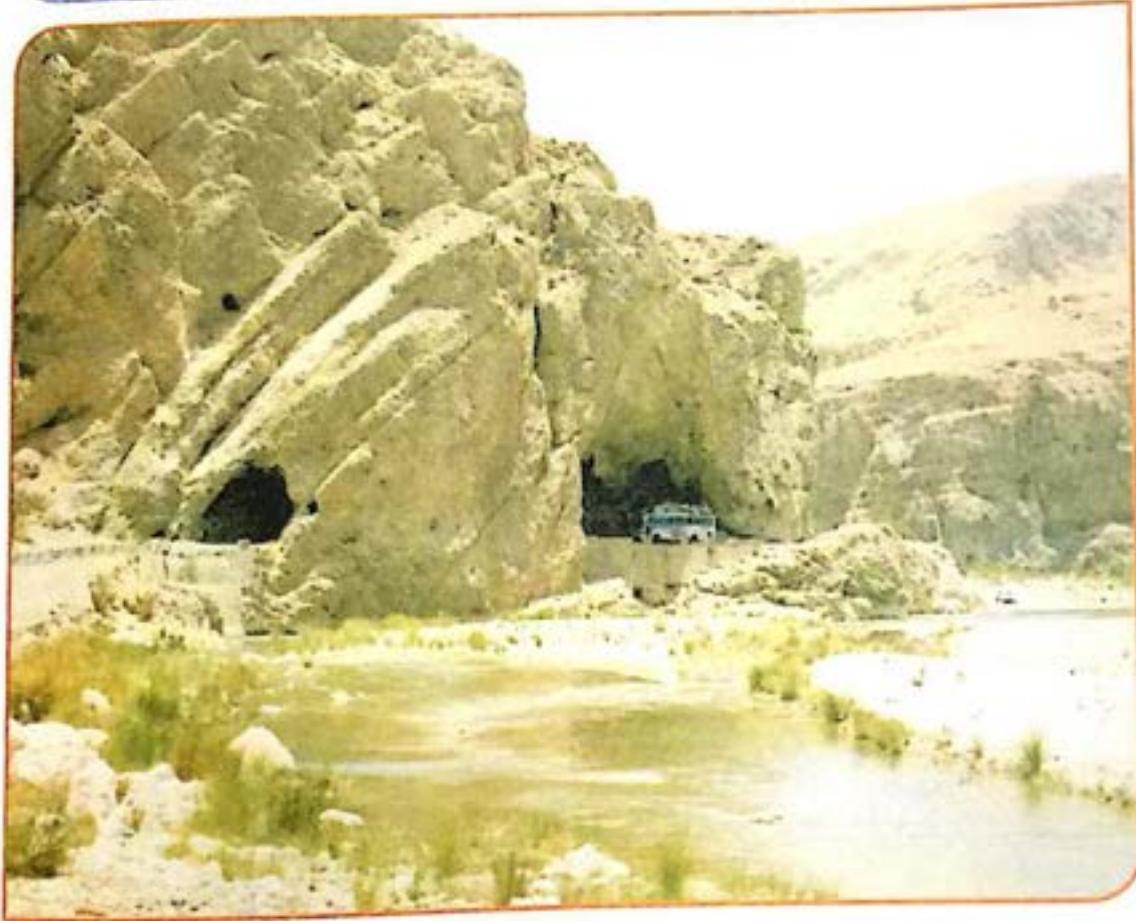
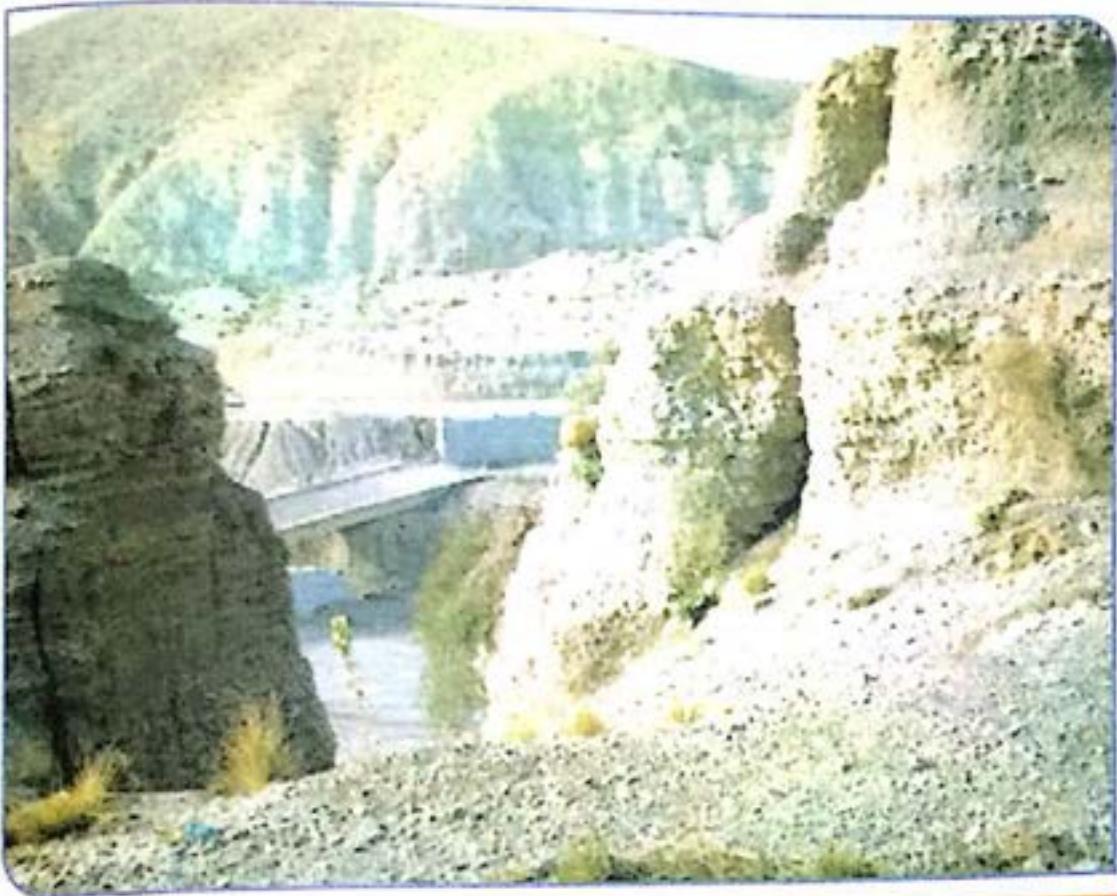
ایشی نام میر چاکرے گھبار بی بی بانزی ۽ نام سوب ۽ کپتہ پر چہ کہ ھما وختہ کہ میر چاکر ۽ کچھی ۽ راوی ۽ دست ۽ گپتہ تو اے علاقہ بی بی بانزی ۽ بھر ۽ آختہ۔ پدا ایشی نام شہ بانزی بارڈی پیش۔ بارڈی یک ھندے نام انت ۽ جم تیو ھیں علاقہ ۽ را گش بیث۔
کوند لانی در بی:-

کوند لانی ۽ در بی بولان تھنک ۽ کوہانی گذ سر امر ڪ ۽ کش انت ایدا گنر انی در چک بھاز انت سر ڪ ۽ سرا کسانیں چک کنر بھا کفت ۽ هر یک رو خ ۽ آھون خ شہ آہاں و شیں کنراں زینت۔ ایدا سوزی ۽ کشار ھم است ھاسیں وڑ ۽ ٹماڑ ۽ پھل بھاز بیث۔

ھے وڑ ۽ دھمکی بھازیں متیع است انت آہانی نام اے وڑ ۽ انت ڏوزان، پیر پنج، کلی ماشر حیم داد شاہوانی، کلی سردار سا ڪنری، کلی کرد آباد، کلی خدا ۽ داد، کلی اختر محمد، چشمہ ھوٹل، کلی ریسانی، کلی فقیر بخش، کلی

جهده خان، جلال آباد، لتاز، توبه جلال آباد، کلی پایه مری، گیلانی (که آسمی گهتانی هم گوشخ بیث)، کجوری،
گوگرت، اللد آباد، تحل گودری، کلیرانی تحل، سورگز، جم سورگز سوری، گیشترزی، خوزه سورگز، سراج آباد چوار
انت.

دگ غورک

کوپور، ڈھاڑر:- اے راپکھیں سرکِ انت کہ کوئندھ راسندھ پنجاب گوھوار کنت اے یک تاریخیں راہ
انت۔ اے راہ بھاڑیں راجدھنی جہل و بڑی دشغت نہ بھاڑیں حاکم شاہ اے راہ ہندوستان نہ
اوگانتان آختغت نہ شغت۔ فرنگی آنی دور باری ھم اے دگِ سراز نیں جنگ نہ شغت۔

چھ آب گم:- چھ آشہ یک راہ آب گم روٹ۔

آب گم بی بی نانی:- آب گم آشہ یک راہ بی بی نانی کنیث۔

گھین:- شہ جم بارڑی، اپنچی آروٹ۔ اے پیادغ روغ دگِ انت۔

دو ھمکھ۔ شہ بارڑی آز مکھ آروٹ۔ اے پیادغ روغ دگِ انت۔

ریش۔ کھجوری۔ پھری آشر زمر و آروٹ۔ اے پیادغ روغ دگِ انت۔

سرک۔ موڑ۔ جم بارڑی آشہ روبدارِ قلات آروٹ۔ اے دگ آگاڑی ھم آختہ رونت۔ اے بھاڑ کھنیں
دگِ انت۔

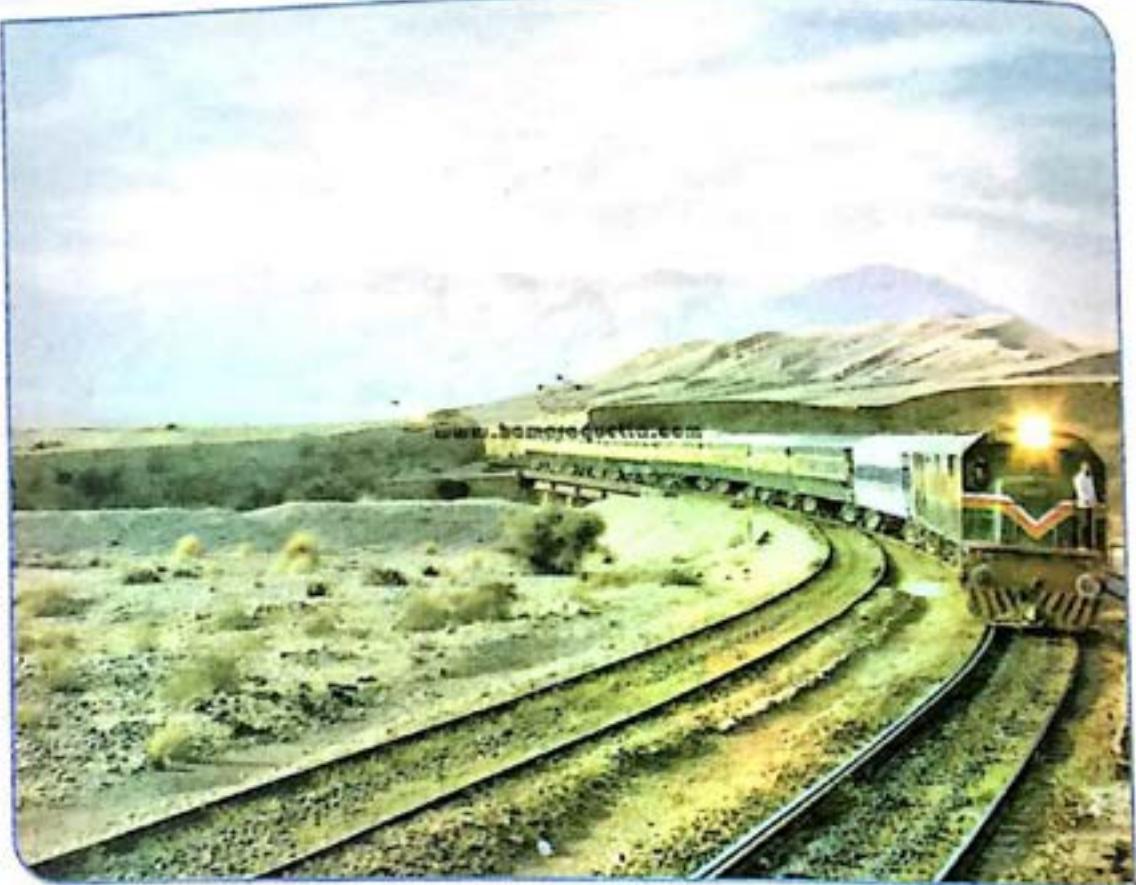
دشتی۔ کوہ دلبند آشہ جوہان دشتی آروٹ۔ اے پیادغ روغ دگِ انت۔

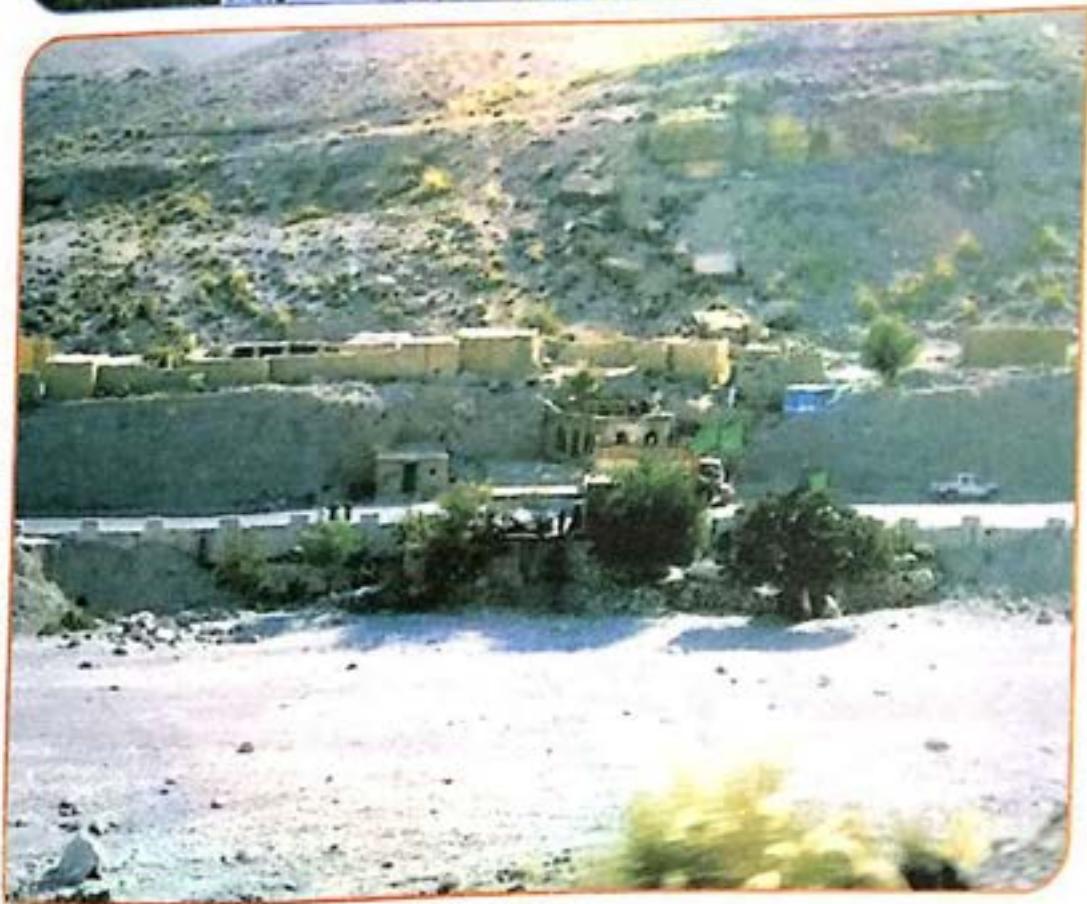
ریلوائی لین

روں عنیا می ایس ایشیاء تالانی گوں ہندوستان ۽ برطانوی حاکمان ۽ ترس کپتہ کے اے اوگانستان ۽ ہندوستان سرمه لی۔ صلاح نہ شور پیغشت۔ بھاڑیں حیال نہ لیکھ دیم ۽ آختشت۔ کے ۽ گوشته ۽ کہ دیم پر دیم پیغ زلوری ایس کتے ۽ صلاح داش کے گوں ایمنی ۽ گورنمنٹی رو برکتی سیم سر ۽ ولی واک و اختیار و دینخ بے لی۔ پر چیا کے ھی سرے راہانی ذریپہ دارا، سکندر اعظم، محمود غزنوی، چنگیز خان، تیمور، بابر، نادر شاہ ۽ احمد شاہ ہندوستان ۽ سرپیغشت۔ ھی جاور حالان ۽ دیم ایر کنان ۽ برطانیہ سرکار ۽ پیصلہ گتہ کہ خیبر پاس تالنڈی کوتل، گرم، دامان تا گرم، گول دامان تا وانا، ژوب دامان تا لور الائی، ہرنائی تا پشین ۽ چمن بولان تحنک تا کوئی نہ پیغ زلٹانو شکلی ریلوائی لائیں آئی سراکار کنان ۽ اے راہان ۽ ولی دستہ گرغی۔

جنگانی تھا ریلوائی لائیں آئی ارزشت ۽ دیم ۽ ایر کنان ۽ برطانیہ سرکار ۽ سال 1924-1925 ۽ ریلوائی بجٹ ۽ رالس بجٹ ۽ جتا کنان ۽ ریلوائی ۽ جتا میں بجٹ جوڑ گتے۔ 1879 ۽ لارڈ لش ۽ بھی ۽ گورنر چڑھپل ۽ را گوشہ کے بلوجستان ۽ برداشت بولان تحنک ۽ تر ۽ تاب بکنت سنکہ قندھار ۽ شے ۽ از بابانی آر غ ۽ بر غ ۽ عزلورت ۽ گندیت ۽ پچھی پٹ ۽ بگرتا سبی ۽ کوئی ۽ مز نیں ٿریق ۽ بارواچ کاس بکن۔ ہندی انتظامیہ ۽ سر رچڑ ۽ راتوجیز داش کے بولان ۽ کوہانی تھا ریلوائی لائیں جوڑ کنخ مسہ لی۔ 1879 ۽ سر لوئیس کیونگاری ۽ آھی ۽ کارندھانی کوشس ۽ پد برطانیہ ۽ اروانی اوگانستان ۽ سرپیغ ۽ اڑانداں دیم ایر کنان ۽ رک ۽ بگرتا سبی ریلوائی لین جوڑ کنخ ۽ حکم دینخ پیدا۔

ھی وڑ 16 اکتوبر 1879 ۽ ریلوائی سراکار بنا پیش ۽ یک صدی ۽ سے کلومیٹر دراٹیں لین سرایک صد یک روشنی تھا بے آفیں پٹ ۽ تھا چھ ھزار مردمان ۽ وردن ووراک دینخ گوں لین سر جم پیش 14

جنوری 1880ء کا اولی ریل گاڑی دیم پہ بسی روان پیش۔ ہے سال ۶ بسی بگرتا پشین ہر نتائی ع راہ ریلوائی لین جوڑ کفخ ع کارے حکم دیخ پیش۔ پر چیا کہ آہانی حیال ع ردا ہر نتائی ع راہ مز نیں ٹریفک ع پہ جوان انت ع بولان ع لین ایوکا کسانیں ٹریفک ع خاطرہ۔ ہر نتائی ع راہ کوہانی تھا جانع ع تنکانی کفخ سوب ع 1890-1891، 1892 ع زستان ع سورانی سوب ع مز نیں تاوان رستہ، سندھ پشین ریلوائی لین ع باروا ایڈ ون اے پریٹ گوشیت کہ 224 میل دراٹیں لین جوڑ کفخ پہ کہ اوادا کوہ ع سنگ بجاں اٹھت۔ ہشکلیں ڈگار کہ اوادا نہ دارے، نہ از باب، نہ ریے نہ تادؤ رذور ع آف۔ ہموز الٹ ع پھل ع میان گلی جھیرہ بجاں اٹھت ع ولی ور غ پہ ہم وردن ع کمی اٹ، ہے وڑ ع لین ع یانزدہ ہزارے بگرتا کی ہزار پوریا گرانی خاطر دو راع شہ وردن ع وراک ع از بابانی بند ع بوڑ گران اٹ۔ کیپشن سکات منکریف۔ آر۔ ای ولی یک بیٹتا کئے تھا گوشہ کہ پوریا گرانی بجاں ہشکلیں دیخ ع ڈکالے ع جاور حال ودی گتہ۔ ہرچ شے ع ور غ پیش چھی اے روشنی تھا وردن ع وراک بھلاکیں جنگا لے اڑاندے دیم آختہ۔ اے کار ع پہ 9 صد ھشت کار ع آر غ پیخت۔ کوہانی مٹی ع تنکانی ع تھی بجاں ایس اڑاندی پد بولان گٹ ریلوائی لین ع را ارزشت دیخ پیش۔

بولان ریلوائی لین ع سرا کسانیں ٹریفک پہ کار 1876ء ہنا کفخ حکم دیخ پیش ہے وڑ ع 60 میل دراٹیں لین بولان ع پادانی کنڈ ع پیر چوکی ع شر زر ع 450 فٹ برزی بگرتا داشت بے دولت (کوپور) ع 6 ہزار فٹ برزی ع جوڑ کفخی اٹ۔ 1880ء 17 میل دراٹیں لین شہ بسی ع کنڈ لانی، رندلی تا پیر چوکی ع جوڑ کفخ پیش۔ دو گی اوگان جنگ ع تھا اے لین قندھار ع اردو ع از باب سرکفخ تھا مز نیں کرد پیش داشت۔ یک ریل گاڑی ع 16 کلا کانی تھا ہا کرد پیش داشت کہ پہ ھما ھی ع 2500 ھشت 15 روٹ تھا کرت کفخ۔ ہے وڑ ع پیصلہ کفخ پیش کہ بولان کوئے سر بر ع رندلی بگرتا ہیروک ع 50 میل دراٹیں اوارو کی ایس لین جوڑ کفخ بیٹ۔ پدا ہیروک تا کول پور (کوتل دروازہ) شہ زر ع 5900 فٹ برزی تا کونڈ شہ زر ع 5500 فٹ برزی ع مدامی لین جوڑ کفخ پیش۔ ہے وڑ ع لین اگست 1886ء کوئے گی بوستان ع حا تر پچ کفخ پیش۔

ہارانی سوب ع لین ع بجاں تاوان رخ پد سبمر 1891ء مشکاف بولان ریلوائی لین جوڑ کفخ ع حکم دیخ

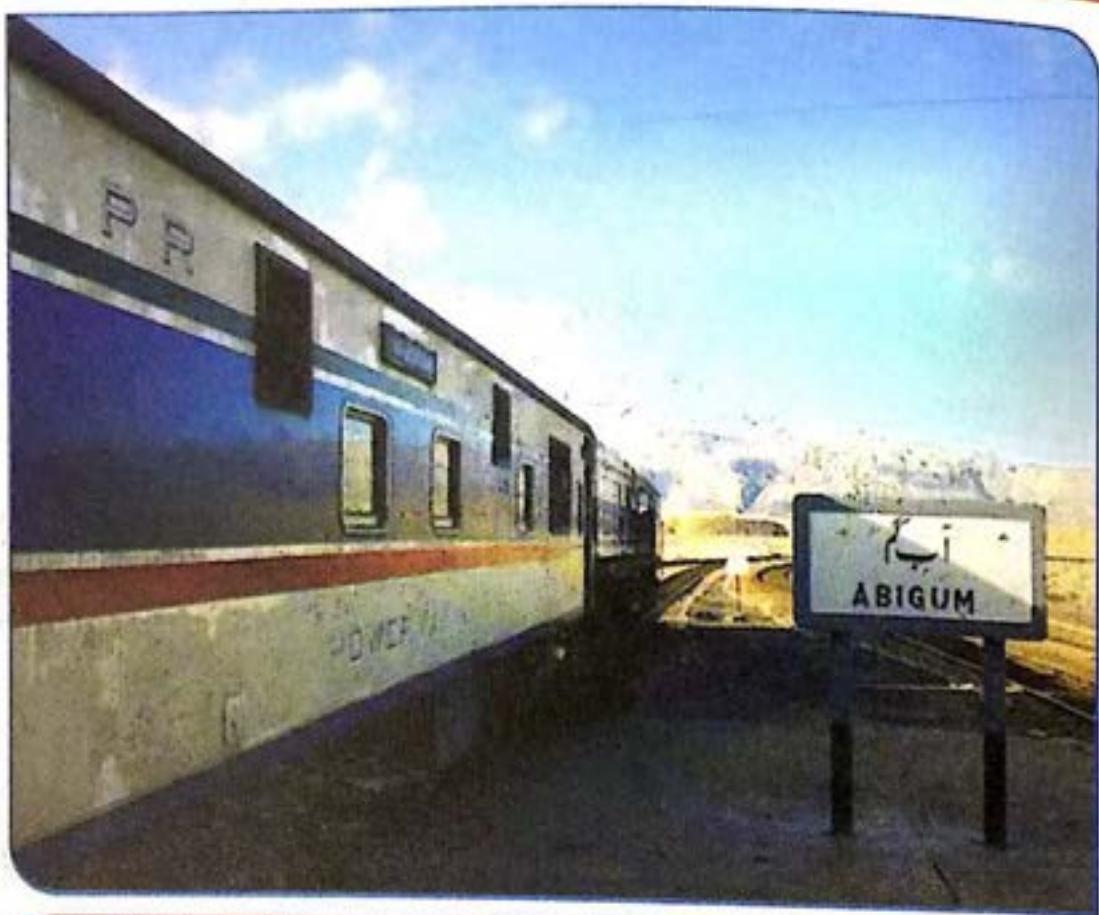
بیش غواچہ جائز رام سے ۽ رانگہبان جوڑ کنخ پیش۔ ھے وڑا اپریل 1897ء مشکاف بولان رویاںی ریل گاڑی ۽ دگ جوڑ پیش۔ مشکاف بولان رویاںی لین ۽ سرا 20,085,470 میل کلدارے ھرج و درچان پیلو کنخ پیش۔ یک میل ۽ لین ۽ سرا کس 338,088 میل کلدار ھرج پیش ۽ ھے وڑا 58.75 میل جوڑ پیش۔

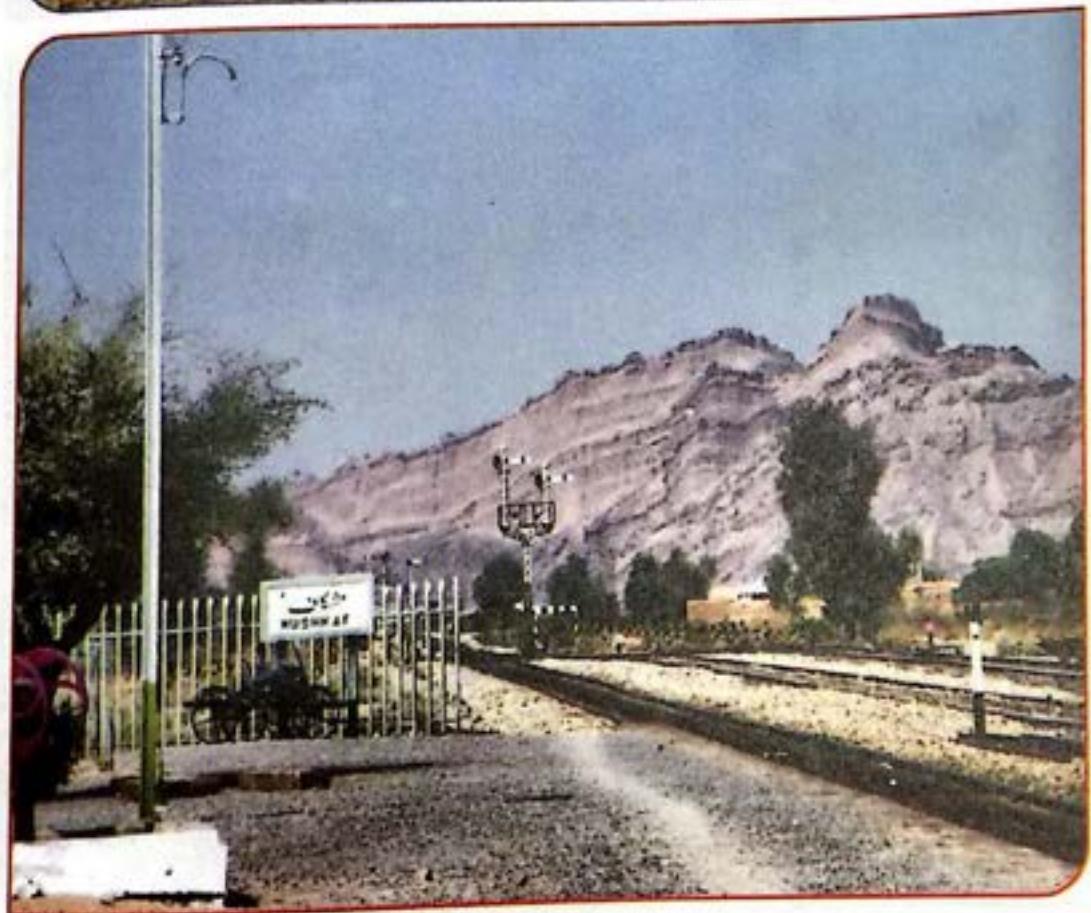
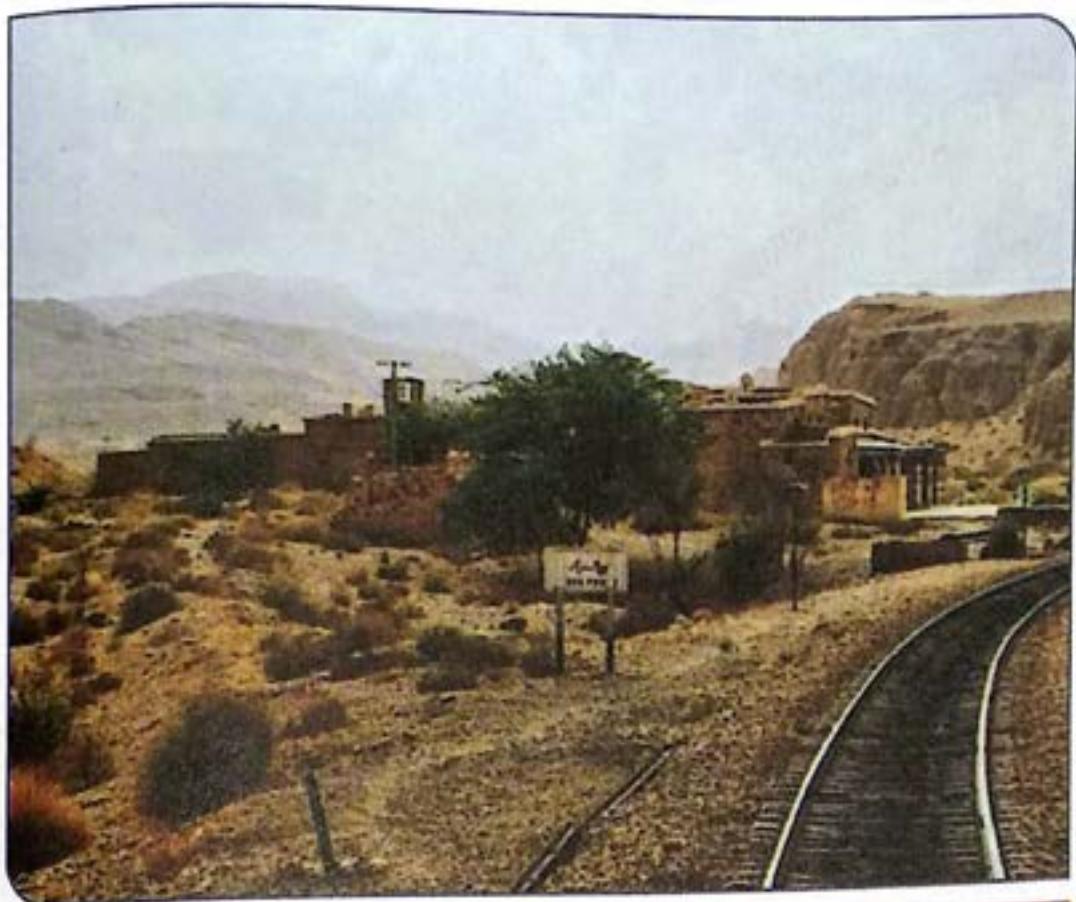
1935ء میں چھند غور رویاںی

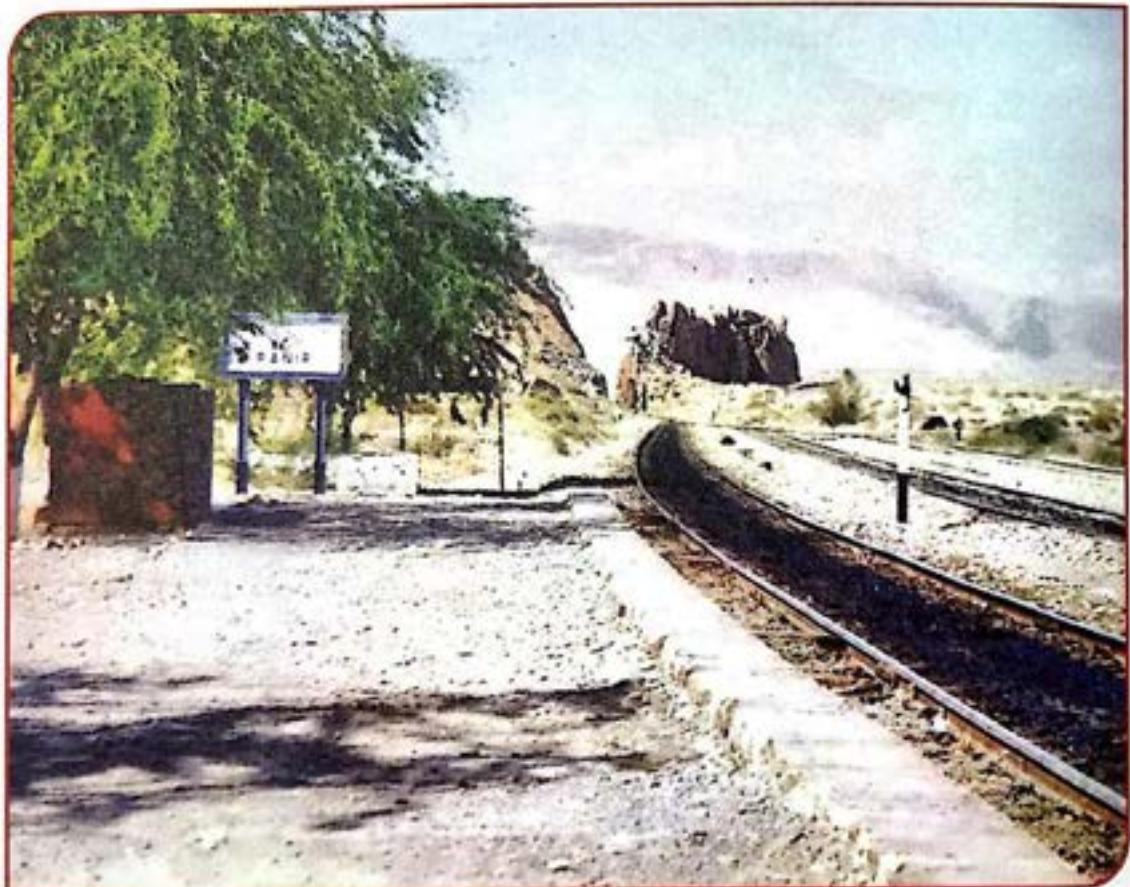
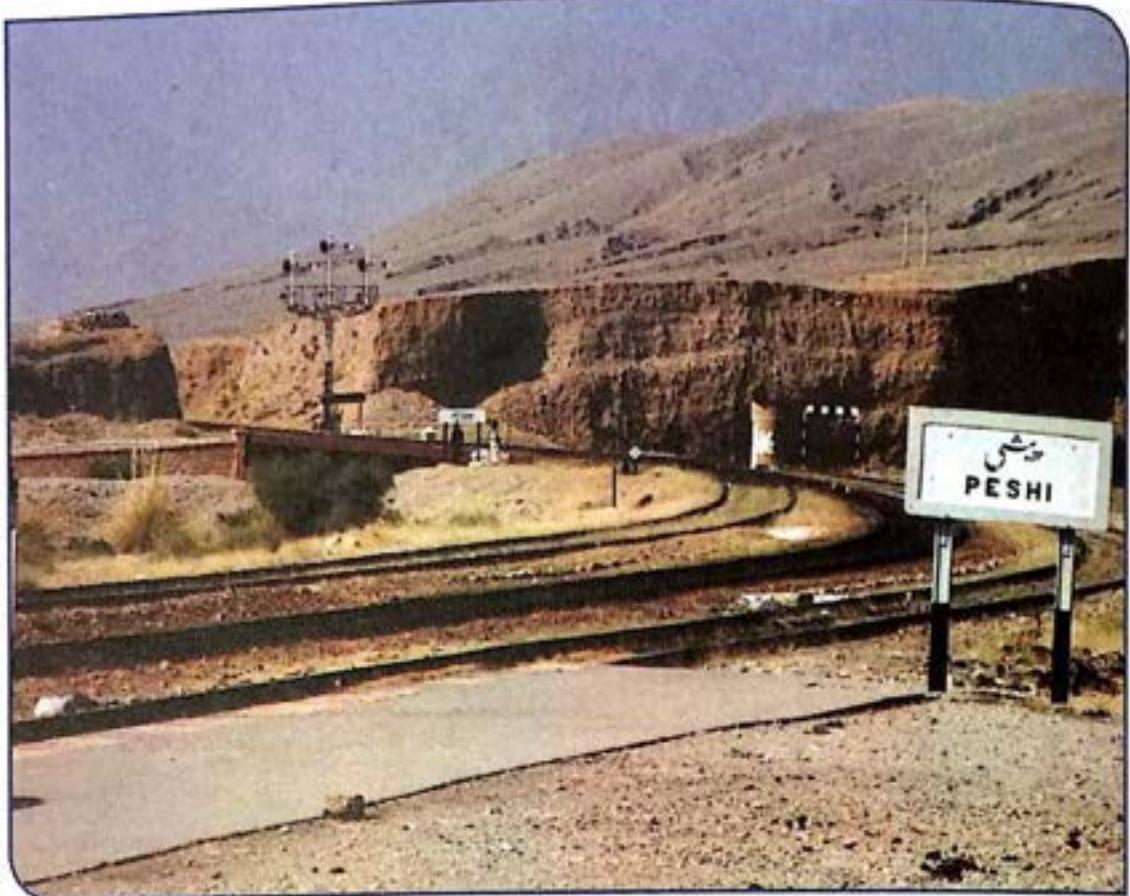
31 مئی 1935ء صہب 3 بجہ 3 بلٹ 25 سیکنڈ نی زمین چھند آ کوئند آ ھی عکش ۽ گوری دمگان بھلا میں تاوان داشت کس 56 ھزار مردم مرتفع۔ رویاںی اشیش آنی ماڑی ۽ کارندھانی لوغ شہ جیک آباد ۽ بولان ۽ راہ ٿا شیلا باغ، سندھ پیش لین تابی ۽ خانی ۽ زاحد ان ۽ لین شنخ واصل تاپشک آماج پیشخت۔ 1931ء میں چھند پدھا میں ٿیتھنیں ماڑی شہابید تو غیں لوغ تباہ پیشخت ۽ رویاںی 2 ھزار کارندہ مرتفع۔ رویاںی ۽ ملک ٿمڈی آنی سی لکھ شہ گیش تاوان پیش۔ ھے وخت رویاںی ۽ را ملک ۽ پر دیم آر غ پیش۔ اویں دو روشنی تھا 31 مئی 1 جون 1935ء 55 ھزار مردمان ۽ درکنخ پیش۔ 31 مئی 14 جون 1935ء 59 ریل گاڑی، 18 آماچیں مردمانی گاڑی، 14 یہ بولنس گاڑی ۽ 7 اردنی گاڑی ھلانچ پیشخت۔ ھے وڑا 2 جون ۽ یا گرتا 14 جون 1935ء 28 ھزار مردم آر غ ۽ بر غ پیشخت۔ رویاںی ۽ کارندہ و دا کداراں ھے وختہ بجا جوانیں کر دے پیش داشت۔ (پاکستان رویاںی ۽ صد سال 1962ء)

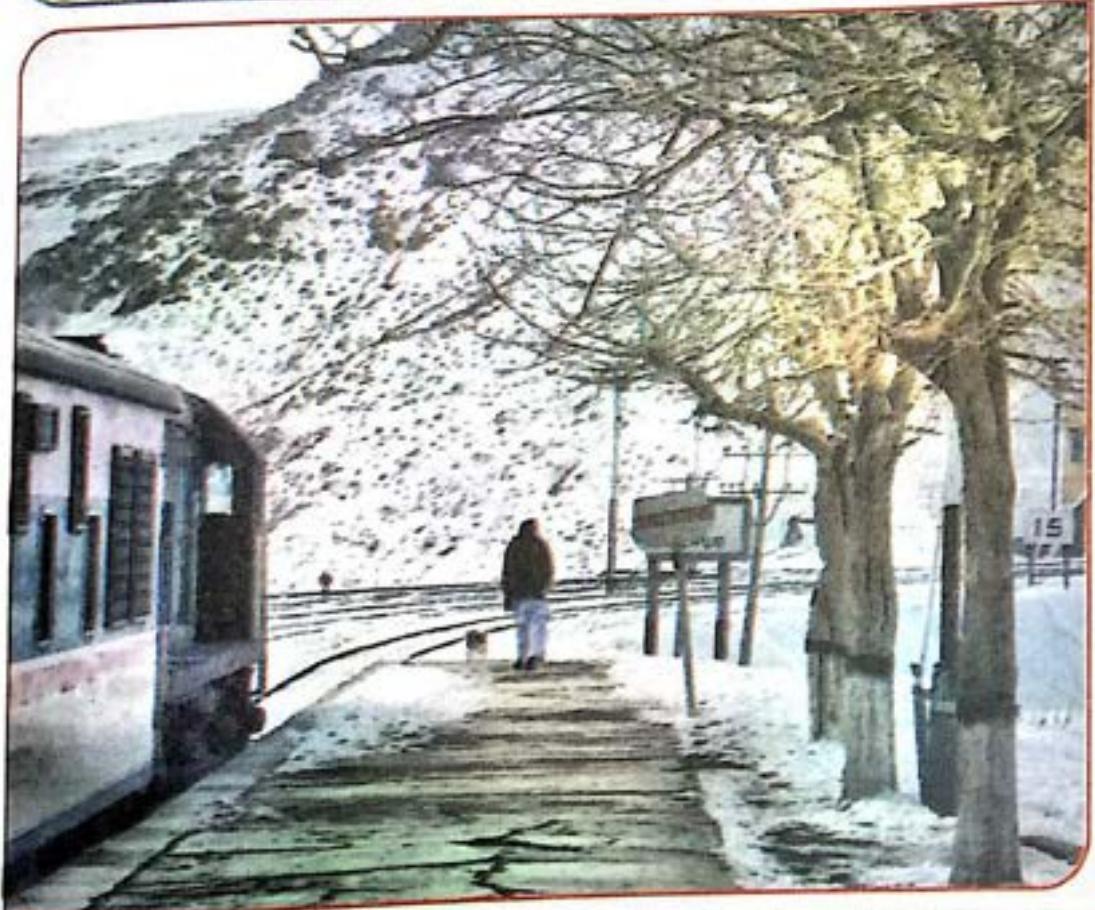
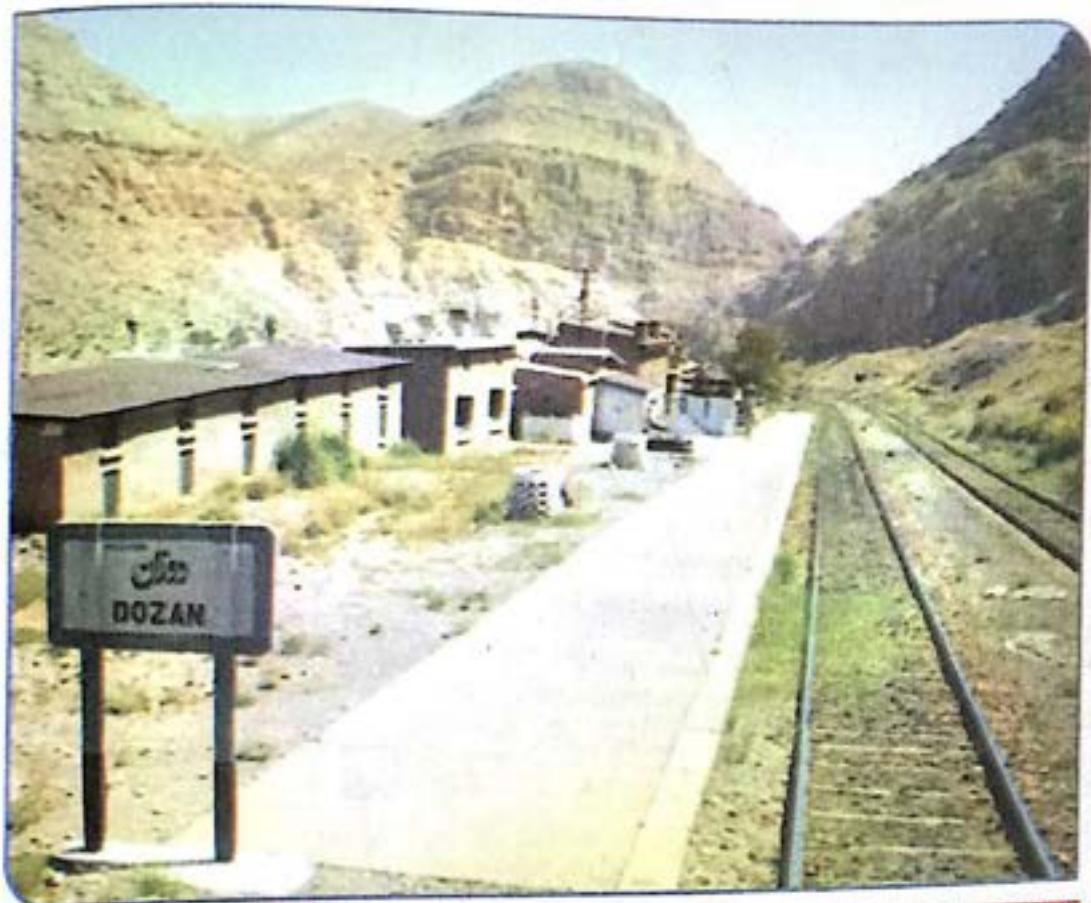
یک صد پنجاہ ۽ چہار نام

کوئند رویاںی اشیش ۽ یک سنگ ۽ سرا یک صد پنجاہ ۽ چہار نام نوشت انت کے اے کارندہ 31 مئی 1935ء میں ۽ تھا مرتفع عبد الرحمن ۽ گرتاوی ٻے و پیڈین نام انت آہانی تھا واسد یوم استث، تو تاغ راجا گر سنگھ، ترلوکا، بلونت رائے، بشیر احمد، بھاری لال ۽ بیلی رام استث۔ آہانی تھانوک، پوریاگر، کسانیں کارندہ ٿلس کارندہ ھم استث۔ مردوشی وختے پیشخت تو درا ہیں مرت ۽ گار پیشخت۔ نہ کئے ۽ رانام گیر پیشخت ۽ مرک ۽ سوب۔

پونے وحدے اٹ کیک نام سنگ ۽ سرانوشت کنگ پیش پھمیشی عنہ کہ ایدا بشیر احمد نہ بشمیر ناتھ
مرتھنت بلکن اے باور کنائیغ پھاوختہ بنی آدم ۽ زیند جنکس گر انہما اٹ۔ (ریل کہانی رضا علی عابدی۔
سنگ میل پبلی کیشن لا ہور۔ صفحہ 10-11۔)

سنڌ ۾ پشین ۽ بولان ریلوائی

چج بوئچ ۽ روشن

روشن	میل	لامین	ڈوٹل ھرچ ۽ درج	ڈوٹل میل
2-05-1880	133	رُک تابی	107,113,826/14/15	444
1-05-1882	17	بی تارند علی		
اگست 1886ء	82	رند علی تا کوئنہ		
20-03-1887	74	بی تاشارگ		
28-08-1887		پہ مال غازبانی آر غ برغہ پے مسافر انی روغ آنے		
21-08-1887	81	شارگ تابستان		
25-01-1888	39	بوستان تا قلعہ عبداللہ		
1-1-1892	29	قلعہ عبداللہ تا چمن		
15-04-1897	87-1/2	بی تا کوئنہ		

مشکاف ۽ راه ۽ بولان (ریلوائی پاکستان ریلوائی ۽ صدر سال۔ صفحہ 46۔)

ریلوائی اسٹیشن:-

مشکاف، کوہسار، پیر و کنزی، پیشی، چذری، اوی پور، آب گم، مج، ہرک، دوزان، کولپور،
بولان تھنک ۽ نامی ایس ریلوائی اسٹیشن انت۔

ریلوائی لین سوپ (سُرنگ)

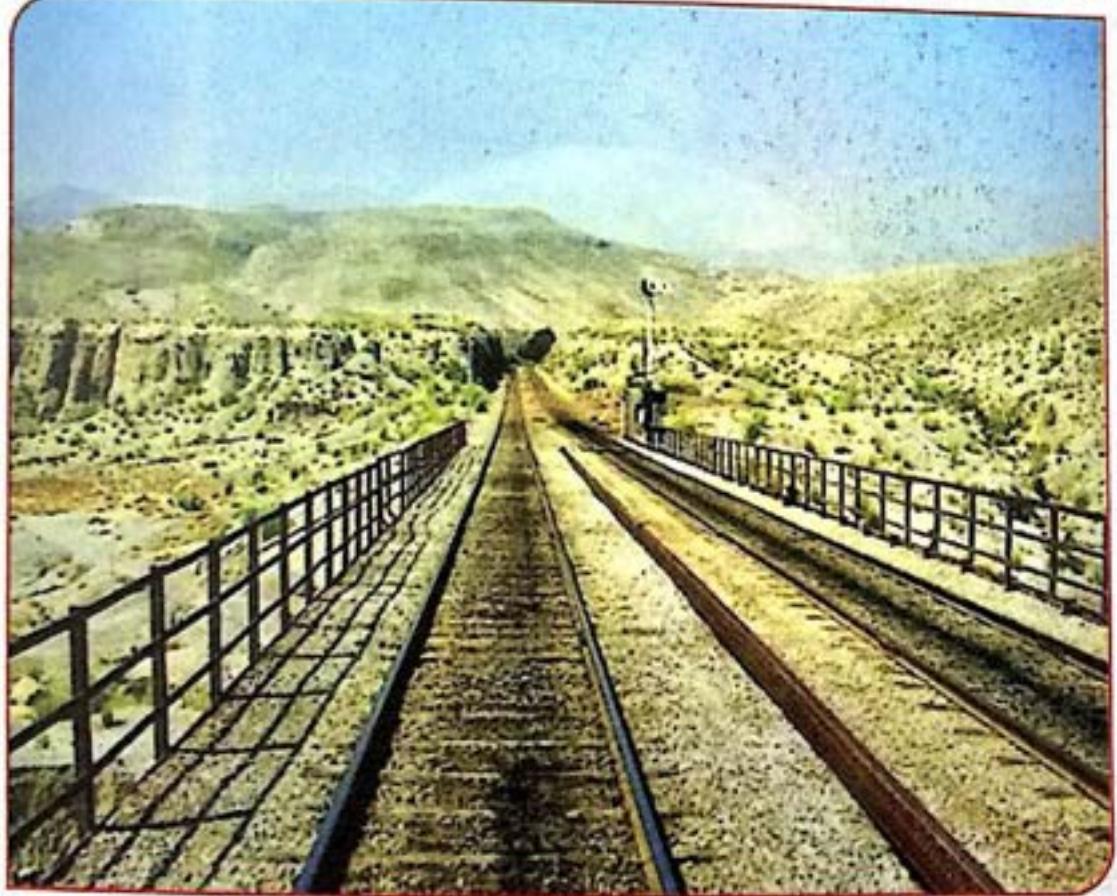
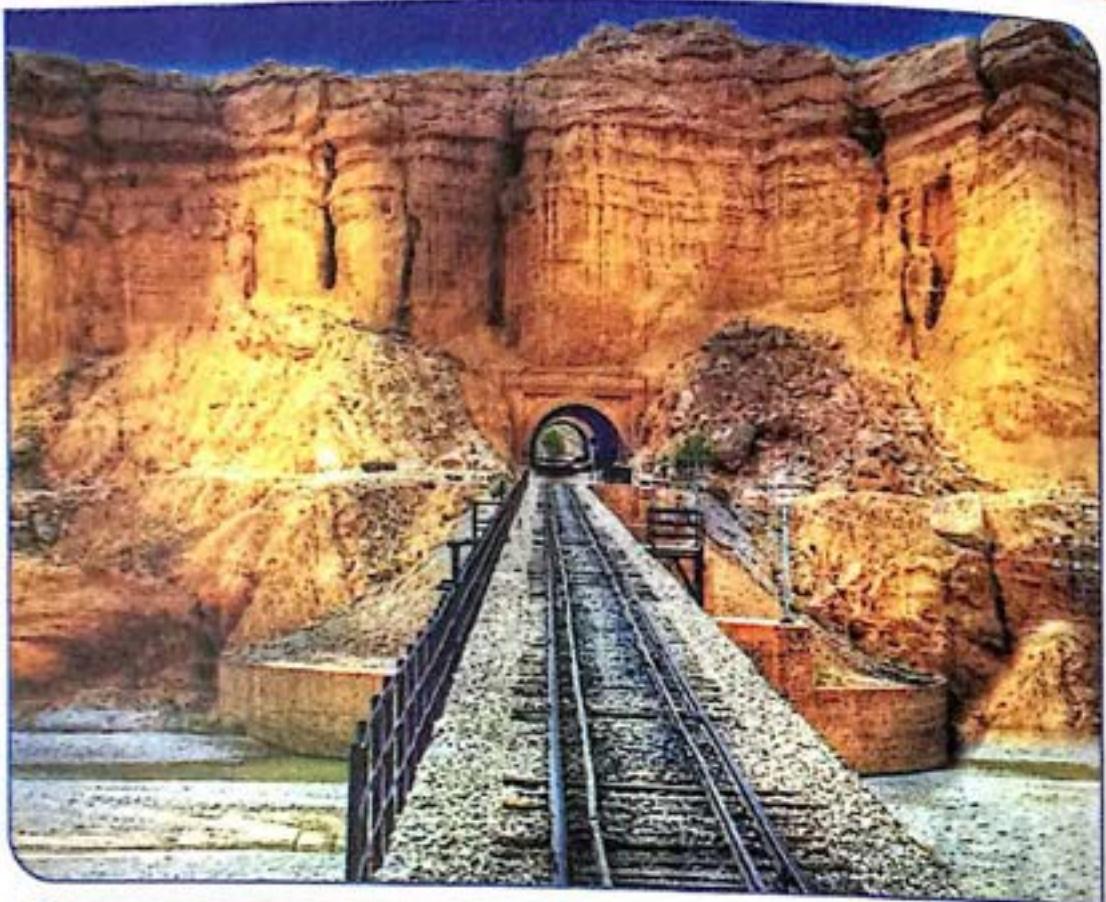
پیغمبر:-

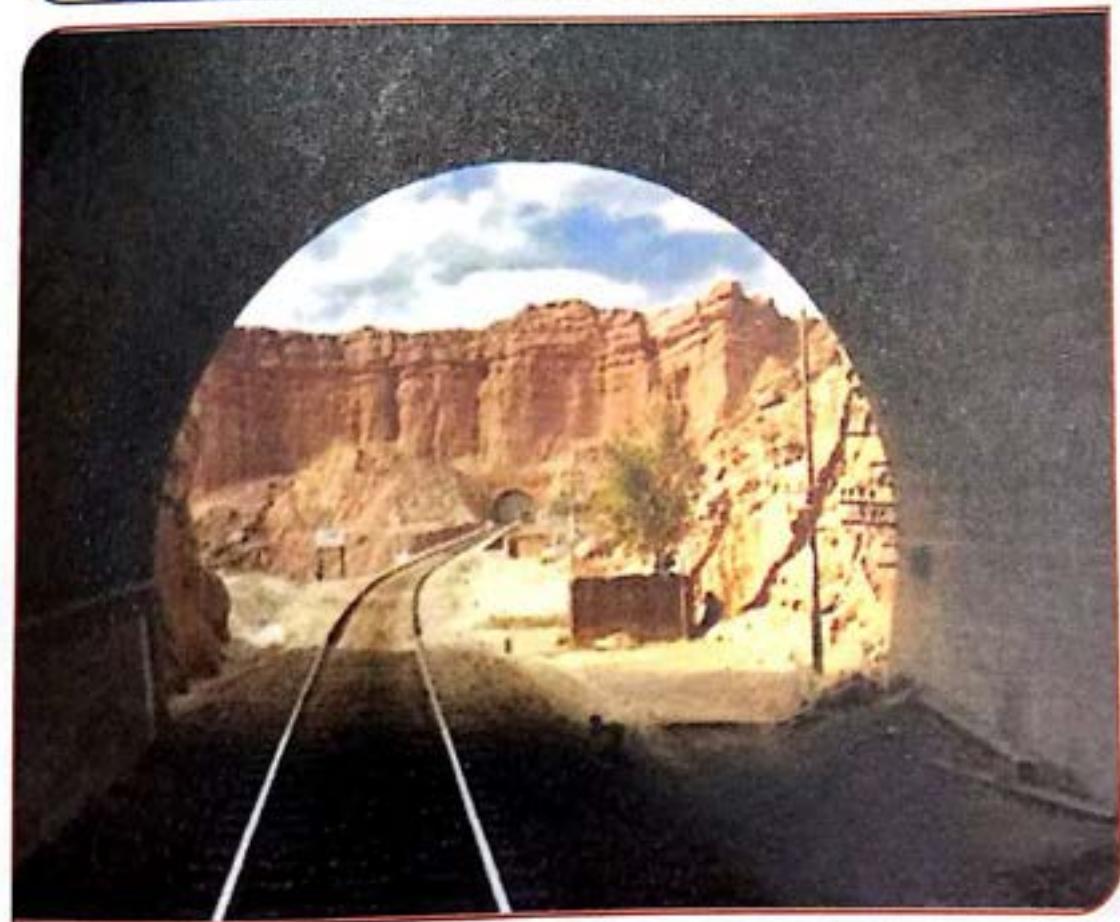
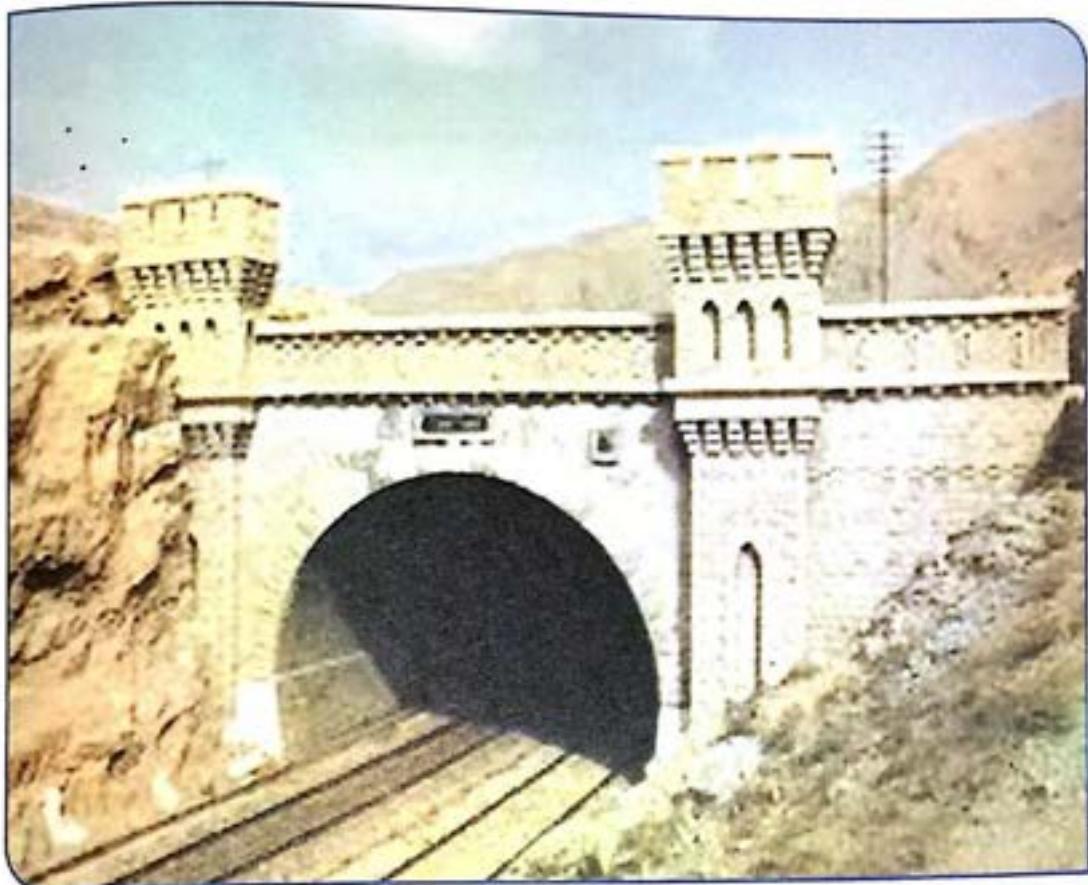
پیغمبر ریلوائی اسٹیشن عدید 1.609 کلومیٹرے سراپی سوپ انت۔ اے بولاں گئے ۽ تیونیس سوپاں شہ مزن انت آھی ۽ دراڑی 2/1/1 (2.45 کلومیٹر) میل انت ریل گازی 3 میل ۽ تھاگوزیت۔

میری جین:-

ڈوزان ۽ نزدیک 177 میٹر دراڑی سوپ ۽ نام "میری جین"، انت میری جین بولاں ریلوائی منصوبہ ۽ چیف انجینئر واجہ او گیلا گن (Ogallaghan) ۽ لوگی ۽ نام اٹ۔ گوشت کہ ھماونختے ۽ اے سوپ جوڑکنخ پیغٹ میری جین وٺی لوغ واثہ گوں ھمے ھند اٹ یک رو شے سوپ ۽ پر تراک کنخ پیغٹ تراک سوپ ۽ مز نیں سنگ بال کنناں ۽ میزی جین ۽ راماں آختہ ۽ آں ھموز امر ته۔ انجینئر او گیلا گن ۽ راوی لوگی مرغ ۽ سراموں جھائی پیش آھی ۽ راوی لوگی ۽ گوں مہراٹ ۽ آھی ۽ لاش ۽ راوی ڏیہہ انگستان ۽ برغ لوڈش بلے ھماونختہ انگستان ۽ وختے سرا بر غ آسرا تی نیشت ھمے وڑ ۽ آھی ۽ وٺی لوگی ۽ راھمے سوپ ۽ بزر ۽ کوہ ۽ ٹیڑھ ۽ وٺی لوگی کھڈگتے۔

وٺی لوگی ۽ گوں مہرے پیات گیری ۽ تاج محل وڈیں ماڑی ۽ جوڑکنخ ۽ سگ نہ ایر کنخ بلے آھی ۽ وٺی لوگی ۽ نام ۽ اے سوپ ۽ رادا شوٹی دنیا ۽ راوی ڻیا مہرے نشانی داش۔ گوشت کہ اے قبیر تا 1970 ۽ کوہ ۽ سرا است اٹ بلے ملک ٿمڈی آنی رندا دمباری تھا کوثرغ کارکنوخاں یا تھی سخت دلے ۽ آھی ۽ تاوان داش غ بر و بر گش۔

وہڈی کارنر:-

دوزان ريلواي اشن ٤زخ 127 ميردرائيس سوب نام وندى کارز (Windy Corner) ارکنخ پيشه - ايديا يك تك انت غش او دامد ام ترنديس گواش کشيش په هميشي غاجينيرائيش نام وندى کارز براي گواشي کونډاير کشه -

کیس کٹیں:-

وٹڈی کارزے رندی سوپ عنام کیڈ انت اے 165 میٹر دراز ایت شادیدا کوہانی نیمغا جمع
عآپ درکنیت کد آس آبشارے وڑع انت۔

- ۲ -

کیس کیڈ ۽ پدی سوپ ۽ نام پیر پنجہ انت اے سوپ شہ گلاں کسان انت ایشی ۽ دراڑھی 61
میڑ انت۔ سوب ۽ زرباری نیمغا ۽ سرک ۽ سرا پیر پنجہ ۽ زیارت انت۔ گوشت کہ ھما وختہ کہ ریل گاڑی
روان پیشہ پیر پنجہ ۽ گورا آخنہ او شتازہ غھمیز اجیر دنگ رند دیما بر غپیشہ۔

پولان:-

اے سوپ بولان تھنک ڳلڈ سری بھرا نت په ھمیشی ۽ ایشی ۽ نام سر بولان ایرکنگ پیشہ۔ اے
نمر نگ 101 میٹر دراڑا نت۔

کلیل دروازه:-

اے سوپ کو پوراء انت ایشی دراڑھی 97 میڑا نت اے بولان تک ۽ گڏھی سری سوپ انت
شہ ایشی در کفان ئار مل گاڑھی دشت بے دولت ئا گوزان سپریزند پدا کوئه سر بیث -

ریوائی لین عِسر اپہل:-

مشکاف ئەشە كاس چىاركۈمىزىرۇش اىركەتى ئەپنېرىز زىخ خەلۋاتى لىن يولان تەنك ەتھا پەرىيەت تو

اے لین تھنک ءرا چھاروار کراس کنت۔ ایدا چھار پہل انت ھی وڑا ہر ک بگرتا کو پورا لین کور آئندہ نہہ وار گوزیت ایدا نہہ پہل انت۔ شدج ءکیس پیش لین ۽ سراپہل انت آھی ۽ باروا گوشت ک 1935ء زمین چھند 12 انج کسان پیش بلے پہل ثابت انت ۽ گاڑی آخن ۽ روغنٹ۔ کورے سر 21 ھزار 6 صد ھفتاد یک کسان ۽ مز نیں پہل انت آھی ۽ تھا 35 مز نیں ارزشت دارنٹ۔ ریوایٰ لین ۽ پہل ۽ رکھن ۽ پہ 6 ھزار 6 صد چھار مردم ایکنچ پیششت پدا کم کنغ 4 ھزار 7 صد 59 کنچ پیشخت پدا شہ آھی ۽ حکم کم کنغ پیشخت۔

چج بندی جاہ

چج بندی جاہ ہے جس کی سرکاری ایرکٹہ اے ہند بندی جاہ جوڑ کنگ فیصلہ ہے خاطرہ ائمہ
پیش کاے میتھ شہ سے نیمغا کوہانی تھا اٹ چھار میں کوئی بولان کھورے ترندیں آف اٹ۔ ہما وختہ بولان
کھورے تھا ہمار بھاڑ آھنگت۔ اے قدرتی وڑا یک رکھنی ایس ہند اٹ۔ اے بندی جاہ فرنگی سرکاری وٹی
غلام مکانی غلام بندی آں گوں دیکم پیٹخا پٹھیتھ۔ اے ہندے موسم زمستان ہما وختہ ساڑھے گور پیٹ
کشخ وختہ آف بند غیٹخا اٹ تو گرمی آنی تھا بھاڑ گرم اٹ۔ دگ ٹھہ بندی جاہ سرپیٹخا پٹھ 2 کلومیٹر پنڈ
بولان کھورے شہ گوز غیٹخ۔ ہما وختہ یک روٹھ ٹھہ ایک ریل گاڑی آھنگت۔ ہے خاطرہ چجھے تک ٹھہ
پہنات ہندوستان ہنگی ایس تھا ہندی جاہ کہ آٹھی ہرا کالا پانی گوش بیٹ وڑا اٹ ہما وختہ چجھ بندی
جاہ اے ہندے کالا پانی نامدار پیش۔ 180 میٹرے سراتالا نیں چجھ بندی جاہ ہرا بر صیری سے می مزینیں بندی
جاہ پیٹخ بیٹ۔

چجھ بندی جاہ جوڑ کنگ 1926ء بنایا ہے 1929ء پیلو پیش۔ 1935ء میں چھنڈ اے
بندی جاہ دودیوال کپتھت ٹھہ آٹھی ہپدھے وڑا دوار جوڑ گنگ پیٹخت کہ تا اے وختہ یک نشے ھم نہ
درکپتہ۔ اے بندی جاہ 550 بندی آں پے جوڑ کنگ پیٹخت ہا آہانی خاطرہ 98 ساہی ایرکنگ پیٹخت۔ اے وختہ
یک ھزار ٹھہ گیش بندی انت ہکارندھانی کچھ ہکسas ہما وڑا وڈیٹخ نہ پیش۔ ایڈا یک کار جاہ استھ ک
آٹھی ہتھا 250 بندی کار کنھت۔ ایڈا کھدر ٹھج، دری، قالین، مسلہ ہا دگہ بھاڑیں شے جوڑ
پیٹخت۔ ایڈا دوڑے کھدر جوڑ پیٹخت یکے بندی آں پے ہدو ھمی مارکیٹ ہبا کنگ ہپ۔ یک بندی ہے یک
روٹھ تھا دو ہنگمی میٹر کھدر جوڑ کنھت۔ ہے وڑا دری ہقا لین ہپ 65 بندی کار کنھت۔ ہے وڑا فرنچ پرے

پ 16 بندی کا رکن غشت۔ 22 بندی پنج جوڑ کنخ ۽ کار ۽ تہاڑ گٹ اشٹ۔ 1970ء یک پروفیسر ۽ لاہوری ۽ جوڑ کنخ۔ ایذا اسلامی کتاب، راجدفتری ۽ معلوم داری ۽ کتاباں گوں ھواری ۽ کہنسیں حالات کے انگریزی ۽ ناول استھت، ایذا بندی آں پے یک سکول ھم استھت کہ اوذا کسas دو صد بندی وانغشت ھئے وڑ ۽ راجی گھبہ و بزاں سو شل و ملیفیسر ۽ نیمغا شہ تعلیم بالغاء ۽ دیری ۽ پے لکھ کنخ پیغخت۔ مز نیں کسas ۽ بندی آں وانخ ۽ گوں میٹرک ۽ الیب اے کتھے وڑ ۽ بھازیں بندی آں پرائیویٹ لی اے ٿایم اے امتحان پاک گتھ۔ ایذا دینی تعلیم ھم دینخ پیغخت کہ بندی آں شاہزادہ قرآن پاک حفظ گتھ، قرآن پاک حفظ کنوکیں بندی ۽ شہ کارکنائیں نہ بیث۔ پچھے بندی جاہ ۽ دو جان سلامتی ۽ جاہ ھم استھت کہ یکے بندی جاہ ۽ تہا بندی آں پ ڏو ھمی بندی جاہ ۽ شہ در ۽ کارندھاں پ۔

واجہہ ندیم کوثر ۽ جنگ کوئے ۽ تہاولی یک عبشاں کے تہا مجھ بندی جاہ ۽ ریڈارڈ افسر چوہدری حاجی عبدالغنی ۽ زوان ۽ چھپی اے کہنسیں جبر شنگ کنخ غشت۔ آہانی کے 1940ء اے بندی جاہ ۽ سید قادر اللہ شاہ نامی ایس بندی ۽ آر غ پیش آ ھی ۽ سراڈ و باث کہ آ ھی ۽ سالداری ۽ معاملہ ۽ کوش کنخ آ ھی ۽ را پیش ۽ عمر قید ۽ پدا پا ۾ ۽ عزم دینخ پیغشت۔ ھما وقت آ ھی ۽ را پا ۾ ۽ دینخ پیغشت تو پچھے ۽ شہر ۽ مز نیں کسas ۽ بھازیں وڑے مرگ آ ھنخ غشت کہ آہان ۽ ھندی مردمان کذی دینخ غشت اے مرگ پھا ۾ ۽ جا گه ۽ بزر ۽ بآل کنخ ھا وختہ آ ھی ۽ لاش ۽ را مجھ شہرے رو ۾ درختی قبرستان بر غ پیش ۽ لکھانی کسas ۽ مرگ کو کارکنان ۽ آ ھی ۽ جنازہ ۽ گوں تا قبرستان ھوار اشٹت آ ھی پدآ ھی ۽ حد ریہ ۽ سراگرد غشت بھازیں کنخ ۽ مرغیت اے جاور حالاں دیم دیر کنان ۽ فرنگی پر نہنڈنٹ ۽ سید قادر اللہ شاہ نام ۽ بندی جاہ ۽ کوش ۽ شریک گوئی آڑت دینخ ۽ فیصلہ کتہ کہ تا بھاز وختہ دینخ پیش۔ آ ھی ۽ حد ریہ مجھ شہر ۽ شہ 3 کلومیٹر ۽ پند ۽ جلال آباد قبرستان انت۔

دو ھمی ویل حوال اے وڑ ۽ انت کہ فرنگی پر نہنڈنٹ وئی کارگس ۽ ھمر وی ایس کارانی تہاڑ گٹ اٹ کہ گرمی آنی موسم اٹ کہ یک کارندہ آ ختہ آ ھی ۽ راححال داشت کہ بندی جاہ ۽ بجا ھی درواز غ ۽ چکرے

SHOPPING PARTY OF BALUCHIS FROM THE BOLAN PASS ENGAGED IN BARGAIN-HUNTING

These Mori Baluchis are natives of the Bolan Pass and for a time caused considerable trouble to the British until they were finally subdued, after an arduous campaign. Nomads, they spend the summer months in their native hills, but with the advent of winter they prostrate to the warmer plains of India. Here they are seen purchasing in a Quetta shop secondhand uniforms and clothing such as the majority of Afghan tribesmen, with

Photo: F. S. Masud

نیام ء پنجاہ فٹ برزیں چوکی ء سر ایک سپاہی ء راما راواڑتھ حال سر پینگا گول آوثی کارندھانی حواری ء ویل
ء ہند ء سر پیشہ ء ہما وختہ سپاہی مرتفع اے ویل ء سرافرنگی بھاڑ دلرن پیشہ ء ویل پٹ ء پول کنائیتہ شہ آھی ء
پدھے چوکی ء سر ایکس ہلا پیشہ ء آھی ء را 25 سال ء سزاد پیشہ۔ ھمے خاطرہ چوکی ء را گول زمزیراں
بندکنگ پیشہ آھی ء سزا تاوختے ء بر جاہ اث۔

چھ بندی جاہ ء مز نیں کاس ء نامدار ایں مردم بندی پیشخت کے آہانی تھا خان عبدالغفار خان،
بابائے بلوچستان میر غوث بخش بزنجو، خان عبدالولی خان، نواب محمد اکبر خان بگٹی، سردار عطاء اللہ مینگل، میر گل
خان نصیر، نواب خیر بخش مری، بابائے سندھ حیدر بخش جتوئی، شہید حمید بلوچ، آغا عبد الکریم خان، میر عبدالواحد
کرد، فیض احمد فیض، میر شیر محمد شیرود مری، عبدالصمد اچکزی، سردار بہادر خان بنگلزی، میر امیر الملک مینگل،
سردار محمد زمان محمد شہی، افراسیاب خنک، فاضل راہو، رئیس غلام مصطفیٰ جتوئی، مندوں امین فہیم، محمد ابراہیم جتوئی،
منظور و سان، مشتاق بھٹو، میر محمد حسین عنقا، سجاد میر، بایو عبدالرحمن کرد، میر محمود عزیز کرد، حبیب جالب، قاضی
مبارک، میر بیزن بزنجو، ڈاکٹر سلیم کرد، علی احمد کرد، محمد اسلم کرد، کریم کوہی، میر چنگیز کوہی، ڈاکٹر نور احمد بلوچ،
کریم بلوچ، عزیز بلوچ، یوسف اشان، ڈاکٹر عبد المالک بلوچ، ڈاکٹر صوفی محمد اکبر، صدیق گران، حاجی
عبد الحمید کرد، محمد مراد کرد، حنیف بلوچ، میر محمد حنیف محمد حنی، ڈاکٹر علی احمد، خالد کاکڑ، سلمان بلوچ، محمد گل
شاہووی، سلیم رند، عبد الخالق بگٹی، حکیم بلوچ، سہدہ علی، قاضی غلام رسول، آغا لعل جان بلوچ، آغا الطاف،
انجینئر حمید بلوچ، سردار عبد القدوس ساسوی، شجاع گچکی، غلام سرور (قلات) عبدالرحمن مینگل (وڈھ) ایاز
سومروال جان بلوچ، میر محمد خان مینگل، کامریڈ محمد رمضان، حمیدہ گھانگھڑ، آصف رضوی، پیر شحاب الدین،
الطاں الرحمن، محمد سلیم، میر غلام قادر مینگل، پیر بخش سامت، ملکر ارڈوکی، حاجی تھی دوست جان نوتیزی، حاجی
علی محمد نوتیزی، عطا محمد جعفر، حفیظ الرحمن، علی بلوچ، قاضی سراج دیکھ بائزی سیاسی کارندہ غرایجی کو اس آوار
بوگنگ۔

چھ بندی جاہ ء میر گل خان نصیر 9 ستمبر 1975ء یک شعر گوشتہ کے آھی ء تھا اے جبرے وٹی

بندی پیغ باروا گوشت مچھ بندی جاہ بھازیں وار ۽ بندی آں ٿخش ۽ جد ۽ گوشت گفت 1946ء که تو غیں بر صیر ۽ شہ ترنا کیس بندی ایذا بند کنغ پیغشت یک رو شے ۽ بندی آں فرار پیغ ۽ گوشت گت جھیڑہ کنان ۽ بندی جاہ ۽ سرا تو ض کت۔ بندی جاہ ۽ واکدار اس تیر گواری ۽ حکم داش کہ آهي ۽ سوب ۽ کاس 40 بندی مرتع ۽ بھازیں ڦپ پیغشت۔ اے 40 بندی آنی لاش وٺي دمغال ديم ڏتغ نه پیغشت آہان ۽ بندی جاہ ۽ رو ش در آختي گند ۽ کھنگ پیغشت آہانی قبراء وخت هم استفت۔ پاکستان جوڑ پیغ پد پر نند ڻت سی ڏي یگ ۽ 8 سال ۽ دور باری ۽ بھازیں وار ۽ جنگ ۽ جھیڑہ پیغشت بلے بندی فرار پیغ ۽ بے سوب پیغشت۔ 1969ء گیش بندی ۽ کارندہ ڦپ پیغشت ۾ ڈي 1971ء جون ۽ ماہ ۽ ولجه بشیر احمد پر نند ڻت پيش تو ملک ۽ شناگی اس ترنا کیس بندی آن ۽ مچھ بندی جاہ ۽ ديم ڏتغ پيش ۽ اے بندی آں چھي اے رو شاني تھا مزنيں جھيڑہ ۽ گت آہانی سرا کارندھاں تیر گواری گت شہ آهي ۽ 5 بندی مرتعت بلے بندی فرار پیغ ۽ تھا بے سوب پیغشت۔ بلے 22 مئي 1985ء ۽ ويل تھا 5 بندی فرار پیغشت۔ ويل اے ڈي پيش کر 22 مئي 1985ء ۽ پيش 3 ڳج 4-5 مردم بندی آنی گوں گند ۽ نند کنغا په بندی جاہ ۽ بخا ۽ درواز غ آختنگت آہانی باروا بندی جاہ ۽ دربان حبیب شاه ۽ راجہ بشیر احمد ۽ رادا شاه آهي ۽ مولک داش۔ ھا وخت بندی آن آر غ پيش ۽ درواز غ چ ڪنگ پيش تو ھے مردمان تیر گواری کنان ۽ میگزین سنتری کمال شاه ۽ گند ۽ نند ۽ انچارچ ھيڻ وار ڏ خدا بخش ۽ را پي کنان ۽ وٺي سگفت شعبان منگي، عبدالکريم، غلام رسول کمال مکرانی ۽ امان اللہ مبارکي ۽ رافرار کنائیت۔ آہان فراری آن ۽ سرکاري ريفل ۽ تير هم وٺي ۽ گوں بر تخت ۽ کمال شاه ۽ خدا بخش هم مرتعت۔

مچھ بندی جاہ 1929ء ۽ گرتا 1948ء یک دو پر نند ڻت شا بيد گل پر نند ڻت فرگي 1946ء ۽ ويل ۽ تھا 40 بندی آنی بر نخ پد هندوستان ۽ نامی اس بندی جاہ کالا پانی ۽ شہ فرگي پر نند ڻت سی ڏي یگ ۽ را ايدا نامينغ پيش۔ سی ڏي یگ وٺ فرگي اث ۽ لوغ با ڪ اين گواند ڻين اث سی ڏي یگ ۽ را اردو زوان جوانی ۽ نہ آهغت بلے پشتو زانغ ٿئيں وخت ۽ تھا گه هندی زوان ھيل گفت۔

آں اوّلی وار ۱۸ اپریل ۱۹۵۶ء ایذالث شرہ آٹھی ع پد آر جی تندیہ پر نئڈنٹ پیشہ شہ آٹھی پد ایس ایم میمن اے اگدہ نامنیغ پیشہ ۱۵ نومبر ۱۹۵۸ء کی ڈی ینگ دوار چھبھ بندی جاہ پر نئڈنٹ پیشہ نا مینیغ پیشہ ۱۹ جون ۱۹۶۲ء آٹھی ع ہندو اے زید سر ہندی نامنیغ پیشہ شہ آٹھی ع پد آئی ایم شیخ، این ایس اعوان محمد عثمان بلوچ، شمس الحق، قربان علی بگٹی، راجہ بشیر احمد، عبدالرشید، عبدالرحمن ناصر، محمد شفیع کاکڑ، غلام مرتضی شیخ، عبدالصمد نیازی، شجاع الدین کاسی، غلام مرتضی کاسی، محمد رضا چلکیزی، پر نئڈنٹ پیشہ نئٹ۔

میر گل خان نصیر 28 جولائی 1973ء مچھ جیل عشورش آئندی آنی نعرہ سرا یک شعر گشتہ:

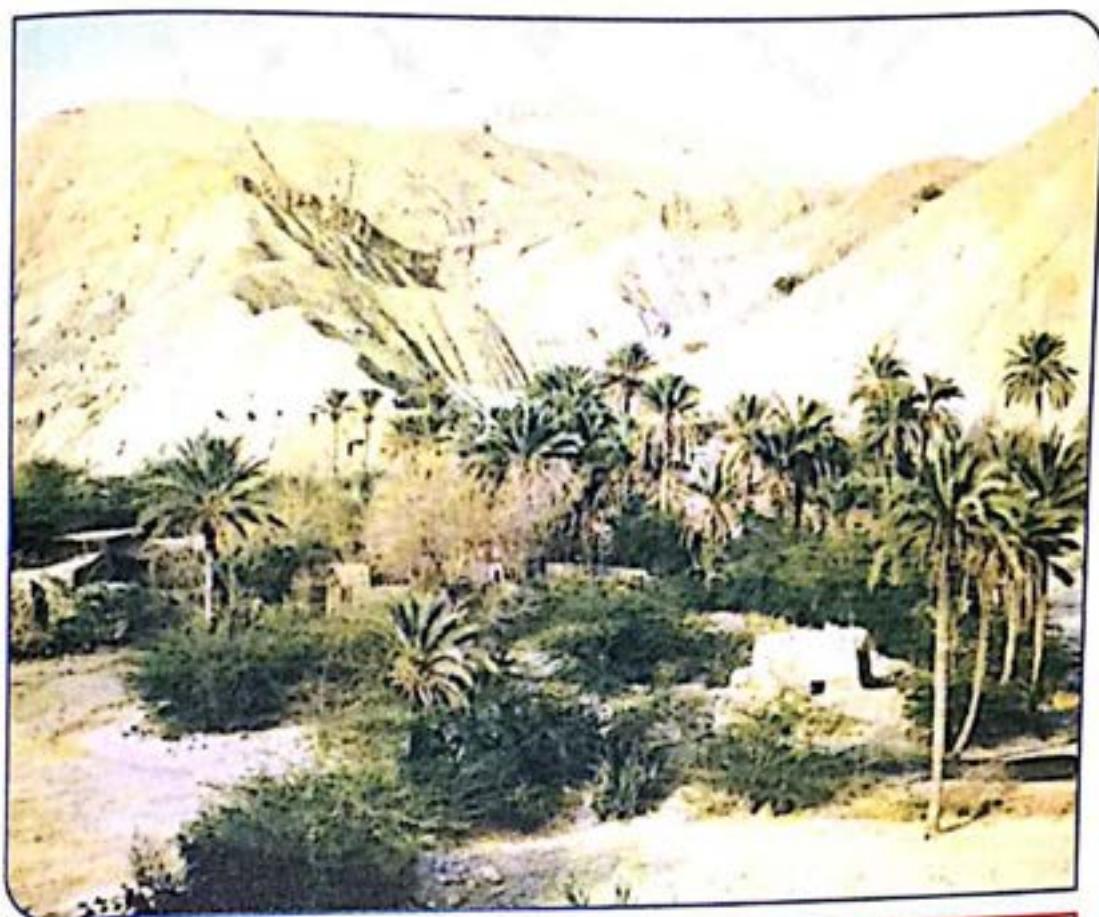
یاعلیٰ

بے داد و بے مداد
 بے سوب و بے مراد
 ما واحد و ما بر باد
 بر باد من زندان
 زندان۔ یاعلیٰ یاعلیٰ
 ہر صحب غ لک و چوپ
 ہر شام غ چٹ و لوپ
 زاہانی ہیر و روپ
 ہیروپ چو ٹوپان
 ٹوپان یاعلیٰ یاعلیٰ
 بے جگ باتیں
 پلگ ناہید گیس
 مارانہ نہ منتہ سگت
 رُنگ مئے سگ و مان

میے مان۔ یاعلیٰ یاعلیٰ
 مانگڑ و بدحال
 جیلءُ من سال نہ سال
 روح تحل و شب جنجال
 جنجال و پر آرمان
 آرمان۔ یاعلیٰ یاعلیٰ
 میے توٹگ وزکان
 لپ نہ کنتی مان
 آوانی دست ، میے جان
 میے جان و بے درمان
 درمان، یاعلیٰ یاعلیٰ
 ملیر مائندیوں
 زند نہ مراداں دیر
 چھانی چھتہ نیر
 نیر شہتہ چھ ظلمان
 ظلمان ، یا علیٰ یاعلیٰ
 ماچنگ جار پ
 دُراہ رُنگ اوار
 لاشان کنوں قطار
 حشائش پ بوں گربان

قربان	یاعلیٰ	یاعلیٰ	یاعلیٰ
بمبانی	وریک	درہک	وریک
تیرانی	وٹک	شاک	وٹک
مرچی	ڈیک	ماوارنة	ڈیک
دھور ک	و	برہنہ	جان
مئے	جان	یاعلیٰ	یاعلیٰ
ساحاں	بلے	ڈینوں	بلے
مرچی	بلے	بروں	بروں
ھاؤں	بلے	گروں	گروں
پاہ	پاہ	اوپا	اوپا
ایمان	ایمان	یاعلیٰ	یاعلیٰ
گوکار	یاعلیٰ	یاعلیٰ	یاعلیٰ
جیرکار	یاعلیٰ	یاعلیٰ	یاعلیٰ
چار	چار	یاعلیٰ	یاعلیٰ

ولی شعر، 29 جولائی 1973ء اے وڈا گشیث:

بے مٹیں مردا

ٹھکا گت تو پکاں، بسماں گرند گت
 عزرا نیل آنگ و ساہاں گمند گت
 گھباریں "ارسی بسانی" نج و دھیت
 پوکتیں بندیاں جت ژند و ہند گت
 و کابی شیکت تیر ریفلانی
 دلاں پنڈت شنت حیت ھکانی
 گرانیں پاسے ست وحدے عجیبین
 مردا بے ست بندیکیں یلانی
 ڈل ۽ سنگان، درچکانی گوں تالان
 شفت تیرانی دیما، سرزوالان
 علی ۾ دیاعلی نعره جنان ۽
 سرء لاشانی، لاشاں گرتنت تالان
 دوساعت تیر و بمب گورتنت شلان ۽
 نہ جیلے بلکہ جگجایت بلان ۽

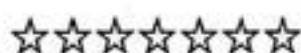
ڏپ ئه تيراني داتنت سينگ هُسر
 هزار شاباشت وحورکين يلان ئه
 هزار شاباشت لڪڪير ئه کياني
 مرید ومير هزار ديمپاں بداني
 غفور ورگلئين دوستىں مرى ئه
 آجل چچ گھتني چه تيرال درحداني
 یليس غوث بخش وجعفر نامدارين
 نوو ورنا ڏگه همراه وياريں
 ٻڌ ٺڳ كپتت ٺڻي سربه چڪ ئه
 چه تيراني درحداء آس وشرارين
 بلوچستان! گھت مرد بير گيرين
 گرنت بيران ٿئي بچائي آسيرين
 بُزئيں حونا نش ريمختت وش حونگت
 من جيل ئه سياه ڊليس سياه رُو گزيرين

مئے دڙء 9 ستمبر 1975ء پچھے بندی جاہ ولیٰ یک دگہ شعر یاتانی ھبک گھیث:

یاتانی ھبک

نود پوشیں آسمان ء گندار در حسین ۽ گھلن انت
 مرچی ملکت گوئے گوں سپنگار ۽ ڈھر ۽ جلن انت
 بیا ہات منی او بیلان، واھر کچھیں من جیلان!
 پکر ۽ منی مروچی، شیرے په ٹلن وول انت
 نود گوار ۽ بُر زیں چونگ ۽ نودانی دھنڑیں ٹئے
 زاناں چھے ہاریں بولان، کچھو ۽ سیم ملن انت
 ھردینکہ سیاھیں جزر گرندان بنت سرے مئے
 یاتانی ہر ھبکے موجیں دل ۽ پہ ٹلن انت
 گروکانی چیلکاں گوں، ھورانی درحد پتا گھت
 مئے سگت ۽ چادر ۽ کلہ سُس و مزاد ۽ پلن انت
 او بیلان قید و بند ۽! سکانی تو شے گرانیں
 دل پیغوریت مَدَائِیْن چوش کہ سوئیں ۽ ول انت
 مرداں په اگھدہ نزیرین، آلہ گمان، گمان انت
 نئے یار ۽ یات کار چین، نئے ساہ ۽ ٹرس مَذَل انت
 نازاکیں کاڑو کھوتر، دوستانی راہ ۽ چارت

وَرَنَّاْپِ قومِ ملکِ ءَ تیرانِ لَهِبِ جَلَنِ انت
 پُھلنِ چوگاَبِ سَحورِینِ رُوچِ زَدَنَتِ مَئَ کو حان
 حُونَشِ دَیانِ بَحْتِ وَرَنَاْ هَرْ جَاتِلَانِگِ وَلَنِ انت
 ماِشَتِ سَرِپِ شَرَطِ ءَ نِيَامِ عِ نَهِ انتِ رَاصِ
 يَاماَوِنِ وَاجِهِ مَلَكِ ءَ يَا سَمَارَاجِ عِ وَلَنِ انت
 نُودِگوارِ ءَ نُودِ شَزَنَتِ جَيلِ ءَ نَصِيرِ شِيرَان
 پُرِ دِھِنَسِ دِلِ دَوِ دِيماَ مَنِ آَوَشِ ءَ پَشَنِ انت

چھ بندی جاہ 30 جون 1973ء میر گل خان نصیر وثی یک شتر تھا اے ورگشیٹ:

گلو

گلو مر ھگلو گولان ۽ چے ۽ آئنگے بولان ۽
 ج ۽ تھارمیں زندان ۽ بندیگاں روے گندان ۽
 صحب ۽ مالہ نیں گردان ۽
 پچے پاد کئے دردان ۽

دردان	مُکب	و سرپوشین
تیرت	ریفل	چار گوشین
	روتگاں	ڈلگوشین
	سران	چندیت
چندیت	سران	بیواری
چونیں	پادگتہ	مرداری
	کوڑتگ	مردان
	کوڑتگ	مردان

لہراں مس دل ۽ سربوشین
 لکھت مس دل ۽ مدھوشین
 باھوشین
 زاری زار پما گھڈا ری
 آس وھیزہ وٹشاری
 کوھساری
 کوھساری

بمگواری کئی پولان گاڑیت مردمان گوں مالان
پُونج چوھنگریں متلان میتے مہنگاں مس تالان
اشت پوچک ونے ذالان
بَسْ ورگزنت چم جہلان

بَسْ ورگزنت حون داران لاجاران
ٹھے ٹھے په ڈہ ۽ محمدزاداران آستین ۽ وقتی سیاحاران
لنجیک نہ بَسْ درباران
ننگان داتہ په کلداران

گلو مُرخلا شیرانی!
سرکن سرگل ۽ قبرانی چیکھاماں پیر زهرانی
پھرانی گوش او پھلمکیں دل مئے مہر کشت لہرانی
روپے بھر بیت بھرانی

آروج گرم بَسْ آھاری کلنت وجہت دراہ باڑی
تیرانی دودیم بَسْ تازی سیاه ڈناں کفت باز گاڑی
ستت چم تئی باگھاری
حَاكَ حَاكَ بَسْ تئی ماڑی

میر گل خان نصیر علیز انگلی کار ماجی بندی جاہ ۽

میر گل خان نصیر ۽ ولی شاعری ۽ مرنیں بھر مج بندی جاہ نوشت گتے ۽ ولی شاعری ۽ دوار چار غ و تپاخ
کار حم مج بندی جاہ گتے۔ 18 مارچ 1974ء وٹ نوشت کنت که:

بلوچی نوشتہ ۽ ڈول ۽ پہ بلوچستان ۽ کومی حکومتی (NAP) ۽ سرپرستی ۽ پاکستان ۽ بلوچ ادیب و شاعر، دانشور، اور حلم
وزبان زانتانی یک دیوانے 1972ء شال ۽ من لوٹائیں گ تو۔ اے دیوان نوشگ ۽ رومن بلوچی ۽ پہ
درچت۔ بلے چوں کہ شاعر ڳوکھتہ آں کدھ بشکست و آں سا کی نماند۔ پداھم مانا اومیت نہوں او پکت زانوں کے
سال بدلت وکھت مئے باری

آلہ، نیں حمراش انت کے اے نیامی دو رعما چوں بکنوں:

من، وتنی ڏراھیں شیڑاں، دوی براں چارگ و تپاسگ ۽ چہرند یک یات تو تی دپترے ۽ من یکجا
کنگ ۽ کار، 30 مارچ 1969ء ٻنا گرتکار سنپر جل ج ۽ بندی جاء من، اے مہلت دھہت کے اے
کار، ناس بکنا، ھمیشہ انت که تی دیما انت۔

الیشی نوشتہ ۽ پہ من بلوچی نوشتہ ۽ نوکیں ڏو لے درنہ گیہ تگاں بلکن ھما گھنیں راحبد اني سر ۽ شنگاں
آلہ، لہتیں لوز اني هجھے چور و من ۽ گرتگ چوں که:

(1)

خ ۽ په کھ: کھان، گھدا

غ ۽ په گھ: گھلام، گھدار

ف ۽ په پھ: پھال، بر پھ

(۲) لہتیں دپ پخت یلہ داتگاں چوش کہ:

ث، مس، ع، پ، س

ذ، ض، ظ، ع، پ، ذ

ط---ت

ق---ک

(۳) ایشکہ (او) چوش کہ: زوت، دوراندگہ، عبدال، من، لی، زرگاں چوش کہ: زیست، دیر، اندگہ
بلے، پداشم اے وزم، دوست نہ بیت، بازیں تو زبد، نمابدگاڑ بنت، شرمت کہ عربی و فارسی و دری
زبانانی لوزانی صحیح، من حماوڑ، یہ مشتی خاں بلے، نیں کار حلاس انت و اتر بیت نہ کنت۔
نم، ھم پہ سد ک، گوشاں کہ بلوچی، ع، پ، نوشته، جوانتریں، دوں، رومان انت و بس۔

دوستین، ع، شیرین:-

اپریل 1962ء وحدے کے راولپنڈی، یک سینما، حال، میر گل خان نصیر، ترکی، عنامدار ایں شاعر
ناظم حکمت، نوشنیں فلم "شیریں فرہاد" دیش تو آ، ھی، اے را اے فلم، جزم داشت کہ آ، دوستین، وشیریں، ع، کتو، وتنی
چاگردی پیش درء، یک کتو، نوشت کنت۔ اے حیال، لیکھان، ع، پیلو، کنگ، ع، پ، آ، ھی، اے را، یوکی زلورت اٹ
کہ آ، ھی، اے رانہ رخ اٹ۔ پچھے بندی جاہ، ع، بندی بارواوٹ نوشت کھھے "من ھھے بند، بونج، بوڑھا، اتاں کہ اگست، ع
ماہ، ع، ماتی، وطن، ع، یک مزنیں، ہیروپے پادا، حت، ع، ہر، ہمار، دع، کہ آ، لی، دیم، ترینیگ، ع، کوشت، ع، کرت، چوست، ع
چھل دات کہ تن انگا من سیاہ، ع، تھا ریں، ڈکاں، وتنی، ٹپاں، چڑھا ات۔ روچے من چاراں کہ مجھ، ع، گزھیں
زندان، ع، برزو، بزیں، پیسلانی، نیام، ع، کپتغاں"۔

میر گل خان نصیر، پچھے بندی جاہ، یکوئی دست کپتہ کہ آ، آ، ھی، اے لوث اٹ۔ آ، ھی، اے پچھے بندی جاہ، ع
دوستین، ع، شیریں، کتو، نوشت کنخ، بنا، گتہ، ٹکرا، پچی، بندی جاہ، ع، سر جم، گتہ۔ (1)

بلوچی رزمیہ شاعری:-

کہنیں بلوچی شاعری ۽ پٹ ۽ پول ۽ را میر گل خان نصیراء مز نیں ارزشت داشت داشت ٿا اے ردا آهي ۽
بنی کارگتہ۔ 1973ء وحدے بلوچستان ۽ چین سر کار ھلاس کنگ پیشہ تو نیپ ۽ سروکان ۽ بندی کنگ پیشہ آهانی تھا
میر گل خان نصیر ھم ھوارا ث۔ آهان اول سرا مجھ بندی جاہ ۽ پدا حیدر آبادے بندی جاہ ۽ را ھد پیشہ۔ (2)
مجھ ۽ حیدر آبادے ماہ ۽ سالانی پٹ ۽ پول ۽ را بھاڑا لجی پیشخت ھے وحد ۽ میر گل خان نصیراء
بلوچی لبڑا نک ۽ پٹ ۽ پول ٻڌ ۽ پُر گتہ۔ آھی ۽ تھا بلوچی رزمیہ شاعری ھم ھوارا ث۔ شنو شنکار ۽ رستغیں
معلوم داری ۽ ردا آھی ۽ اے نوشا نک ٻڌ ڦچ پچھ بندی جاہ ۽ چچپ وار 14 جولائی 1973ء گتہ ۽ ھمودا 27
دسمبر 1973ء سر جم گتہ۔ (3)

ش حیدر آباد بندی جاہ ۽ مجھ بندی جاہ پہ میر گل خان نصیر نوشت ٿو پٹ ۽ پول ۽ بر جاہ ۽ غتنمادا ث۔
مجھ بندی جاہ ۽ مارا نوشت ۽ وانگ ۽ گیش آسراتی اشت ھما کتابے زلورت کپغث کوئی نہ نہیں ٿو
وئی سیاد ۽ دوزا ہانی گند ٿنمدے سوب ۽ زوت دست کفعت بله حیدر آباد ۽ اے آسراتی نے اث ھے سوب ۽
پٹ ۽ پول ۽ نوشا نکاری ۽ سراجوانیں ور ۽ کارنہ پیشہ۔ (4)

کتابیات:

- ۱۔ عبدالصبور، ورش (نصیریات) بلوچی اکیڈمی کوئٹہ۔ صفحہ 144-145
- ۲۔ ايضاً۔ صفحہ 147
- ۳۔ ايضاً۔ صفحہ 148
- ۴۔ ايضاً۔ صفحہ 149

مج بندی جاہ ء شہید حمید بلوچ وصیت:-

او بلوچستان

تی زہر وارستگ، زندگیں مرگان کفت

آمرد کہ حون غیر کشت

ماہیں جناں انگار کشت

ملک غڈگار ء چوں کشت

من ء اے باور کم انت کہ منی اے وصیت نامغ، منی نامداریں بلوچستان عِ نامداریں بچھانی کر رہا

سر بیٹ کہ نہ غ وختہ ء من ایشی ء نوشت کغنوں منی کش غور غسل بندیں مردم انت کہ آمنی سر غ پر رہا

گند غشت۔ اے وختہ ء من انگلت حصت کلاک زیند غیث مولک غانت غ حصت کلاکے پدمن تخت دارہ

باں۔ بلے من ء اے جبر ع سرا کموکیں پشیمانی نیت انت غ نہ اے حیال انت کہ مناں شہ مرغ ء گیش

زیند غیث بہ بیٹ پر چیا کہ اگہ زیندے شہ بے مول غ مراد بیٹ غ غلامی ع تہا گواز غیث ہماز زیندے

سر العنت انت بلوچی ع گوشتن انت کہ:

مردے پا نان ء مریت

مردے پا نام ء مریت

پہ بلوچستان ء ایوکا من قربانی نہ داشت، تاے وحد ء صد ای کساس ء بلوچ گلزاری ع ہاترا شہید

بیشغت۔ منی کھول ع تہا ہم من دھمی مردم آں کہ پاھوڑ زمزیر ع دست ء کنان ء گردن ع پر بیان غوثی حون ء

ہماز نیں مول غ مراد ع پہ دیاں منی ایمان انت کہ بلوچ زھگ آجی ء رایلوکھت۔ منی کھول ع تہا منی بن

پیر ک دا کریم ء رافنگی آں پھا ہو دا ثغث اے ولی 1902 ع بیشغت۔

من مدام ولی سلطان ء گوشته کہ آ جوئی وڑیں بے میں مڈی بے شہ حون ع قربانی ء نہ رسیت۔ کمچہ

کم من۔ چوڑیں راجد پترے نہ ونت اے کہ راجانی آ جوئی بے شہ قربانی ۽ رستغ ۽ آ جوئی ۽ راہ گران
ز لور انت بلے منزل ھمینکس نز لغ انت۔ من اے حیال ۽ دیم ایر کنان ۽ بھاڑو شیں پیخنوں کہ پیت کنت منی
جنک "لبی بازی" کاے دھد ۽ 2 سال ایخت۔ آ ھی ۽ وحد ۽ ھم مارنصب نہ بیٹ بلے آ ھی ۽ زھگ
یامنی براث بے گبرے زھگ ز لور اے منزل ۽ سر بنت۔ ھما وحد ۽ منی ارواح ۽ سکون رسیت صدک انت
منی قربانی ھماشہ مرنیں قربانی آں کم بیٹ کہ ھما بلوچ زھگ غراج ولی آ جوئی ۽ ھاترا دینت بلے کم چ کم من
ولی زیندے قربانی دیان ۽ ایوکا ولی سکتا نی اے ھبر سرکتا کہ:

تو پ سر ای گڈگ ۽ زیند ۽ حیالان ۽ گلشے

پ سندگ ۽ داشت کنے پل ۽ چ بوتالانی ۽

منا ھھیسے ۽ انت کہ منی کھو لے تیو غیں مردم منی مرک گوں دل ۽ محب ۽ عفت بلکن آ ھی ۽ سراپہر
کفت بلے منی ماٹ اگر زیندگ بوئیں کہ آ ھی کسانیں ۽ اے لوی داشت پیغث کہ:

اگہ پ مردی مرے

گڈا کایاں تئی قبر ۽ سراغ

پیراں دو بر ورنا باں

تئی مٹ ۽ دو بر پیدا کناں

تئی موتك ۽ بدل ہالو کناں

منا ھھیسے انت منی گوارغ سیاد منی مرک ۽ سرانہ گریونت من ولی مرنیں ماٹ ۽ را گوشان کہ آ لوی
آں یات بکنت کہ آ ھی ۽ مارکلاں را داشت کہ:

نچ منی پھلگدیں ورنا بیٹ

زیریت ہرشیں ہتھیاراں

بدواہاں شکون دیم کنت

جو ریں دش مناں پدامیت

من یک مز نیں دوڑمن ۽ پروش دینخ ۽ لوٹھش من ایشی ۽ تھا بے سوب نہ پیشوں۔ منی براث، سنگت،
سیاد ۽ منی راجے زھگ منی ۽ جھد ۽ راز لور سر جم کنت۔ من وئی نور بر سکنان ۽ دز بندی کنخ لوٹاں کہ دگہ شما
آ جوئی ۽ نعمت ۽ سر بینخ لوٹیث گڈا شرقیانی ۽ پدامہ بھیث بلے قربانی ۽ سوری گوں یک دھمی ۽ اتحاد ۽ یکوئی ۽
صوری الگی انت۔ شہوٹ مہوٹی تغاوت ۽ دوڑمن پائیدگ زرت کنت۔ غایشی ۽ گیر پیار ییث کہ دوڑمن مکار
انت۔ اگہ بی ایس، او بلوچ راجے تاھا منزل ۽ سر بینخ راهد ربری کنت تو آھی ۽ هاتراوٹ مہوٹی تپاکی
زلوری انت۔ شہ سوری ۽ ابید راج پرشت ۽ پروش ۽ آماج بیت ۽ منزل دوڑیث۔

بلوچستان ۽ گلزار میں سر بزر جوڑ کنخ حون ۽ آپکاری ۽ زلورت انت حون ۽ گوں ”سرگلیں بولان“ سوزیث۔

کپت پیر و سرپنت ڏنباں

بزر بیت سرگلیں بولان

بلوچستان ۽ برزیں کوہ ۽ زیبا میں پڑھا بلوچ را ھچار انت کر آؤٹی لوغ ۽ فلات گوشغت۔

کوہ انت بلوچانی فلات

انبارش بے راہیں گرانت

آپش بہوگلیں چمگ انت

بورش سپیت ایں چپاؤ انت

پچے اش گچین گونڈل انت

زمات اش شلیں خبرانت

عاریف اش مژن ناپیں لڑانت

حمد بلوچ

پھانسی گھاٹ۔ سنشل جمل مجھ

1981-06-10 نامم چهار بج

پٹ فیڈر کسان تحریک ۽ راہشوں پنج بندی جاہ ۽

پٹ فیڈر بزگر مجذزے بندی:-

ڈاکٹر احمد حسین ۽ ہزارخان مغلزی ۽ راسی بندی جاہ ۽ ایرکنگ پیش ۽ ماش سلطان ۽ شہ بی بندی

جاہ ۽ پچھے بندی جاہ ۽ دیم دستخ پیش۔

ریل گاڑی ۽ ذریبہ ما سزا داشیں بندی آن ۽ شہ پیشیم ۽ پد پولیس ۽ نگہبانی ۽ دست کڑانی گوں
ریلوائی اسٹیشن ۽ ایرکنگیں۔ دیم پہ دیم پچھے بندی جاہ ۽ دیوال گند غ پیغث۔ یکے نجعے ۽ اسٹیشن اٹ ۽ شہ دھمی
نیمغا کوہ اشتہ اسٹیشن ۽ رزنخ پچھے بازار ۽ بندی جاہ ۽ کارندھانی لوغ گند غ پیغثت۔

چاگردے تھا کوئلہ ۽ بواس۔ شہ ریل گاڑی ۽ ایرپیش پد سا کپتا کہ کوئہ شہ ایڈا انگت 40 میل
بزاں 70 کلومیٹر دیما انت۔ پچھے شہرنوں کوئلہ کا نہانی پوریا گرانی شہرے جوڑ پیش پہ ھے ہاترا آبادی کمیں
گیش پیش ۽ ایڈا بندی جاہ ۽ کارندہ، بندی جاہ ۽ وردن پیجاریں یونیکس ٹھیکیدار ۽ ہمیں ٹرانسپورٹر استحت۔

تاے وحد ۽ ماہابندی جاہ بر غ پیشیں بندی جاہ ۽ پتھر غ وحد ۽ وہی سیاسی ارزشت ۽ دیما آرغا ۽
بندی جاہ ۽ ماڑی ۽ اوپی گام ۽ جوڑی جوڑی سر جہل کنخ ۽ پادانی سراند غ نہ منش۔ شہ آٹھی ۽ پد گوں سپاہی
آں جھیڑہ پیختی اث۔ ھے وخت سلطانی لٹ ۽ گلائی ھم پیختی اث یا گیشتہ ۽ بندی جاہ ۽ واکداراں سپاہی ۽
بندی آنی نیام ۽ جھیڑہ گیشتہ ٿخت۔ ھے وڑ ۽ بندی جاہ پتھر ان ۽ لس ڏوبہ داری وڑ نہ لکھن بلکن سیاسی بندی ۽
ارزشت رست اے بنیات ۽ بندی جاہ ۽ واکدار سیاسی بندی آں گوں ولی تعلق جوڑ کنغث۔

ماکھشیں کہ مرؤشی جاور حال یک ھے وڑیں بندی جاہ ۽ اث کہ آبھاز بدنام ایں بندی جاہ اٹ ۾
شہ ولی ڏیبہ ۽ سیاسی سلطانی ربط غریج ۽ دوریں جا گہہ ۽ بندی جاہ ۽ واکداراں گوں جھیڑہ پیش تو مہلوک ۽ حال
سر پیغما دیریست۔ ما جیال گتہ کہ پچھے بندی جاہ ۽ واکداراں کو جھیڑہ ۽ پیش جاور حالانی چکا ش زلوری

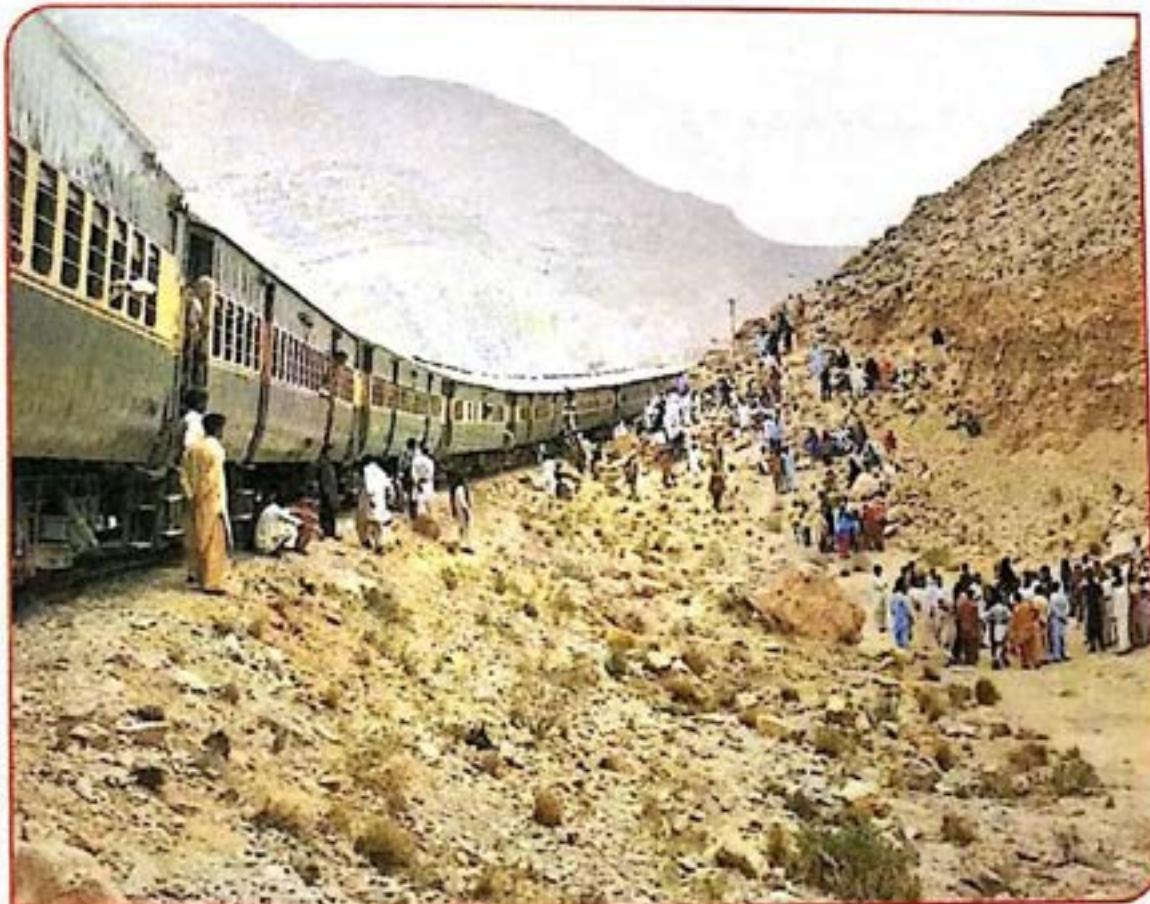
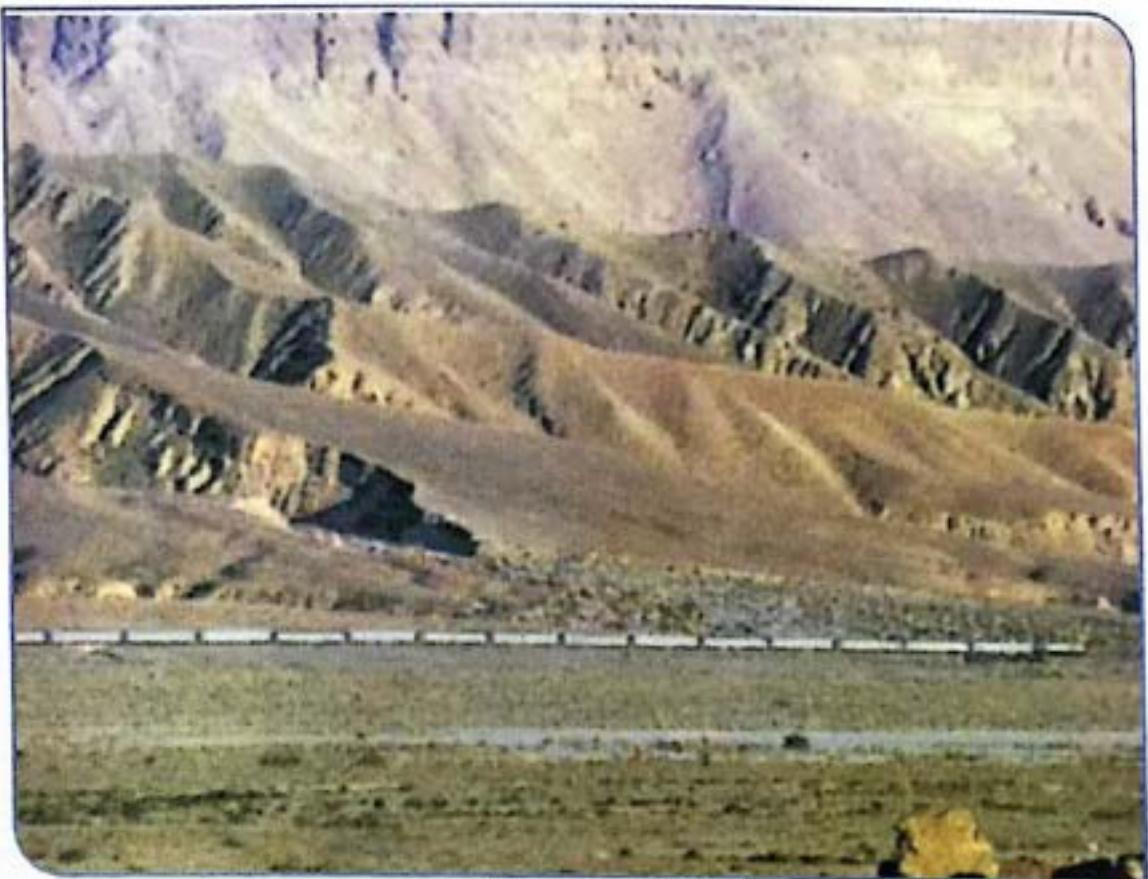
انت۔ سکتاں گوں ربط غریج غمیدی یاء حال سرکنخ پدوٹی سیاسی ارزشت ۽ جہد کنخ بیث۔ من شہ غلام اکبراء پچھر یلوائی اشیش ۽ صلاح غشور گتہ آهي ۽ حیال ۽ لکھم ھمیش اشت۔ اے راہ په ھمے ھاترا گیشیغ پیش که نوں ماشہ پٹ فیڈر بزرگ جنرل، لس مہلوک، وٹی سنگت غمیدی یاء دریا ایں۔

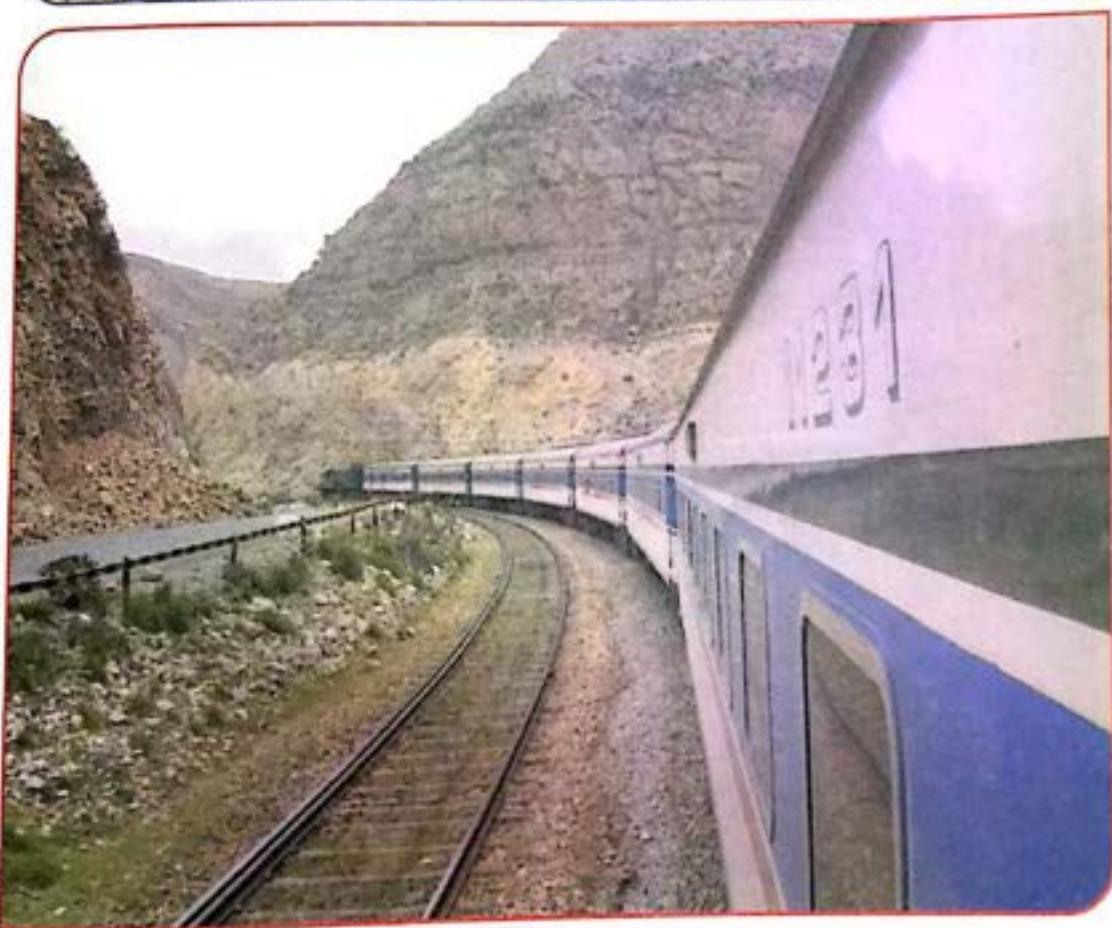
مجھ بندی جاہ ۽ ماگوں سپاہی آس ھمے دڑیں جھیرہ نہ گتہ۔ بیگنا ۽ چکر جعدار محمد زمان غمارا جھل ۽ ندارش پر چیا کہ مارا تھاں بیرک ۽ برغی اٹ فیصلہ پیختی اث۔

واکدار ان ۽ سماں کہ ما سیاسی جہدے سوب ۽ فوجی عدالتے سزاوار تھین اول په ھمیشی ۽ جیل ۽ نگن نہ رخی اث۔ ما نیم روشن ۽ نان نہ وار تھنخ ۽ بندی جاہ ۽ قانون دے ردا مارا شپ ۽ نگن نہ رخی اث۔ ماھی پکرے تھا تندو خ ایں تو یک بندی جاہ ۽ فرشتہ سزاوار تھین پوشک ۽ تھامے گورا آختہ غوثی نام احمد علی گوشتہ ۽ حال داشت کہ آهي ۽ تعلقداری گوں بلوچ اسٹوڈنٹ آر گناہزیشن ۽ انت آهي ۽ رابم ترا کے ڏوبہ ۽ سزا دینخ پیخت آهي ۽ لوغ کوئی اث۔ آهي ۽ مارا پچار کنا گنخ په گوشتہ غماوثی پچار کنا گنخ۔ احمد علی ۽ حال داشت کہ منا گمان اث کہ شاہما مردم اث۔ شمارا پٹ فیڈر رے بزرگانی جہدے شہ فوجی عدالت سزا ۽ بارا من حالت کافی ذریعہا سر پد پیشحال ۽ په ھمے ھاترا اوختے کہ من ۽ حال پیش کہ نوکیں بندی شہ سیوی ۽ آختخت ۽ من شمعے گند غمند ۽ آختخاں۔ آهي ۽ گوشتہ کہ شان گن نہ وار ٿئے ٻندی جاہ ۽ قانون دے ردا شمارا شپ ۽ غن ھم نہ رکی بیانے برویں په شمعے ھاترا گن ۽ بست ۽ بند ۽ کنا۔

احمد علی ۽ گوں چکر جعدار ۽ جبر گتہ مار لنگر خانه ۽ برغ پیش۔ لنگر جعدارے احمد علی ۽ گوں سنگتی اث۔ آهي ۽ مئے گن ۽ بست ۽ بند کتے۔ من ۽ اوپی وار ۽ قبوہ ۽ گوں گرم گر میں گن تارو ٿی ۽ یات انت ما گوثر غشیں په ھمیشی ۽ بحاز مزہ آختہ۔

احمد علی جنگ ۽ مارا حال داشت کہ مجھ بندی جاہ ۽ بی ایس او ۽ بجاہی سروک محمد ایوب جنگ ھم ھمید انت گوں آهي ۽ شے گند غمند بانگہا کنائیں۔ پدا مئے احمد علی ۽ گوں جوانیں سنگتی پیش۔ احمد علی ۽ رویہ دراہیں بندی ۽ واکدار اس گوں دوڑواہیں اث پدا احمد علی جنگ ۽ کسانیں براث رحمت اللہ جنگ مئے جوانیں

سُنگت ءڏيموکريک اسٹوڈنس فيڈريشن ء بلوچستان ء صدر پيش - آ جوئي ء رند کوئي ء گوں احمد علی جنگ ء
بهازیں گندم بند پيخت - آ ماما شے سیاسی کارندہ ء یک راجی کارندہ ء پدر پيش -

بيگها شه خوقین ء پيش اوپلي چکر جمدادار ء چکرے چھپ ء بارکانی تھا حساب گتہ (شپ ء ھاترا ھند
داش) اوپلي بار کے تھا کراچی ء گوں تعلقدار اس بزان من، غلام اکبر، عمر دین ء رابند کنخ پيش - دھمی ء تھا پير
بنخش سامت، غلام قادر مینگل ء ملگزار ڈوكی اشتت - دھمی روشن ء گوں محمد ايوب جنگ ء گندم بند پيش -
ما سیاسی ربط ء ریج بر جاہ پیغ ء گوں بندی جاہ ء پسیاسی بندی آنی حقانی جمدد بنائتہ -

بی ایس او خضدارے بهازیں ورنامحمد خان مینگل ء حواری ء دز گیر پيخت ء پچھے بندی جاہ ء آر غ
پيخت، مئے سکتاں بی ایس او ء ورنام بندی جاہ ء لس بندی آں گوں ربط ء ریج گتہ ء بندی جاہ ء اوگان
آشوب ء جشن ء پوري گرانی روح پچھی گتہ -

سردار دودا خان ء زھگ محمد یوسف، علی اکبر ء یک باڑی گارڈ حمید اللہ راسرا دار دودا خان زر کرزی ء
وٹی نائب ء سرا ارش کنخ ڈوبہ ء وٹ دز گیر کنا پيخت -

پچھے بندی جاہ ء مردم بندی شہ ڈنی جہان ء سندھ بیث اے جا ور حالانی تھا دلپروش بیث یا نزور
بیث بلے ماوٹ ء رابندی جاہ ء سیاسی سر پرانی حواری ء لیب ء گوازی آنی تھا دز گتہ -

پچھے بندی جاہ ء راسیل ء سوادے جاہ جوڑ کنخ بلے دو ھرالا تکانس رکنخ یکے آپ ء تھا کولہ ء بو آھن
غھے آف ور غ ء گوں لاف وار وار هراب پيخت ء دھمی سپید سپید یں زندیں بوٹھ کہ شہ لس سرے بوٹھاں سے بر
مزن اشتت ء تو ان ء صد بر ٹرند اشتت - اوں تو آہان ء گر غ گران اٹ اگر غ پيخت تو گوش شہ آھی ء سک
اث - جان ء ور غ ء پد زوت گد انی دوش ء شلوار نيفے تھا چیر پيخت ماںے بوٹھانی نام گوریلا بوٹھ ایر کنخ -

بهازیں کو شتت باوجوت ھندی بندی آنی نند گنیادے پد ما بوٹھانی ارش ء انتظار کنخشیں ارش ء پد ھندی بندی آنی
ڈس ء سرا آپ لہر دنخ پد گد غچچ آھی ء تھامان کنخشیں شاھی ء گوریلا میں بوٹھ مرغ اشتت -

پٹ فیڈر ۽ سندھ ۽ دھمی ڏ لے ۽ دزگیری

مجھ بندی جا ۽ آخغ پد پاہی غلام قادر ۽ حال داشتھ ۽ شمعے گه پنج سنگت شتمپل ڏریہ ۽ دزگیر
بینغ ۽ آخغ ۽ انت آهانی تھا دو جنک ھم انت لہتیں سہت ۽ پد مارا حال پیش کے شہ کراچی ۽ آصف رضوی کے
نو در بر، دھقان، پوریا گرانی لس ربط غریج کیٹی ۽ جزل سکرٹری اٹ، الطاف الرحمن کے گوں من ۽ کونگلی صنعتی
مگ ۽ پوریا گرسوک اٹ، حمیدہ گھانگھرو کے سندھ نیشنل اسٹوڈنس فیڈریشن ۽ سروک اٹ، لہتیں روٹ پیش
آھی ۽ سیر گوں SNSF ۽ صدر کامریڈ نظیر عباسی ۽ پیغاث - محمد سعیم بیگ حیدر آباد پوریا گرانی کارنڈہ ۽ پیر
شحاب الدین سندھ ہاری کیٹی ۽ سروک پٹ فیڈرے بزرگانی حفاظتی چہدے کنان ۽ مجھ بندی جا
سر پیغاث۔

ما گوں آھاں ربط غریج کعنی کوششت بنا گئے بلے بندی جا ۽ واکدار کے پیش سرا مئے بندی جا ۽
اسٹڈی سرکل ۽ تھا نند غ وانغ ۽ بندی جا ۽ جاور حال لس بندی آنی هاترا گھتری - لس بندی غوثی هاترا شہ
بندی جا ۽ واکدار ان آسرا تی آنی هاترا چہد ۽ ٹرس اٹ دو جنک آنی ھواری ۽ پنج سنگت انی آخغ ۽ انگت تر ز
نست په ھی ھاترا گوں آہاں زیشیں گند ٿنندے بست ٿنندے پیغاث - ما پاہی آنی کمک ۽ گوں وٺی تو خیں
سنکتاں زلورتے از باب صابون، چا ۽ پن، بورہ وغیرہ دیم داشت۔

بندی جا ۽ قانون دے ردا بندی آنی گند ٿنندے ایوکا گوں آہانی عزیز ۽ سیاداں پیغاث - بندی جا ۽
گوں بندی آں گند ٿنندے لوٹ ٿا آھم ھی وڑیں بندی کے گوں آہاں دو جنک ھم ھوار بنت گران اٹ بلے
شہ دو ۾ نیمغا لوٹ ۽ واکدار ان ۽ تکانسر گئے۔

بندی جا ۽ پریمنڈ نٹ راجہ بشیر احمد کے آھی ۽ نامنیغی پاکستان پیپلز پارٹی ۽ دور باری ۽ پیغاث -
آھی ۽ را اے جبر زیشیں دماغ ۽ نشته کے سندھ ۽ یک جنجز تھا دزگیریں ٿولی آنی بلکن آهانی دزگیریں
جنکانی دزگیریں مرداں گوں گند ٿنندے کانائیں ہیث په ھی ۽ آھی ۽ مئے گوں آصف رضوی، حمیدہ گھانگھرو،
پیر شحاب الدین، الطاف الرحمن ۽ محمد سعیم ۽ گند ٿنندے کنائیں بلکن مئے اے لوٹ ھم مدائے کے جمعہ موکل ۽ روٹ

مئے اے ٹولی پیلویں روشن یک ھند عبیث۔

شہ اے تو خیس سنتاں حال رستہ کہ تو غیس ڈیہہ ء حیال نہ لیکھ درشان کنخ ء ماہتاک ء حالتا کافی
سرابند شانی ھلاؤ پر حالت کی صنعت ء کارندھانی جہد بھاڑن دیش آھی ء تھامے بھاڑیں سگت دز گیر پیغخت
، شہ کا لوئی ٹیکشاں ملز ء مالکانی نیمغا پوریا گرانی کوش، پٹ فیڈر ء بزرگرانی جا گیر دارانی نیمغا کوش ء دیلانی تھا
دزمانیں مردانی دز گیری ء لوٹ ھم حالت کی کارندھانی آجوانی جہدے تھا کنخ پیغخت ء اے جہد پیلویں
ڈیہہ ء تالان پیغخت ۔

آ صدر رضوی عز والان ء پچھہ بندی جاہ ء حال

بیگپے 5 بجہ ء ماراد دز گیر کنخ ء یک جیپ ء سر اندر ارغ ء پچھہ بندی جاہ بر غ پیش۔ بندی جاہ ء الاطاف نہ
سلیم ء راجھوت ایر کنخ ء کونڈے دیوال نیمغا دیم کنخ او شنگ حکم داشت ء روزا کی گتہ من جبر گتہ کہ ورنہ اپنی
سرالٹ ء کٹائی پر چھیا کنخ پیغخت من زہر شانی گتہ ء گوشش کہ ماسیاں بندی اوں شاگوں مارا اے وڑا
ملکیت ھے وختہ ء راجہ صاحب آختہ آھی ء راحمال داشتہ آھی ء مار ء تھادیم داشت ڈپی پر منڈٹ لیعقوب ھم
آختہ۔ من شہ بندی جاہ ء تو غیس سنتاں ء نمدی تو شست کنان ء ھماوڑیں حال دینگھاں مئے نمدی یمن
پیغشت۔ پچھہ بندی جاہ ء صوبیدارے نام بھادرات ء جوانیں مردم ء اٹ۔ کامریڈر رمضان ء گلو دیم داشت کہ
اوی مئی ء بیزے خاطرہ سہریں پچھے ء زلورت انت اگہوں شاہریں سریئے است انت تو دیم دیجیت۔
ماہریں پچھے بست ء بندگتہ من ء ھمیدہ ء ایسی ایں جوڑ گتہ۔ رکابی ء سراہریں پچھے ایر گتہ ء سپاہی ء را گوشہ کہ
ایشی مئے سنتاں ء سرکن۔

بندی جاہ ء ماراز الیوانی وارڈ ء ایر کنخ پیغشت او ذا ز الیول بھاڑیں حراویں جاور حالانی تھا اٹشت
جا گھہ کم ء گل زیارات۔ آہانی تھا کہ بگ ھم اسٹشت۔ ماراد ھمی جاہ ء آهانی دیم پردیگی وارڈ ء ایر کنخ پیش۔

اولی رو شہ مارا کار کنا ٹینگ پیغٹ دھی رو شہ ءبی کلاس دیخ پیشہ۔ ھما وختہ مارا پیشی پے بر غ پیغٹ تو مرداں اء ہتھڑی جمع پیغٹ۔ مارا میں گاڑی ۽ ذریعہا بر غ پیغٹ۔ زالبولان ۽ جمائی نندار غ پیغٹ۔ بی ایس او ۽ یک ورنا ہرچ پیشی ۽ گوں ما پیغٹ آھی ۽ کر ۽ سرکاری جیپ اٹ۔ مئے سے پیشی پیغٹ۔

مارا سرخ پر چم رست آھی ۽ راما ولی سکتا ن اء ڈیغٹیں، بندی جاہ ۽ ما اوگان آشوب ۽ جشن ۽ پی گتہ مئے گورا بندی جاہ ۽ پیج نیست اث بولان میدی یکل کانج ورنا ہاں گد ڻچ آرتہ داشت۔ بی ایس او ۽ ورنا گوں مارا گند ڻنڈ ۽ آختخت تو راجہ صاحب ۽ گوشتہ کاے جنک شہ کراچی ۽ انت گوں ایشاں شئے چھے تعلق داری انت۔ ربط ڻور پیچ ڻمیدی یاء حال سر کنے پدو ٿی سیاں ارزشت ۽ جہد کنخ پیش۔ من شہ غلام اکبر ۽ پچھر یلوائی اشیش ۽ صلاح ڻشور گتہ ۽ آھی ۽ حیال ڻلکھ ھم ھمیش اشت۔ اے راہ په چھے خاطر گیشیخ پیش کر نوں ما شہ پٹ فیڈر بزرگ چجز، لس مہلوک، ولی سگت ڻمیدی یاء ڏورا شیں۔

من بھادرے ذریعہا راجہ صاحب ۽ را گلو دیم داشت کہ من ۽ آھی ۽ گوں ولی سکتا گند ڻنڈ کنا۔ آھی ۽ جست گتہ کہ پر چھیا گند ڻنڈ کنے من گوشتہ کہ ہرچ سیاں مردم منی براث انت پے ھمیش ۽ آہاں گوں گند ڻنڈ کنخ لو ٿغاں۔

پدا من دز بندی گتہ کہ من زالبولان ۽ واخنچ لو ٿغاں مناں موکل دیخ نہ پیش یک اوگانی ۽ گوں زھگ اٹ آھی ۽ را یک پٹک اٹ راجہ صاحب ۽ رامن اے حال داشت زھگ ۽ دوجو ڙی پوشک دیخ پیغٹ۔ اے گوریا جنگ ۽ سوب ۽ دز گیر پیغٹ۔ تو یور ڻنڈ یہ بی ایس او ۽ کنویشن ۽ کوئی آختخت شہ اودا پچھ بندی جاہ آختخت ھمارو شہ مئے سیرے ساروچ اٹ ماوی ساروچ اڈ داشت ھما وختہ بندی جاہ ۽ زالبولان ۽ سا کپتہ کہ مئے سیرے ساروچ انت تو آہاں تیغیں شف ناز یک گوشتت۔

پچھ بندی جاہ ۽ یک مجر افضل مئے گورا آغٹ ڻشوں دیخ اٹ ما پہلی نوشت بکنیں دو جنک ھم مارا سر پد کنخ پے شہ ڏون ۽ آختخت لاک اپ ۽ پیش اشت شف مارا اور ٿخت تو من ڻمی ھیدہ نید غ ڻھ صوت گوشتت ڻنڈی نوشت گنھیں پیش ۽ سرا ما را شہ پچھ بندی جاہ ۽ کورٹ ۽ بر غ پیش مارا آ جو گنخ پیش مارداہ

دور و شہنشاہی پیشگوئی

حمدہ گھانگھر و عز و امن ع پچھہ بندی جاہ ع حال

12 مارچ 1978ء صہب ع شیر محمد مینگل ع راؤ دی کی ع لونا یتھ تیو غیس شہر پولیس گشت کنغٹ
ما گروہ نگی کمپ ع نیمار و غشیں تحصیلدار ع ما گواک گوتھ کے شہرچ کارے شہما کنغٹ مارا حال پیشگوئیں حا
کتے کمپ ع روٹ آ ھی ع سرا تیر گواری کنغ پیٹ پولیس ع لٹ کٹائی بنا گوتھ ھے جاور حالانی کتے ھم تکانسر نہ
پیش او داو کانداران ع ھم پولیس ع گوشت کد دوکان ع دیم ع کتے ع ھم او شمع مہ دیست - سکول ع زھگ گوں مارا
او شتا ز غنٹ جگہ ع کو کار کنھٹ مارا دیز گیر کنغ پیش گوں ماء -

ھندی مردم ھم دیز گیر کنغ پیشخت آہان ع ٹمپل ڈریہ بندی جاہ ع دیم دیخ پیش گوں مارا پچھہ بندی جاہ ع دیم
دیخ پیش کاس شف ع دوبجہ ع پچھہ بندی جاہ ع سر پیشگوئیں مشی ع کارگس ع نندارش ع جیلر ع صوبیدار ع شہ لوغا لونا
یتھ نام نوشت کنغ ع مئے جامن پھولغ پیش شہاب ع سلیم ع سرا جیلر ع لفت مشت گوتھ گوشت کد جنک آوار جنے
مئے حیال اٹ بلوقستان ع بندی جاہ ع ما اولی زالبول سیاسی بندی ایش واکداران ع ایوکا ڈوبہ داریں
زالبولانی باردا معلوم داری اٹ آہا ھے وزیر روسیہ ایر گوتھ ھما وختے ع مارا زالبولانی وارڈ برغ پیش او زادہ
زالبول بندی اشت آہا گوں زھگ ھم اشت میڑن ھم ھمودا او پسخت دیے ع کوئھی حالی اٹ -

اولی شف ءمارا اے زالبولا نافی حواری ءاير کنخ پیش من ءتھ اث یک بندی زالبولے ءamar انخ
ور غ ءپے گوشتہ۔ آصفہ ءگوشتہ کہ ما گڈنک نے اوں صہب پیش تو مارا کار کنخ ۽ حکم دینخ پیش آصفہ گوشتہ کہ مارا
آختی ءسے چهار کلاک پیشخت نی ما شے مہمان اوں کمیں صبر کئے۔ زالبول یک دھمی ءگوں جبر کنخت کہ
اے دو میں بازارے دز گیر پیشیں زالبول انت گوں ما دروغ بندغا انت کہ اے نودر برائت۔ کمیں وختے
ءپد ما دھمی وارڈ، یم دینخ پیش ءگوشتہ کہ اے بی کلاس انت۔ صوبیدار ءحال داشاے وارڈ ءعطاء اللہ مینگل
، خیر بخش مری، غوث بخش بزنجو ولی خان ھم بندی ایر کنخ پیشخت۔ مارا یک گلاس، رکابی ءآف ۽ مت دینخ
پیش۔ کتو دیر ءپد نفن آر غ پیش۔ دال ءنفن یک رکابی تھا اٹ۔ نافن وار تھد تو ساہ کپتا۔ کمودیرے پد
صوبیدار ءمئے کا گد، قلم ءپرس آرتخت من گلاں شہ پیش ما ش ءع پٹ ءرا محراب پور ءنمدی پذ احیدر آباد
سکتا ا ءنمدی نوشت کنخت۔ در ءکفال تو در چک ءسر احیدر بخش نام نوشت اث سما کپتا کہ حیدر بخش
جو توئی ھم اے بندی جاہ بندی اث۔

چھ بندی جاہ کوہ ءسر اس تدارغ زبدار اس۔ مئے دیم پدیم زالبولا نی تو اڑا ھنخت۔ آہا شہ
دؤ راء مئے حال بخت گتے۔ جیلر ءآختہ ءگوشتہ مارا سکی ءاست انت حال ءدیؤں پر چیا کہ آهان ءھم
ما ش ءگھار استخت۔ جیلر ءلہتیں کتاب دانخت آہانی تھا یک ھم آشوی عیستی گدار اشت۔ میٹران ءآختہ ء
مارا گوشتہ کہ آتی یعنی شف مئے خاطر ءنہ و پتہ ءگوشتہ کہ وار وار ھئے حیال آھن کہ شایا یک اث۔
کمودیرے پڈ ڈاڑ کیٹر راجہ صاحب ءمارا لوٹا یمنی ءگوشتہ کہ شے کیس کسانیں انت شا کورٹ ءضمانت ء
در بندی جم کیتھ۔ من گوشتہ کہ کیس کسانیں یا مز نیں انت۔ بلے مئے جهد کسانیں عیستیت۔ وٹی لوٹاں پیلو
کنخ ابید ضمانت نہ کنایتیں راجہ صاحب ءعرویہ جوان اث مارا پدا اورڈ ءدیم دینخ پیش۔ لہتیں روشاں شہ پد
مارا گوش پیش گوں شا گند ءنند ءدر ر کئے آختہ ماڑی آختی یعنی تونڈ یعنی عباسی، فیض براث ءت سوری شیخ ندوخ
اشت۔ ما بھاڑو ش پیشیں پر نند نٹ ءنڈ یعنی گوشتہ تر تو حمیدہ ءگوں ہنی مون ءسر اینجی اث بلے اے وختہ
تھی لاغی بندی جاہ انت نذر یعنی گوشتہ کہ ماوٹی حیال ءلیکھانی خاطرہ وٹی ذاتی لوٹاں قربان کنخ پتیارا ووں۔

نذریء مناں لہتیں کتاب غلوڈ وداشہ کر آہانی سوب ۽ مئے وخت جوانی ۽ گوزغاٹ۔ بی ایس او ۽ نور بر گوں ما گند ۽ نند ۽ آهغاٹت یک سو شل ویلفیر آفیسر چم ضایاء حرم گوں ما گند ۽ نند ۽ آهغاٹ۔ آں گوش اٹ کہ بلوجستان ۽ زالیوں پد منگی انت شما آختہ بلوچانی مسلکہ ۽ راتوار جست کتہ شاہبادر اٹ۔ ما گوشتہ کہ ما نظریاتی مردم اوں یک نامنگلیں ھندے جنگ کنج مئے منزل نیست انت مئے راھشوں انت جہاں ۽ تیونیں پوریا گر، دھقان، نور بر ۽ آہانی جوز ۽ راوی چو چھفوں۔

یک رو شے صوبیدار آخته نہ مارا گو شتہ کہ شے گند نند شمئے براث آختہ در آختہ دیشیں تو اے
نیر بھن کماراث پکن جا گرتا ماہتاک آڑتہ کہ اے ماہتاک من نیر بھن شہ حیدر آباد شنگ کعٹیں۔ زالبولانی
وارڈے من نہ آصفہ بھازیں پڑانی سرا بحث نہ تران کنخ نہ گول ہواری نہ ولی سلطان نہ گیر آر غشیں۔ مے وارڈے
دیکم پہنندی زالبولانی وارڈا ث، او دا سو شل وی فیر شد در دو ش پا زباب آر غث نہ بندی زالبولان
نہ دو شل هیل دی بخث۔ آصفہ با جی نہ ھم شیشگ جنگ هیل کتے۔

ما را گند ٿوند ۽ واخغ اث پر چيا که هرج سياي بندی ۽ رادری سياي سر ڳ پرے حال زير غلوت اث - يك رو شے چنگيزى جيلر آخته ۽ ملنڌ ڪنان ۽ گوشته که بجهو ھم مهلوخ ۽ نمايندگ انت آصفه ۽ گوشته که مئے سٺكت تو بجهو ۽ دور باري ۽ ھم بندی انت - دز گهار حميده ھم ھما دور باري ۽ بندی اث - جيلر ۽ ديم ۽ تها ز هر ۽ درو شم اشنت ھما وخته ۽ نذر گند ٿوند آخته تو آ ھي ۽ آصفه ۽ نام ھم گپتہ بلے جيلر آ ھي ۽ گون گند ٿوند نه
ڪنا ڀيئه آ ھي ۽ سوب ۽ ھما ز هر اث يا هرج نه ربغ اث -

مئ سکنی لوٹ اٹ کہ مارا ہر جھ فتح گند ہنند وخت دینج بیٹ۔ جیل پر منڈنٹ ء گوشتہ کہ
شمے آخغ ء شہ پیش چیک بندی ء راواک نیست اٹ کہ آہرے بکت شمے ء آخغ ء پدد و ھمی بندی ء ھم
ھبر کنفت۔ ادا رمضان ء گوشتہ کہ ماھے وڑیں ردیں ھبر کنخ نہ لونگوں ماسر پداوں کے اے وٹی ڈیوٹی ء
سرایت ء مئے نیک ء مردم آنت اے با نگہہ ء بے روز گار پیشخت تو ایشانی نو کری بحالی ء پھم جہد مارا کنخ
بیٹ۔ آھی ء پیر شھاب الدین نیمغا دست کنان ء گوشتہ کہ ایشی ء سرا اولی شف ء لٹ گھانی کنخ پیش تو

پر نہذب ۽ گوشتہ کمپل ڏیره ۽ صوبیدار ۽ مارا جوانیں وڑاء حال نہ داشتے سوب ۽ آہان ۽ لک کٹائی کسینغ پیش۔ آھی ۽ سرا ما پہلی لوٹھوں شہ آھی ۽ پد مارا ٿئیں سیاسی کتاب دستخ پیغفت کہ آس بلوچ سنگت جبیب جالب ۽ دانخت۔ من شہ آہان ولی کہ پہ ”پاکستان کی تہذیب کا ارتقا“ زرش۔ من ۽ بندی جاہ ۽ ورنغ ۽ سوب ۽ لاف ۽ وڑ ۽ پیغفت بلے کتاب ۽ تہاوت ۽ را ھمینکس ھمگر ٺج کتہ کہ درڈ ۽ اثر کم پیغفت۔

اولی مئی رووش بندی جاہ ۽ وکداراں موکل داشت کہ شما سیاسی بندی یک ھند ۽ رووش گوازنے۔

ماراوی ٿی سکتاں گوں گند ۽ نندے سرا بھاڑ وٹی پیش۔ گل سکتاں شہ کسان من اٹاں۔ په ڪھمیشی ۽ دراہیں سکتا نی رویہ گوں مناں کسان مین وڑاء اث ۽ ادار رمضان ہر ٹس وختہ ۽ گوشتہ کہ اے کلاں شہ کسان انت بلے جوز غ برزا نت۔

یک مئی ۽ رووش۔ بندی جاہ ۽ سیاسی سرپدی دار خیں مرد ۽ مز البوال ھواری ۽ او ڏاش۔ بیز کہ سکتا جوڑ کنگت۔ آھی ۽ دست ۽ زیران ۽ وار ڏ ۽ تہا جگه ۽ کو کار گش ۽ ما ڄیغشیں کہ مئی رووش ۽ شکا گو ۽ ٹھمید انی یات تیغشیں بنی آدم ۽ پر اھشوں انت کہ آھی ۽ رنگ، نسل ۽ زبان ۽ یک نیمغا ایر کنان ۽ ایوکا ٺکانی حق ۽ زیر غ ۽ چہد ڪنگ پیغفت۔

یک مئی ۽ سرع پر ۽ اشکناں ۽ یک بندی ز البو لے ۽ ٹو ٿی بچھ منی دیم ۽ او شتار پیغ ۽ گوشتہ کہ ایشی ۽ رامن شمارا دی سخاں ایشی ۽ شماوی ٿی سنگت جوڑ کنے۔ آں سرپداث ندر پیغ راستی ۽ جنگ آ سرنہ بیث ۾ وختہ ۽ مٹی ۽ بدلي کاريٽ پيلو ۽ هبر ڪنگ پد آھی ۽ گوشتہ کہ شما کہ آشوب ۽ هبر ڪنگ آھی ۽ آھنے پداۓ بندی جاہ بنت۔ آصفہ ۽ گوشتہ کہ ما شہ گلاں پیش بندی جاہ ۽ دیوالاں پروشیں پٹھان ڙی بندی ۽ وش بی آن ۽ گوشتہ کہ پدا زوت آشوب ۽ بیاریت کہ من آ جو بیاں۔ آھی ۽ ایمان آشوب ۽ سرا ھمچ وڑیں پکد پیش آھی ۽ آھی را تھا ھفت سال درا ژمان آھنگ یک صھوے ۽ صوبیدار گوشتہ کہ مرد ٿی شمع ٿمپل ڏیره ۽ پیشی انت ما تیار بیش ماڑی ۽ جیلر ۽ کار گس ۽ سر پیغیں اوذا پیر شھاب دین۔ الطاف الرحمن اور سلیم اول ۽ نندو خ ائمۃ حما وختہ ما پیشی ۽ سر پیشیں تو تحصیلدار ۽ گوشتہ کہ شما مارشلا ۽ حلاب ورزی گتہ شما ایوکا اے نوشت کنے دیجیت ما مارشلا ۽

حلاپ ورزی نه کئیں ماپسداش کر مئے لوٹ حقی آنت غ آهان ء سرکار پیلاؤ بکنٹ بلے سرکار فوجی بی یا سویلین
بی۔ تا 3 بجہ ء بحث غتران بر جاہ آٹ۔ ہر یک ء رالایوکی ء لوٹائیان ء بیان زیر غ پیغخت بیگہا مارا دوار مجھ
بندی جاہ ء دیم دیخ پیشہ۔ بندی جاہ ء واکدار حیران پیغخت غ گوشہ شما آ جونہ پیشے۔ بلے ہتھیں روشنے رند دھمی
پیشی ء ما آ جو کنان ء کراچی ء روان کنخ پیشہ۔

امحمد رمضان، پٹ فیڈر کسان تحریک بھنڈار گلت حیدر آباد صفحہ 105-110

بولان تھنک ۽ سیل نمساواهند

بولان تھنک ولی زید اریں کوہ نہ دامان، کوچھ نہ حلق، دگ نہ سڑکان ذریعہا سیل نہ سوا دے
مزینیں هندے لیجھ ہیث۔ بلے ایذا جھی اے نامی اس سیل نہ سواهند انت کہ اوہ ملکوں ولی موکالائی روشن نہ
ولی سنگت نہ کہوالاں گوں کئیٹ نہ کوڑی ۽ دمان نہ وش کفت۔

پیر غیب:-

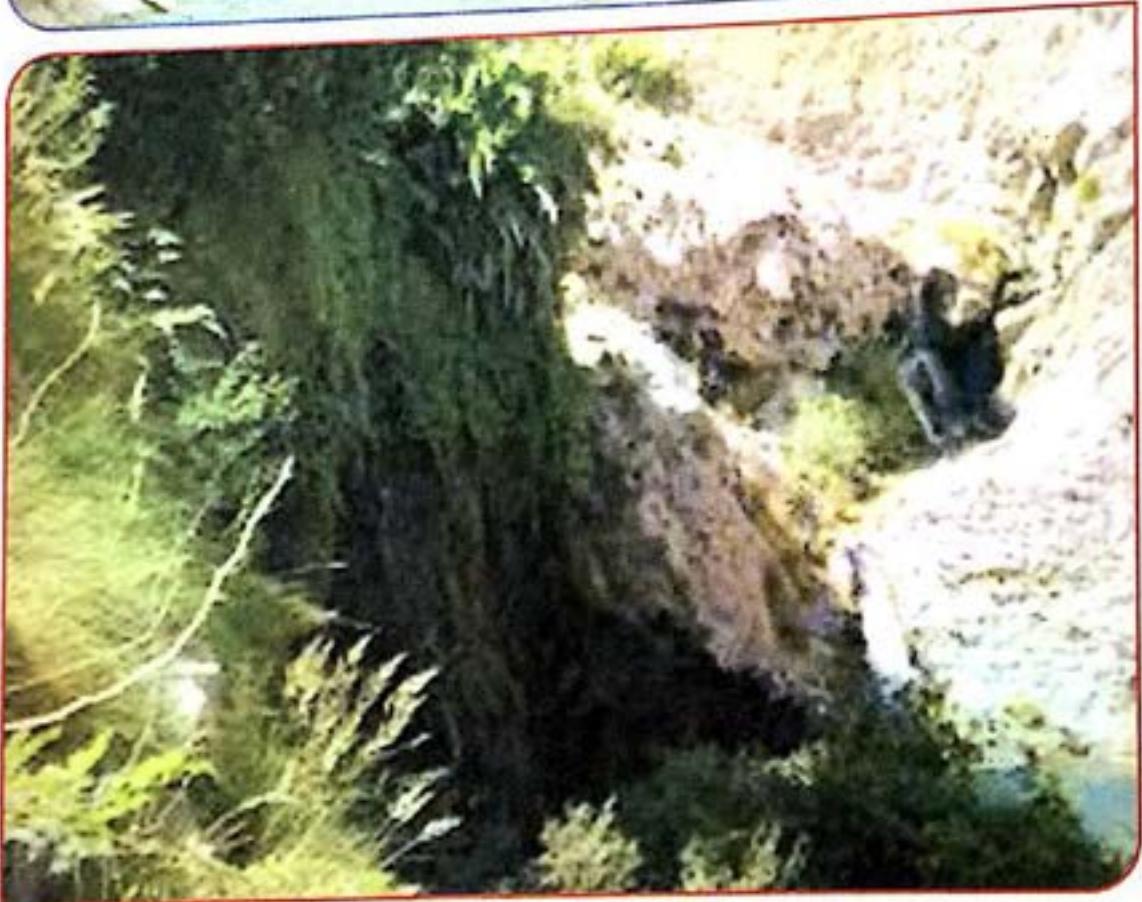
پیر غیب بولان نہ مزینیں سیل نہ سوا دے هند انت ایذا کوہاں شہ آف چھمغ این نہ کھجی ۽ ڈر شک
انت۔ اے کھجوری نہ نزنخ انت نہ آب گم ریلوائی اسٹیشن ۽ ۷ میل ۽ سرا انت۔ گوشنٹ کہ یک اولیاء اللہ
اث جا گبے نہ رو غث کہ راہ ۽ سرا گہر زرش ڏنگاں آ جی ۽ دیم گپتہ۔ آ جی نہ راوی بے شرفی ۽ ترس پیش نہ شہ
حداۓ ڏعالویش آ جی ۽ دعا قبول پیش نہ آس ایذا ڈگارے تہاگار پیش۔ ھے وڑاے هند نہ نام پیر غیب نامدار
پیش۔ آ جی نہ رو حانی سکھ گوں چھمغ ۽ در پیش۔ هندے ملکوں بھازیں جنگ نہ تھیڑا ہاں آف نہ آس ۽ ذریعہا
حلاس کغ پا ایذا ڈوبہ دار نہ را آف ۽ تھا جشت۔ اگر تاں ڈوبہ دار پیش تو آف ۽ تھا ڈبی نہ پیش در کھیٹ۔ اے
ہند سیل نہ سوا دے پس بھاز نامدار انت بھازیں کساس نہ مردم ایذا ولی سنگاں گوں کا کینت نہ وٹی کوڑی ۽ دمان نہ
وش کفت۔

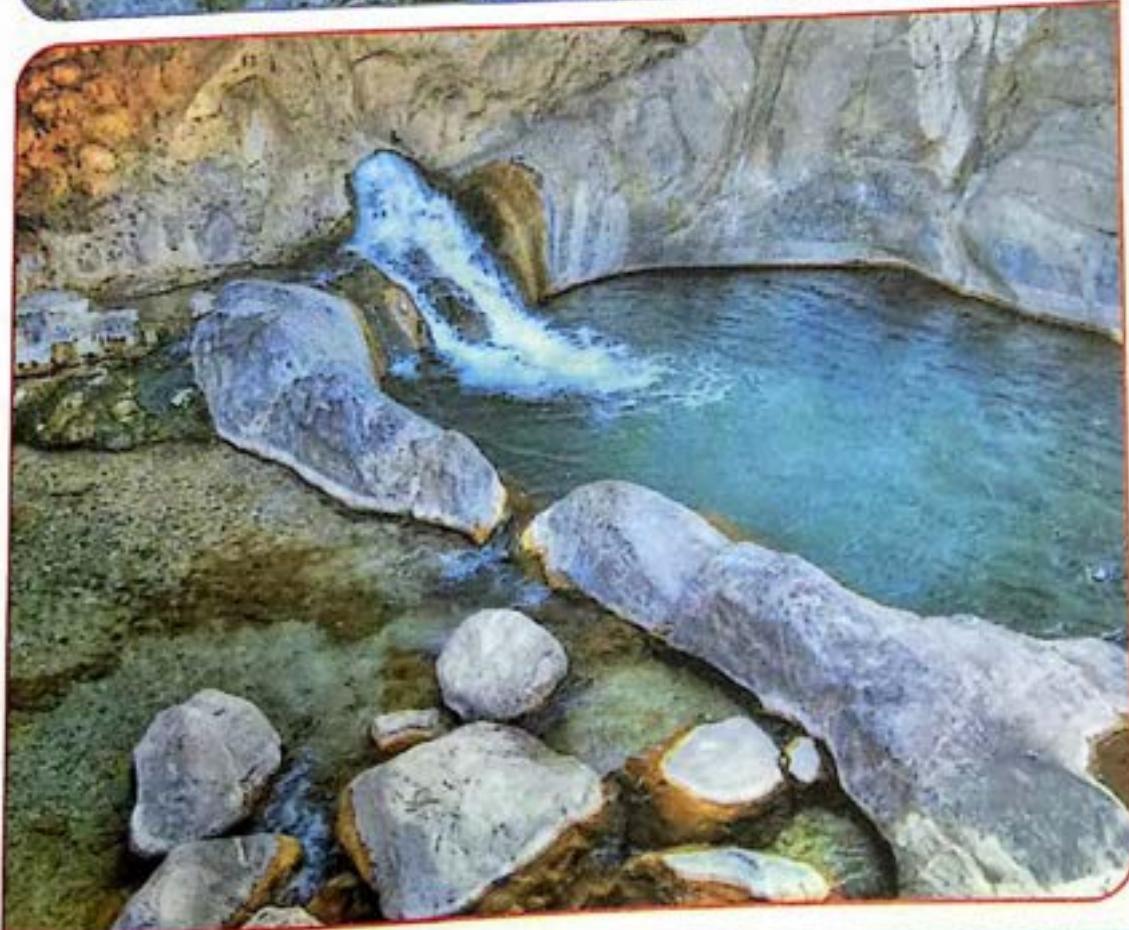
لبی بی نانی:-

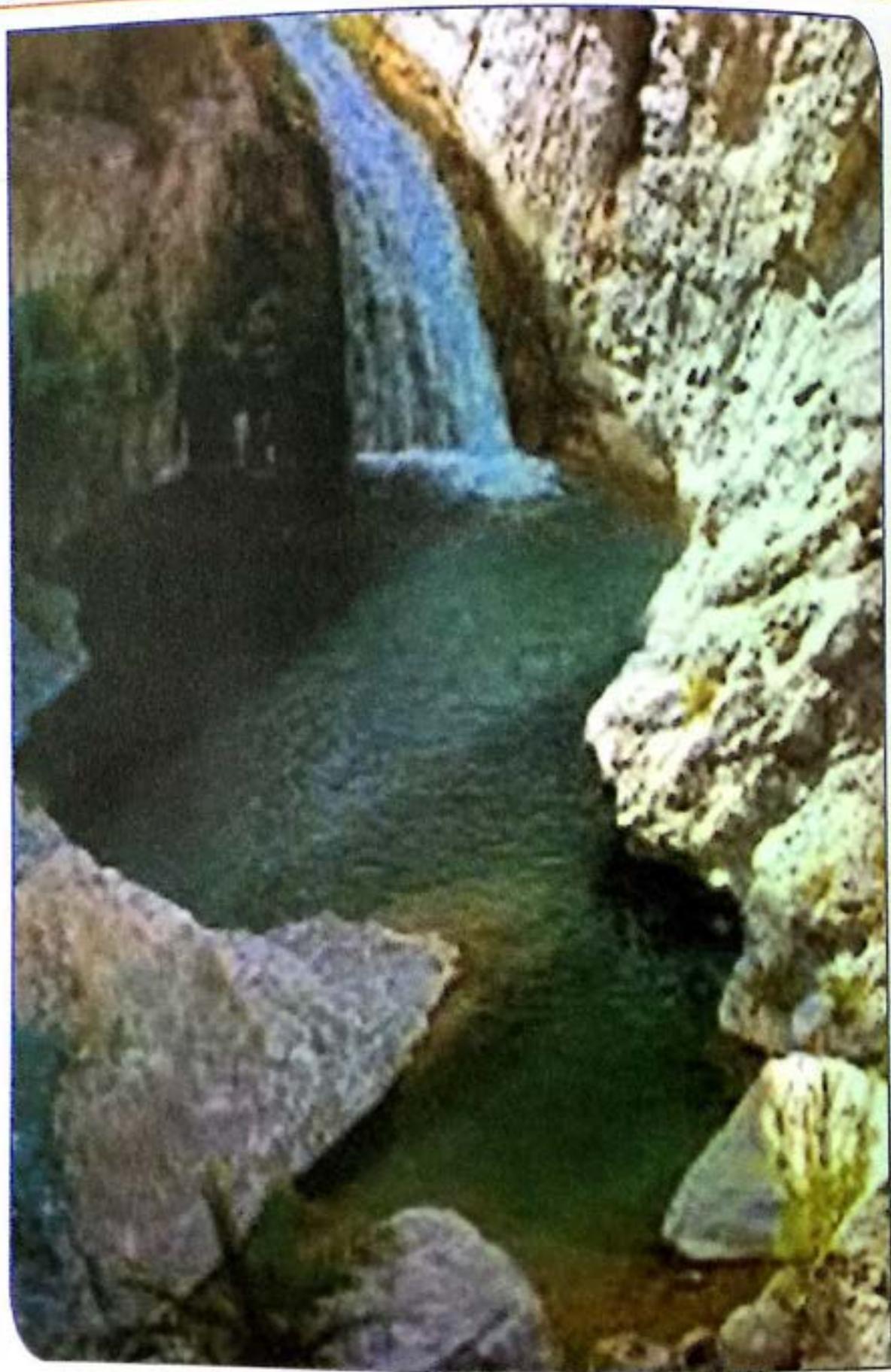
اے یک زیارت انت کہ کورے ۽ سر بر ۽ انت نہ کورے تہاہ روخت آف پیش ایذا اصم مردم بھازی
نہ کا کینت پہل ۽ شیر ۽ آف ۽ نزنخ نہ تندنست۔ ایذا ہروخت کسانیں چھک او شتوخ بنت کہ آہانی دستہ ہر مانع
نہ کھجی ۽ ڈر شک پن آس جوڑ پیش زید اریں کسانیں لو تھد ۽ تھا بہا کفت۔

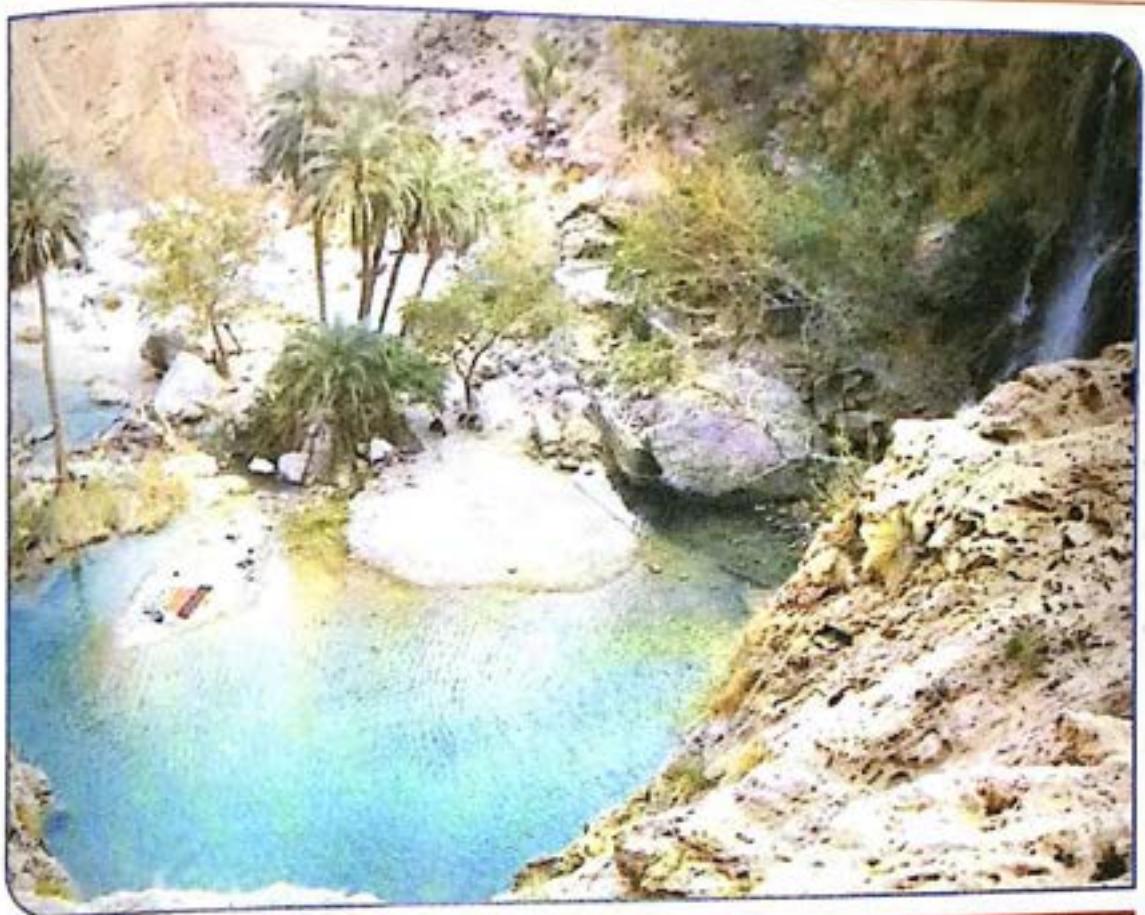
بولان تهناك

محمد پناه بلوچ

کھجوری:-

گوگرت لیویز تھانہ ۽ نزٹ خ انت ایذا کور سرک ۽ نزٹ پیش ۽ دوئیں نیمغا شکوہ بینخ ۽ نیام ۽ کور ۽ ڈر شک جوانیں ندارگ پیش کنت۔ گوگرت ۽ دراڑ بینٹ ۽ نیام هند سیل ۽ سواد خاطرہ نامدار انت ایذا بھازیں مخلوک کیث ۽ حاسیں وڑ ۽ کوئی آھو خ ٿو شکوئے سیوی ۽ سندھ ۽ رُو خ ایذا اوٹی سنگت ۽ کھولاں گوں کمیں اڈ کنت ۽ دوکلاني وختہ کوئے بھازیں کسas ۽ مردم ایذا کا یئنت ۽ وٹی ایند ۽ دمان ۽ عوش کنت۔

پڑی:-

پیر غیب ۽ بارڈی ۽ نیام ۽ کوہ تھاء یک کسانیں راه انت که مردم پیدل شوں کنت ۽ اے بھاز دلکشیں هند انت ایشی ۽ بار و مخلوک ۽ رابھازی معلوم داری نیست انت کہ اگر استفت تو دگ نہ بینخ ۽ دراڑیں بینخ سوب ۽ مخلوک کم کیث۔ هندی مردمانی زوان ۽ کہ اے را بھاز زیدار انت ۽ دھمی نیمغا فلات ۽ زرکھ ۽ علاقہ ۽ در کیث۔ بھاز سوز انت ۽ چنچو ش ساڑت انت کہ گرمی ۽ وختہ ۽ ھم مردمان ۽ ساڑتی گیر تھ۔

پنج روپل:-

پنج روپل ۽ نزٹ بولان کوئے ۽ زیداریں ندارغ انت دوئیں نیمغا شکوہ ۽ نیام ۽ کور ۽ آف دلکشیں هند انت۔ ایذا ھم بھازیں مخلوک پے سیل ۽ سواد کیث۔ حاسیں وڑ ۽ موکلاني روشن ایذا میڑھ بیٹ۔ مخلوک گوں ولی سکتاں کا یئنت ۽ حاپس وڑ ۽ ڈرایور ھم ایذا اوٹی موکلان ۽ اوشاریہت ۽ اے هندے جان شوزت۔ ایذا بگرتا ڈربی ۽ بولان کوئے جوانیں ندارغ انت۔ ڈر شک ھم بھاز انت ۽ حاسیں وڑ ۽ کنڑ ۽ ڈر شک ۽ کسانیں چکھ ۽ مرنیں مردم سرک ۽ نزٹ ندوخ انت ۽ گنراں بہا کفت۔

مشکاف کھجور:-

مشکاف کھجور ھم سیل ۽ سوادے بھاز زیداریں هند انت ایذا ھم کوئے آف ڈر شک انت هندی مخلوک بھازی ۽ ھمودارونت ۽ وٹی زیند ڏمان ۽ یات گیر جوڑ کفت ایشی باروا یک مردے حال داش

کہ بولان عزیز بداریں جا گھاں شے یک ھند انت۔ آھی ئے عکس ھم کشتن گشت۔

بولان ویر:-

بولان ویر بولان کوئے اخیر ۽ انت ھے وڑ ۽ بولان تھنک ھم شہ ھمودا ہنا ہیٹ۔ پلش ۽ ھمودا ڈیم
اث کہ پرشت ۽۔ نی ھمودا آب رسانی کار گل ۽ یک ریسٹ ہاؤس انت ٿو گلشیں ھند انت ایذا سر کاری
آفیسر ۽ واکداریں مردم کا یئن تندت۔ مخلوک ھم ایذا کنیٹ ٿو سیل ٿو سواد ۽ کنت۔

بولان تھنک شاعر انی نغاہ

بولان ۽ کوہ ۽ سنگ، جرن ۽ بوجھ، در چک ۽ دار، دشت و دامان کو پخت ۽ متین آنی صفت ۽ شنا، ۽ آهي راجی ارزشت ۽ راجد پتري جہل ۽ برزي بلوچ راج ۽ تہا مزن ارزشت داريست۔ ھے خاطره بلوچاني نامي ايس شاعر انی بولان ۽ سرا شعر نوشت کتفت ۽ ولي شعر انی بہر ھم جو زگتے۔ مير گل خان نصیر، عطا شاد، عبدالرحمن غور، کريم دشتي ۽ مير محمد حسین عنقا وزير نامدار ايس شاعر انی بولان ۽ سرا شعر گشتفت آهان ۽ ھم اے کتاب ۽ بہر جو زکنخ پيغخت بلے گوں آهي ۽ بحاز میں شاعر اس ولی شعر انی بہر جو زگتے۔

بیور غ رند گراں ناز ۽ راقد ھار ۽ شہزاد ۽ غ وختہ گوشیت که:

ملوں چہ ماڑی ۽ بن ۽ بو تکان
دوسٹ ۽ من سیاہ ۽ مد ۽ نیاستاں
دیم ھو ٻولان ۽ پدا داتاں

قند ھار ۽ شہزاد شاه امير شجاع الدین زنوں ھم مزئین لشکر ۽ گوں بیور غ رند ۽ بولان ۽ راه ۽ ڏھاڙ سر پيش ڳيمپ جشے۔ مير چاڪر رند ۽ مير گوہرام لاشاري ولی بلوچي لشکر اس گوں ديم پ ديم بخاپ در ڪغشت ۽ بیور غ بادشاہ ڳيمپ تھا شف ۽ آهي ۽ جا گو خاں کشان ۽ آهي گورا سر پيش توبادشاہ گوشة:

تو کجام صوت ۽ بنگلیں ورنا
تو کجام گیاوان ۽ مزارانے

بیور غ ع پوسداش:

من ھا بیور غال کلامانی
 من گور ع کارپیتہ شکستانی
 بشکھنی میرات انت باوشاہانی
 اگه نہ بشکھے دی کارتی دوستیں
 آں انت تئی تیگ والیش انت منی گردن

چے وڑ ع بیور غ ع دلیری خراستی ع گندان ع آھی ع راوی زامانی شرف داشت تو بیور غ گوشیت که:

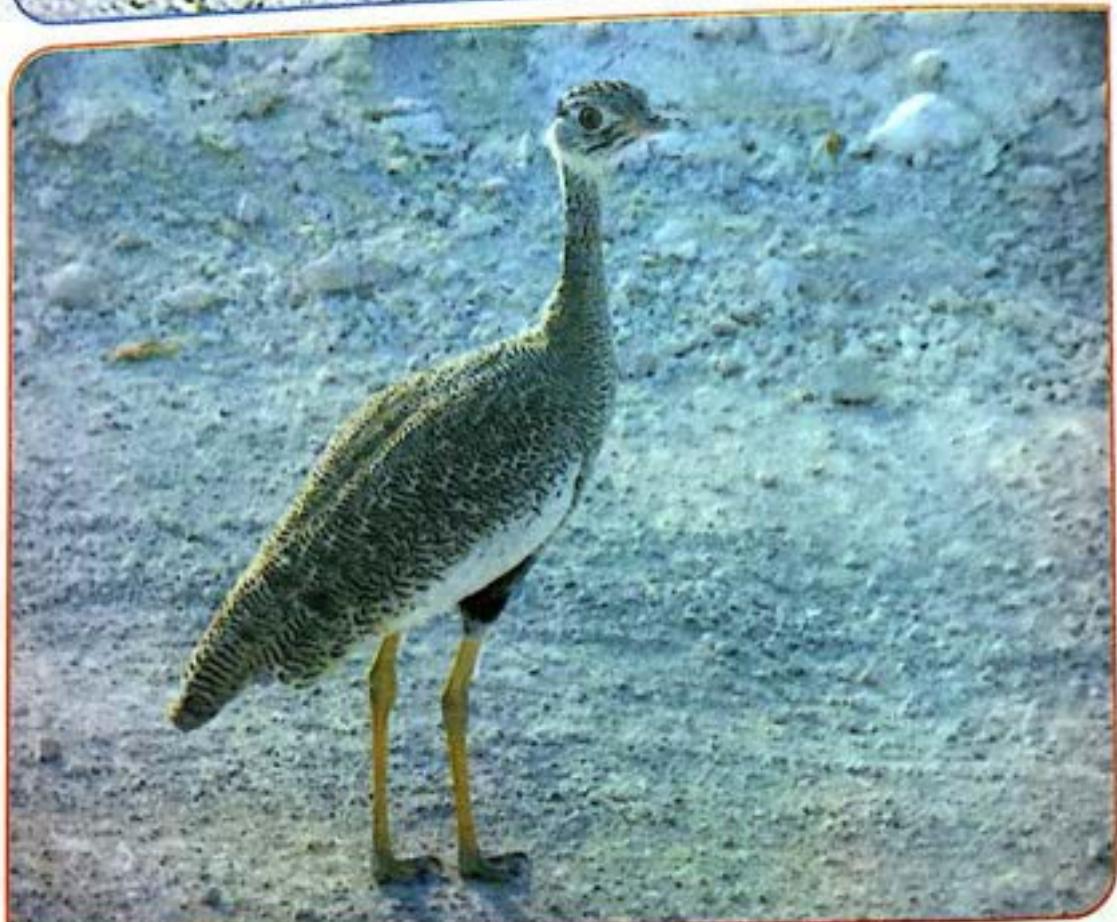
بشکھتہ تازیئے کلم گوشیں
 جان منی پٹاں سحور کنائیتی
 پُشت تمبو ع تاب سکین
 دیم پہ بولان ع پد داتنت

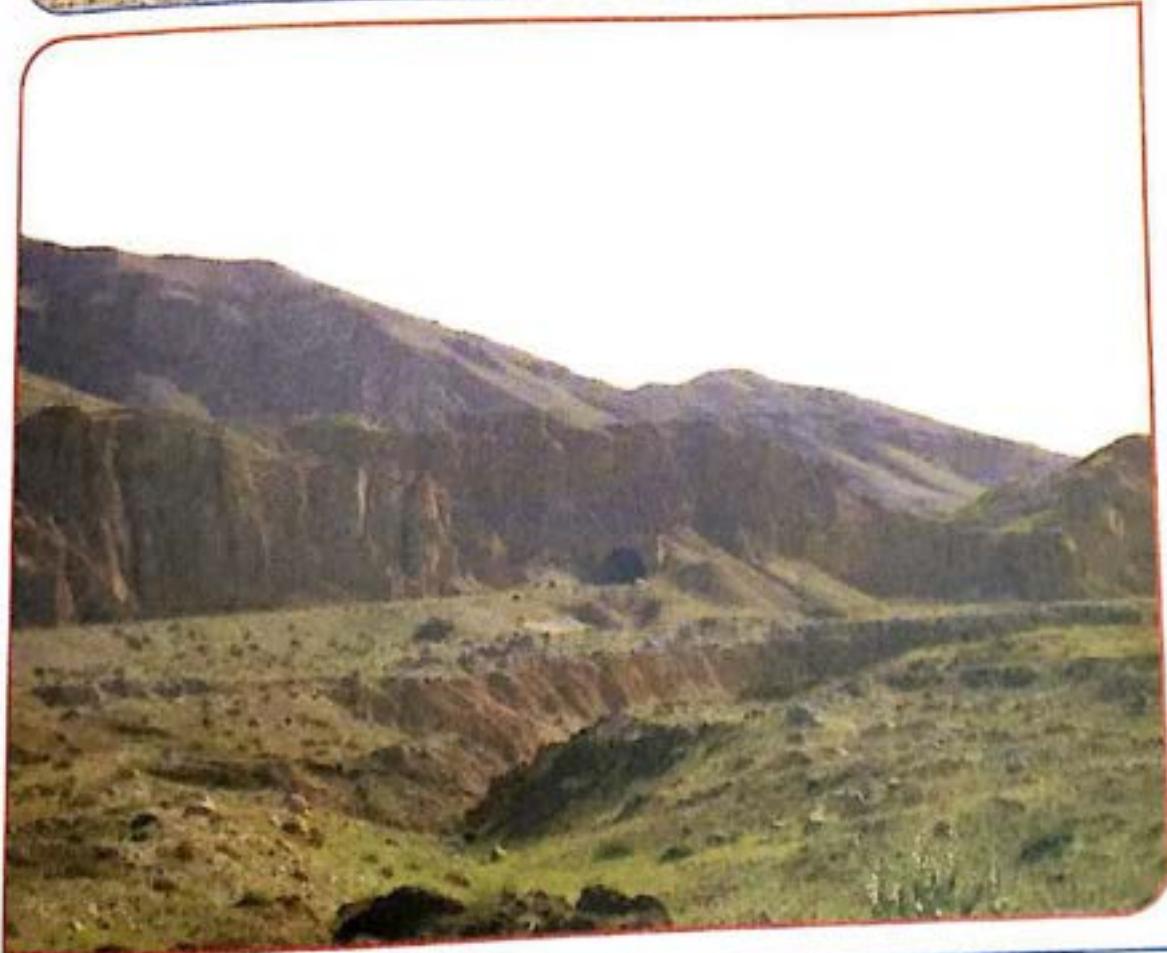
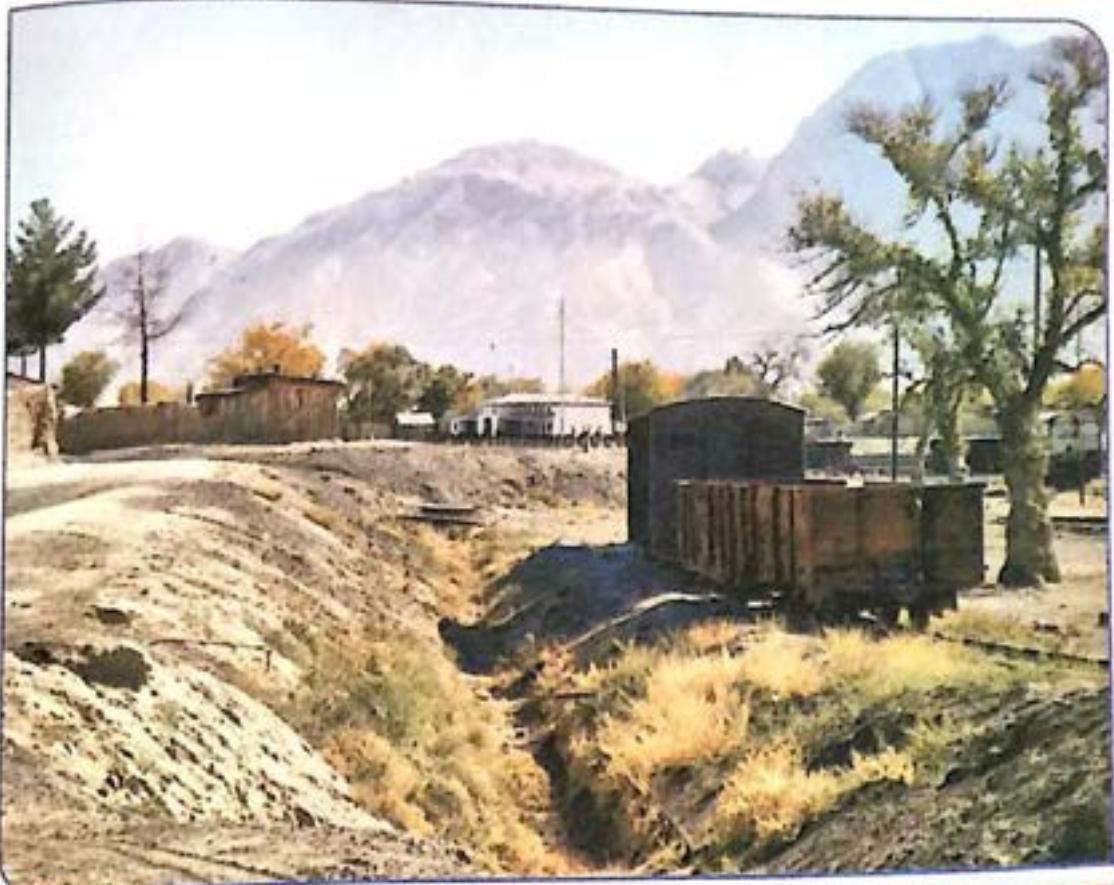
واجہ کریم دشی دلی دگہ شعر ع تھا اے وڑ ع گوشیت۔

مکھیں ڈیہہ پہ دنبالاں زراں
 چوکہ بولان انت پہ بیالاں ندرالاں

واجہ اللہ پشک بزدار دشی کتاب ھشکسیں رکھ سوز بنت ع تھا شعر دھکھ ع تھا گوشیت۔

دڑد بیہو، دڑد جھنڈی دڑد دیک بھی ع پواد
 دڑد چلتیں دڑد بولان دڑد گنجیں جیونی

ھے وڑا وجہ اللہ بشک بزدارویلی تھی کتاب ھے عشق لکھیں عِتھا شعر عشق من در دل عِتھا گوشیت۔

کے بولان ۽ ڈولامزن اندریں

کے مکران ۽ وڑا پراہ سینگیں

وجہ مبارک قاضی ولی یک شعر عِتھا گوشیت۔

ماتیں وطن ۽ محراجہ دین ۽ شرتر

بولان ۽ تھاری چہ درین ۽ شرتر

ملک ۽ ولی سوچا کیں لواڑ ۽ موسم

در کے ۽ چہ سار تیں سکین ۽ شرتر

وجہ علی عیسیٰ گوشیت۔

اے دھبر ۽ کینگ ۽ شھکور ۽ پمن حار سگ

ما سینگوں سگ بولان، دل تلار سگ

وجہ ممتاز یوسف ولی یک شیرتا گوشیت۔

کدین ۽ چلتی بیت نپت ۽ باہوت

کدین ۽ بولان ۽ بیر زوریت

والبہ محمد بخش بزنجو ولی شعر بیانی قاصد مرک کپوت چاہی تھا گوشیت۔

سر کپ ات بولان ۽ سری ملن ۽

گوں ولی مردی توکل ۽ حل ۽

زبر گرت ھنچو قمریں ملن ۽

سرچن ات زند ۽ باسی ملن ۽

چه بن ئېزات دېمن ۋەن ئە^ن
 بیاکپوت سختے نىدىنىڭلۇن ئە^ن
 بازلاس دم دے بىدگ ئەبل ئە^ن
 گواكىڭ بىجىن نوروزىس كىمان جىل ئە^ن

ھەوئەپشىكال ئاخىر محمودۇلى شعر مېرىتە بولان ئانا زىيىت -

مېرىچاڭى ئە سەرىگىسىن بولان ئە^ن
 مەرىئە جىتىش بلوچستان ئە^ن
 مەرىحانى ئە مەر مەنزاز انت
 مەرمەھ دىيم ئە مەر گەنزاز انت

واچە حەمل پەرويزىولى شعر گوارا يېڭىزىل بىدأ اىنت ئەتەگۈشىت
 كاران، چاگى ئەپتىان ئەشال ئەزىارت ئە بولان ئە^ن
 كېچىك ماھ كىبار ئە وزىزىل، روش ھىم پوش اىنگىچ جوھان ئە^ن
 هيئا كەن بىچىك كلىن ئە بیا گوارا يېڭىزىل بىدأ اىنت
 واچە سيد مىيار نورى ولى يېك دستوتكى ئەتەگۈشىت
 كېچكىل مزىزىل من پەدارست نە بىندىل
 كە ھون ئە طلب گار اىنت نون بولان ئە محبت

براہوئی زواں تھا، میں بولان سر اشاعر ان شیر کشفت۔ اے شیر "ھنگی قلار"، ہمکھے گوں
رسفت۔ آس اے وڑانت۔

مویِ شہزاد

دادے دعا آباد مرے
زیبا غا دا بولان ننا

توم صباء گل آبادی

کبین اس نی نے ساہ آن بولان
مریک نا پن آ قربان بولان

گل زمان شہزاد

خل خل اوٹک نیکے داسکان
جی علی شیر شیرے بولان
کوہ ساراک کیرہ ارمان
جی علی شیر شیرے بولان

ضیاء الحق فراز

گوریچ اے ہشوکو بولان مجھ نا
ولدا غصب کرو کے طوفان مجھ نا

تک نے اتوسو باتیک دا فراز
نن ہم ضیاء مرؤں ارمان مجھ نا

نواز ساگر

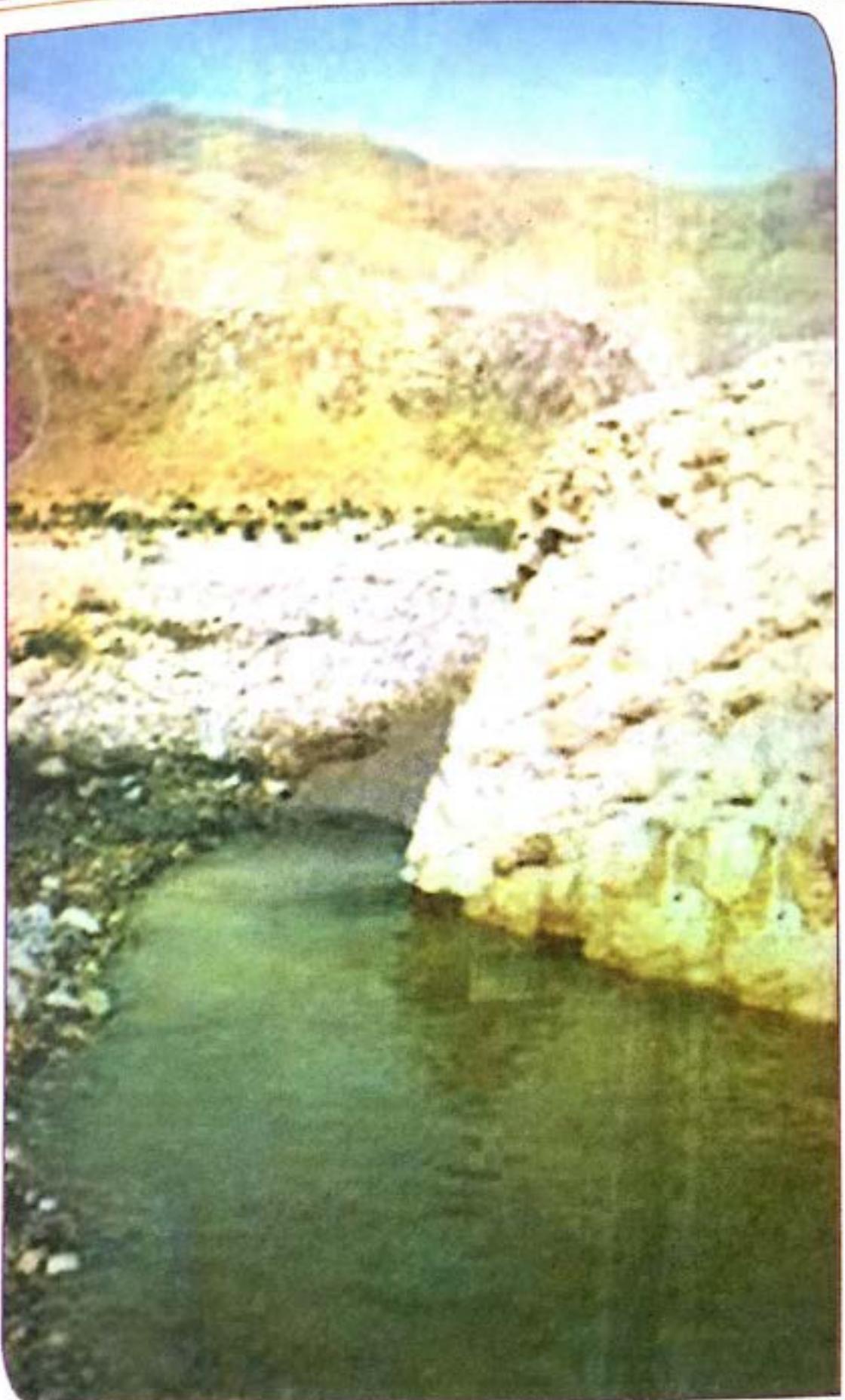
کسٹنگ ۽ دھرتی نا باتی نا غم
بولان و سوئی تو چاغنی نا غم
غمگین ۽ تموکے مش تے ٿی ار
آزادی خواہنگ ۽ باعی نا غم

سفرگل بلوچ، مستونگ

دتر چر ۽ وطن پل آ
خود منکی خن کو بولان نا
کنا چلتن دتر اوڠک
شپادے هر چنا اينو

حیدر عزیز آبادی

هر اتم اسکا غلام ای تولو امر ای کپر سوال بولان
هر اتم اسکا مرد و ہندن کنا دا یوس آحال بولان

امن شہزاد

راسکوہ ناسینہ ٹپے بولان در وہنگے
تقدیر انا چنا تا زندان ع بلوچستان

واحد محمد ہی

نی اُس زیبا زیبا چلتی
بڑی نا دُن واہ واہ چلتی
راسکوہ نیتو بولان آماج
افیں تیا تیا چلتی

برکت زیب

راسکوہ تون اینو زیبا ع چلتی
اے کنول نازی آ سیخا ع چلتی
ہر تلار اٹ اینو غازی تا رند ع
بولان تون اینو گواہ ع چلتی

جاوید ندیم

ڈیہہ انا ہر خل خوینک شوک
بولان نا ہر جل خوینک شوک
شزہ ع سم تا لمہ نا زی آ
راسکوہ نا ہر تل خوینک شوک

علی ساقی

عمر اس بھلو بخشان دشت ۽
 ہند و ہنگین لکھان دشت ۽
 ”ساقی تو شکل پھلو گلشن“
 سی ڈھاڑر بولان دشت ۽

شاہد نذر

کوہنگ آن بس فی بولان اسکابی بی پیپو
 ناشیر زالی خن تامون آارے دسکابی بی پیپو
 ایم نا شاغاس اُست الی فی خا خرا اس
 پدنے آن مغل تاخ ۽ کشکا بی بی پیپو

شاکر نصیر

بولان الی چ آتا قافله روانے
 خلبو یار آک بی ایس او نا تو ارے

حفیظ اللہ

چلتمن د بولان نے کیره تو ارے
 نی اشکن بالاچ مس بے چکار

اٹھتی ناز

اینو ولدا ہشناگانے بولان وا
خون ذگر انگا مسنه اڑزان وا

بولان عسر انعام داریں شاعر انی شعر

وادی بولان

عبد الرحمن غور

چھوتے ہیں بلندی کو فلک کی ترے کو ہسار
ہر گام پہ نظرت کے نظر آتے ہیں شہکار
یہ چشمے، یہ جھیلیں، یہ ممکنے ہوئے گلزار
ہم خانہ بدوشوں پہ ہیں ترے احسان!..... اے وادی بولان!

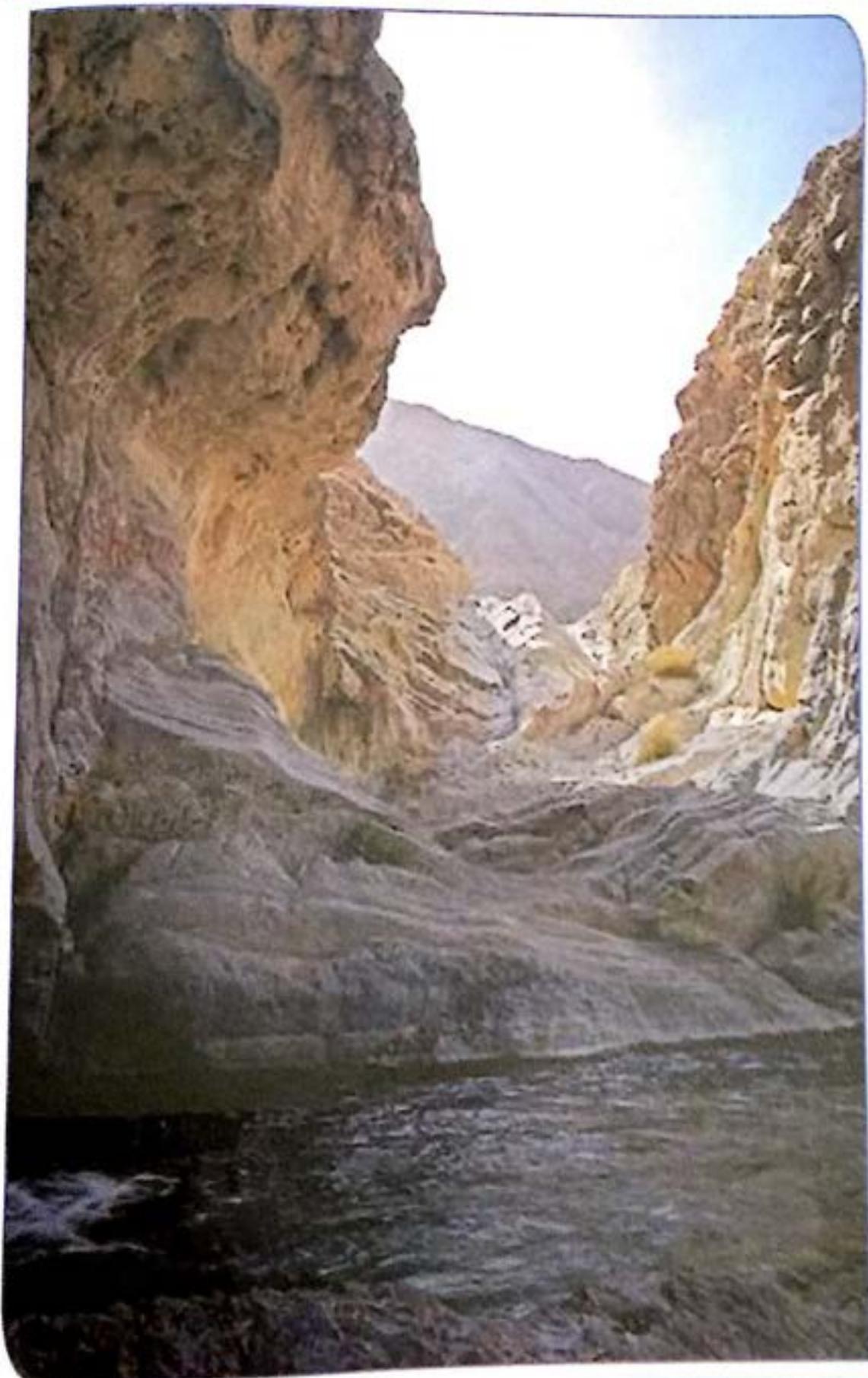
انمول خزانوں کا کسی اور کو غم ہے!
کہساروں کا، چشموں کا کسی اور کو غم ہے
انگور کی بیلوں کا کسی اور کو غم ہے
کہنے کو تو ہم ہیں تری ہرشے کے نگہبان..... اے وادی بولان!

گھبرانہ حوالوں سے یہ ہنگام ظفر ہے
قدر میں آسودگی، شام وحر ہے
تیرے لئے یہ مایہ صد اعل و گھر ہے
ان سے بڑی چیز ہے آزاد ہو انسان..... اے وادی بولان!

بولان تهنهک

محمد پناه بلوچ

بولاں

میر گل خان نصیر

گھور بولاں ۽ مرن حیبت و مار پنجیں دوار
 شاعر ۽ ڈرتے چڑھے، دستے تئی شنک وتار
 قرن، قرنانی ترا لڈت گون سخت حوال
 پشت و پشانی تئی گت و گراں کپتا گھبار
 پکد ۽ چماں منی تھوڑیں مات گھورے نئے
 گلکشاں ۽ وقی صورت بدليخگ مس ڈھار
 ماہ و مہر اشیں زمین، ٹنگیں بلوچانی وطن
 چو دل ۽ بندۂ ترا ڈوبر ۽ داشنگ تگرار
 سنگ ۽ رتب ساز ٹنگیں درخیے مُبر بندیں آتے
 مس ھا دوڑ ۽ زمان ۽ کہ بدی جلت سگھار
 6۔ گوئست ھا دوڑ کہ تئی گت و گراں پیچا کین
 بے هتر گوئست نہ گرتنت شہ و ڈنگیں سالار
 گوئست ھا دوڑ کہ تئی بُر زیں ھلنگانی سرع
 بلکش و ڙمجنیں بدواهان نہیا ورت یلگھار
 نئیں چوشادھ گے ۽، پچ کچنگے پادانی بن ۽
 چوش ۽ کوہنگ ۽ کلات کپتا تباہ و مسماں

ہوئے پکرانی خبر نجخ و گروگ بُرْمُشیں ڈمان!
 پیڑیاں مس مجان، پرچی ۽ ٹوئے ٹپتار
 زی شنگ، گونٹگ و باندات گمانی گئے
 مرچی روچت تئی تقدیر ۽ پد و پیش نچار
 مرچی ابہ سکیں توپان ۽ سیاھموشاں یکند
 گوچک و کوه و بیاباناں ہٹناخت بگوار
 کرگزی ھیلی و گولوکیں گھراب گولان سخت
 دوئر ۽ درماندگیں بولان ۽ ٹو و ٹنگ و ٹلار
 ٹرک و ھپتاری ھلشکائست ملیشاںی لپوس
 توگ و نگی لپاشان سخت سپاھی پہ چکار
 مرچی بولان وقی پہواں شپاد گرداس پہ
 ایمنیں راھے نہ انت پُر نت چہ ھیک و سیاھار
 مرچی بولان، ھما بولان نہ انت دوئر انی
 درمکنتی گش و پہناتاں پہ ڈگ و سوچھار
 دوئر بولان ۽، گوں بور سواراں وقی گوئستہ فٹہ
 موڑ ولاری و ٹینک رُنہت نیں ریل ۽ گوں آوار
 بلے ورنا، وطن ۽ باگ ۽ و ننگانی پناہ
 نہمیلانت بولان ۽ گرانبار و سکساریں چکار
 روچ و شپ، حال و بدحال، پہ وقی روشنائیں مراد
 سراں ولدست ۽ مرءہ اشگ و گردنت چومزار
 زاناں بولان، پدا یک حارے ۽ جانکشان انت

گٹ و گرڈیو کیس گراں پال کنت گوات ۽ شیکار
حار و ھیر و پاں بیا آھئے او لاؤں بولان
تل و ڈالاں چو نصیر ۽ تب وھاریں گپتار

بولان

میر گل خان نصیر

(موعدہ 15 مارچ 1948ء کو بولان سے گزرتے وقت لا ری میں لکھے گئے)

خشک و بے مہر چٹانوں کا تراشیدہ حصار
تمش مہر سے جھلسی ہوئی ٹنگین دیوار
تمش مہر سے جھلسی ہوئی ٹنگین دیوار
جھریاں چہرہ پر ہول پہ ادواروں کی
گھاؤر سے ہوئے، شمشیر سے قہاروں کی
پیڑ فرتوت کہن سالہ زابل کی طرح
بھنویں سکری ہوئی ابھرے ہوئے مانندے پہ تاؤ
جیسے کوہزاد سے رسم کے گڑ جانے پر
اس نے زابل کے بلوچوں پہ نظر ڈالی تھی!
اس طرح آج بھی بولان کی گھائی ہر دم
اُسی مشتاق مگر تند نظر سے ہم کو
دیکھتی ہے! کسی کو ہزاد سے نکرانے کو

بولان هارکنت

میر گل خان نصیر

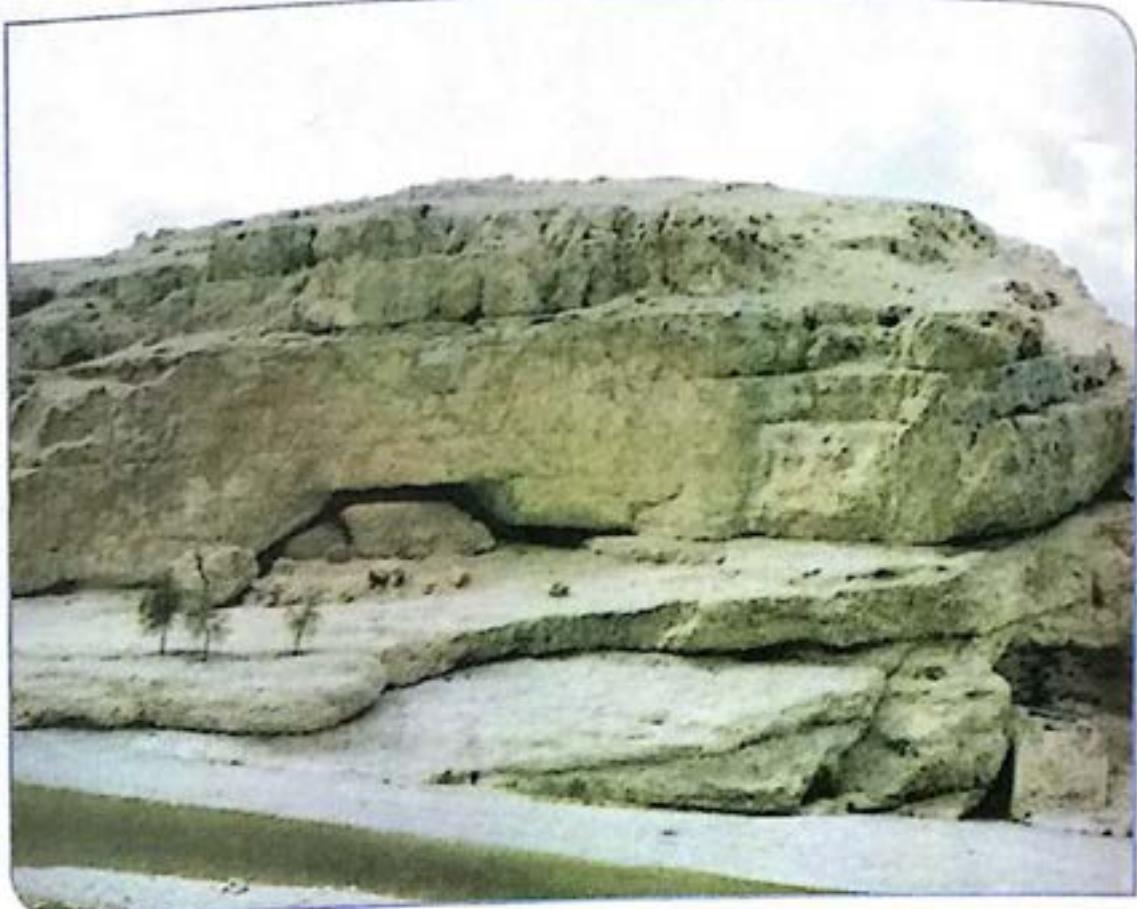
سُبھی	خ	سرعہ	ز	بُوئیں	نیل
نو د		و جزان		اَنکنٹ	پ
شالء		جَلَگھیں		پُھلی	شلان
مینگ		گوار	کان	ماڑیگ	و مکان
پُھلیں		بِا گھیان		و ش	گوشیں
گورتیش	مر	مر	غ	جیل	دُر
ترنپاں		گُوہریں		دُر	ز
از سانی		مسال		در حمد	بندت
مہتوسیں گل		غ		زیبا	بُلبل
زیرینت	وس	وسان		پکر	غ
جانی	دلبر	غ		حیریں	ماہ
				تہدیلی	دار
				تبلیغی	
من	چو	اڑائیں		پیکر	غ
کچز	غ	پیہنایاں		بے	وز
				شیران	غ
دست	دست	مشاب		گوشنان	

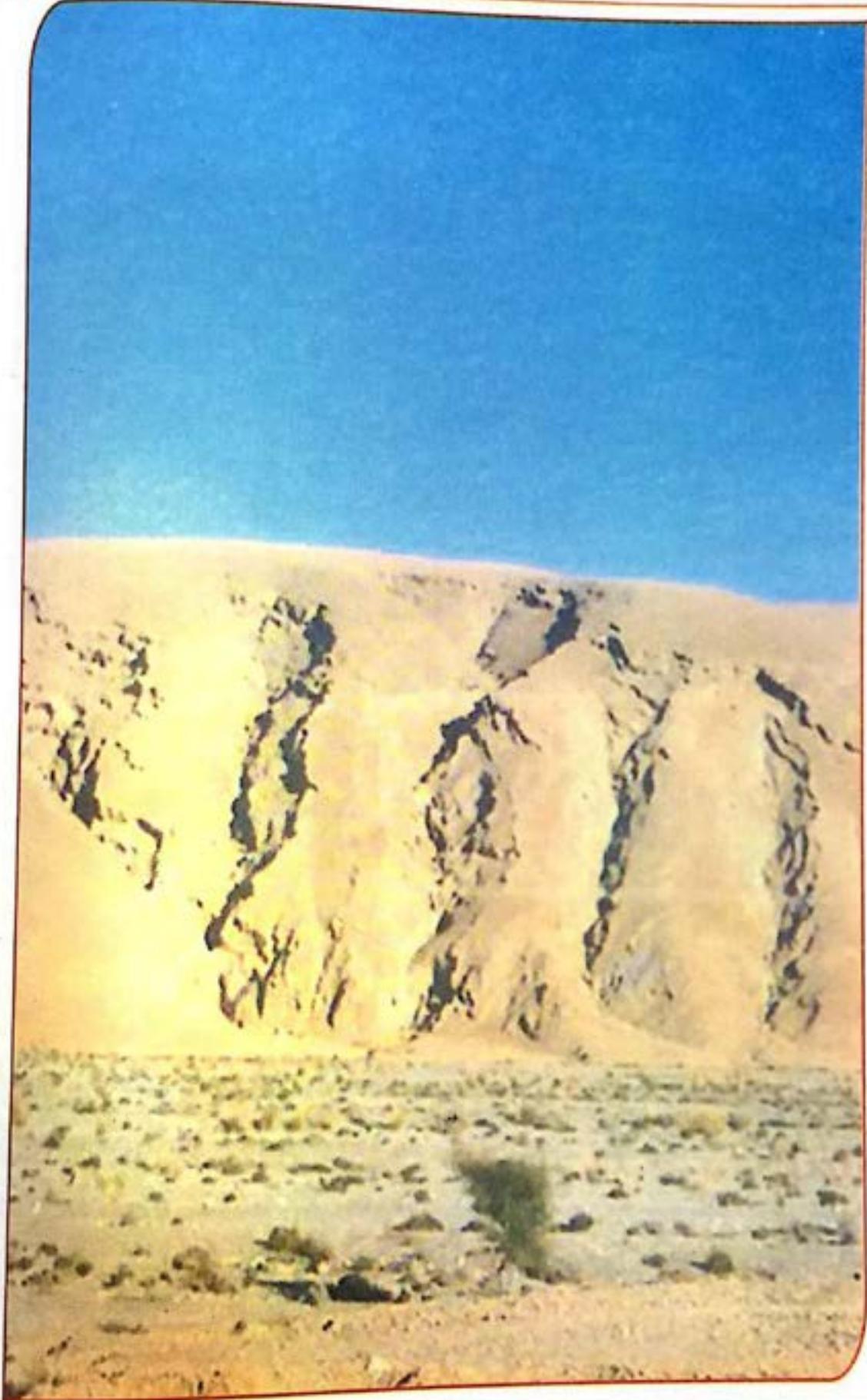
نئے	پ	گرائیں	غ
ماڑی	ع	پری	
من	پ	کوہ	سران
جو	و	کیلگان	
نیل	بوئیں	زیر	غ
حکاں	پ	وتی	
		آس	
		کھیز	
نیل	و	سنگان!	
لوہیت			
دست	و	چنگان	
روپے	بہر	بیت	
گوارنٹ	واچران		
دھنر	ودھیت	بیت	
		بولان	
		بازار	

بولان ئەسلام

میر گل خان نصیر

سلام دپ رھیس بولان! تى تلاران ئە
 سلام، گئى وگر و درېنگ و تى گداران ئە
 سلام، شیپ و جل و هار و تى پتاران ئە
 سلام، چڭل و کېنى و تى زواران ئە
 سلام، لېزونج و گردوتى گھباران ئە
 سلام دپ رھیس بولان! تى تلاران ئە
 سلام، گوئىگىس دۇرانى، يات بىتىس گدر
 سلام، بىر نۇدانى مەلکىشىس كوشىر
 سلام، مۇزى ولەانى شىچە و بىندر
 سلام، ئىمنىس پۇجانى گەنگىرىس آژور
 سلام، شىتىلىك مات كھور تى كچاران ئە
 سلام دپ رھیس بولان! تى تلاران ئە
 شىشت نود مروچى من نېلپۇمىس زۈزۈ
 كراچى ئەڭلىك بازار و شەر ئەكش و گور ئە
 منى زەيرى ئىم دىل، من گماناڭ دىستە ترا

سیاھیں بھر ونوداں چہ ماں گوئزان ودرا
 سلام، تئی سرعے وش بودیں ملکھزاران ۽
 سلام، دپ رھیں بولان! تئی تلاران ۽
 مردپچی یات تئی بست سکگ دل ۽ دورین
 شلنگ پخوں زیرانی ترونگلاں سورین
 چہ دوئر ۽ پسکن دیلانگاں پُرشگ ودورین
 دل ۽ گوں پھماں مکن گندال تئی دھنزاں تھامورین
 سلام، دُمگ و دشانی تئی، بھاران ۽
 سلام، دپ رھیں بولان! تئی تلاران ۽
 اے سامرانج کہ دنیا ۽ کرتہ سیاہ و تھار
 گوں زر و سحور گوں من دروڑیا و گوں گشتار
 مردپچی بال دیان انت تئی سرعے بگوار
 کنان انت توپ وبماں گوں، میں سرانی شکار
 سلام، تئی مل و پیوالیں سرچاران ۽
 سلام، دپ رھیں بولان! تئی تلاران ۽
 اے سحوریں حون کہ شنزان بخت من ڈل وسینگان
 شراب ۽ ترنب نہ بخت بورڑوارو نت سنگان
 اے زھرنت زھر، سیاھمار ۽ په مزن لنگان
 په سامرانج ۽ دلالان وجابریں دنگان

سلام، تئی پہ وتن کچکیں مزاران ۽
 سلام، دپ رھیں بولان! تئی تلاران ۽
 نہ بُرّتے باج، کدی سامراج چے مئے دنگ ۽
 نہ باڑت نیں ھم کدی چھ ۋۇز ۋەچچ رنگ ۽
 کنوں مدام سرومال ندر په ننگ ۽
 نہ دیستہ دشمنے ھچبر مئے پشت مس جنگ ۽
 سلام، تئی خو ۽ دیمپا نیں تکداران ۽
 سلام، دپ رھیں بولان! تئی تلاران ۽
 تئی کول، کول گواہ بخت مئے سرمچاری ۽
 تئی سِنگ، سِنگ ۽ سرءَ نکشت مئے مزاری ۽
 تئی بند، بند نیشان انت مئے تیاری ۽
 تئی رنگ، رنگ سپیت انت مئے شہسواری ۽
 سلام، تئی تل ولوپانی درچک دواران ۽
 سلام، دپ رھیں بولان! تئی تلاران ۽
 سلام، تئی مزن حنبو میں کھوروھاران ۽
 سلام، دپ رھیں بولان! تئی تلاران ۽

بولان

عطاشاہ

په ہوشام اڑھیت، بٹا میں زرد ۽ غم جیس بولان
 کپنت ییر غر ڦنت دمبال، غمزیت سرگیس بولان
 سگار ۽ حون چکیں زہ بیت که لعلیں رک، مانا یک
 بیت کاڑ ۽ کہ ڈیہے ۽ غم، گشاں ماسر جیس بولان
 زمین جب ۽ خدا ہندانت، چوسالی ٿئی ۽ نایت
 بنی آدم گلشنے، زورا کیانی، بے ویس بولان
 کپنت واہگ دل ۽ پت ۽ چوتا پیس ڏگار ۽ ترمپ
 منی ہشکاوگیں زردانت، منی ہشکاوگیں بولان
 رگام آحت، شستت عهدی، نہ آحت نوبت غباری
 وداری کد، دل ۽ رہ سر، کدی دلماںگیں بولان
 وفا یک، مهر یک، ارماني کیں دل یک، منزل یک
 په تو بھنجور بات آباد نہ په محر میں بولان

بولان

میر محمد حسین عنقا

نصیب ہائی کہ بولان بہ بیت آئی وطن

ھمے کوہ انت کہ ہر روح کیت درا
ہداؤشیت ماں تراں زمین ۽ میہہ ہما
مزانے بے سکیں کوہے ونگے ایر مجن
اوہب بیگه ۽ نورانی دنتے تاج سرا
زگال آہین ۽ پنت خزانہ ایشی پڑ
ہے تلاراں کہ مادی ایں دولتاں چہ پر
وسم تر انت ہے کوہ اچ ٹل ودامن
نیں آتلگ انت پہ سیلانے کا پر ۽ کھسیر
چھے چوبینگ ۽ کنپ ۽ جھے شراب روائ
بہشت ۽ خور ۽ چو گیوار ۽ سیم، کورے تپاں
ہے سبب کہ ندنت ایشی ۽ بلوچ تمن
دراج شمار کہ آزادی ۽ شھیدے مان
ہے رہ انت کہ ظلم ۽ شہی ے بورینگ
ہے رہ انت کمک ۾ جنگ پہ دور یگ
بنی جہان ۽ نگہ سک اشی سرامنگ
بلوچ ۽ تنی سکیں بسری دام درکنگ
کلات پرستہ اگر چاکر ۽ ہے است
کدی کہ بوته اگر دراج نیمگائے دست
تھیچ نہ کچنگے دست ۽ بنا سپیت کین
نصیب ہائی کہ بولان بہ بیت آئی وطن

بولان تهناک

محمد پناه بلوچ

جور جوابانی دل زریت بولان

..... کریم دشتی

جور جوابانی دل زریت بولان
 چوکه گوں پیراں سمبریت بولان
 دوست په دوست ۽ دوستی ۽ که دل
 شدّرک ۽ شاری ۽ کپیت بولان
 چک وئی ماتانی دل ۽ بند انت
 بے بلوچستان ۽ نہ بیت بولان
 دل چوشیں نیست انت که گدار سعی
 سنگل ۽ گندیت ۽ مہ بیت بولان
 من تئی گپاں گوں کس ۽ نہ کنائ
 هرکس ۽ که زانت کپیت بولان
 من تراگشة که کریم دشتی
 زندگ انت بکھت ۽ مریت بولان

موناھنوك

نامر قمبرانی

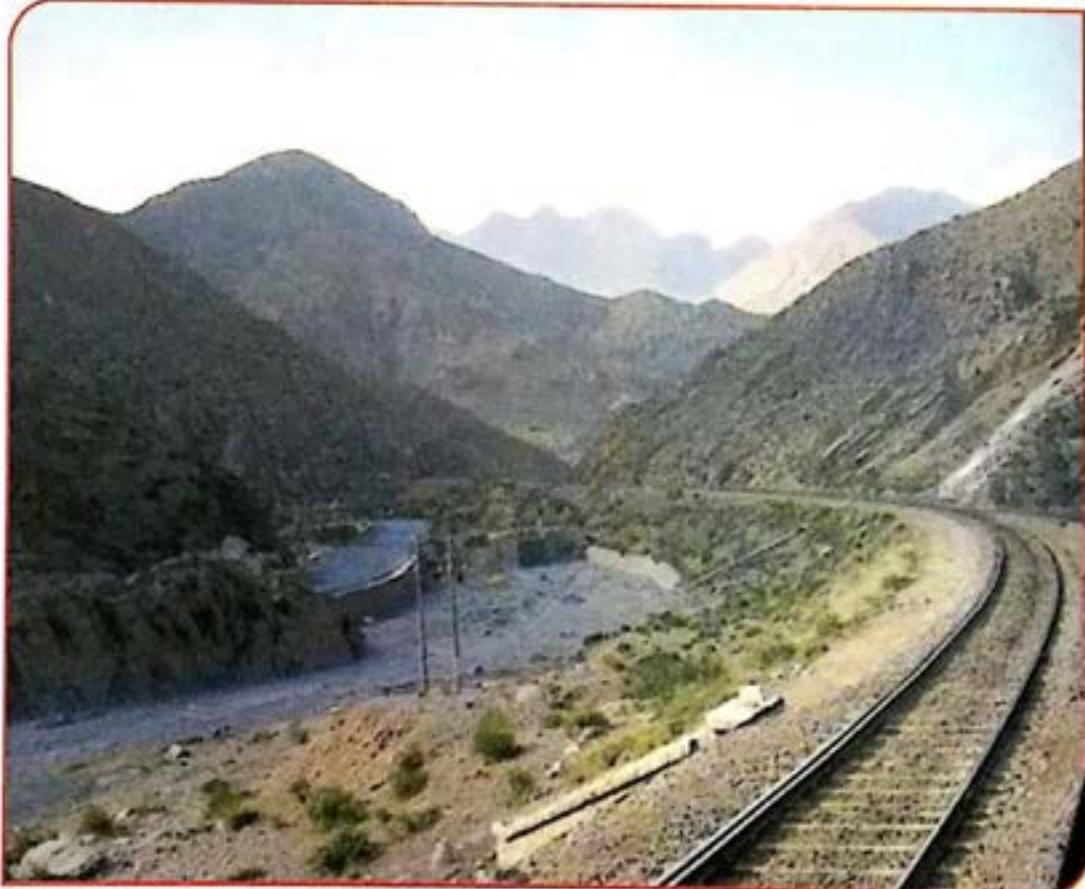
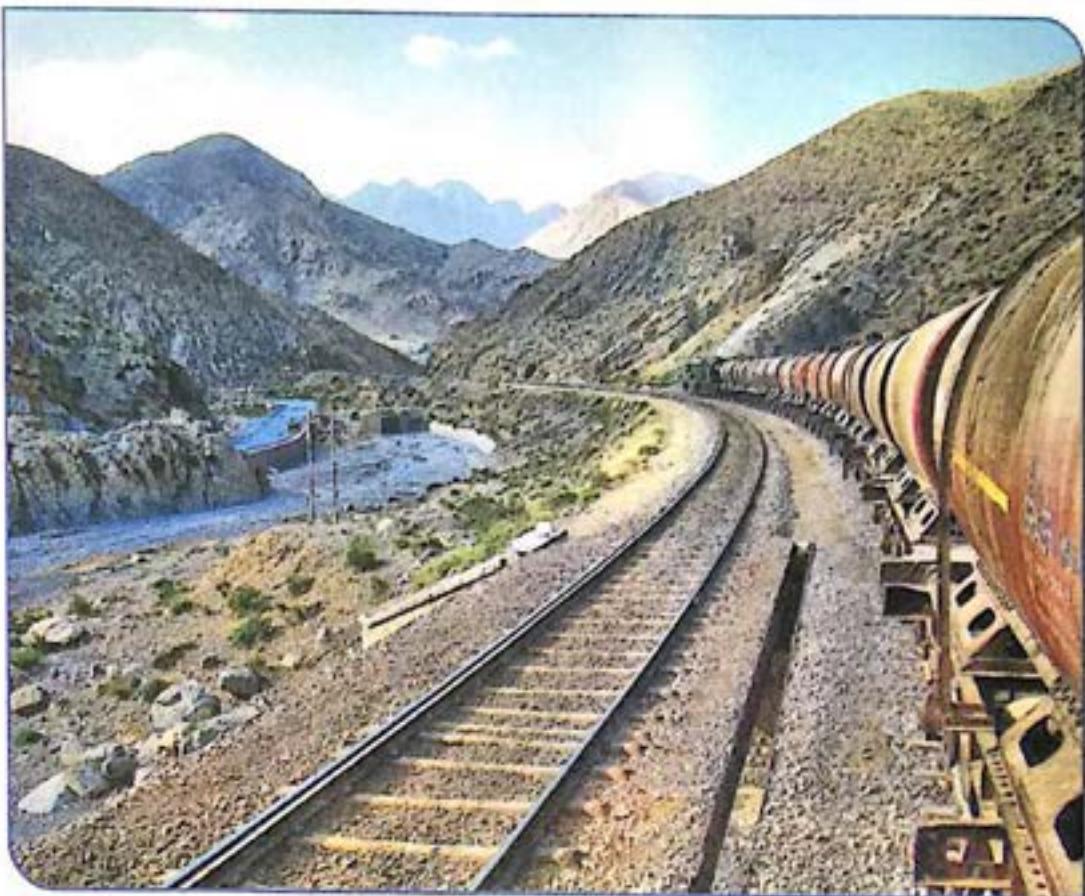
دا پٹ سفر نا ویوان
 دا جنگل و مشتا کرس،
 نیکن ہر و کوزو کہ بر
 داقت فلئے مونائی در
 بش مر کہ ورنا وخت ہنا
 دو آن نا تاج و تخت ہنا
 رہز نک پلار ملکے دری
 پیر غ کر تما بخت ہنا
 سیالاک ہنار الار نئے
 ولدا شفائن پارنے
 نامڑدو بے ہمت لغور
 کم سیال و کٹو چارنے
 تکہ سلار جھلات قدم
 میری نا بٹ خلتا قدم
 چھلتن نا شم ملتا قدم

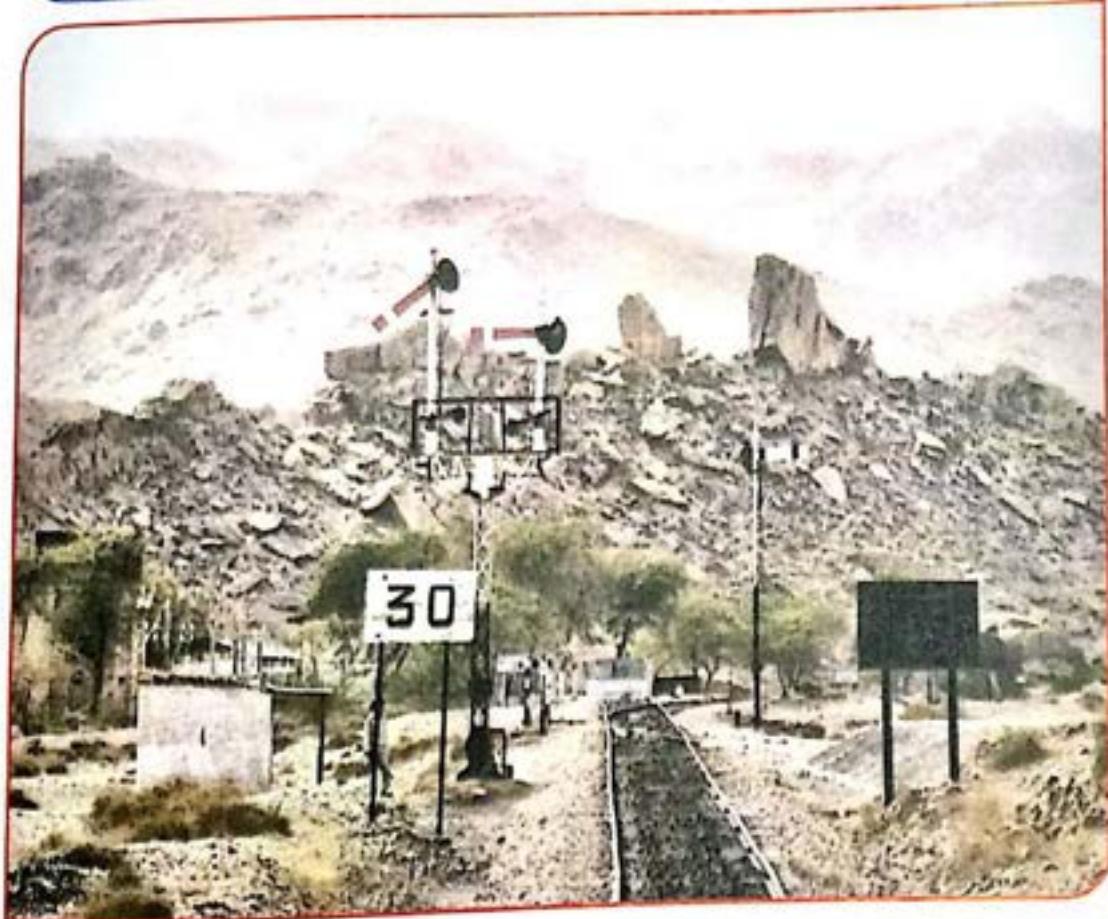
بولان نا دل دتا قسم
 تینا بلوچستان کے نن
 پٹ و جبل بیو ان کے نن
 مت مال و مڈی یے کروں
 ایتوں کہ ولدا جان کے نن
 مونا ہنو کن سہب و شام
 مزل پہ مزل گام پہ گام

وطن

یايو عبد الرحمن كرد

وطن گلان زیبا وطن دوست جانی
وطن نا گنا مَقْ و ثانی
نظر شا ون نا دا دشت و دیارا
دا گل پوشان دامان مَشْتا بہارا
اُختم بَخْلَلَا تا گواڑخاتا ڈغارا
کنا مَشْتا دور نا، یادگار
دا بَخْلَلَا تا بُوزی دا جھلتا نشانی
دا پچاتا پہناد، جوتا روانی
دامران و چلتان نا مَشْتا بلندی
دا بولان نا برفاتا دستار بندی
سیاه مَشْتا نوداتا کوهان خلنگ
دا بُوزنگا ٹولا تھو تحب ہلنگ
دا بَخْلَلَا تا خوشبو تھو تو اوار
دا مستنگا جھترتا کیرغ تھارا
وطن نا گنا شیف بُوز نظر شا
لی تالان بَخْلَلَاتے دستی ٹی خرشا

بروکا

بابو عبدالرحمن کرہ

ارین مدتان نا خیالی بروکا
 نن قافله ۽ مونا مُستی دروکا
 بروکا به نہ پخته و ہوش سیتو
 خدا نے ہتے جوزہ و جوش سیتو
 بلوچاتے برقوٰ تی بخش اینو
 نئے پوکنو عزیس بخش اینو
 تو ارس بلوچے کہ پنجاب و سندان
 نوا چاکرس بش مرے اینو رندان
 بش اودے کہ بخاور درو وختیستو
 خدا کے مقابل مرے بخت سیتو
 سلامے شرف دارا خیر بخش مری ۽
 او انگریز نا متنبو خود سری ۽
 ہزار آفرین میر خان جان نوابے
 پر گئی آن خواہاکہ ٿئے حابے
 بلوچاتا کشتی نا غرقا یئے ہر

جوان مردا نورانا بے تائیے بُر
 وطن نا سپاہی سلیمان عازی
 کرے توفک و زغم تو چاپ گوازی
 ملاش اس کہ جانباز و انسان سینا
 توار مس یوسف علی خان سینا
 دوی مس گردان عبدالعزیز
 کہ پیدا کرے عقل و فہم و تمیز
 بدر مس مکان فاضل دلاور
 اونا اُست نا ٹھپ اس تازہ اکثر
 شعورس خنان عرض محمد نا رندان
 شرف مند مس ملک و قوم اونا ہندان
 خدا میر غوث بخش سے شاد رکھنے
 رحیم و فیض و وطن یاد رکھنے
 کرے پاش محمد عمر دیو بندان
 کہ مجلس تھ پر اس خوشبو نا گندان
 صد ایتا سُنگت نا اس کاروان اس
 کہ داشان میر گل خان نشان اس
 ہرا اوختا انصاف ڈے آن گم مس
 ہرا ساعتا قول و وعدہ ختم مس

روان مس مکان لشکر آغا نا
 کرے پڑدہ ۽ چاک کرو دغا نا
 آغا نا بلند ہمتی نوجوانی
 آغا شیر و مردا تا گڈ نشانی
 نہ بس فرق ذرہ اس ایمان ٹی نہ
 در عبد اللہ خان نا اس جان ٹی نہ
 دا یعنی تا بولان تیں شاہدیے
 ہری پور نا زندان تیں شاہدیے
 بے نی ہر بلوچ ۽ او خوار و خرابے
 تینا دست کرداران بید عذابے
 نہ ایران ٹی او و صبر و قرارے
 ہر اڑے ختنہ او مشا مزارے
 نہ ہمایگی ام اوغان نا او
 خنا خنس آسودگی جان نا او
 خلل بس ایمان ٹی اینو اونا
 در دریشا جان ٹی اینو اونا
 تلاش ۽ جواہرنا کر مشیان نہ
 نوا خا خرس بش مسے ہستیان نہ

بولان کے پہاڑوں میں

ڈاکٹر سلیمان گرہ

بولان کے پہاڑوں میں، میر گھٹ کے چٹانوں پر
 بیٹھے ہیں کفن بردوش، سرباز بلوچوں کے
 کچھ فکر نہیں ان کو، افلاس کی غربت کی
 صاف بند بننے بیٹھے، سینوں پر چٹانوں کے
 اب وادی ۶ بولان میں، جمپور کا میلہ ہے
 ہے رقص میں اب عاشق، سرمست چہانوں کے
 ٹم جوش سے، قوت سے چاہو تو بڑھو آگے
 تیروں سے کم نہ ہوں گے سینے یہ بلوچوں کے

عطاء اللہ

(نظم ناگری اس بند)

ڈاکٹر سلیم کرد

پوکنا ڈور نا نشان عطاء اللہ
 قوم نا جسم و جان عطاء اللہ
 پٹ و میدان بے وساتا ڈغار
 دشت و بولان نا شان عطاء اللہ
 میر نصیر خان نا ٹوب نا وارث
 چاؤ کے تے جہاں عطاء اللہ
 کاروان نا گھیتگا رہبر
 پارو کے نے جہاں عطاء اللہ
 ہیمندان، عرب نا دیر اسکان
 نا بلندے نشان عطاء اللہ
 کنو پڑی اس دیت نا موجود ۴
 شولیو اودے جوان عطاء اللہ

ملک سعید دھوارنا تپا خت آ

ڈاکٹر سلیمان گھرہ

پختدا ماران سوگی مس
 سیاہ کوہ غٹا مس گواچی
 پختدا چلتا نا ژلفاک تار تار
 وہینگ و شائک مور
 تیاب نا جوڑک باری سور
 زری نوداک خویںک شولار
 پختدا بولان پہ عزم آ
 خویںکا تے اٹ بے شولا
 وطن نا چپ و چاگردا
 ہتم نا رنگ ہریںگا
 ڈغار نا رنگ بدیںگا
 گلاب و گواڑخ آک
 باہے ملنگ تون پناتے شولار
 وطن نا روح مس ڈکھیا
 بے د نوج آتا ہن بارس
 کنا کوہ و دمن بارس
 ولیا میر نصیر خان نا
 بلوچی آ وطن بارس

بولان تھنک بار و امنغ نامغ

برطانیہ سرکار خان قلات ع نیام منغ نامغ قلات منغ نامہ 1839 ع

پرچیکہ زیشیں برطانیہ سرکار اعلیٰ حضرت شجاع الملک ء گوں دا کئی تعلقداری غنگتی ء یک منگ
نامغ ء گندھار خان صاحب میر محراب خان والی ع قلات ء آٹھی پٹ ء پیر کانی شاہی کھول سدوزی آں گوں
تعلقداری پیشخت ہے ہاترانی برطانیہ سرکار برضاع صلاح شاہ شجاع الملک میر محراب خان ء آٹھی ع پدر پنج ء
گوں اے منگ نامغ ء نکانی سرا کار بند بیث غنا وحدے کہ خان صاحب ولی خدمتاں جوانیں وڑ ء پیلو
کنت۔ برطانیہ سرکار اے منگ نامغ ء پاسداری ء کنت۔

لک نمبر 1۔ ہے وڑ ء میر نصیر خان اول ء آٹھی ع اولیاد غ پدر پنج ء راجح حداد مرزا احمد شاہ درانی ع دور باری ء
قلات، کچھی، خراسان، مکران، کچھ، بیله، سونماں بندن سرا تو فہمہ گیرانت۔ دا کئی وڑ ع ولی دمگانی مالک بنت۔

لک نمبر 2۔ برطانیہ سرکار خان صاحب ء آٹھی ع راجح ع معاہدہ انی تہاڑ مانی ء نہ کنت ء حاصلیں وڑ ء آٹھی کھول
محبت زلی لک ع مردمانی چھ وڑیں گمک نہ کنت بلکن خان صاحب ء کھولے ڈکھ ء دیلان ء دیر کنخ ع کوشش
کنت۔ اگہ وختے ء کہ اعلیٰ حضرت شاہ شجاع الملک ء خان صاحب ع نیام ع دل رنجی و دی بیث تو برطانیہ سرکار ولی
پیلوں کوششاں کنت کہ جنگ ء محیزہ ہے وڑا کیشیخ بنت کہ آٹھی ع تہا شاہ ع رضاع خان صاحب ع حق رسی
بیث۔

لک نمبر 3۔ شاے منگ نامغ ع روشنہ تا کہ برطانیہ ع اور خراسان ء دمغ ء مندوخ بنت۔ برطانیہ سرکار خان صاحب
میر محراب خان ء راشماہی بہرانی تہا یک و نیم کلدار سکہ کپنی بھادر ہرچ سالے حساب ء دینخ ع قول ء کنخ
انت۔

لک نمبر 4۔ اے زرانی رخ ع بدل ء خان صاحب میر محراب خان شجاع الملک ء برطانیہ سرکار ء نگت بیث۔

اے جبر ع قول کنخ انت کہ آتیو گیں شے ئاز باب کہ شہ شکار پور عتا کچلاک ع دوزان، دھاڑ رنگ بولان غشال ع راو
آر غ برغ بست تا یک سیم ع تادو ٹھی سیم ع نگہبائی کفت ع ششوٹی نیمگا آر غ برغ ع تھی زلور تاں پچار ٹنخ
پیلوں کوششان کفت۔

نک نمبر 5۔ اے شے ئاز بابائی آر غ برغ ع زلور تانی هماز رخان صاحب ذریہا دیم دینخ بیث بے شد ایرادہ
آجی ع راتخ بیث۔

نک نمبر 6۔ خان صاحب میر محراب خان ولی جوانیں خدمتائی ذریہا سدوزلی کھول ٹھیں گیش ٹنگی ع پدر
کفت ھا کس آہانی ٹنگتی گوں برطانیہ سرکار ع گیش بیث ع آجی ع سراخان صاحب ع پیلوں بھیسہ بینخ بیث۔

اے منگ نامع لیفٹینٹ سر ایگزینڈر (نائٹ) نمائندگ شہ نیمغاراٹ آزیبل لارڈ جارج آ کلینڈ (بی سی
پی) گورنر جزل سلطنت ہند ع میر محراب خان والی ع قلات نیام کنخ بیث ع آجی سر اگورنر جزل بجا در ع دز ط
نا میتھیں وحد ع کنخ بیث۔

قلات تاریخ 28 مارچ 1839 ع 14 محرم الحرام 1225ھ ع بیث۔

دستخط اے بزر

سفیر در بارے قلات۔ 1

1۔ تاریخ بلوچ قوم و خوانيں بلوچ، احمد يار بلوچ، العصر پبلی یشنز لا ہور صفحہ 148-149

مستونگ منځ نامخ 1854ء

اے منگ نامخ برطانیہ سرکار غُخان میر نصیر خان والی ۽ قلات غُنمائندگ مجرم جیکب (سی۔ بی) شه پیلویں واک ۽ اختیار شہ مارکوس آف ڈلہوزی (ناٹ وغیرہ) گورنر جنرل سلطنت ہند غُخان صاحب میر نصیر خان ۽ ونام 1845ء کنځ پیدا۔

پرچیکہ جاور حالانی جہل غُبرزی آں دیما ایر کنان ۽ زلوری انت کہ برطانیہ سرکار غُخان صاحب میر نصیر خان ۽ نیام ۽ توپیں منگ نامخ کنځ بیث۔ جہلی ایں انکانی سرا برطانیہ سرکار غُخان شر فداریں خان صاحب ۽ تپاک گئے۔

نک نمبر 1۔ اے منگ نامخ ۽ ردا ششمی منگ نامخ 1941 کہ غُنمائندگ برطانیہ سرکار مجرم اوڑم غُخان صاحب میر نصیر خان والی ۽ قلات ۽ نیام ۽ پیشغت مہتل کنځ پیدخت۔

نک نمبر 2۔ برطانیہ سرکار غُخان صاحب میر نصیر خان، آھی ۽ جانشین ۽ پدر پیچ نیام عاقبت ۽ داعیین سنگتی بیث۔

نک نمبر 3۔ میر نصیر خان ولی جانشین، غوث ۽ راپا بند کنځ انت کہ آ برطانیہ سرکار توپیں دژمنانی پیلویں مخالفت کفت۔ ہرچ وڑیں جاور حالانی تھا آ برطانیہ سرکارے لک کنٹ غُنچی مکاں گوں بے شرضا برطانیہ سرکار مجرم حال نہ کفت۔ وحدے کے ولی ھمسایگاں گوں پیشی ایں سنگتی ۽ تعلقداری آں بر جاہ داریث۔

نک نمبر 4۔ اگه وحدے کہ برطانیہ ۽ اروان ۽ قلات ۽ ایر کنځ زلوری پیش تو برطانیہ ۽ افران ۽ واک ۽ اختیار بیث کہ ھما ھندے ۽ ولی ارداں ۽ ایر کنځ لوٹھنٹ ایر کفت۔

نک نمبر 5۔ خان میر نصیر خان، آھی جانشین ۽ پدر پیچ اے ذمہ داری ۽ زیر غشت کہ ھمال ۽ پھمل کہ آھی ۽ راج غُبرطانیہ دمغاں ۽ آھی ۽ کش غُوری کنځت ولگونج کنځ بنت ۽ آ توپیں باپاری کہ شہ برطانوی دمغاں اوگانستان غُنمائی بندن یا مکران ۽ تھی بندن ۽ آ هغشت غُنٹ رو غشت رکھنځ ۽ ذمہ داری ۽ زیر غاعت ۽ قول کنځت کہ ھیے باپاری آنی سراچے وڑیں ظلم غُزورا کی ۽ نہ کفت۔ ایوکی ۽ ھمانا میشغیں سنگ زیریت کہ آھی

غرا برطانیہ سرکار غخان میر نصیر خان وٹ کفت غ آھی ۽ لڑے منگ نامغ ۽ یک بہرانٹ۔

لک نمبر 6۔ خان میر نصیر خان آھی ۽ پدر سچ یا جانشین آن ۽ سال پال گوں وفاداری غ اے ذمہ داری آن ۽ پیلو
کنخ په برطانیہ سرکار پنجاہ ہزار کلدارے گمک دینخ قول کنخ ۽ ان۔ ھا سالے ۽ بزر ۽ داعی شرطانی سرا خان
صاحب وٹ یا آھی ۽ جانشین ۽ پدر سچ گوں وفاء ذمہ داری آں پیلو نہ کفت تو ھے پنجاہ ہزار کلدار برطانیہ سرکار
آہان ۽ نہ داث۔

منگ نامغ مروٹی 14 مئی 1854ء ماسٹونگ ۽ کنخ پیش۔

وتحظ

جان جیک ب مجر

پیٹھیکل پر یمنڈنٹ کمانڈنٹ

شہ سندھے بربزیں سیم سری علاق

شے غاز باب کہ خان قلات ۽ علاقہ غ گوز غ ۽ وحد منگ زیر غ بیث غ آھی ۽ جبر لک نمبر 5 ۽ تھا کنخ پیش۔

(I) شے ۽ بہا ۽ ردا ہرج ھشترے بارے سرا کہ شہ گور ۾ چانی سیم ۽ زرے نیمغا بر غ بیث یا شہ کراچی یا تھی بندن ۽
نیمغا بیث 6 کلدار۔

(II) ہرج ھشترے بار شہ گور ۾ چانی سیم ۽ شکار پورے نیمغا بر غ بیث 5 کلدار۔

(III) ہے وڑ ۽ ھماشے غاز بابانی سرا ھم ھے منگ زیر غ بیث کہ آشہ دھمی نیمغا شہ زریا سندھ ۽ قلات ۽ بر غ
بنت۔

وتحظ

جان جیک ب مجر

پیشکل پر نئڈنٹ کمانڈنٹ سندھ ۽ بروزیں سیم سزا برزا دا شعیں منگ نامخ برطانیہ سرکار ۽ خان صاحب والی ۽ قلات ۽ نیام ۽ پیشہ شے یک نیخ ۽ مسحیر جان جیکب ۽ شہزادگی نیمغا خان میر نصیر خان ۽ دزھن ۽ مہر ماستونگ ۽ 14 مئی 1854ء 12 شعبان المبارک 1270 ۽ پیشہ آحمی نقل صد کی گورنر جنرل بھادر یا اجلاس کو نسل ۽ پیغام ۽ شہزادگی دو ماہ ۽ رند خان صاحب ۽ راد نیخ بیث۔

دستخط

دستخط

جے کو

ڈاہوزی

جے پی گرانٹ

جے ڈرین

پی پی کاک۔ نمبر 2۔

منگ نامخ ۽ صد کی گورنر جنرل صاحب بھادر ۽ نسل ۽ دیوان ۽ مراد پی 4 جون 1854ء فورٹ ولیم ۽ گتہ۔

دستخط بی ایف ایڈمنیسٹریشن

سیکرٹری حکومت سندھ

1۔ تاریخ بلوچ قوم و خواصیں بلوچ، میر احمد یار بلوچ، انصار پبلی کیشنر لاہور صفحہ 154-151۔

مستونگ منگ نامغ خان ۽ یاغی سردار انی نیام ۽

شہ گوستغیں لہتیں سالاں قلات سرکار ۽ میر عالی خان بچھ جام میر خان حاکم سبیلہ ۽ سارا وان ۽
جھالا وان ۽ سردار انی نیام تحریڑہ پیخت۔ شہ برطانیہ سرکارے نیمغا میجر سند یمن ڈپیٹ کشرز ڈیرہ غازی خان ۽
راہائیں ڈیوٹی ۽ سردار یم دینخ پیش که خان قلات، عالی خان ۽ سرا وان ۽ جھالا وان ۽ سردار انی نیام ۽ یم رہ
کنا کمی ۽ نامیتغیں میجر سند یمن ۽ شہ چبر ۽ حالاں رند خان ۽ آھی ۽ سردار انی نیام ۽ صلاح ۽ شورداش که آھی ۽
راہگاں په ڈی چیر کنخ ۽ مندش۔ په ڪے ۽ اے جار ۽ کنغا اوں۔

نک نمبر 1۔ ماسرا وان ۽ جھالا وان ۽ سردار پیشغیں ۽ کہنیں راحبند ۽ دودے ردا هزارہائی نس میر خدا واد خان ۽
خان قلات عمزی ۽ شرپ دینخ ۽ فرمان برداری ۽ جار ۽ جنگا اوں۔

نک نمبر 2۔ (پیشگیں ۽ کہنیں راحبند ۽ دودے ۽ عردا) مئے کہنیں حق ۽ آسراتی آن ۽ پدا بحال کنخت ۽
گول مارا عاقبت ۽ گول مهر ۽ پیش دینخ ۽ حیال داری کنخ ۽ قول کت۔ زلوری انت کہ کہنیں روایتی انی ردا ما قلات
سرکارے وقادار ۽ فرمان بردار بیجوں۔

نک نمبر 2۔ هزارہائی نس ۽ مارا (وڈی سردار ان ۽) جہل داشتغیں شرپ داش۔

ايف۔ هزارہائی نس ۽ سردار اسد خان بچھ سردار ملام محمد ریسانی ۽ چنی سرا وان ۽ سردارے منصب ۽ کنخ ۽ صد کی
گلث۔

ب۔ هزارہائی نس ۽ سردار تاج محمد ۽ بدلت ۽ سردار گوہر خان زرک زئی ۽ گچین کنان ۽ سردار زہری لکھت ۽ آه
آھی ۽ صد کی گلث ٿنما منتغیں دادداش۔

ج۔ هزارہائی نس میر لشکر خان بچھ ھد امرزی سردار نور دین ۽ میتگل تمدن ۽ سردار مند ٿنما آهی ۽ بالغی ۽ آهی
نا خو میر ابراہیم خان ۽ سروک نامیغ ۽ منظوري داشت ۽ آهی ۽ را هزارہائی نس ۽ دادداش۔

نک نمبر 3۔ ما میر عالی خان ولد جام میر خان ۽ سرا وان ۽ جھالا وان ۽ سردار خان ۽ دستورے ردا خان
صاحب عمزی ۽ قبول کنغوں ۽ خان ۽ را ھمیں وزیں دز بندی پیش کنفت کہ جام میر خان ۽ را آ جوی کہ

بولان تھنک

محمد پناہ بلوچ

THE ILLUSTRATED LONDON NEWS

No. 2419—Vol. XXXVII.

SATURDAY, AUGUST 29, 1885.

TWO
HALF PINTS
SIXPENCE.

THE KUWAIT CARAVAN ROAD AND MOUNTAINS.—VIEW FROM KUWAIT, LOOKING TO THE TARKH.

THE KUWAIT PORT ROAD AND RIVER.—OLD AND NEW PICS OF KUWAIT.—JOURNALISTS GOING TO THE TARKH.

THE ILLUSTRATED LONDON NEWS

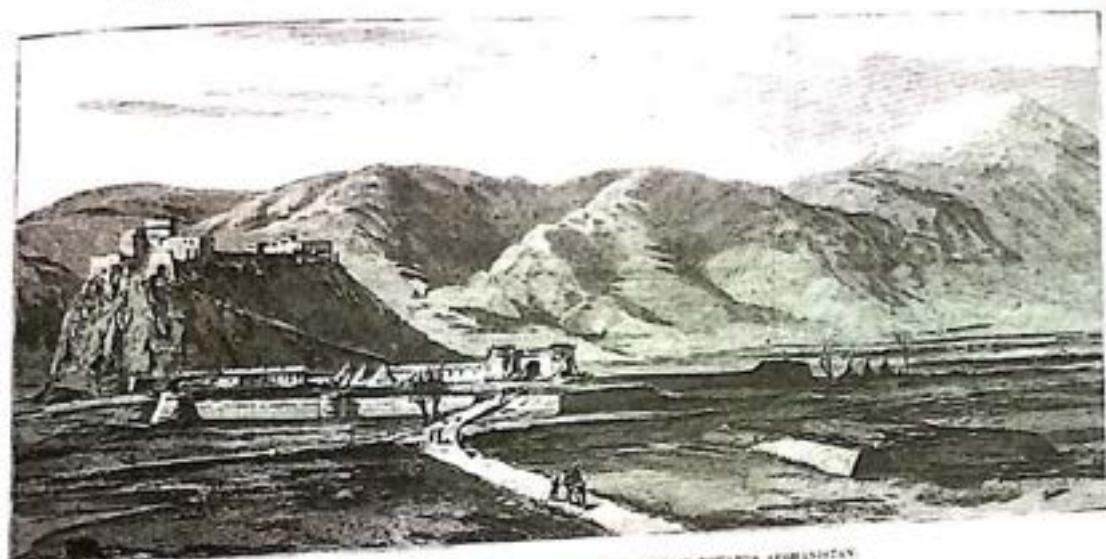
ESTABLISHED BY THE VENERABLE ANTHONY & JOHN THOMAS, 1803.

No. 2399.—VOL. LXXVI.

SATURDAY, APRIL 11, 1885.

ONE SHILLING.
WITH SUPPLEMENT 2d PER DAY.

THE NORTH-WEST FRONTIER OF INDIA.

QUETTA, THE MOST ADVANCED BRITISH MILITARY STATION TOWARDS AFGHANISTAN.

THE ROAD TO AFGHANISTAN. CROSSING ACROSS ABOVE THE DOLAY RIVER.
FROM DRAWINGS BY FORTINER.—B. LIDDELL, A.A.

اے وحد ء فرگی آنی بندیخ انت فرگی سرکار ء سفارشت کنت ہزیائی نس ء اے دز بندی گپتہ ء منظور کتہ ء
شہ ولی نیمغا نمدی ء چوری ء میجر سندھ یمن ء دیم داشتکہ نمیتعین افسراے دوئیں (دز بندی ء نمدی)
راجام میر خان ء آجولی په فرگی سرکار ء رادیم داث۔ ولی اے واہگ ء فرگی سرکارے چار ء پچارے
ھاترا ما ایڈ انوشت کنغا اوں۔

نک نمبر 4۔ ہزیائی نس ء قلات ء سبیلہ ء نیام ء ھیر ء نگتی ء پدری په میر عالی خان ء رادا دن بخششیں داشت۔

نک نمبر 5۔ قلات سرکارے ھلاب پ ڈگار ء ملک ء مڈی آنی گرتی ء باروا سارا دا ان ء جھالا دا ان سردارانی
گلغانی خان ء نیمغا نا میتعین یک کمیٹی ء ذریہ پایش۔ سردار ملا محمد رئیسانی، سردار امام بخش مزاری ء سردار جمال
خان لغاری شہ سرداران نیمغا غنواب خان وکیل، مستوفی فقیر محمد ء ملا عبد اللہ جان شہ خان نیمغا اے کمیٹی ء
باسک اٹھت۔

کمیٹی ء تو یعنی معاملہ ہانی پھول ء پرس ء پٹ ء پول ء پد ہرج یک معاملہ ء باروا ولی حیال ء فیصلہ نوشت
گتہ۔

نک نمبر 6۔ بولان ء بآپارے رکھینے باروا خان قلات ء میجر سندھ یمن ء کہ جتا میں نوشتیں منگ نامنگ کتہ
ماخان قلات ء سردارا آھی ء منغ ء اوں ء آھی ٹکانی پا سداری ء کنوں۔

نک نمبر 7۔ ہزیائی خان قلات سردارا دا ء جھالا دا ان ء سرداراں گوں مہر ء پیش پیغ ء آہانی پٹ ء پیر کی حق ء
شرپ ء نگہبانی ء قول کنفت۔ دھمی نیمغا سردار کہنیں دودے ردا خان قلات حکمانی پیلوکنگ قول کنفوں۔
خان قلات ء سردارا دا ء جھالا دا ان منغست کہ آہانی نیام ھا دلنجی پیغست آھی ء گیرام کنفت ء عاقبت ء خان
صاحب ء نائب یا افریادھوی ء راتا دا داث یا ٹک کفت تو معاملہ په پٹ ء پول ء ھیرے ھاترا خان ء
دیم ء ایر کفت ء اے معاملہ ء سردار سرکارے ھلاب یا غی نہ بنت ء اگه خان ء انصاف نہ کتہ تو جھیری
معاملہ ء را په فیصلہ ء فرگی سرکار ء پیش کنخ بنت۔

ھمے وڑ ء خان ھم ڈوبہ ء سردارانی ھلاب جنگ ء بنا نہ کنت تا وحدے کہ خان جھیری اے معاملہ

غے پیش سراپو شیکل ایجنت قلات ۽ ذریبہ برطانیہ سرکارے دیم ۽ ایر مکنٹ - مکن میر خداداد خان، خان قلات غے ماسروان غچھا لاواں اے شرطائ منغولوں -

الف۔ منگ نامنے ٹکان اک کہ شاہاں مئے عیرے بنایشہ۔

ب۔ بولان تک ۽ آمنگ نامنے سرما (خان قلات ۽ آهي ۽ سراوان ۽ سردار) ولی مهر ۽ جغوں۔

ابیدشہ ایشی عما (خان قلات نہ آھی عسراوان نجھالاوان عسردار) اے منگ نامنے ذریبہ ایسہ نہ
ایمنی ع بر جا ٹھی نہ بآپارے راہان نہ پچ ایرکنگ ع هاتر اگوں دل ع خُب نہ کوششت کنوں نہ خلف زور گا اوں که
ماں نے نوشتیں منگ نامنے ع خلاف ورزی نہ کنوں۔

نک نمبر 8۔ ماوٹی نیام اے منگ نامغ ء کہ آھی ء سراوٹی مہر جھیں پے یات گیری فرنگی سرکارے دست
دینخنوں۔

منگ نامغ عسراخان میر خدا و ادخان غچهبل دانشیں سردار مہر بخت است.

1- میر عالی خان اسپیله - 2- سردار ملا محمد رئیسانی - 3- سردار گوہر خان زرک زئی - 4- میر ابراهیم خان مینگل
 شاهی زئی - 5- وڈیرہ شادی خان بنگلوری - 6- سردار سید خان محمد شہی - 7- سردار اللہ ڈنہ کورد - 8- سردار
 حمّن خان ذگر مینگل - 9- سردار قادر بخش سر پڑھ - 10- سردار علم خان رختانی - 11- سردار چاکر خان
 جنگ - 12- میر جھنڈا خان شاہوائی - 13- میر سحراب خان - مجرم سنڈ پہن ۽ به گواہی سردار امام بخش
 مزاری نہ سردار جمال خان لخاری ۽ آحمدی ۽ تصدیق کتے ٿيل

قلات سرکار غیر برطانیہ سرکارے نیام نونخ کتعین منغ نامغ 1876ع

پرچیکہ اے ھیر خواہی انت کہ برطانیہ سرکار غیر نصیر خان خاں قلات نیام نونخ کتعین 1854ء میگ نامغ نونخ کتعین بیث نہ آھی اتہاں معاہدہ ای گیشی کتعین بیث تکہ دو میں سرکارانی دوز و ایں تعلقداری ٹنگتی محکم بہ بیث ٹنگتی سراہرج دو میں نیمغا ھے وڑ کہ رائیت آز میبل آرڈر بلور لشن، نواب لشن آف نیور تھہ (دمخ ہرنفورڈ) بیرونیت صوریں سرکار (برطانیہ) حال و اسرائے گورنر جنرل کشور ہند گرانڈ ماشر آف سی مولیٹ اگز الڈ آرڈر آف دی اشار انڈیا گ برطانیہ سرکار غیر ہر ہائی نس میر خداداد خان، خان قلات نہ تپاک کتعین۔

نک نمبر 1۔ آمگ نامغ کہ 1854ء 14 مئی گ برطانیہ سرکار غیر خان میر نصیر خان نیام نونخ پیغست آھی ا صد کی ٹنگتی کتعین پیغست۔

نک نمبر 2۔ میر خداداد خان والی قلات، آھی ا جانشین ٹنگ پد پشت برطانیہ سرکار غیر گوں دائی ٹنگتی گ تعلقداری گ بر جاہ داریت۔

نک نمبر 3۔ میر خداداد خان شہ ولی نیمغا ولی جانشین ٹنگ پدریج گ بر ج راج عسدار غر وٹ نہ را اے ھبر عسرا کار بند کتعین کہ آ 1854ء نک 3 می سراپیلو پیغست۔ برطانیہ سرکار شہ ولی نیمغا اے قول کتعین کہ قلات نہ آ جوی گ اشرف داث ٹنگا وحدے کے زلورتے ردا خان صاحب نہ را ممن نہ ایمنی گر کھنخ ٹنگ دوري ارشانی وختہ کمک داث۔

نک نمبر 4۔ دوز و ایں تعلقداری گ بر جاہی گ راحبند کہ اے منگ نامغ رداد دو میں سرکارانی نیام یک برے پدانوک کتعین پیغست۔ یک نیمغے گ برطانیہ سرکار ولی سفیر، مختار گوں نگہباناں خان صاحب ٹو یہہ دائی تند غ پ دیم داث ٹنگ نماں دے گ شہ خان صاحب ٹنگ گوں واک ٹنگ اختیاراں ہند سرکارے گوراندیت۔

نک نمبر 5۔ اے قول کتعین پیغست کہ ھرج وحدے ٹنگ خان صاحب ٹنگ آھی ٹمپنی سردارانی نیام ٹنگا وڑیں جھیرہ ٹنگ و دی بیث ک آھی ٹنگ سوب ٹو یہہ ٹمپنی دیم ٹنگ اپنی دیم ٹنگ اپنی دیم ٹنگ تو برطانیہ سرکارے

نمائنگ کے آخان صاحب ۽ دربار بیث آگانی نیام ۽ ولی تعلقداری آس کارمز کنان ۽ معاملہ ۽ را گیشینیت اے گام بے سوب پیش تو خان صاحب برطانیہ سرکار ۽ رضا ۽ ردا ۽ اے معاملہ را برطانیہ سرکار ۽ راثائی ۽ حاترا پیش کنت ۽ آھی ۽ پیصله ۽ سراخان صاحب کار بند بیث۔

نک نمبر 6۔ پرچیلے خان صاحب ۽ شوٹ ۽ ولی راجہ سردار انی نیمغا اے واہگ درشان کتے کہ برطانیہ اردے یک ٹولی ۽ آھی ۽ ڈیہہ ۽ ایرکنگ بیث۔ 1854ء نک چہارے روائی آہانی نزیخیں تعلقداری آن ۽ دیم ۽ ایرکنان ۽ آئے ختنے ۽ دو میں سرکار انی نیام استفت۔

برطانیہ سرکار خان صاحب ۽ لوٹ ۽ واہگ ۽ اے شرط ۽ سر امنغشت کہ ھے اروان ۽ برطانیہ سرکار ھے وڑیں چوکی آنی زلوری ڳیکھیت ایرکنٹ ۽ ھما وحدے ۽ لوٹیت پدازیر بیث۔

اے جبرے سرا ھم تپاک گنج پیش بر قی تار غریلو ای لین آهانی چنخ دو میں مکانی نپ ۽ پائید غیر بیث برطانیہ سرکار خان صاحب ۽ ڈیہہ ۽ جوڑ کنت بلے ھے وڑیں کارانی پیش سرا سرکار ان ۽ تعلقداریں شرطان ۽ گذی دروشم ڏینخ بیث۔

نک نمبر 7۔ برطانیہ سرکار آخان صاحب ۽ ڈیہہ ۽ نیام ۽ باپارے پیلو میں آ جوئی بیث۔ بلے برطانیہ سرکار خان صاحب ۽ صلاح ۽ شور ۽ گوں ھما وحدے ۽ لوٹیت مالی نپ ۽ پائید غال دیم ۽ ایرکنان ۽ اے باپارے سرا شرط بجٹ کنت۔

نک نمبر 8۔ برطانیہ سرکار خان صاحب میر خداداد خان، آھی ۽ جانشین ۽ پد پشت 1854ء ۽ منگ ناخ ۽ منگ ناخ ۽ ضمی بہران ۽ گوں ذمه واری ۽ پیلو کنھے ۽ قول کنغشت کہ خان وٹ آھی ۽ جانشین ۽ پدر بچ تا وحدے کے عهد و پیمان آنی سرا کار بند بنت یک لکھ کلد ار همک سال مدد ڏینخ بیث۔

نک نمبر 9۔ ابید شا ۽ برطانیہ سرکار اے قول ھم کنغشت کہ آخان صاحب ۽ ڈیہہ ۽ باپارے راہانی سرا رو غ ۽ آھن ۽ آ سراتی آنی دیرئی ۽ چوکی آنی جوڑ کنھے په ھرج سال پیست ھزار پنج صد کلد ار خان صاحب ۽ اے شرط ۽ سرادا ث کہ خان صاحب اے زران ۽ ھے وڑ ۽ ھرج ۾ درج کنت آهانی منظوري ۽

برطانیہ سرکار دا۔

اے منگ نامخ 8 دسمبر 1876ء ماجیک آباد عیشہ۔

مہر

و سخن

خان صاحب میر خداداد خان

واسرائے و گورنر جنرل ہند

والی عقلات

کوزٹ آف کیدش

سندھ قندھار اسٹیٹ ریلوائی 1880ء

من میر خداداد خان جی سی ایس آئی ، والئی قلات ولی ڈیہہ ۽ ڏغارے ھما بھر کہ آهي ۽
سر اقتصادیں جوڑ بنت ۽ ہرچ دو میں نیم خاص ھما بھرے کہ آهي ۽ سراپا اے
ریلوائی اسٹیشن وغیرہ جوڑ بنت دو صد گز ڏغار ہند سرکار ۽ رانچیش دیسخاں۔ منی اے ڏغارے بھر انی ہند
سرکار ۽ رانچیش دیسخ مول ۽ عمراداً تعلقداری کے اے وحد ۽ منی ۽ ہند سرکارے نیام انت گنگی ۽ پدر کنگہ په
داش۔ برطانیہ سرکار په ولی بند ۽ بونکنگ ۽ آ جوانت بلے من اے ھم پدر کنگا اوں کہ ھماز کہ سنگ ۽ ازرشت ۽
زیر یا اوں آهي ۽ سراچھے وڑیں بندش نہیں۔

7 رب جم جب - 16 جون 1880ء سندھے آهي ۽ ردا خان صاحب میر خداداد خان ۽ برطانیہ سرکار ۽

داث۔

۱۔ تاریخ بلوج قوم خوانین بلوج۔ احمدیار بلوج۔ اعصر پبلی کیشن لالہور صفحہ۔ 158-160

۲۔ تاریخ بلوج قوم خوانین بلوج۔ احمدیار بلوج۔ اعصر پبلی کیشن لالہور صفحہ۔ 161-160

منځ نامخ 1883

منځ نامخ شے یک نیمځ ئہڑہائی نس خان صاحب میر خداداد خان والی ۽ قلات غدوچی نیمځا سر رابرٹ سنڌیکن کے ایس آئی ایجنت گورنر جنرل در بلوچستان ۽ نیام 8 جون 1883ء مار دشت ئ پیش۔

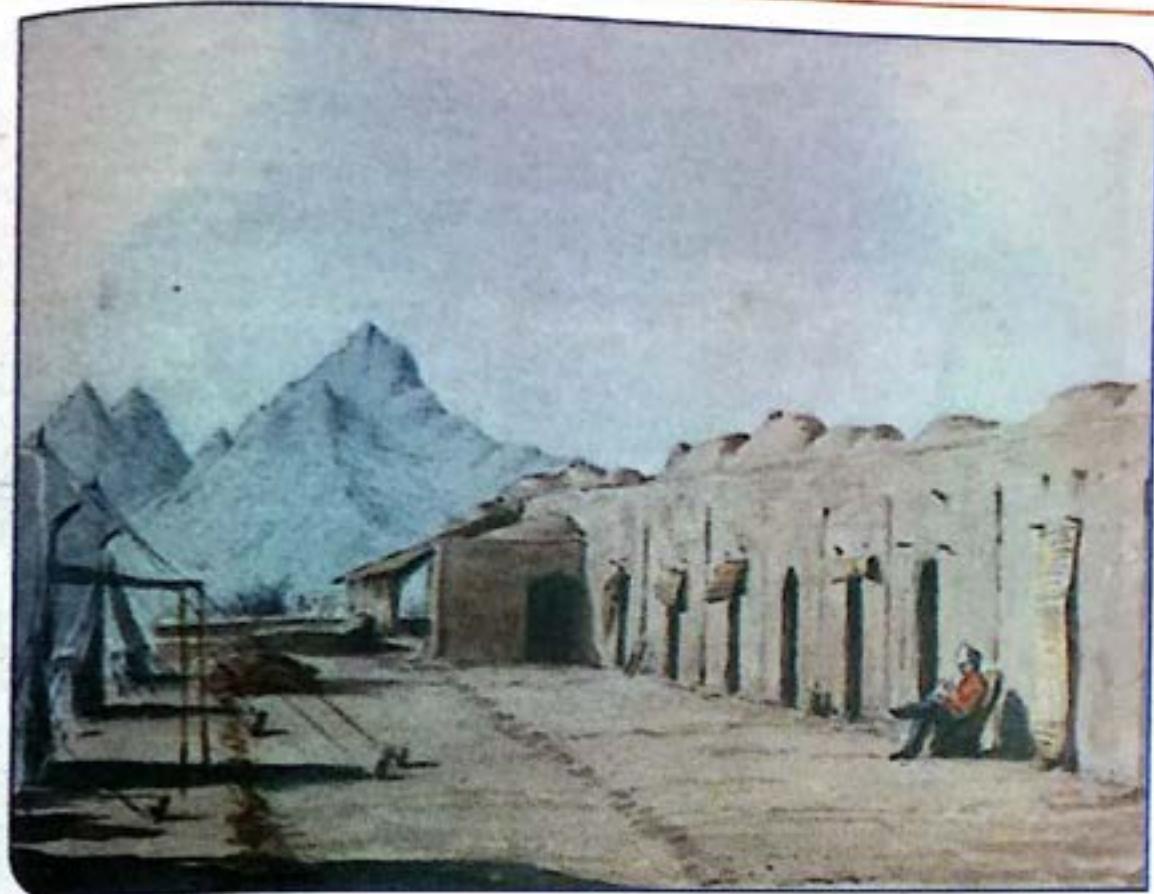
پر پیا کہ سال 1879ء خان صاحب میر خداداد خان والی ۽ قلات غ برطانیہ سرکار یک تھی منځ نامخ نوشت کنج پیغث کہ آهي ۽ رواضع ئ نیابت کوئئے راہتیں شرطانی سراچھیئے وحدے هاترا برطانیہ سرکار ۽ عملداری ۽ دینځ پیغث ھی وڑا آهي ۽ تھا وحد غ پاس گیشیخ پیغث آهي ۽ ھلاس پیش ۽ وحد نزیخ انت۔ وخت گوزن گوں اے ھبر پر پیش کہ اگر ضلع ئ نیابت پیلوی ۽ فرنگی افرانی گنبداری ۽ پیش تو دوئیں مکان ئ پائیدگ بیث غہرچیکہ ہزا یکسی لینسی و اسرائے ھند گورنر جنرل کشور ھند غہرہائی نس خان صاحب والی ۽ قلات ۽ واحد انت کہ آتاوان ۽ دیم کنان ئ کہ آخان صاحب والی ۽ قلات غ شہ ولی آمدن ۽ پہ ہر نائی ریلوائی لاکین جو ڪنچ غ سکھخت۔ بولان ۽ سُنگانی زیر غ غدگہ معاملہ ہانی باروا یک منځ نامخ نوشت کنج بیث۔ اے شرطانی سراتاپاک گتہ۔

نک نمبر 1۔ میر خداداد خان والی ۽ قلات وٹ غ شہ چی جانشین غ پدر پیچ غ نیمځا ضلع غ نیابت کوئئے ۽ بند غ بوڑ غ آهي ۽ پیلوی حق غ واک غ اختیار دیوانی غ فوجداری غ سُنگانی زیر غ غ عملداری ۽ اختیار شے یک اپریل 1883ء ۽ جہل ۽ داشتیں شرطانی سرکارے دست ۽ دینځخت۔

اولی بہر:- اے که ضلع ئ نیابت ۽ پیلوی بند غ بوڑ شہ برطانیہ غ نیمځا ھمیں وڑیں افسر کفت آہان اے کارے باروانا میخ واک غ اختیار و اسرائے گورنر جنرل یا کونسل دیوان کفت۔

دوچی بہر:- اے کہ سُنگانی ۽ راتا اے وختے ئ خان صاحب ۽ راعملداری ۽ بند غ بوڑے باروا راست برطانیہ سرکار خان صاحب ۽ راشہ بن 31 مارچ 1884ء ہرچ سال پیست غ پیچ ھر ارہم سال دینځ بیث۔ ھماں گ کہ ہرچ سال خان صاحب ۽ اے نیابت ۽ راست، داش۔

سکی بہر:- تاوختے ۽ اے نیابت برطانیہ سرکار ۽ عملداری ۽ بیث برطانیہ سرکار خان صاحب ۽ را بے شہ
دمغ ۽ عملداری ۽ بند ۽ بوڑ ۽ ہرچ سال پیست ڻچ ھزار دینگ بیث۔

مک نمبر 2۔ ہرہائی نس خان صاحب شہ یک اپریل 1883ء ولی تو غیں واک ۽ اختیار کر آہائی
تعلقداری سُنگانی زیر غ پارواںت ھما پاپارے شے ۽ ازبائی سراٹ کہ بولان ۽ راہ ۽ اوگانستان ۽ برٹش
ہندوستان ۽ آر غ ۽ برغ پیخت یا آہائی تعلقداری ھما شے ۽ ازبائی سراٹ کر آ پکھی ۽ خراسان ۽ آر غ ۽ برغ
پیخت کر آہائی جبر 1854ء منگ نامنچ تھاٹ ۽ آ تو غیں واک ۽ اختیار سُنگانی زیر غ کر آہائی تعلقداری
اے باپارے گون انت کہ بی، کوئی، پشین، ۽ برٹش ہندوستان ۽ انت پیلوی ۽ برطانیہ سرکارے دست دینگ
پیخت۔

مک نمبر 3۔ اے آسراٰ آنی بدل ۽ برطانیہ سرکار خان صاحب ۽ راشہ یک اپریل 1883ء دو شماہی
ہمراں تھا (اولی یک اپریل، دوی یک اکتوبر) ہرچ سال سی ہزار داش ۽ شادے زرائی ابید و اسرائے صاحب
بخار ہرچ سال یک نامیت غیں زرے سارا وان ۽ دوسرا ان ۽ بولان تھنک ۽ حدمت ۽ بدل داش۔

مک نمبر 4۔ خان صاحب تو غیں دیوانی فوجداری ۽ بولان تھنک ۽ حد ۽ دیلانی عملداری ۽ واک ۽ اختیار ڏگار کر
برطانیہ سرکار ۽ ”رندی“، ۽ ریلوے اسٹیشن ۽ تھی ماڑی آنی جوڑ کنخ ۽ پکھت ۔ برطانیہ سرکارے دست ۽
دینگت ملکے برطانیہ سرکار سُنگانی زیر غ تھا آسراٰ رسیث ۾

مہر

دستخط

خان صاحب میر خداداد خان

آر جی سندھ میمن

والئی قلات

ایجٹ گورنر جنرل در بلوچستان

بولان ریلوائی منځ نامغ 1894ء

خان صاحب ڀرطانیہ سرکارے نیام ۽ په (مشکاف) بولان ریلوائی دگ ۽ ڏگارگوں دیوانی واک ۽
اختیار ۽ دینخ ۽ باروا 1894ء کنځ پیدا -

په بورطانیہ سرکارے لوٹ پیلوکنځ ۽ شوٹ ۽ وٺی جانشین آنی نیمغا من اے علاقه ۽ پیلوس واک ۽
اختیار دیوانی ۽ فوجداری که منی ریاست ۽ تھا است انت ۽ آهي ۽ نیام ۽ اے وخته ۽ (مشکاف) بولان ریلوائی لین
گوزنست گوں صد صد فٹ ڏگارشہ هر دو میں نیمغا یا پذ اھما وحدے ۽ په لا میں ۽ زلورت بیث ۽ ڏگار ۽ دگ ۽ په
انشین ۽ هئی ماڑی آنی تاحدے ۽ چهار ک میل ۽ هرج چهاریں نیمغا ۽ تاوحدے کے اے تیونیں ڏگار په ھئے ریلوائی
۽ زلورت است انت بورطانیہ سرکارے دست ۽ دینخبان -

مہر

خان صاحب میر محمود خان

والئی قلات

بولان تھنک ۽ آسرائی

Population welfare facilities in Bolan Pass.

- 1- Family Welfare Center, Mach.
- 2- Family Welfare Centre, Kolpur.

(source, population welfare department Balochistan)

Health facilities in Bolan Pass

Basic Health Units.

- 1- B.H.U, Ab-e-Gum.
- 2- B.H.U, Kirta.
- 3- B.H.U, Kolpur.

Dispensaries.

- 1- Civil Dispensary, Gokurt.
- 2- Civil Dispensary, Khajori.
- 3- Civil Dispensary, Pak Railway Mach.

Hospital.

Civil Hospital Mach.

MCH Centre.

MCH, Mach.

(Source. Health Department Balochistan.)

Tehsil Council Mach.

Name of Union Council	Population 1998 Census
1- Mach Toun	6150
2- Mach	8378
3- Kolpur	5000
4- Sardar Satakzai	4163
5- Ab-e-gum	6455
Total:	30146

بولان تھنک ۽ جان درا، هی ۽ آ سراتی

پیسکھیلندھ ڀونٹ (بی انج یو)

-1 آب گم

-2 کرتہ

-3 کولپور

ڈسپنری:

-1 گوکرت

-2 کھجوری

-3 پاک ریلوے مج

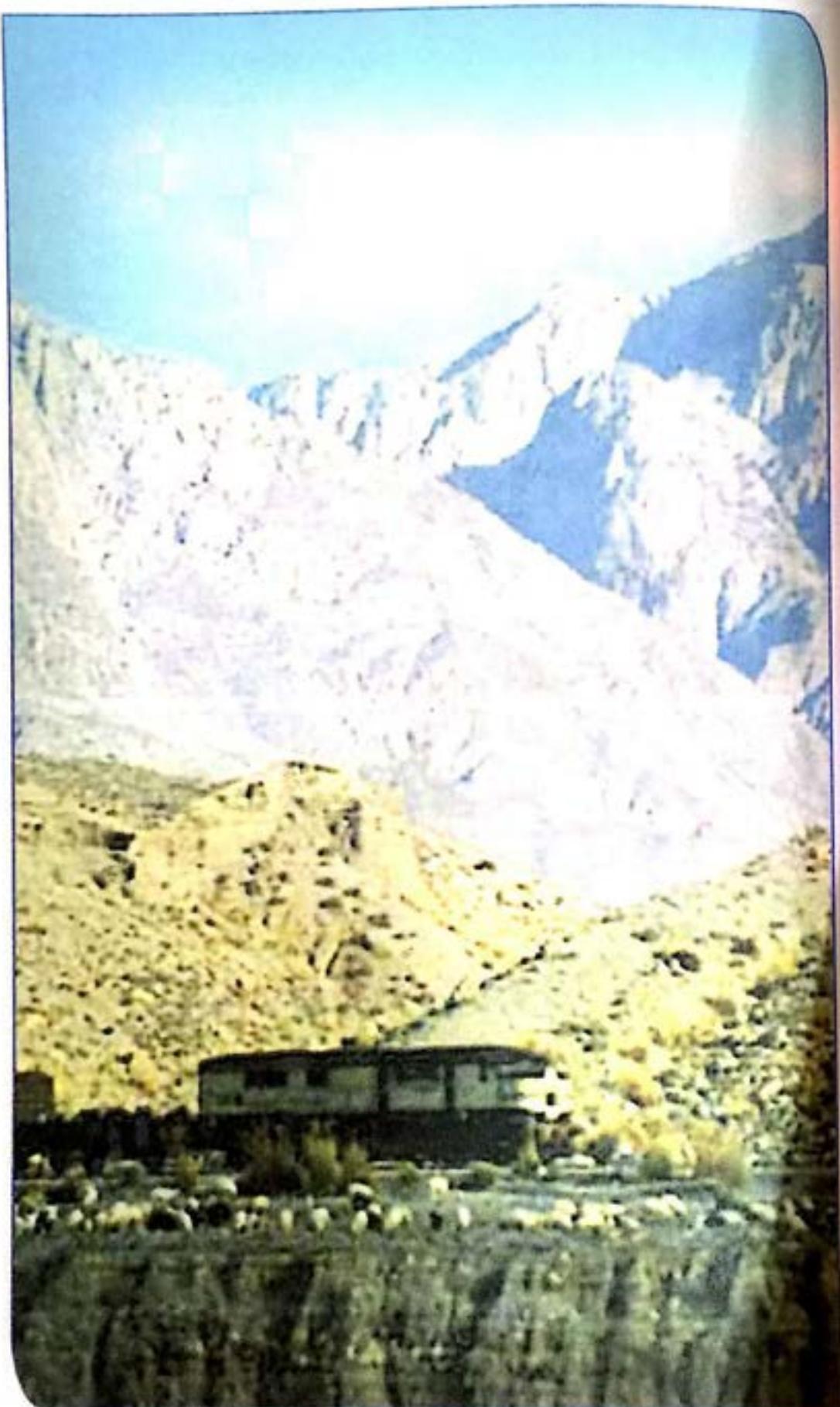
ہسپتال:

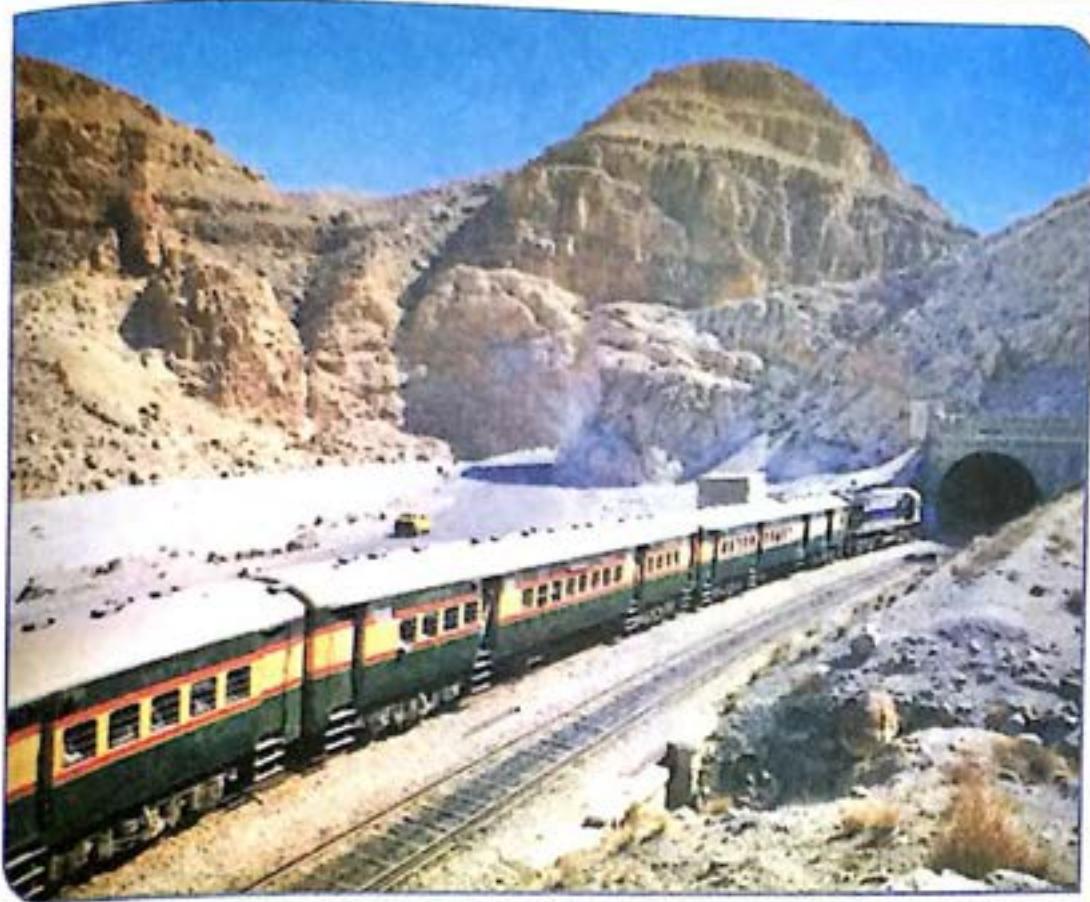
-1 سول ہسپتال مج

-2 ایم سی انج سنسٹر

-3 ایم سی انج مچھ

(جان سلامتی ادارگ بلوچستان)

بولان تھنک عہ معدن

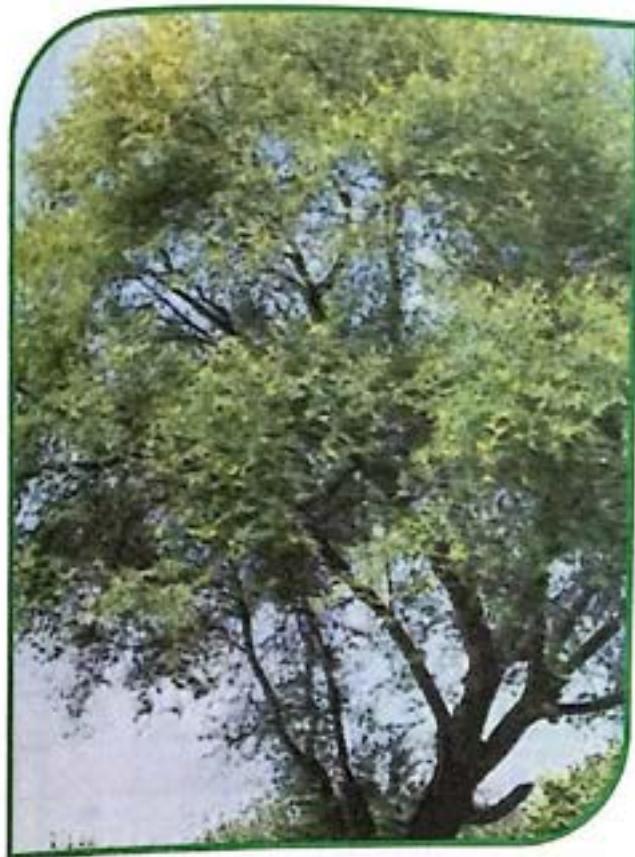
Mineral / Minse of Bolan District

S. No	Mineral	No of Prospecting lience	No of Mining lease	Total
1	Coal	25	56	81
2	Marbale	10	10	11
3	Bajiri / Sand	20	--	20
4	Gravel	03	01	04
5	Lime Stone	09	--	09
6	Ordinary stone	02	01	03
	Total	69	59	128

Production:

Mineral	2008-9	2009-10	2010-H
	M.tons	M.tons	M.tons
Coal	260451	202835	159997
Marble	786	632	-----

(Source:- Mines and Mineral Department Balochistan)

ڈرشک، کاہ، جراغ بوجھ

1۔ نام:-

ہندی نام:- ذخیرہ، کیکر

جروجھی نام:- *Acacia nilotica*

(linn) deline, syn. *A. arbica*

(lamk) wild, *Misosa arbica*

lamk.

کھول:- *Mimosaceae*

انگریزی نام:- *Gumarbica*

کاری ایں بہر:- درمان پکار مرزی ایں بہر۔ تاک، روٹک، بر، پوست۔

2۔ گل:-

جراغ بوجھی نام:-

کھول:- *Aracea/Acoraceae*

انگریزی نام:- *Sweet Flag, calams,*

myrtle flag

کاری ایں بہر:- تیل۔ روٹک

3۔ شریش:-

ہندی نام:- نیم / نم

Azadiracta - جنگل بوجھی نام:-

Indica(L)Juss(syn.melia

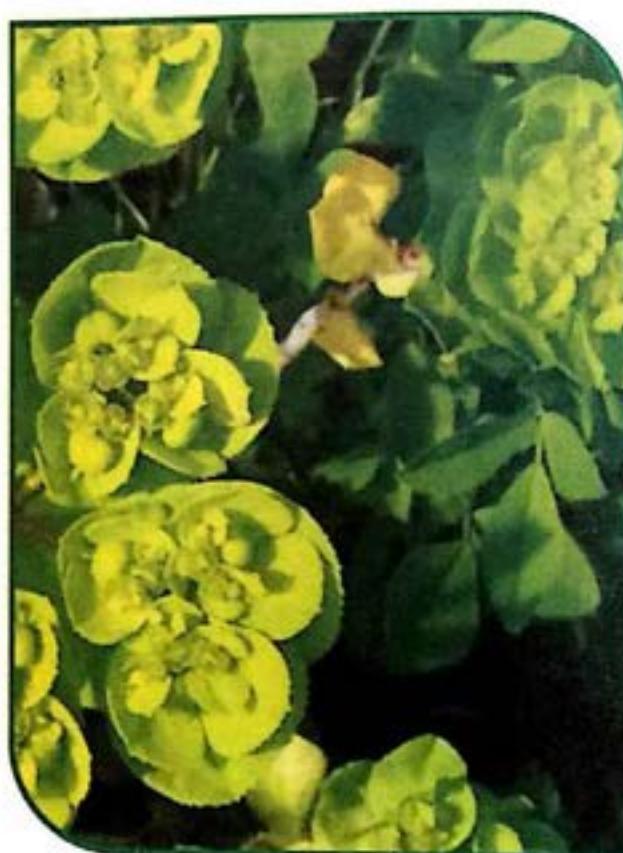
Azadiracta L.&M.Indica)

Miliaceae کہول:-

Margosa انگریزی نام:-

کاری ایں بہر:- شنک، تاک، روٹک،

بر، پوست

4۔ زارچ:-

ہندی نام:- کروکی، اتوام، ازشک بوٹی

Berberis lycium جنگل بوجھی نام:-

royle

Berberidaceae کہول:-

انگریزی نام:- Barberry

کاری ایں بہر:- تاک، روٹک

5-کلیر:-

ہندی نام:- ڈیلے کا درخت، کریٹ، کات،
کرین، کرڑ، کھرڑ

ہندی نام:- Caparis Decidua(
forssk) Edgew (syn.c.aphylla)

Roth

کھول:- Cooparaceae

انگریزی نام:- Capper
کاری بہر:- سیو غیس در چک

6-کلکش:-

ہندی نام:- درواڑوں، گچھ، ٹوٹ، خرینگڑی،
کرکش، کلکش، ملغونی، اندریان
جنگلی کریلہ، اندرائیں خطل، تمہ، شجرہ خبیث،
ہندوانہ بوجھل۔

جرغ بوجھی نام:- Citrullus Colocyn-

thus(L) Schrad (Syn.cucumis
colocynthis L)

کھول:- Cacurbitacese

کاری ایس بہر:- روٹک، فروٹ، تھوم

7- دُٹور:-

ہندی نام:- صمرا، نج دشتی، دھتو رہ، تاتولہ

جرغ بوجھی نام:-

L.(syn.D.alba Nees)

کھول:-

کاری ایں بہر:- تھوم، تاک، روٹک

انگریزی نام:-

8- کاش:-

ہندی نام:- مو نج، کاشی، کاشم، نئے قلم، خوب

کلان

جرغ بوجھی نام:-

Sophia(L) Webb.

(syn.sisymbrium sophis L.)

کھول:-

انگریزی نام:-

کاری ایں بہر:- پھل، تاک، تھوم

9۔ بھنگرہ :-

ہندی نام:- بھنگرہ، اگیر، اگور، پندری

جرغ بوجھی نام:-

Eclipta prostrata L.(syn.*E.alba(L)Hassk*)

کھول:- Compositae

انگریزی نام:- Falsedaisy

کاری ایں بہر:- سیو غیس کاہ

10۔ سجد:-

ہندی نام:- سجت، سندو، سنزاںی، عتاب

کادرخت

جرغ بوجھی نام:-

*Elaeagnus Angustifolia L.(syn.*E.hortensis**

bieb)

کھول:- Elaeoneiceae

کاری ایں بہر:- بھل، تھوم

انگریزی نام:- Rassian olive

11۔ گت:-

ہندی نام:- پار، غت، اومن

جرغ بوجھی نام:-

Intermedia Scrrenk & Meyer

Ephedraceae کھول:-

کاری ایں بہر:- ٹونیس کاہ

Ephedra انگریزی نام:-

12۔ ہنگ:-

ہندی نام:- ہنگ، ہنگا، رخند، اشائی، اشی

جرغ بوجھی نام:-

Regcl

Umbelliferae کھول:-

انگریزی نام:- Devil's dung

کاری ایں بہر:- چڑ

13- کوہی بھنگ:-

ہندی نام:- کوہ بھنگ، کوہ بنان، اجوائی خراسانی

جرغ بوجھی نام:- *Hyoscyamus muticus*

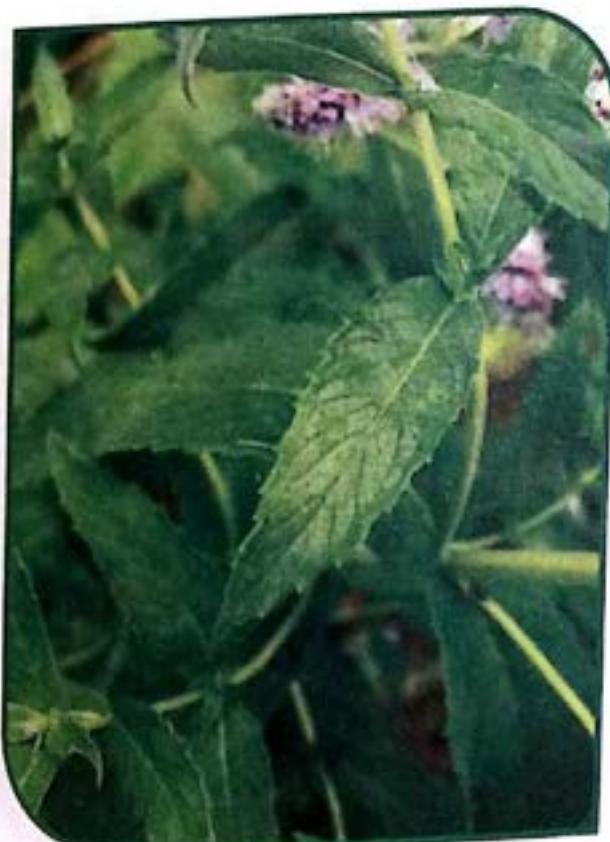
maticus.stock (syn.H.mutcus

auct,non L.)

کھول:-
Solanaceae

کاریں بہر:- تیوفیٹس کاہ

انگریزی نام:- *Egyptianherban*

14- پورچنک:-

ہندی نام:- پورچنک، پودینے، ویلنی، ویانگی،

ویلانے، شنشو بے، فالائینی، فودغ

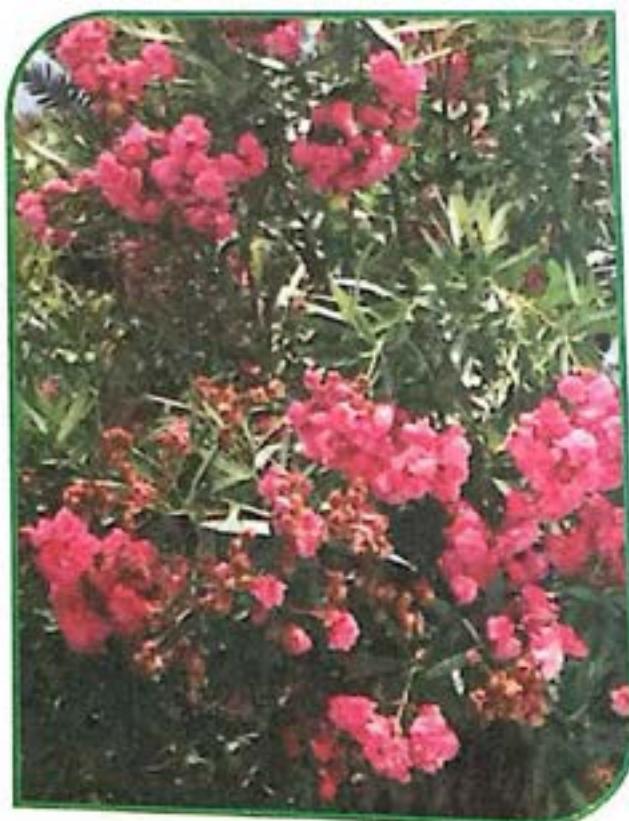
جرغ بوجھی نام:- *Mentha longifolia (L)*

hads(syn.M.sylvestris L.)

کھول:-
Labialae

انگریزی نام:- Horsemint

کاری ایں بہر:- تاک، تیل

15- جور:-

ہندی نام:- سم الجمار، سم الفار، کنیر، خرزہ،
گانڈر، گڈیلی

جرغ بوجھی نام:-

Mill.(syn.N.odorum soland)

کھول:- Apocynaceae

انگریزی نام:- Oleander

کاری ایں بہر:- تاک، تھوم، روتک

16- یار لنگ:-

ہندی نام:- رتن جوت، لا جھری، نشکرو، سُرخے

جرغ بوجھی نام:- Onosoma hispidum wall. ex

G.don(syn.o.eclinoides Linn)

کھول:- Boraginaceae

انگریزی نام:- King's

dye/Alkanetroot

کاری ایں بہر:- تاک، پھل، روتک

17۔ اسپٹان:-

ہندی نام:- کسان کور، ہرمل، سیند، سینج، ہر مہر،
گنداخو، سیند

جرغ بوجھی نام:-

L.

کھول:- Zygophyllaceae

انگریزی نام:- African rue

کاری ایں بہر:- تھوم، روٹک

18۔ دانچک:-

ہندی نام:- خردانچک، اسپغول، سنگ پارہ، شم
پارہ

جرغ بوجھی نام:-

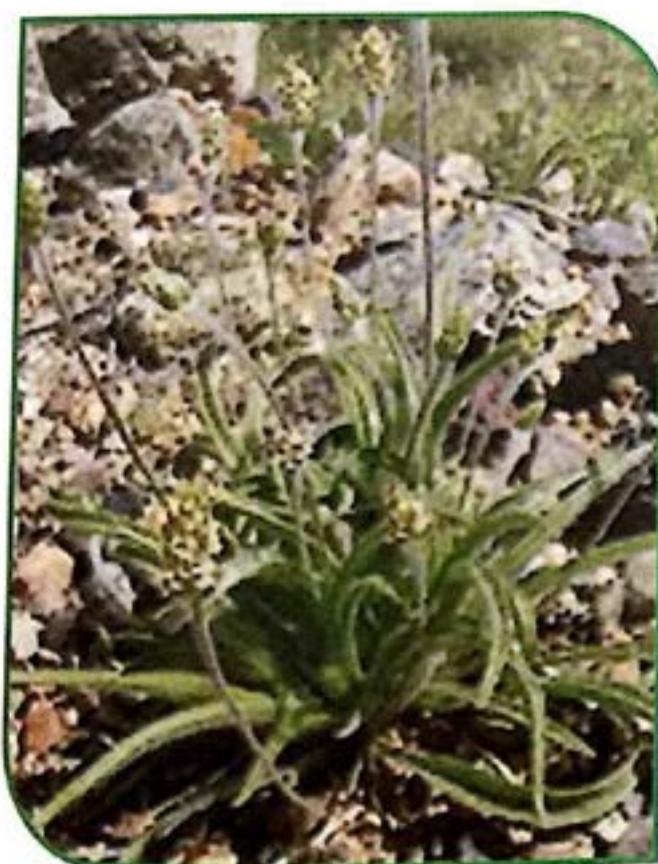
Plantags ovata - forssk(syn.p.decumbens

Forssk.P.ispaghula Roxb)

کھول:- Plantaginaceae

انگریزی:- Plantain

کاری ایں بہر:- بجوسہ تھوم

19- ایشک:-

ہندی نام:- ہیشک، ایشورگ، رنگوبل،
ارگالارم، گندانا، بارہ یاشا، سہر، درخت، رسوت،
خس ہندی

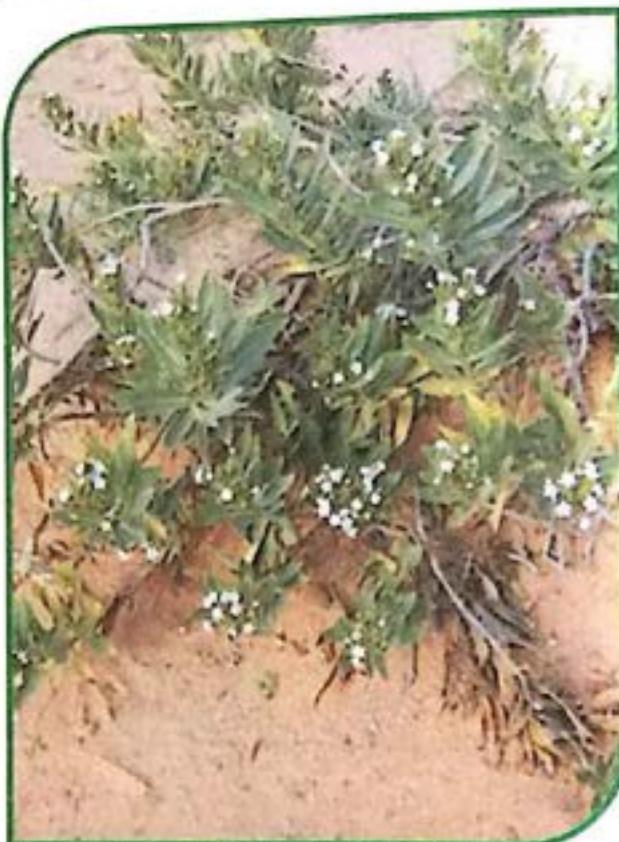
جرغ بوجھی نام:-

Dcne.

Apocynaceae کھول:-

کاری ایں بہر:- تاک، میوگ

Rhazya انگریزی نام:-

20- مرغ پد:-

ہندی نام:- مرغ پد، ارنڈی، ہرنوی، بیدا نجیر،
جرم، مزار پنجہ

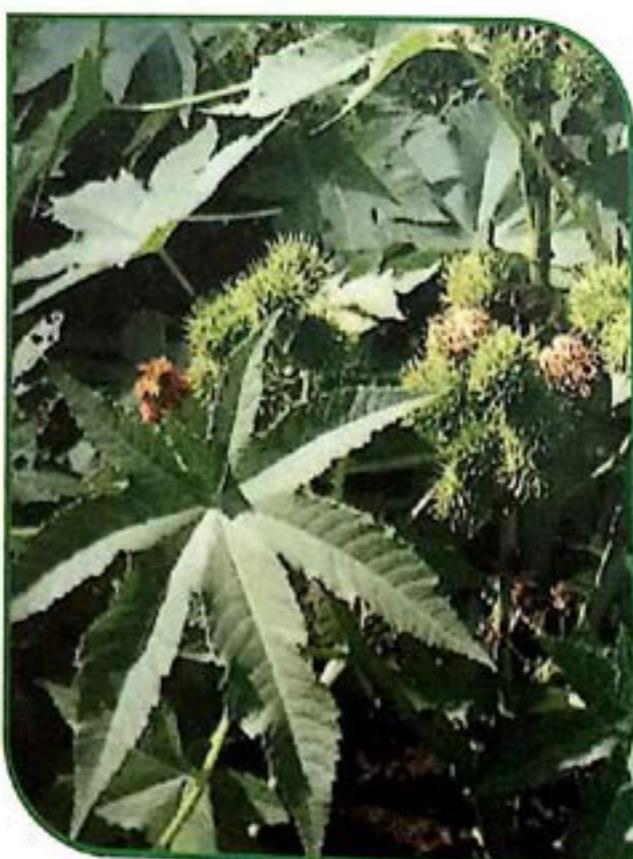
جرغ بوجھی نام:-

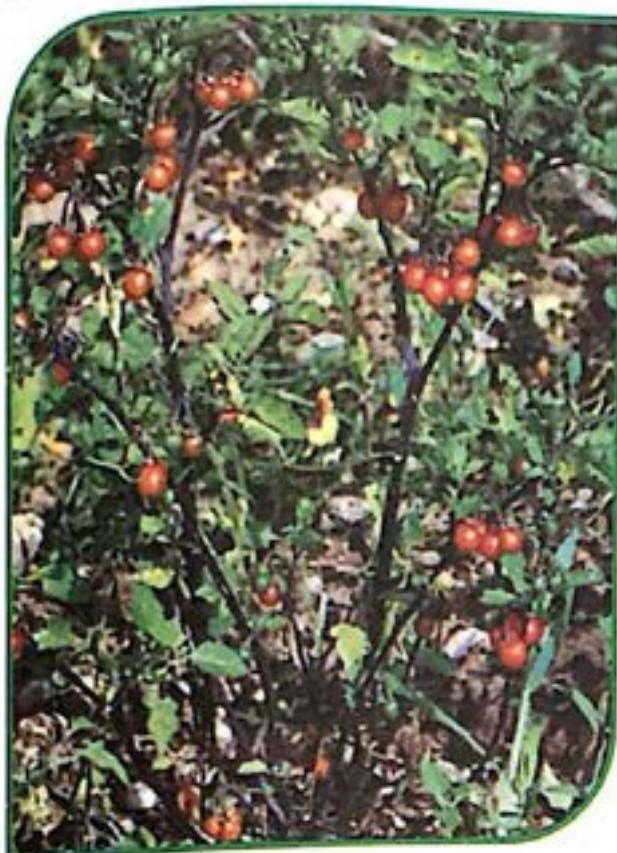
L.

Euphorbiaceae کھول:-

Caster bean plant انگریزی نام:-

کاری ایں بہر:- تھوم، تیل

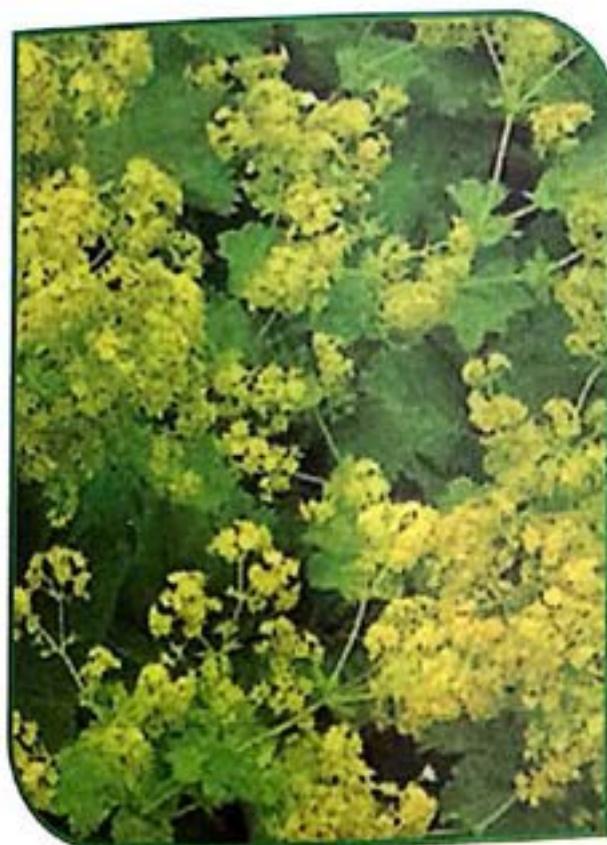
21- تولہ انگور:-

ہندی نام:- ماجی، کاک، کوری راکھ، مکوہ،
کافوری، انگون، عنب الشعال، لیلم بروک،
روپاسک

جرغ بوچھی نام:-
Solanum Miniatum -
benth.ex wild(syn.*solanum*
nigrum L)

کھول:-
Solanaceae

انگریزی نام:-
Black Nightshade -
کاری ایں بہر:- تاک نہ میوگ

22- شام پتیر:-

ہندی نام:- شام پتیر، زم ہراب، کائھی
جرغ بوچھی نام:-
Sophora Mollis -

(Royle) Bakervar. by daspidia
Baker (syn. *S. grifithic stock*)

کھول:-
Papillionaceae

انگریزی نام:-
Himalayan laburmmum

کاری ایں بہر:- روٹک، تھوم، آپ (جوں)

23- کلپورہ:-

ہندی نام:- کالی تلسی، کلپرہ، کریولہ، کوہی
پودینہ، غام

جرغ بوجھی نام:-

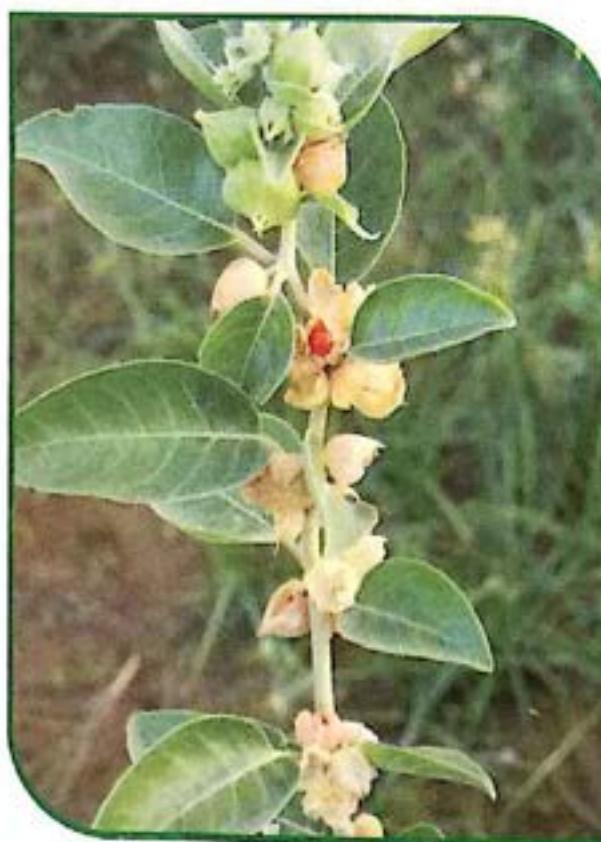
sianum Boiss

Labiatae / کہول:-

Lamiaceae

انگریزی نام:- Germander-

کاری ایس بہر:- بربزیں بہر، فنک، تاک

24- از غند:-

ہندی نام:- لاکڑی، بیربو، بودمار، صقر، اسگنڈ،
آکسن، بیہمیں بری، ساٹر، سفید موری

جرغ بوجھی نام:-

somnifera(L)

Solanaceae کہول:-

انگریزی نام:- Winter

Cherry, Ashwaganda

کاری ایس بہر:- روتک

25-چرماہنگ:-

ہندی نام:- گاؤزبان

جرغ بوجھی نام:-

indicum

کھول:-

انگریزی نام:- Indian Borage

کاری ایں بہر:- ٹیونس کاہ

26-کرغ:-

ہندی نام:- اک، آک، آر غ، زہوک، مدار،

ڈر

جرغ بوجھی نام:-

procera کھول:-

انگریزی نام:- Rooster tree

کاری ایں بہر:- ٹنک، روٹک، پھل، شیر

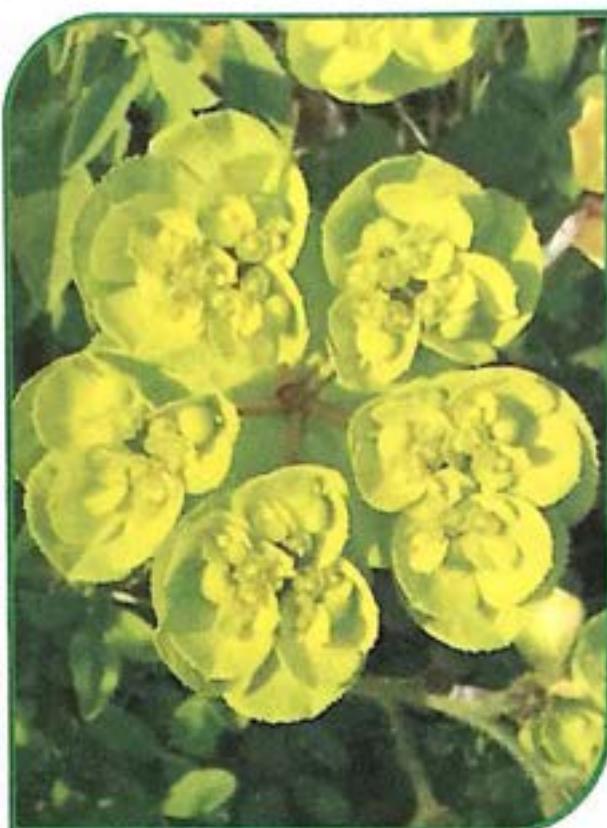
27- زارچ:-

ہندی نام:- زارچ، ریچا سک، زرشک،
دارہلد، کروگی

جرغ بوجھی نام:-
Euphorbia helioscopia

کھول:-
Euphorbiaceae

انگریزی نام:-
Madwomans Milk
کاری ایں بہر:- چیرہ غروتک

28- گز:-

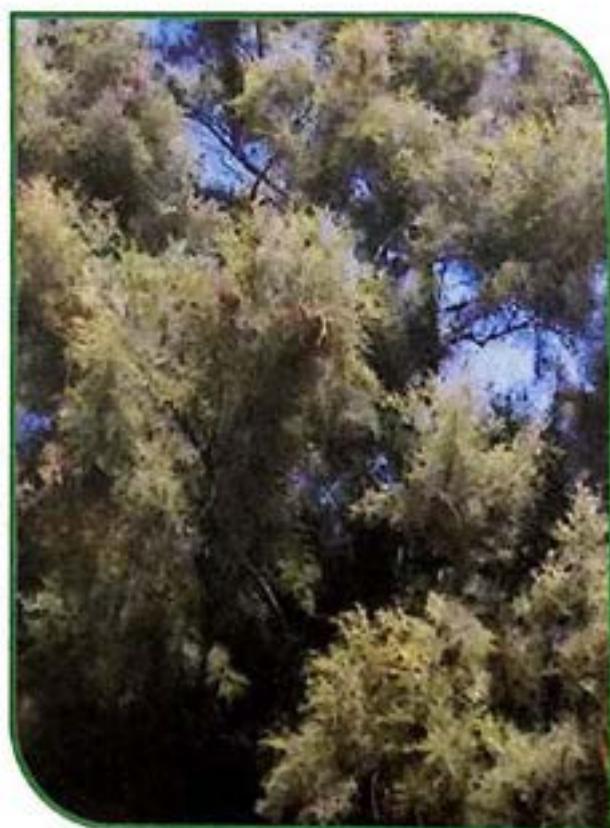
ہندی نام:- فاس، کری، لئی، نو، جھاؤ، مائیں،
طرفا

جرغ بوجھی نام:-
Tamarix articulata

کھول:-
Tamaricaceae

انگریزی نام:-
Athel

کاری ایں بہر:- شنک غتاتک

29۔ پنیر باد:-

ہندی نام:- پنیر بند، پرے بند، آکری، پتر بند،
کوپران، کوہی پنیر

جرغ بوجھی نام:-

Solanaceae کھول:-

انگریزی نام:- Winercherry

کاری ایں بہر:- تھوم

29۔ مائیٹھ:-

ہندی نام:- مہانیٹا، کریات

جرغ بوجھی نام:- Salvia Cabulica

Lamiaceae کھول:-

انگریزی نام:-

کاری ایں بہر:- تاک

30- کرکاوغ:-

ہندی نام:- گورکاوه، دھاسہ، شتر ریکی، ڈاماہو

جرغ بوجھی نام:- *Fagonia arabica*

کھول:- *Zygophyllaceae*

انگریزی نام:-

کاری ایس بہر:- تیونس کاہ

31- بہار کاہ:-

ہندی نام:- گل گوندک

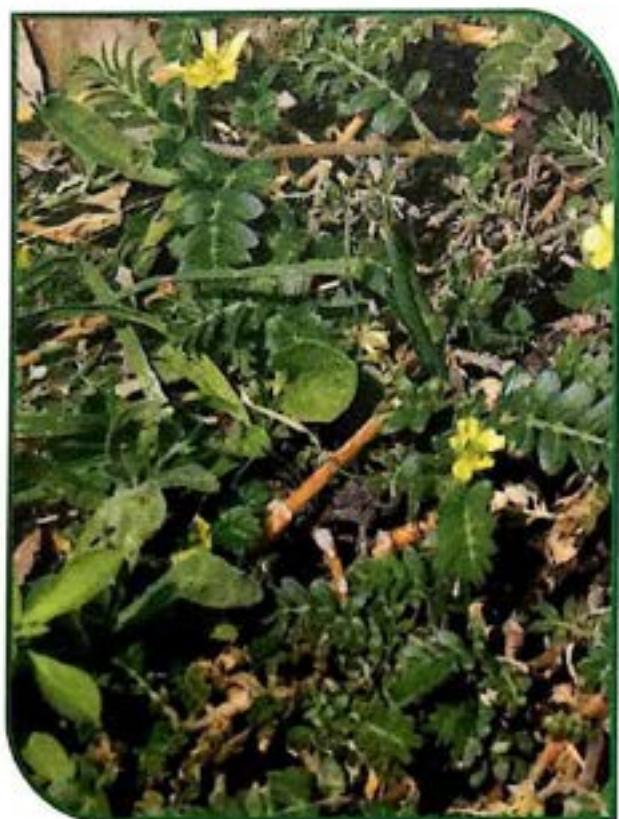
جرغ بوجھی نام:- *Tribulus terrestris*

کھول:- *Zygophyllaceae*

انگریزی نام:- Tack

weed/Puncturevine

کاری ایس بہر:- تھوم

32۔ مارموٹ:-

ہندی نام:- مارموٹک، چونگا، الغالف

جرغ بوجھی نام:-

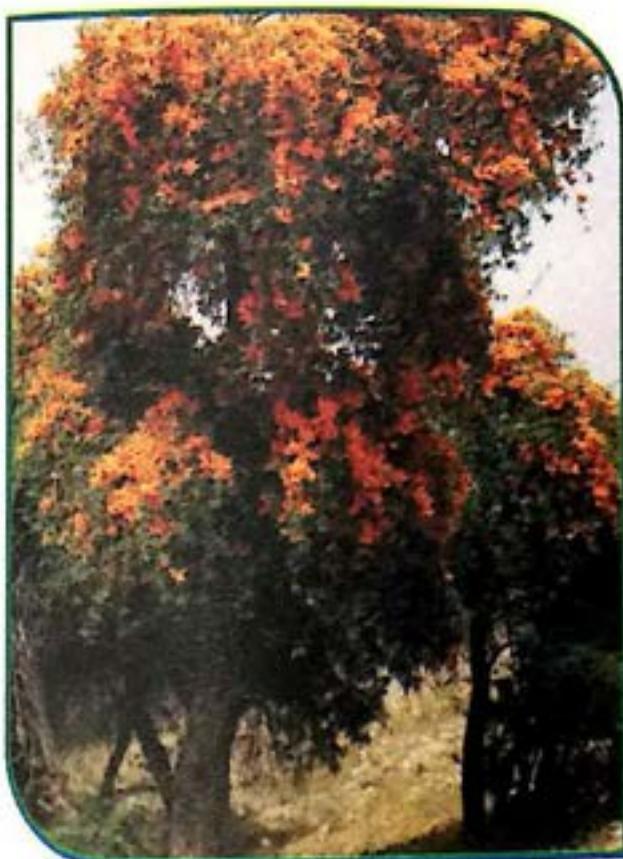
tubercullata

کھول:-

Caralluma

انگریزی نام:-

کاری ایس بہر:- تیونیس کاہ

33۔ پرپنک:-

ہندی نام:- پرپوک، پرپونک، لوڑہ،

انارشیطان، درخت سمنگ

جرغ بوجھی نام:-

undulata

کھول:-

Bignoniaceae

انگریزی نام:-

Roheda

کاری ایس بہر:- پھل

- مکور:- 34

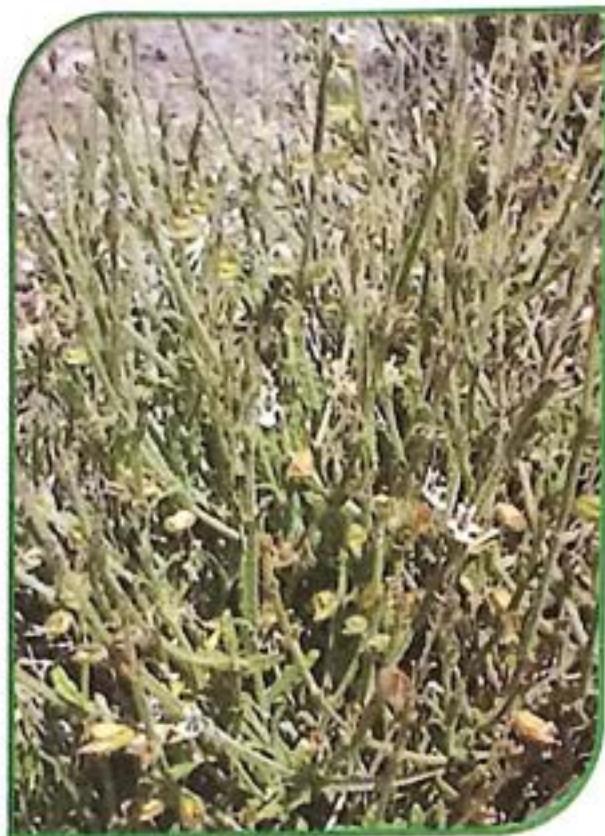
ہندی نام:- پتھر، نک، ملنگا، کوہی منور

جرغ بوجھی نام:- *Salvia aegyptiaca*

کھول:- *Lamiaceae*

انگریزی نام:- Egyptlan sage

کاریں ایس بہر:- تھوم

- زامر:- 35

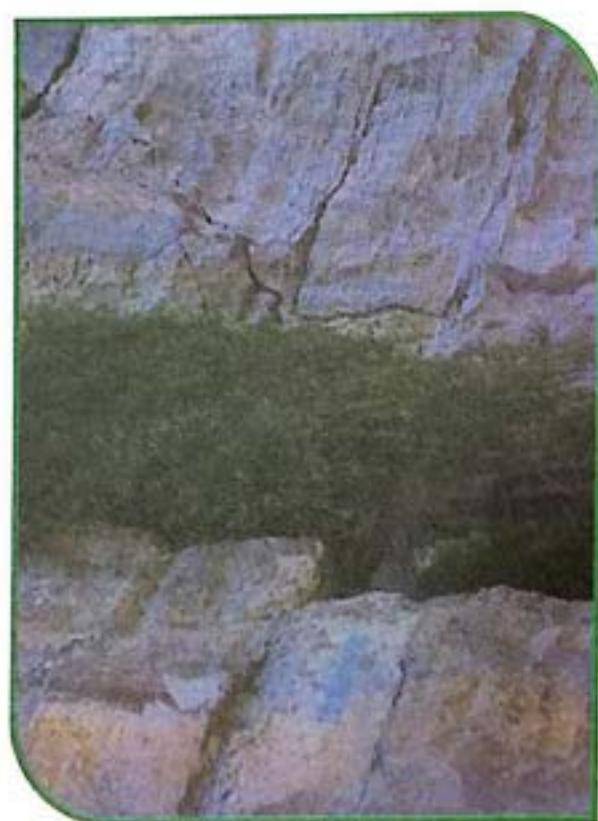
ہندی نام:- آفند، جل جمنی بولی، زامر،

پورست، پراوت

جرغ بوجھی نام:- *Cocculus villosus*

کھول:- *Menispermaceae*

انگریزی نام:- Moonseed

کاری ایس بہر:- تاک

36۔ سموک:-

ہندی نام:- مفرح القلب، بادر و سخویہ، چمن
بوٹی، بلی لوٹن

جرغہ بوچی نام:-

کھول:- Labiateae

انگریزی نام:-

کاری ایس بہر:- تیونیں جر

37۔ شنر:-

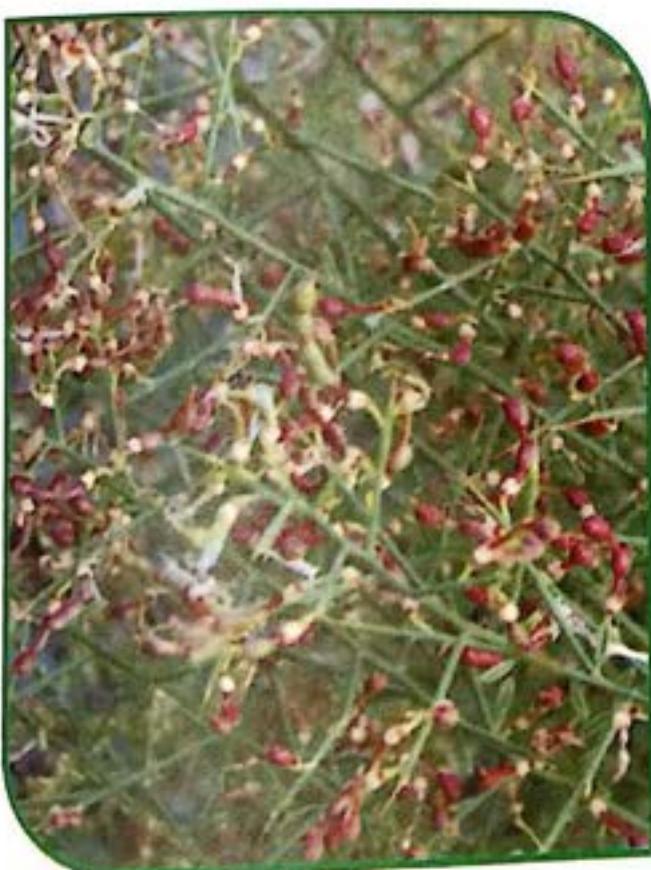
ہندی نام:- اساریون، شیز، خارشتر، جوانسہ،
حاج

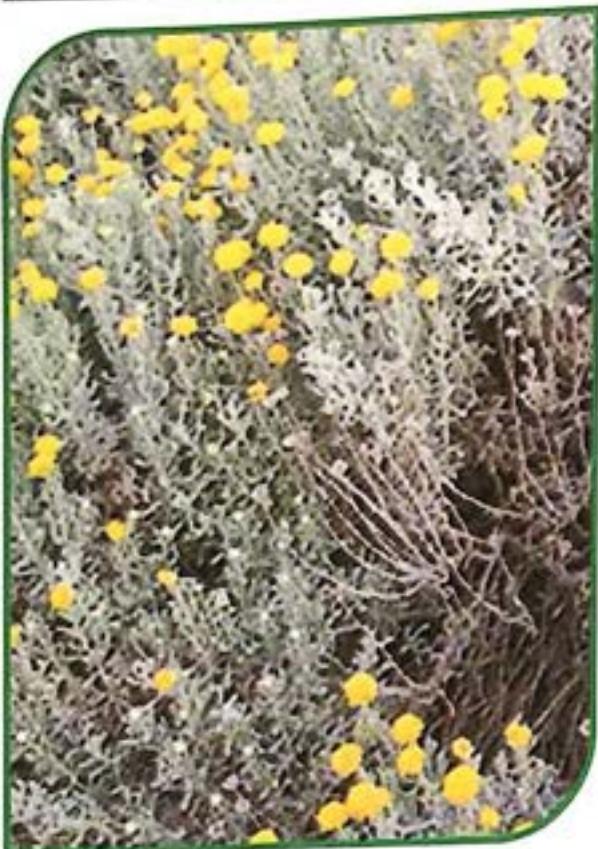
جرغہ بوچی نام:- Alhagi maurorum

کھول:- Papilionaceae

انگریزی نام:- Camelthorn

کاری ایس بہر:- تیونیں جر

38- بوئے ماران:-

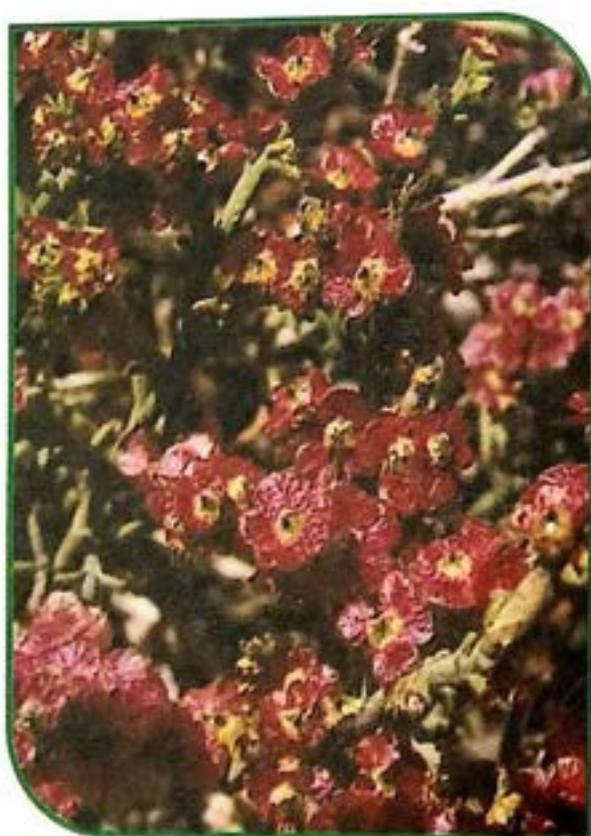
ہندی نام:- زاول، گواری درسنه، گندار، شویلا

جغہ بوجھی نام:- Achillea santolina

کھول:- Compositae

انگریزی نام:- Mother smile

کاری ایں بہر:- ٹیو غیں بہر

39- تراٹ:-

ہندی نام:- لاگاہ، بندگی، لانڈا، سدگاہ، اشنان

جغہ بوجھی نام:- Haloxylon griffithii

کھول:- Chenopodiaceae

انگریزی نام:- Dwarf Griffith's

Shxual

تک:- کاری ایں بہر

40۔ کڑوپت:-

ہندی نام:- کبورہ

جنم بوجھی نام:-

کہول:- Capparidiaceae

انگریزی نام:- Capperberris

کاری ایس بہر:- توغیں جر

41۔ ڈشدار:-

ہندی نام:- منٹھی، رب الوس، ملخوگی، خوازہ

جنم بوجھی نام:- Glycyrrhiza Glabra

L.

کہول:- Papillionaceae

انگریزی نام:- Licorice

کاری ایس بہر:- روٹک

42-اُس:-

ہندی نام:- او بشت، او شتہ، صنوبر

جرغ بوجپھی نام:- Juniper Excelia

M.B(syn.J.macropoda HK.L)

Cupressaceae

انگریزی نام:- Juniper, pencil cedar

کاری ایں بہر:- تھوم غتیل

43-خت:-

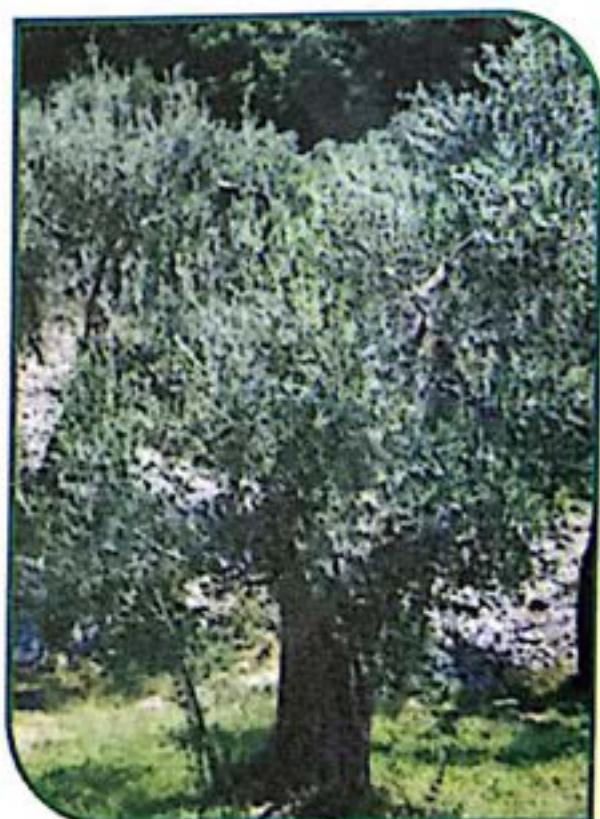
ہندی نام:- خط، شوان کاؤ، زیتون

جرغ بوجپھی نام:- Olea Europea L.

Oleaceae

انگریزی نام:- Olive

کاری بہر:- میوگ، تیل، فنک

44۔ گونک:-

ہندی نام:- سنجالو، اتلق، نکشم، مارامندائی،
پچ انگشت

جرغ بوجھی نام:- Vitex

pseudo-Nequendo (Hussak)

Hand(syn.V.agnus-costus L.)

کھول:- Verbenaceae

انگریزی نام:- Chaste tree

کاری اس بہر:- ٹیوپس جر، شنک،
تھوم، روٹک، پھل، چھیر

45۔ کوٹھ:-

ہندی نام:- کیٹھ، تربوزہ

جرغ بوجھی نام:- Citrullus vulgaris

کھول:- Cucurbitaceae

انگریزی نام:- Water melon

کاری اس بہر:- نیوگ، تھوم

46- تیجگ:-

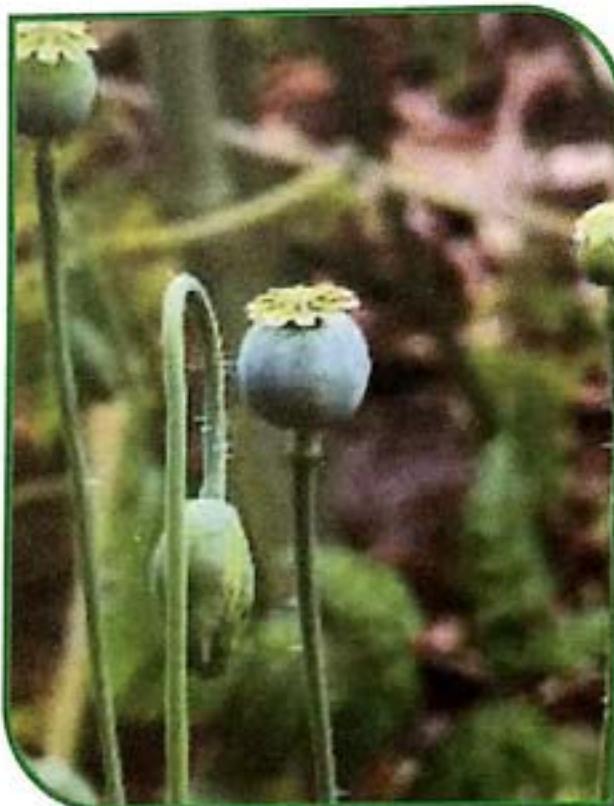
ہندی نام:- گلو، خربوزہ

جرغ بوجھی نام:- *Citrus lanelus*

کھول:- *Cucurbitaceae*

انگریزی نام:- Sweet Melon

کاری ایں بہر:- نیوگ ٹھوم

47- اشاش:-

ہندی نام:- اشیش، ڈوڈہ، تھم خشاش، تھم

کوکنار، پوست

جرغ بوجھی نام:- *Papaver somniferum*

کھول:- *Papaveraceae*

انگریزی نام:- Opium poppy, Garden

poppy

کاری ایں بہر:- ٹھوم ٹھوں جوس

48- پیاز:-

ہندی نام:- بصر، پیاز

جرغ بوجھی نام:-

Allium cepa:- کھول:-

Liliaceae:- Onion:- انگریزی نام:-

کاری ایس بہر:- تھوم غروتک

49- شو:-

ہندی نام:- طسو

جرغ بوجھی نام:-

Gaillonia aucheri:- کھول:-

Gentianaceae:- Gaillonia:- انگریزی نام:-

کاری بہر:- شنگ

کھنپ:- 50-

ہندی نام:- گز پنج، دھنیا، ڈڑی، دھانا، آچار

جرغ بوجھی نام:- *Coriandrum sativum*

کھول:- *Umbelliferaeae*

انگریزی نام:- *Goriander*

کاری ایس بہر:- شنگ غتھوم

پیش:- 51-

ہندی نام:- مرزی، گلد، فیش

جرغ بوجھی نام:- *Nannorrhops ritchieana*

کھول:-

Palmae-

انگریزی نام:- *Dwarf palm*-

کاری ایس بہر:- نیوگ غتھنگ

52۔ آثار:-

ہندی نام:- ہنار، ڈاڑھوں

جرغ بوجھی نام:-

Panicaceae:- کھول:

Pomigraneth:- انگریزی نام:-

کاری ایس بہر:- نیوگ ٹھوم

53۔ چڑ:-

ہندی نام:- جنگلی کاہ

Cynodon dactylon:- جرغ بوجھی نام:-

Poaceae:- کھول:

Bermuda:- انگریزی نام:-

Grass, Bahama Grass

کاری ایس بہر:- سیوٹھس کاہ

54- کیرپت:-

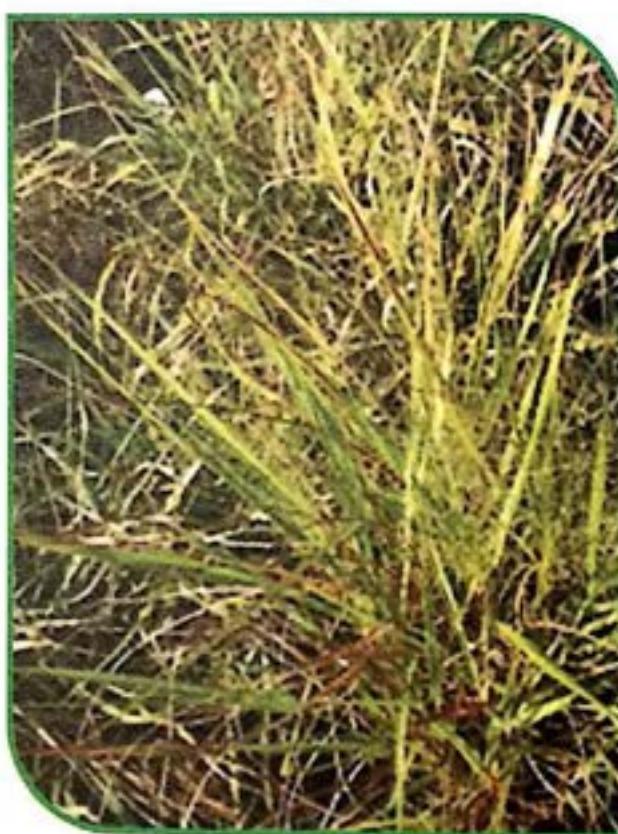
ہندی نام:-

جرغ بوجھی نام:-

کھول:-

انگریزی نام:-

کاری بہر:- تیونیس ج

55- ڈرب:-

ہندی نام:- ڈربھ، کاہ

جرغ بوجھی نام:-

انگریزی نام:- Wildgrass

کاری اس بہر:- تیونیس کاہ غروتک

56۔ بھی:-

ہندی نام:-

جرغ بوجھی نام:-

کھول:-

انگریزی نام:-

کاری اس بھر:- پھل، میوگ

57۔ گورگینہ:-

ہندی نام:- دھوتی، باھوشوک، چپڑ، ختوں،

چمبراک

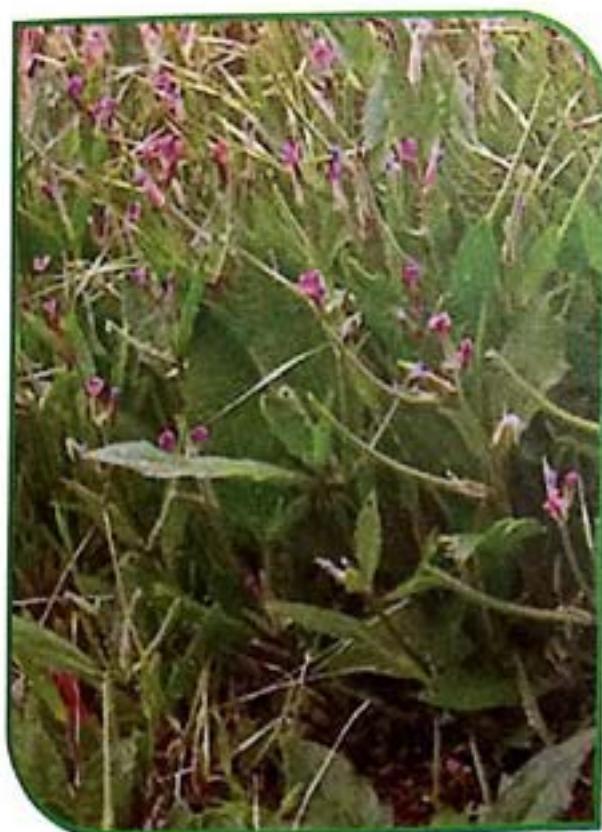
جرغ بوجھی نام:-

africana, Malcolmia Bunge

کھول:-

انگریزی نام:-

کاری بھر:- میوگ

- دل :- 58

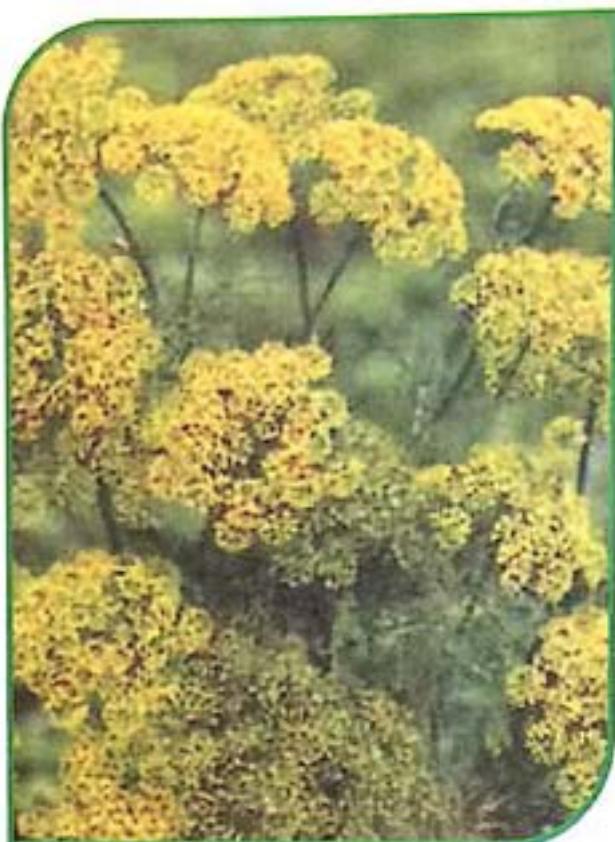
ہندی نام:-

جرغ بوجھی نام:- *Anettum gravelus*

انگریزی نام:- *Andropogon*

Agrocss

کاری بہر:- شنک، تاک

- اُم :- 60

ہندی نام:- ہم، کیرکیر، چینہ

جرغ بوجھی نام:- *Periploca aphylla*

انگریزی نام:- A wild plant

کہول:- Asclepiadaceae

کاری ایس بہر:- تیونیں کاہ ہشتہرے ور غ پہ کار

مر رہیت

-61- روٹ:-

ہندی نام:- کاشر، ہر سوکھ

جرغ بوجھی نام:-

Sisymbrium -
sophia,*sisymbrium pumulum*

انگریزی نام:- /

tansymustard

کھول:- Cruciferae

تحوم، تاک، شنک:- کاری بہر

-62- گربست:-

ہندی نام:- بوگکی، بوٹکے

جرغ بوجھی نام:-

Lepidium (L.repen,Boiss)

کھول:- Curciferae

انگریزی نام:- Whitetop

کاری بہر:- شنک

63- سرگ:-

ہندی نام:- گوہند، بھاخڑہ، سکرونڈ کی، خوربار،
ٹاہ کنڈی

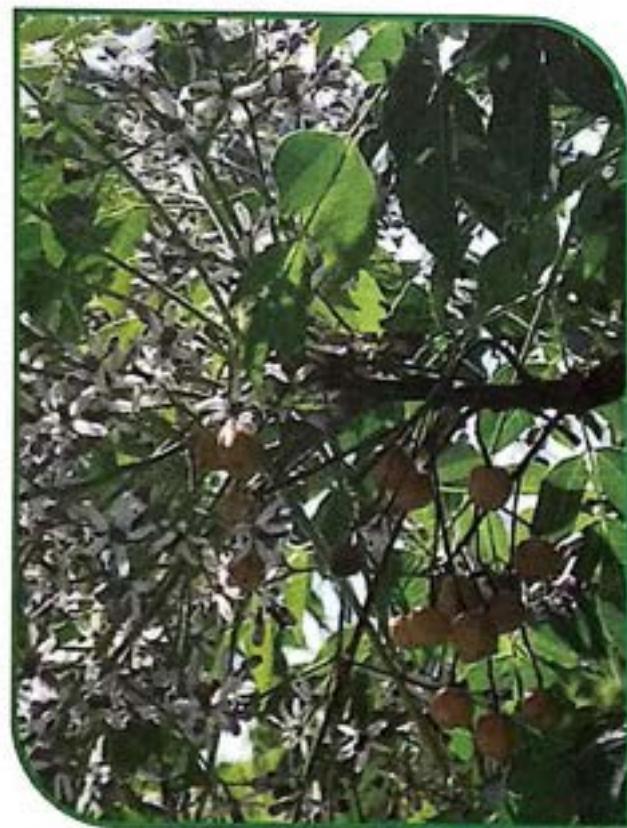
جرغ بوجھی نام:-

Terrestrial (*T. Laniginous*, linn)

کھول:-

انگریزی نام:-

کاری ایس بہر:- تھوم، شنک، میوگ

64- بالکلین:-

ہندی نام:- باکھور، باکارن

جرغ بوجھی نام:-

Meliaceae:-

انگریزی نام:- Bead-tree/Capelliae

کاری ایس بہر:- تھوم، شنک، میوگ

کسور:- 65

ہندی نام:- یادون، شاہنہ، ٹھنجور، غوین، اش
گئی، بزگئی وانہ

جرغابوچھی نام:-

Pistacia

khinjuk,pistaciacabulica

کہول:-

انگریزی نام:-

کاری بہر:- میوگ

وژدار:- 66

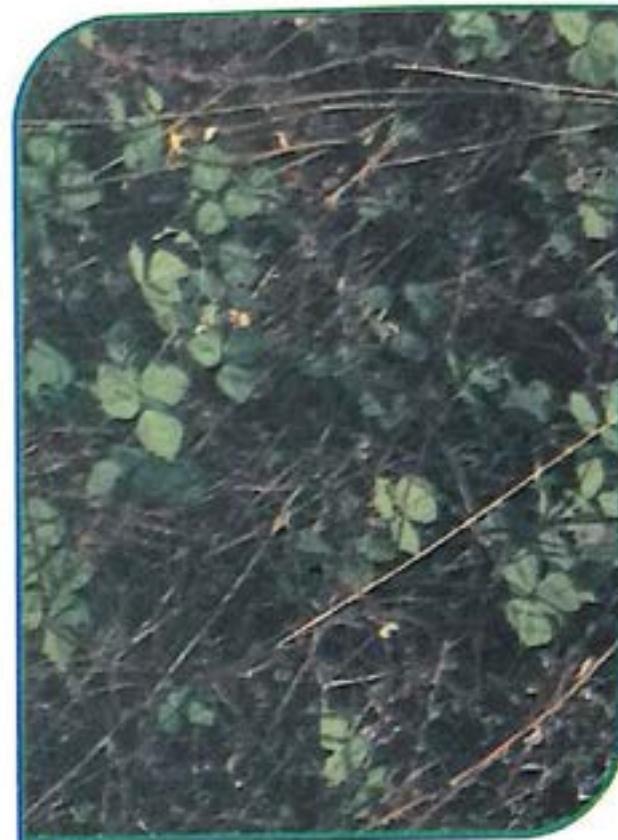
ہندی نام:- خواڑہ، ملغوزگی، ملنخوری، ملٹھی،
ربالوس

جرغابوچھی نام:-

Glycyrrhiza glabra انگریزی نام:-

leguminosae کہول:-

67۔ وٹور ویرڈھی:-

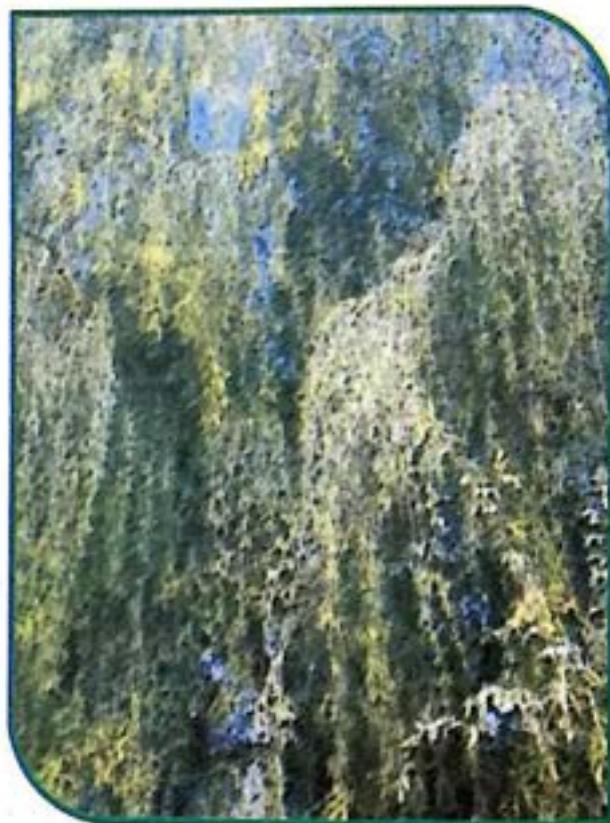
ہندی نام:- ون ویرڈھی، ایشک

جنمبوچی نام:- Rhynchosia Minima

کھول:- Leguminosae

انگریزی نام:- Least Snout bean

کاری بہر:- شنک

68۔ کندی:-

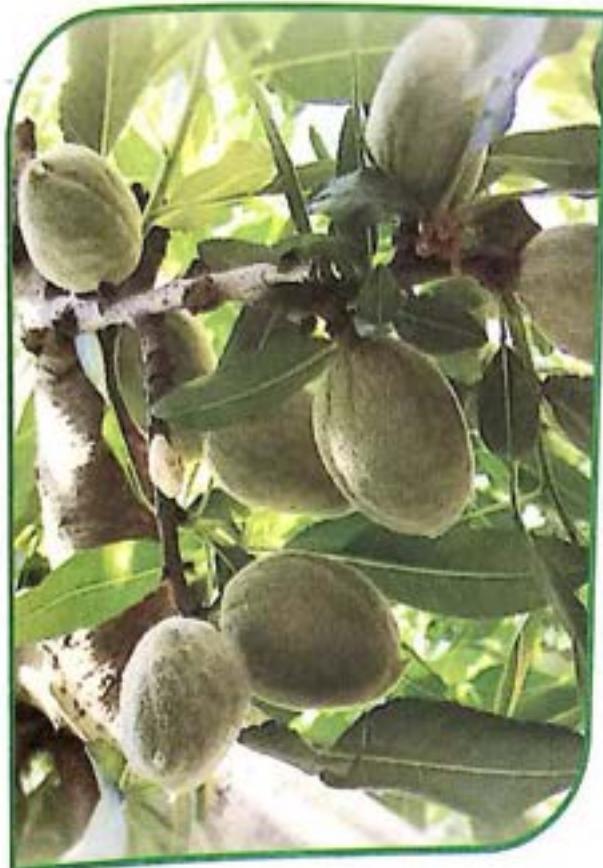
ہندی نام:- کھور، کندہ، کینڈہ، مر، محیر، چلر د

جنمبوچی نام:- Prosopisspicigera

کھول:- Leguminosae

انگریزی نام:- Prosopis Cinerarla

کاری اس بہر:- شنک، تھوم

69۔ آرچن:-

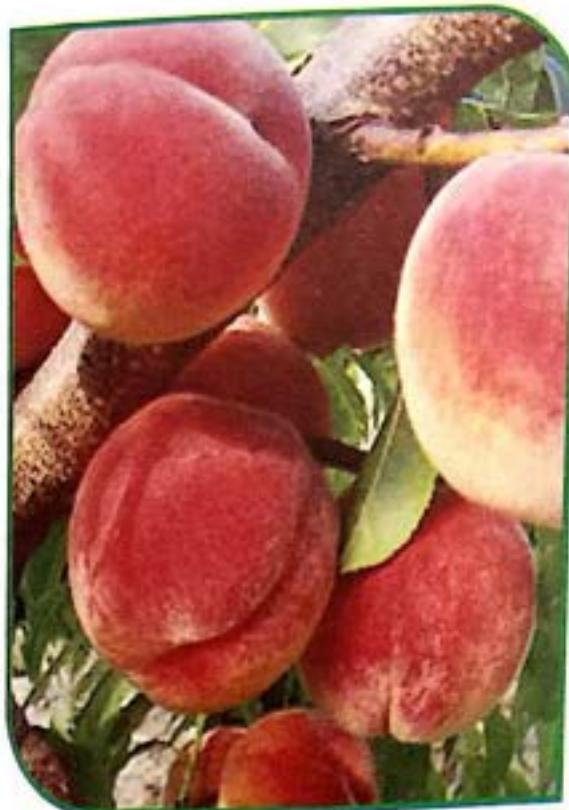
ہندی نام:- بادام، کبیر و

جرغ بوجھی نام:- Prunus Amygdalus

کھول:- Rosaceae

انگریزی نام:- Almondnut

کاری بہر:- میوگ

70۔ شفتالو:-

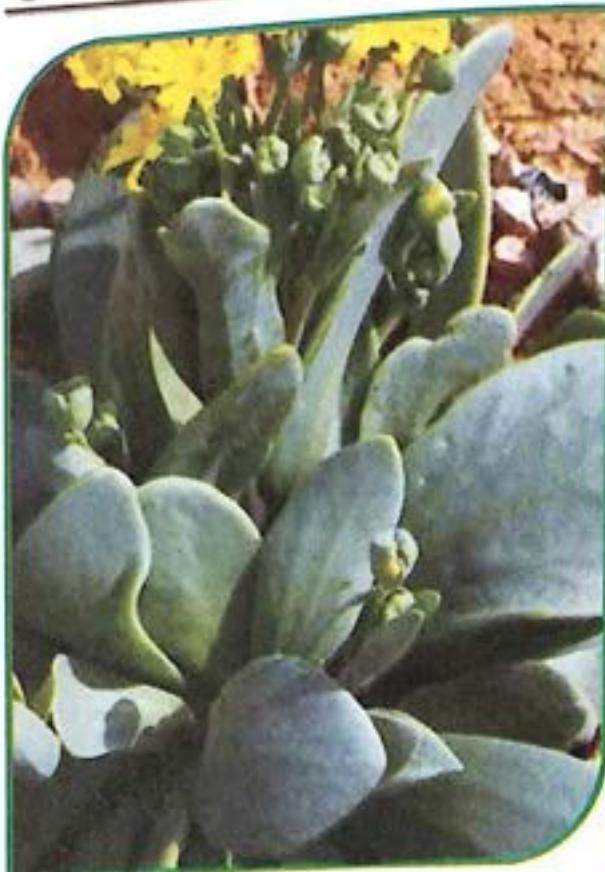
ہندی نام:- ہنگ، زرگاہ، شلیل

جرغ بوجھی نام:- Prunus persica

کھول:- Rosaceae

انگریزی نام:- Peach

کاری بہر:- میوگ

71- مگولی:-

ہندی نام:- گنگو، گنگ

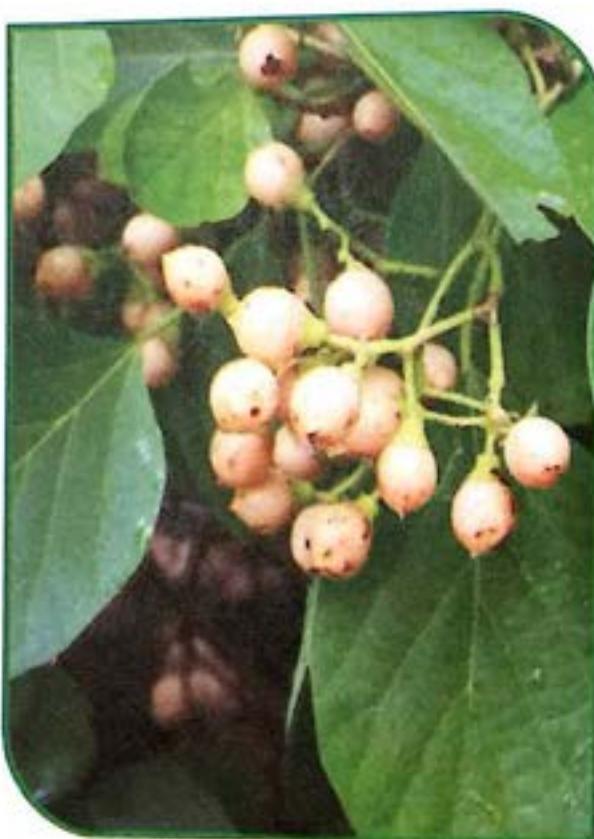
جرغ بوجھی نام:-

Othonnopsis intermedia, Hertia intermedia

کھول:- Compositae

انگریزی نام:-

کاری بہر:- ٹنک، ہاتک، ہجوم

72- لیوار:-

ہندی نام:- لیسوزا، سیسرد، لہسوزہ، گونندی

جرغ بوجھی نام:-

Cordia Myxa, Cordia

Rothi

کھول:- Boraginaceae

انگریزی نام:- Assyrian Plum

کاری ایس بہر:- میوگ، ٹنک

73- پوپٹ:-

ہندی نام:- چنگی والی بوٹی

جرغ بوجھی نام:-

waldi

کھول:- Borginaceae

انگریزی نام:-

کاری ایس بہر:- تاک، شنک، تھوم

74- چل:-

ہندی نام:- لکڑی، لہانی باو، بیہر و بھتو، با تھو

جرغ بوجھی نام:-

Withanic Somnifera

کھول:- Convolvulacea

انگریزی نام:-

کاری بہر:- شنک، تاک

75- نازبو:-

ہندی نام:- ریحان، سیل، شیراز، مریسا

جرغ بوچھی نام:-

Caryopteris wallichiana

کھول:- Verbenaceae

انگریزی نام:-

کاری ایس بہر:- تاک، شنک، ٹھوم

76- کاروان گش:-

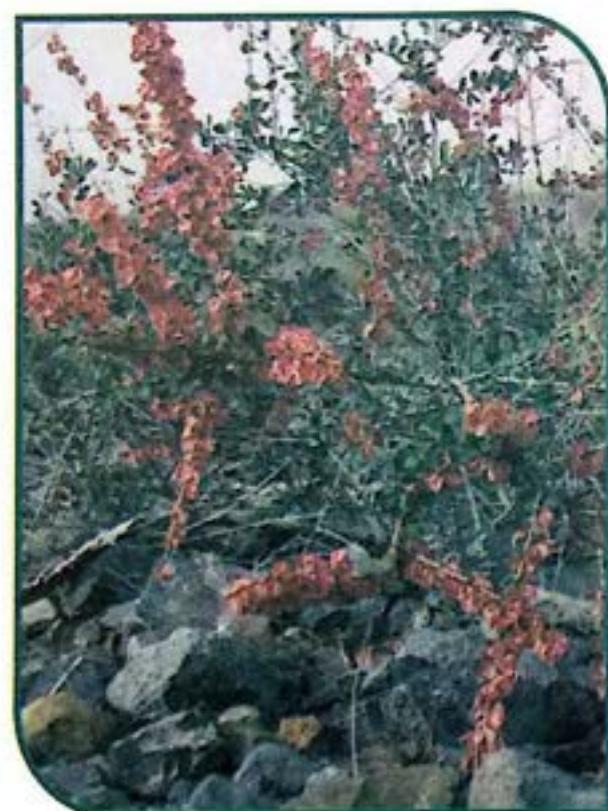
ہندی نام:- دستخ، وینخو، غرہونگی، گروگ

جرغ بوچھی نام:-

Pteropyrum Olivieri کھول:-

انگریزی نام:-

کاری ایس بہر:- شنک، روٹک، ٹھوم

77۔ پیپل:-

ہندی نام:- پیپل، منترہ، لیفوناٹے

جرغ بوجھی نام:-
Daphne Oleoidee

کھول:-
Thymelaeaceae

انگریزی نام:-

کاری ایس بہر:- شنک تاک

78۔ بر:-

ہندی نام:- زرد کلگنی

جرغ بوجھی نام:-
Ficus Bengalens

کھول:-
Urticaceae

انگریزی نام:-
The Benyan tree

کاری ایس بہر:- شنک، تاک، تھوم

79- انجیر:-

ہندی نام:- کوہی انجیر، اززار، ھنجیر

جرغ بوجھی نام:- *Ficus Carica*

کھول:- *Urticaceae*

انگریزی نام:- *Hillifig*

کاری ایں بہر:- میوگ

80- گواڑغ:-

ہندی نام:- گواڑگ، گواڑخ، گل لالہ، وڈاک

جرغ بوجھی نام:- *Tulipa Montana*

کھول:- *Liliaceae*

انگریزی نام:- *Wild Tulip*

کاری ایں بہر:- پاڑ، روٹک

- گنج 81 -

هندي نام:- کوي گياب، گنج، صبا

جرغ بوچجي نام:- Chrysopogon

Aucheris

کھول:- Gramineae

انگریزی نام:- Wild Grass

کاري ايس بہر:- شنک ٿکوم

- گورکا: 82 -

هندي نام:- حدین، صبا، پبا، وشته، وشی، مژ

جرغ بوچجي نام:- Stipa pennata(stipa

Capiolata)

کھول:- Gramineae

انگریزی نام:- A hillgrass

کاري ايس بہر:- ٿکوم، شنک

- گانڈھیل:- 83

ہندی نام:- گندل، گراچن، گانڈر، برو، پاچل

جرغ بوجھی نام:- Eleasine flagellifera

کھول:- Gramineae

انگریزی نام:-

کاری ایس بہر:- تھوم، ٹنک، روٹک

- غل:- 84

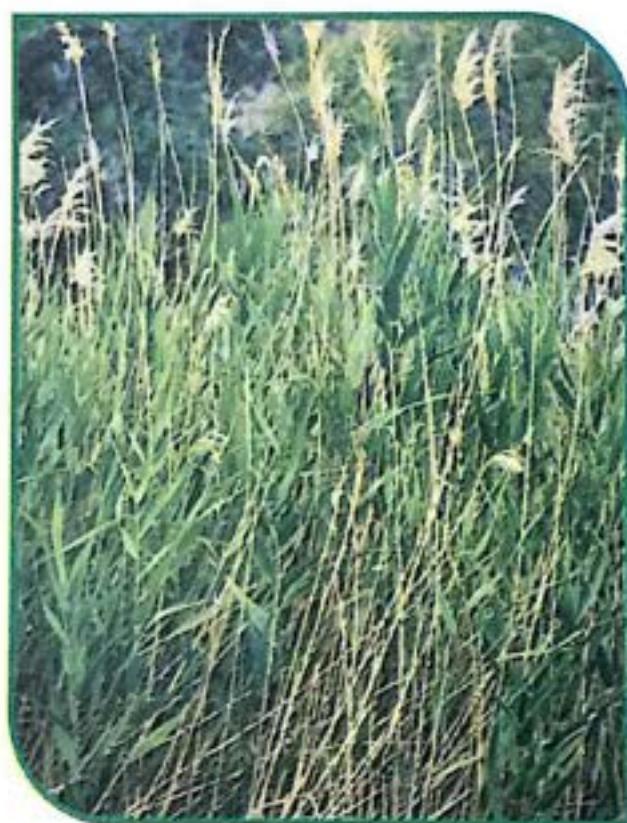
ہندی نام:- غل، ناز

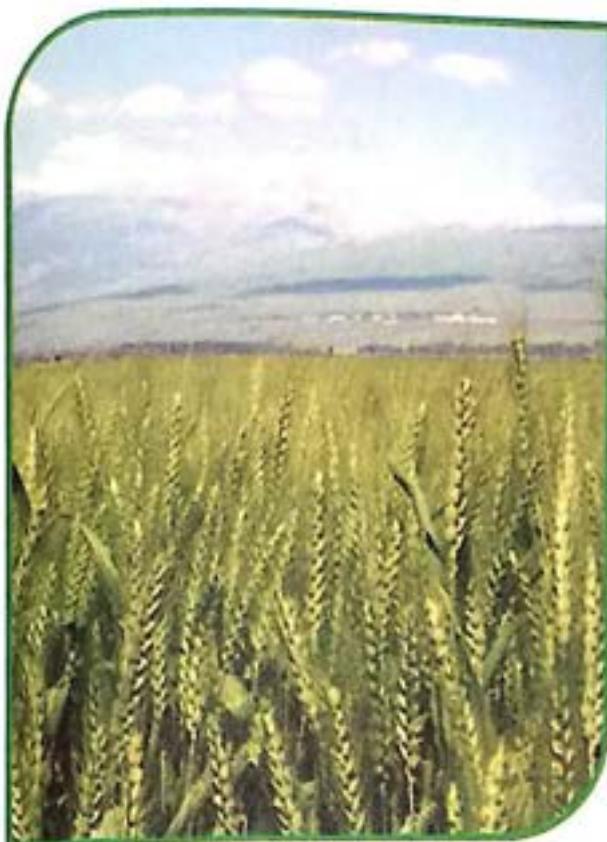
جرغ بوجھی نام:- Phragmites Communis

کھول:- Gramineae

انگریزی نام:- Reed

کاری بہر:- ٹنک، روٹک

85-شتر دندان:-

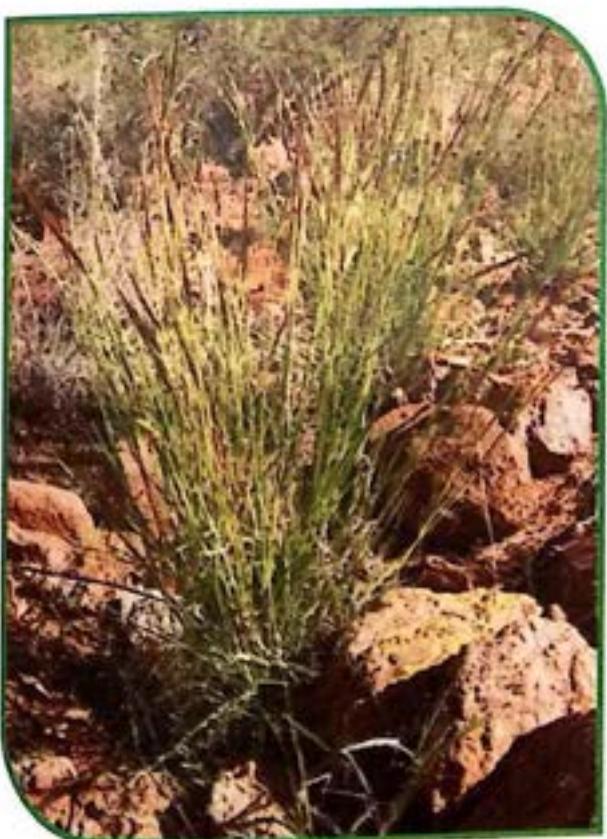
ہندی نام:- سندیہ، دہک، شوراوکی، پُشو،
شیرخ، خولام، غنم، خیسن کاہ، بوجا، وشم غنم

جرغ بوچی نام:- *Triticum vulgare*

کھول:- Gramineae

انگریزی نام:-

کاری ایں بہر:- تھوم

86-ابدریکا:-

ہندی نام:- ٹڈن

جرغ بوچی نام:- *Andropogon*

Contortus

کھول:- Gramineae

انگریزی نام:- Agrass

کاری ایں بہر:- ٹنک

87-اونگ:-

ہندی نام:-

جرغ بوجھی نام:-

کھول:-

انگریزی نام:- A Wild tree

کاری ایں بہر:- دار

88-امرود:-

ہندی نام:- جام، امرود، امرت

Psiduum Guyava نام:-

کھول:- Rosa peae

انگریزی نام:- Guava

کاری ایں بہر:- میوگ

89- دندان شنک:-

ہندی نام:-

جرغ بوجھی نام:-

کھول:-

انگریزی نام:- Wild plant

کاری ایں بہر:- تھوم

90- گندریم:-

ہندی نام:-

جرغ بوجھی نام:-

کھول:-

انگریزی نام:- A Wild plant

کاری ایں بہر:- شنک، روٹک، تھوم

91۔ گوندی:-

ہندی نام:-

جرغ بوجھی نام:- *Cordia Rottii*

کھول:-

انگریزی نام:-

کاری بہر:- میوگ

92۔ کیلا:-

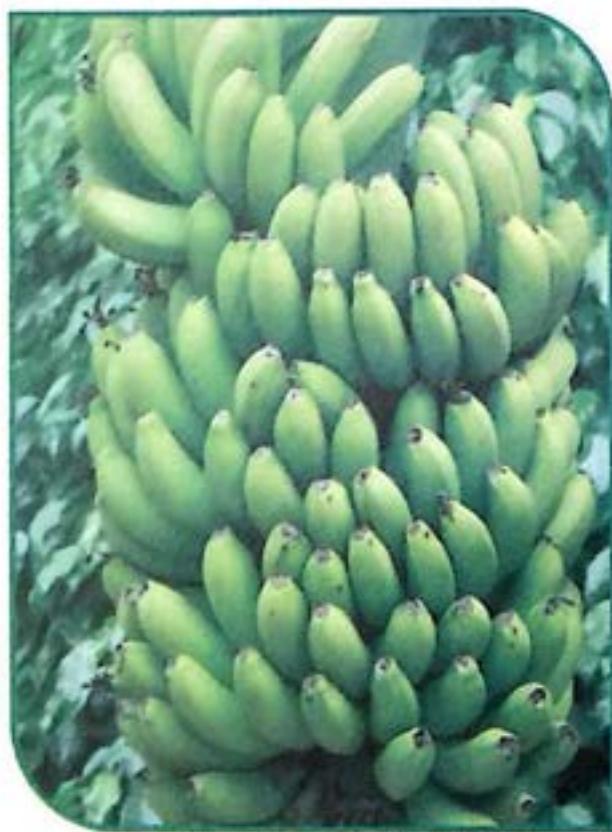
ہندی نام:- موز

جرغ بوجھی نام:- *Musa sapientum*

کھول:-

انگریزی نام:- Banana. Plantain

کاری ایس بہر:- میوگ

93۔ ندگاہ:-

ہندی نام:- ھوئے، گندھیل، اذخر، کورگیاہ

جرغ بوجپھی نام:- *Cymbopogon*

Iwaracea

کھول:-

انگریزی نام:-

کاری ایس بہر:- شنک، تھوم

94۔ پی:-

ہندی نام:- زیرع گنر، پیسی، کنار دشتی، جھڑیبری

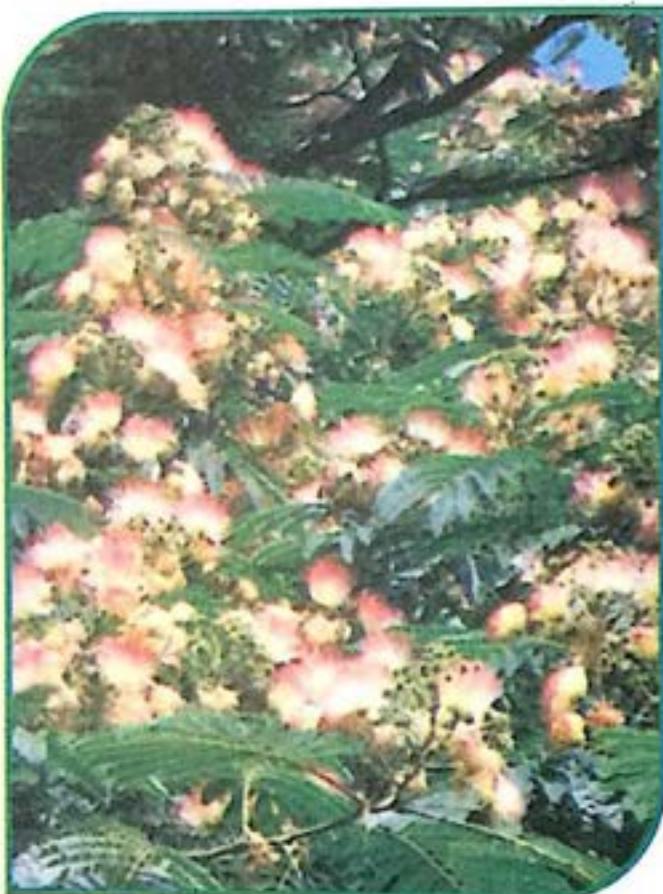
جرغ بوجپھی نام:- *Zizyphus Vulgaris*

کھول:-

انگریزی نام:-

کاری ایس بہر:- میوگ، شنک

95۔ سرین:-

ہندی نام:- سرگ

جرغ بوجھی نام:- Albezzia Jalibrissin

کھول:-

انگریزی نام:-

کاری ایں بہر:- ٹنک، تھوم

96۔ گواز:-

ہندی نام:- گم، ٹنخ

جرغ بوجھی نام:- Allium sphaerocephalon

Cephaelwin

کھول:- Gramineae

انگریزی نام:-

کاری ایں بہر:- ٹنک، تھوم

97۔ گوائیگ:-

ہندی نام:- چھوٹی سونف، شود، شوت، تھجھ
اوولان، انیسوں

جرغوبچی نام:-

کہول:- Apiaceae

انگریزی نام:- Ani seed

کاری ایس بہر:- تھوم، شنک

98۔ مسیک:-

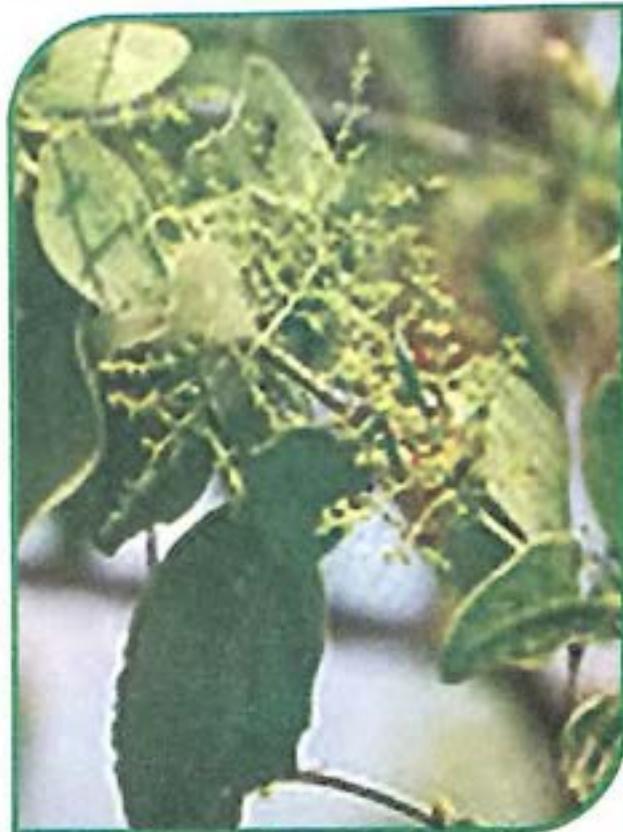
ہندی نام:- کھار بولی، نظر ون، اشنان، غاسول
اشجاب، کولائی کاریکس

جرغوبچی نام:-

Salsola Griffithsii کہول:-

انگریزی نام:-

کاری ایس بہر:- شنک

99- تونج:-

تونغ، پیلو، اراك، درخت مساوک:- هندی نام

جرغ بوجھی نام:- *Sawa percica*

انگریزی نام:-

کہول:- *Salvadoraceae*

کاری ایں بہر:- شنک، روٹک، میوگ

100- سہہ چوب:-

ہندی نام:- سیاہ چوب

جرغ بوجھی نام:-

کہول:-

انگریزی نام:- *Wild tree*

کاری ایں بہر:- شنک، تھوم، روٹک

شینلو:- 101

ہندی نام:-

جرغ بوجھی نام:- *Phoenix dactylifera*

کھول:-

انگریزی نام:-

کاری ایں بہر:- پھل

سر پٹکو:- 102

ہندی نام:- شیر پٹکو

جرغ بوجھی نام:- *Eremurus velutinus*

کھول:-

انگریزی نام:-

کاری ایں بہر:- شنک، تھوم، پاڑ

- شیشار:- 103

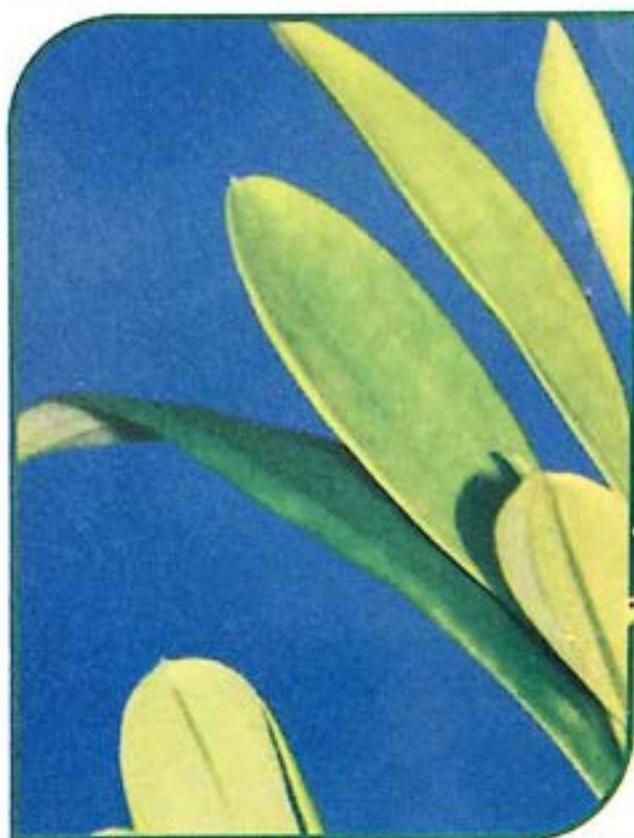
ہندی نام:- شیشار

جرغ بوجھی نام:-

کھول:-

انگریزی نام:-

کاری ایس بہر:-

- سمبر:- 104

ہندی نام-----

جرغ بوجھی نام:-

کھول:-

کاری ایس بہر:- ڈھنک

- 105 - پچھہ:-

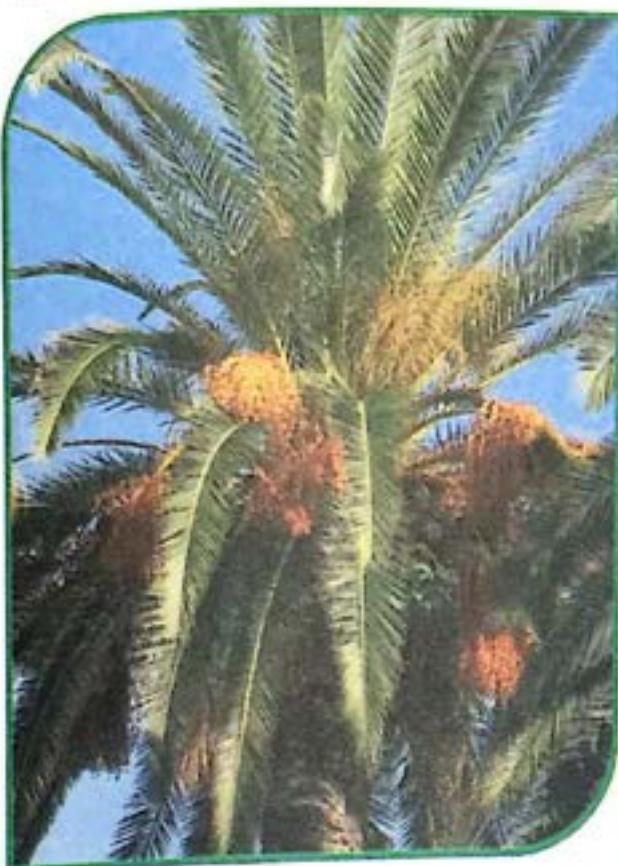
ہندی نام:- پچ، نا، ہارگ، کھجور، گتل

جرغیوچی نام:- Persimmon

کھول:- Phoenix dactylifera

انگریزی نام:- Datepalm

کاری ایں بہر:- میوگ، خنک، روٹک

- 106 - پیڑک:-

ہندی نام:- ڈھائی پتہ

جرغیوچی نام:-

کھول:-

انگریزی نام:-

کاری ایں بہر:-

107۔ مشتر کاہ:-

ہندی نام:-

جرغ بوجھی نام:-

Buller

کہول:-

کاری ایں بہر:- تاک، تھوم

108۔ شلوار در:-

ہندی نام:- کچھا غزی

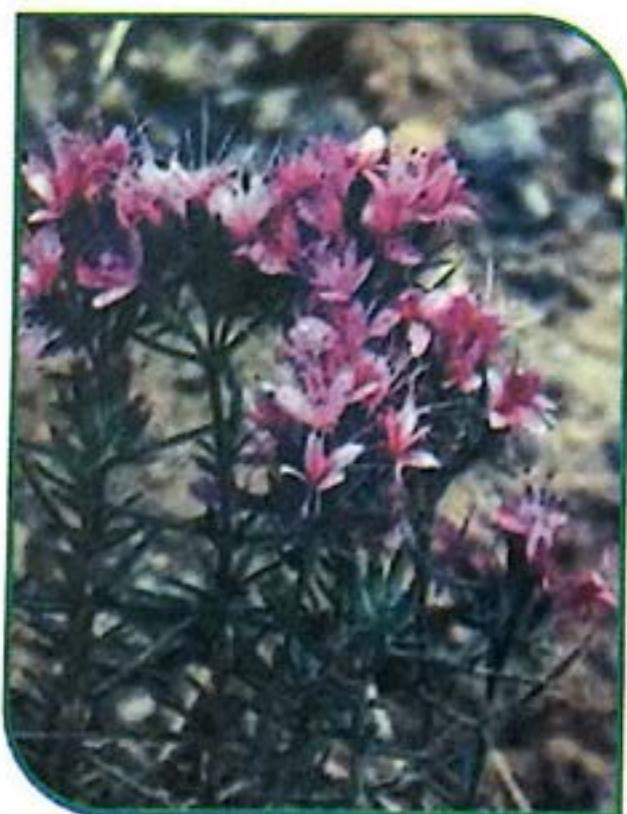
جرغ بوجھی نام:-

squrosum

کہول:-

Coryophyllaceae

کاری ایں بہر:- تاک، شنک، تھوم

109۔ مالٹا:-

ہندی نام:- مالٹا، نارنگی

جرغیوچی نام:- *Citrus sinensis*

کھول:- *Ritaceae*

انگریزی نام:- Orange

کاری ایس بہر:- میوگ

110۔ انگور:-

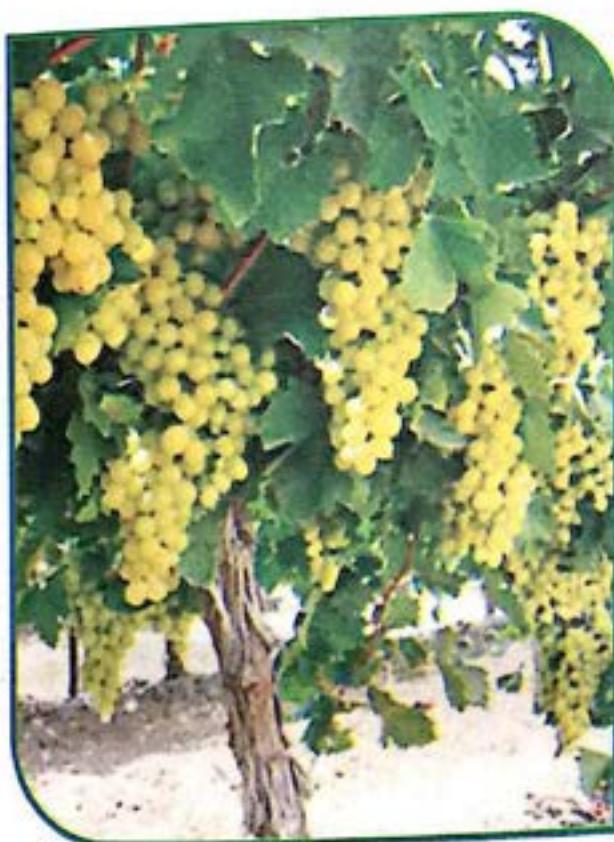
ہندی نام:- ہنگور، ڈر کشہ

جرغیوچی نام:- *Vitis vimifera*

کھول:- *Rutaceae*

انگریزی نام:- Grape

کاری ایس بہر:- میوگ

111۔ ترنج:-

ہندی نام:- ترنج

جرغ بوجھی نام:-

کھول:- Rulecieae

انگریزی نام:- Bitter orange

کاری ایں بہر:- میوگ

112۔ یمبو:-

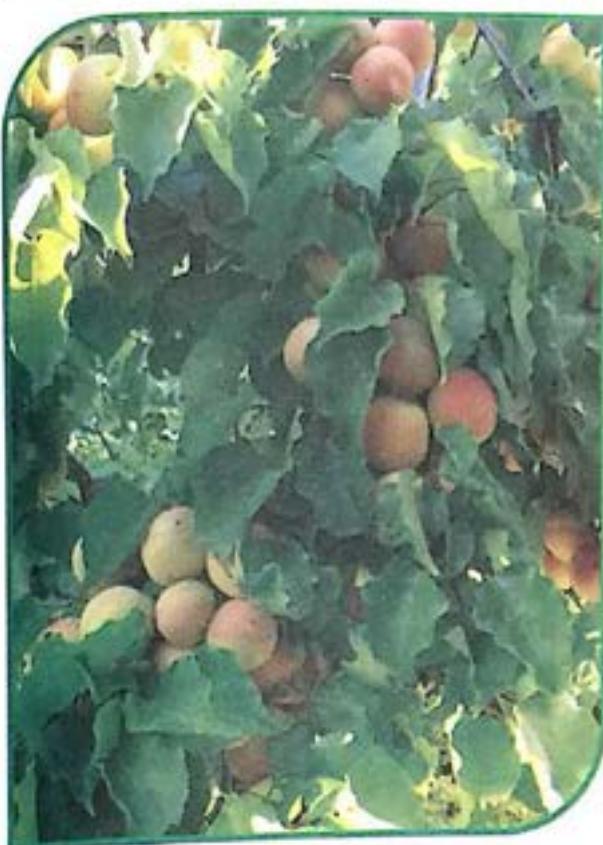
ہندی نام:- یمبو، یماں

جرغ بوجھی نام:-

کھول:- Rutaceae

انگریزی نام:- Lemon

کاری ایں بہر:- میوگ

113۔ زردا لو:-

ہندی نام:- زردا لو، زردا لو

جرغیوچی نام:- *Prunus armeniaca*

کھول:- *Pinaceae*

انگریزی نام:- Apricot

کاری ایں بہر:- میوگ

114۔ سوف:-

ہندی نام:- سروپ، سوف، سیب، صوف

جرغیوچی نام:- *Malus domestica*

کھول:- *Rosaceae*

انگریزی نام:- Apple

کاری ایں بہر:- میوگ

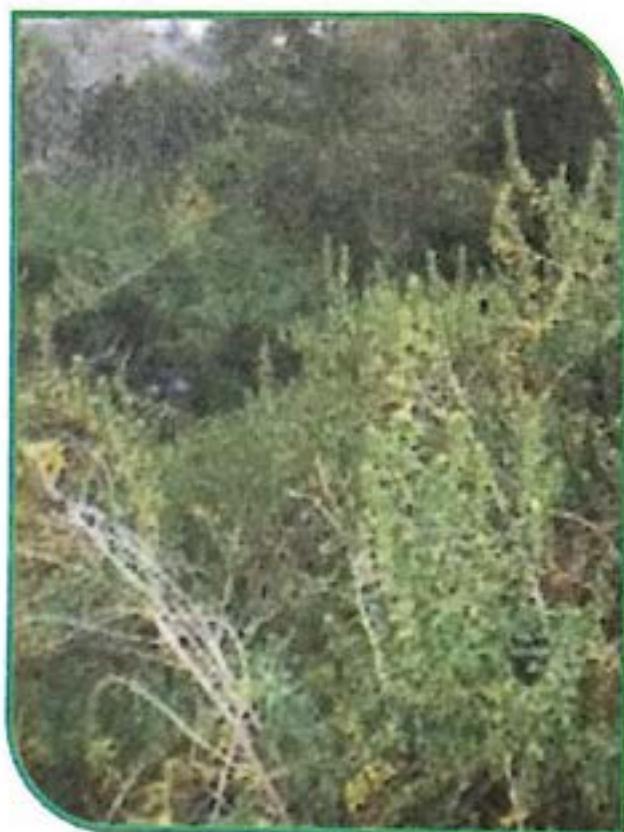
115۔ کوہی جامبو:-

ہندی نام:- مش ناجا مبور

جرغ بوجھی نام:- Crepicfoetida

کھول:- Compositae

کاری ایں بہر:- تاک ہجوم

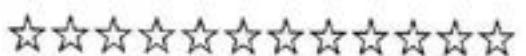
116۔ لانٹری:-

ہندی نام:- زمئے، سپن زمئی

جرغ بوجھی نام:- Suaeda Fruticosa

کھول:- Chano podiaceae

کاری ایں بہر:- شنک

لڈی زناور

- 1- رست- 2- گر کھ- 3- ختر یز- 4- کر گوش- 5- کوہ گرانڈ- 6- گون- 7- تولغ-
- 8- لومبر- 9- آسک- 10- ہپتار- 11- پشی- 12- کوہ پاچن-
- 13- گورپٹ- 14- نور- 15- گذ- 16- جدک- 17- مارخور-
- 18- سینکر- 19- پکٹ- 20- سیاہ مار- 21- لندی-
- 22- شپ چر- 23- مشک- 24- کانسلوک-

مُرغ:-

- 1- بلبل- 2- باڑو- 3- بانز- 4- چاہی کپوت- 5- وتاب- 6- ججھک-
- 7- بت- 8- بٹ- 9- شہبہ بانز- 10- فیا- 11- لالی- کبڑی-
- 12- توتا- 13- کونخ- 14- سگک- 15- گوگو- 16- چڑز-
- 17- شاتو- 18- کفینچر- 19- گلو- 20- سیسو- 21- کلاگ / گرانخ-
- 22- کنگر- 23- بخ- 24- چوٹول- 25- پک- 26- چکوک-
- 27- سمرغ- 28- لیٹی- 29- توکلی-

سوزی / سبزی

1- اماگ:-

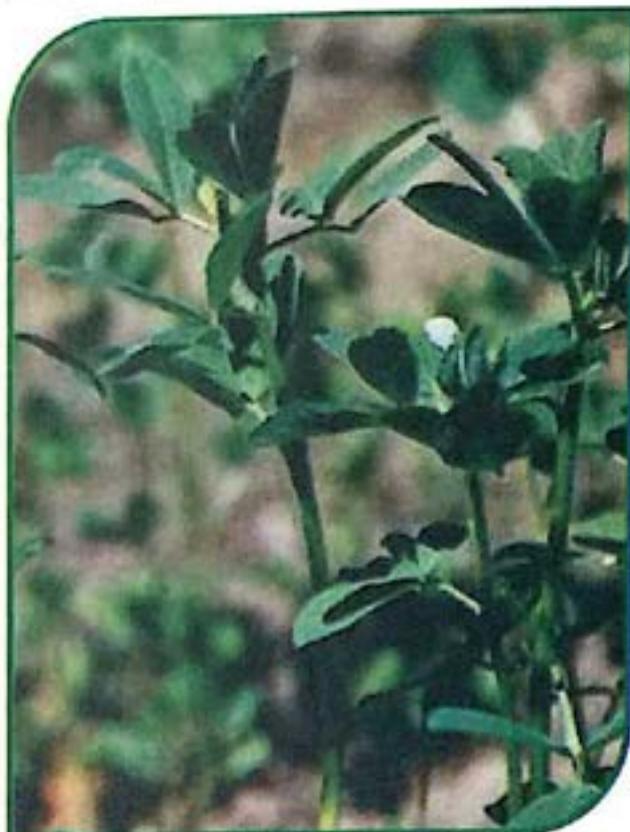
ہندی نام:- میتھی، حلیہ، شملیت، طاس،
ہماگ جربو

جرغ بوجھی نام:-

Foenungracum

کھول:-

انگریزی نام:- Fenugreek seeds

بانکلینک:-

ہندی نام:- باقلہ، چورا، بولا، جرج، کویک
جرغ بوجھی نام:-

Pnysastigg

visiafibas Matus

phyastigmatus,

کھول:-

tetsegonobus

انگریزی نام:- Braadbean/Fava

bean

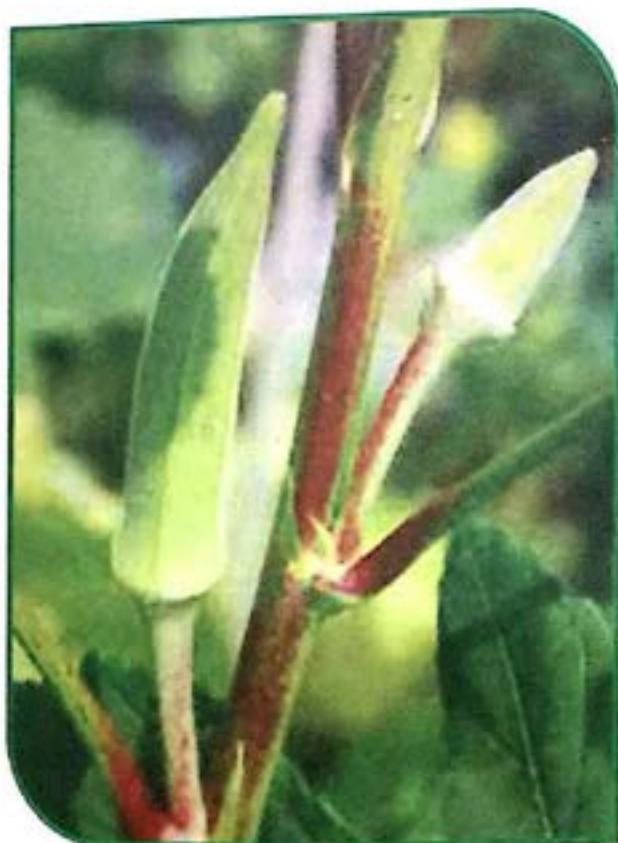
3- بٹاگ:-

ھندی نام:- بینگن، بانجر، بادنگان، وانگر، تباوں

جرغ بوجھی نام:- Solonum

کھول:- Solanaceae

انگریزی نام:- Eggplant

4- بھنڈی:-

ھندی نام:- بینڈی - بھنڈی

جرغ بوجھی نام:- Halokylon Griffithi

کھول:-

انگریزی نام:- Lady finger

5۔ چلی:-

ہندی نام:- چلی، کلف، حرف، پری، اونڈک

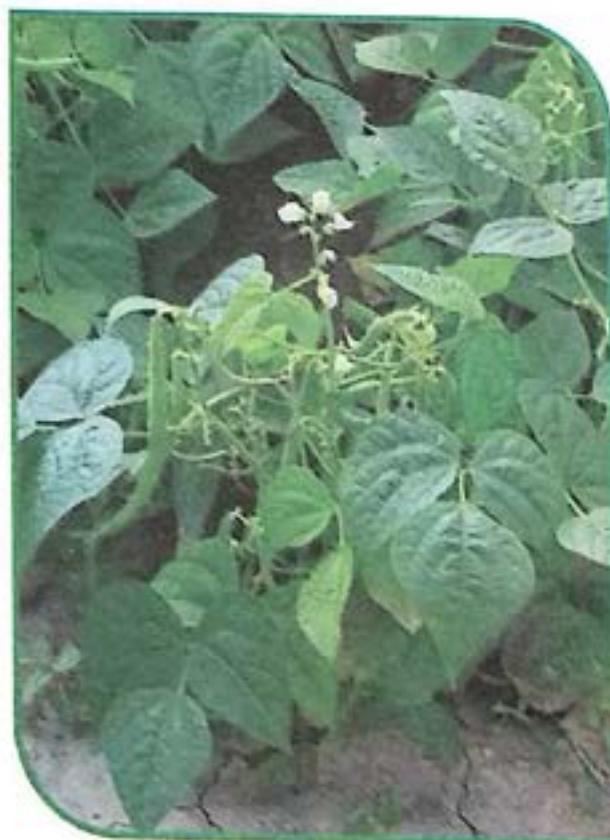
جرغ بوجھی نام:-

Portulacaceae

کھول:-

Purslane

انگریزی نام:-

6۔ پرماش:-

ہندی نام:- موٹھ، ماش ہندی، کلپتھی

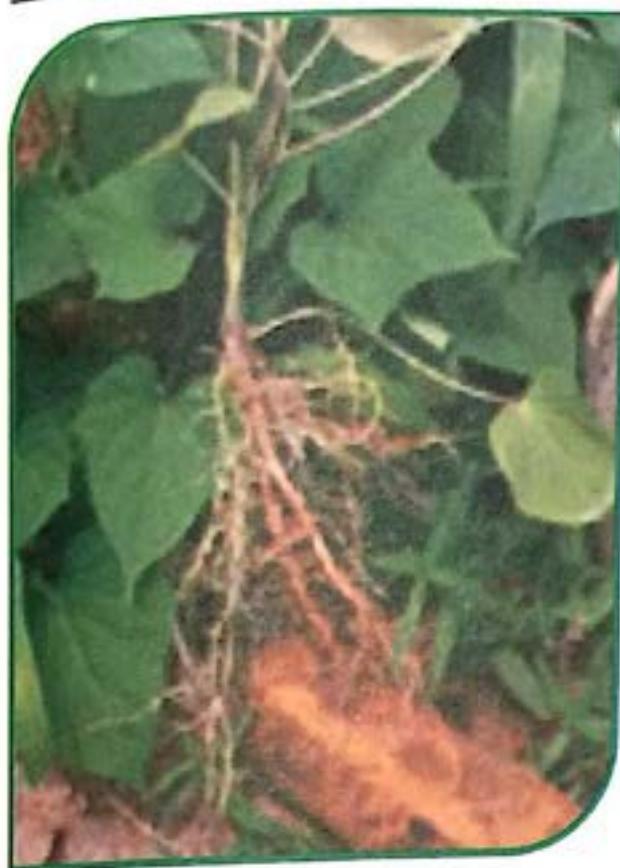
جرغ بوجھی نام:-

foliuss

Fabaceae

- کھول:-

انگریزی نام:-

7- پنڈال:-

ہندی نام:- زمین قند، شکر قندی، سورن

جرغ بوجھی نام:- Ipomea batatas

کہول:- Convolvulaceae

انگریزی نام:- Sweet potato

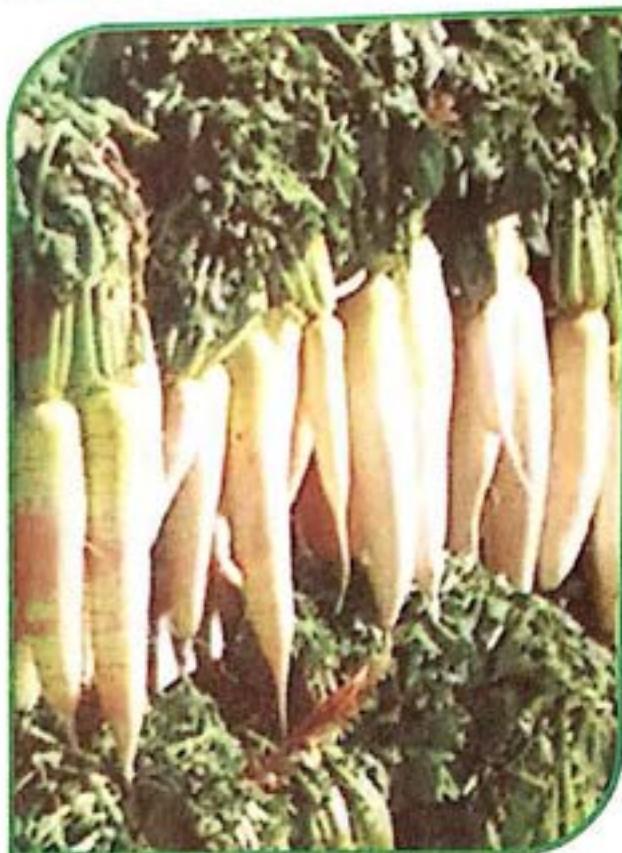
8- پیاز:-

ہندی نام:- پیاز، عنصل، بصل، بصر

جرغ بوجھی نام:- Allium cepa

کہول:- Amaryllidaceae

انگریزی نام:- Onion

9۔ ٹرپ:-

ہندی نام:- مولی، نجل، موری، مغالبہ

جرغ بوجھی نام:- Raphamus Salevus

کھول:- Brassicaceae

انگریزی نام:- Radish

10۔ ٹرک:-

ہندی نام:- ونکہ، گلڑی، خیارزہ، ایار

جرغ بوجھی نام:- Chatkin ere

Crevember

کھول:- Cacribitaceae

انگریزی نام:- Amrica Cacumber

11- سیرک:-

ہندی نام:- تھوم، لسونا، اسکندر وس، سقورین،
لہسن

جرغ بوجھی نام:-

کھول:-

انگریزی نام:-

12- شر:-

ہندی نام:- لکیز، مسور، نشک، فاطق، کلڈیاں
تیج، گڑتیج، وانخ

جرغ بوجھی نام:-

کھول:-

انگریزی نام:-

13- کلپر:-

ہندی نام:- بھوا، قطف، سرق، ملیر و سلمہ

جرغ بوجھی نام:- Chenspodoium

Album

کھول:- Cenopodiaceae

انگریزی نام:- Lamb's

quarter/tathen

14- گزرک:-

ہندی نام:- گاجر، گجر، سواد مول، صاصہ،

ایومقابل

جرغ بوجھی نام:- Daucus Carote

کھول:- Apiaceae

انگریزی نام:- Carrot

کنچ - 15

ہندی نام:- گز نچ، دھنیا، ڈڑی، آچار، کشیز

جرغ بوجھی نام:- Cordiadram

Sativam

کھول:- Apiaceae

انگریزی نام:- Coriander

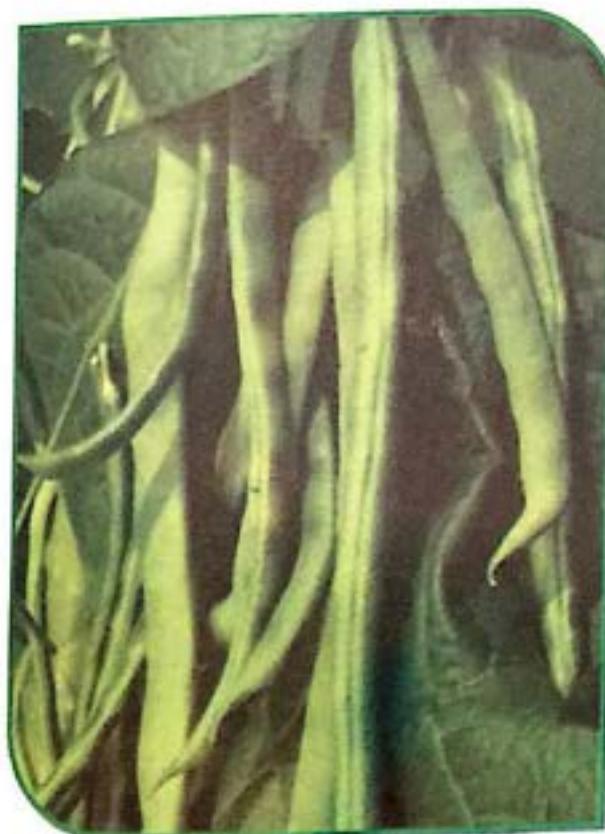
موٹھ:- 16

ہندی نام:- موٹھ۔

جرغ بوجھی نام:- Phacolus Vulgaris

کھول:- Leguminaseae

انگریزی نام:- Kindy bean

17-پالک:-

ہندی نام:- پالک۔

جغہ بوجھی نام:-

Amaranthaceae کہوں:-

انگریزی نام:- Spinalla

18-مُر جان:-

ہندی نام:- پلپل، مرچ۔

جغہ بوجھی نام:-

Solanaceae کہوں:-

انگریزی نام:- Red papper

19- خڑی:-

ہندی نام:- توری۔ لوفا۔

جنمبوچی نام:-

Luffa acutangula:- کھول:-

Cucurbitaceae:- انگریزی نام:-

20- شلکم:-

ہندی نام:- شلغم۔

جنمبوچی نام:-

Brasicarapa:- کھول:-

Brassicaceae:- انگریزی نام:-

Turnip:- کاریں ایس بہر:- غلہ چل

21۔ پھل گوبی:-

ہندی نام:- پھول گوبھی۔

جرغ بوچھی نام:-

کھول:- Brassiceae

انگریزی نام:- Cabbage

22۔ کدو:-

ہندی نام:- کدو۔

جرغ بوچھی نام:-

کھول:- Cucurbitaceae

انگریزی نام:- Pumpkin

23۔ بادرنگ:-

خندی نام:- کھیرا۔

جرغ بوجھی نام:-

کھول:- Cucurbitaceae

انگریزی نام:- Cucumber

غله، پصل

1- ارزن:-

ہندی نام:- باجری، کنگنی، گال، سنجا

Pencillarea نام:-

Mungo, pencium Mileaceum

کبوں:- Poaceae

انگریزی نام:- Pearl millet

2- گندم:-

ہندی نام:- گندم، کنک-

جرغوچی نام:- Triticum acstivam

کبوں:- Gramineae

انگریزی نام:- Wheat

- جو:- 3

ہندی نام:- جوم:-

جرغ بوجھی نام:- Hardeum vulgare:-

کھول:- Gramineae:-

انگریزی نام:- Barley:-

- مکئی:- 4

ہندی نام:- مکئی:-

جرغ بوجھی نام:- Zea mays:-

کھول:- Gramineae:-

انگریزی نام:- Maize:-

5- برنج:-

ہندی نام:- چاول، چاور۔

جرغ بوجھی نام:-

Oryza Sativa - کھول:-

Granineae - Rice - انگریزی نام:-

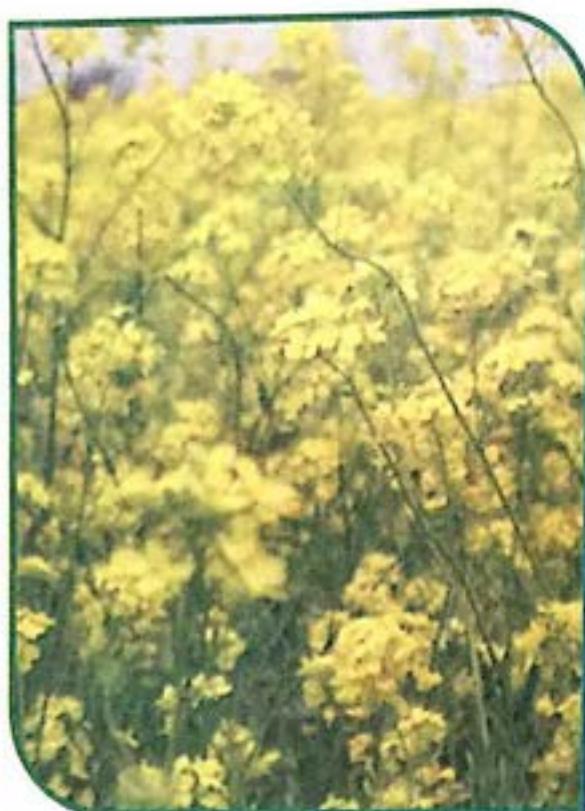
6- سرہ:-

ہندی نام:- سرخن، سرسوں۔

جرغ بوجھی نام:-

Brassica Oleraceae - کھول:-

Brassicaceae - Mustard - انگریزی نام:-

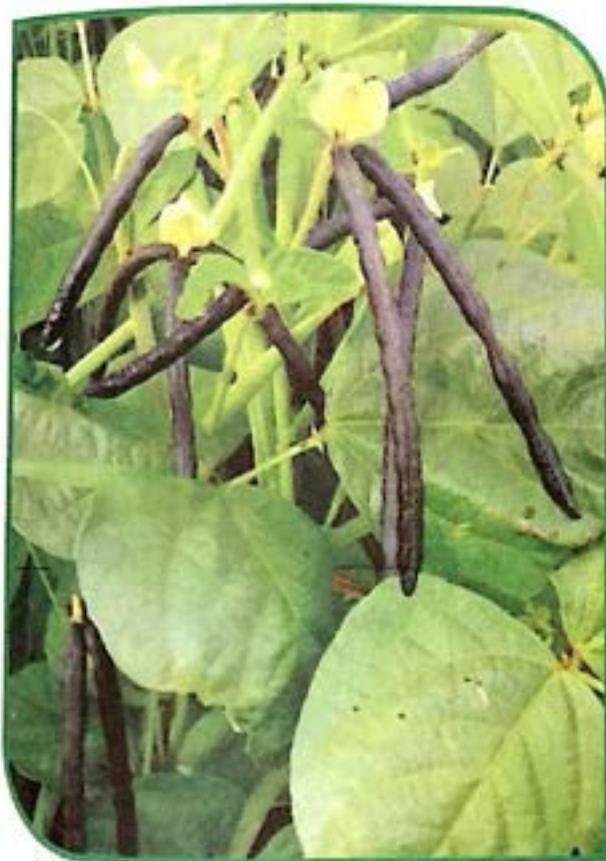
7۔ جامبو:-

ھندی نام:- جانبو، تارامیرا۔

جرغ بوجھی نام:- Brassica Sativum

کھول:- Brassicaceae

انگریزی نام:- Taramira

8۔ منگ:-

ھندی نام:- موونگ۔

جرغ بوجھی نام:- Vigna radiata

کھول:- Leguminosae

انگریزی نام:- Mung bean

و۔ ماش:-

ہندی نام:- ماش۔

جرغ بوجھی نام:-

کھول:- Leguminseae

انگریزی نام:- Mash bean

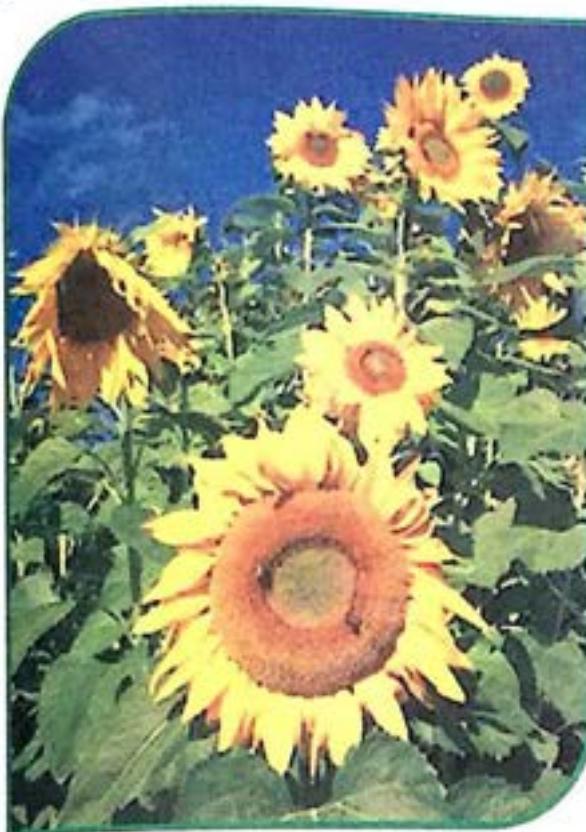
10۔ موٹھ:-

ہندی نام:- موٹ۔

جرغ بوجھی نام:- Phascolus Valgaris

کھول:- Leguminseae

انگریزی نام:- Kindney bean

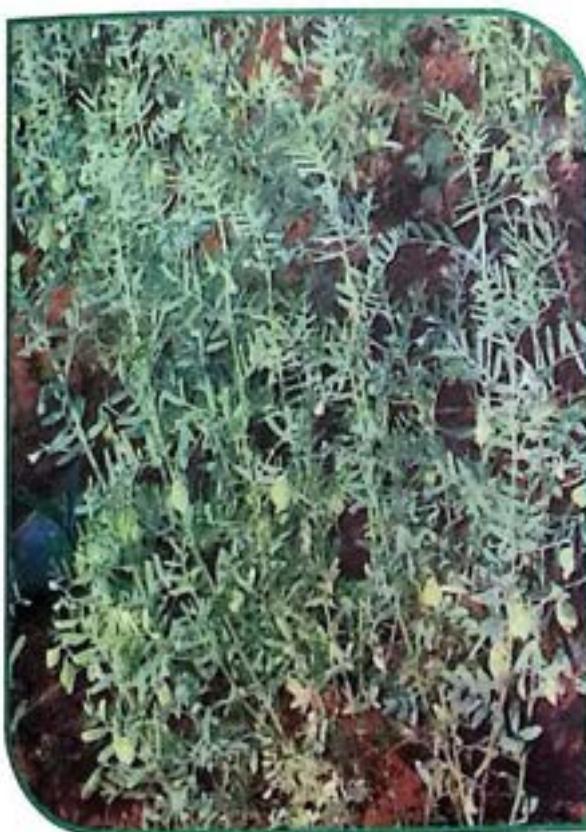
11- روشن گرداں:-

ہندی نام:- روچ گرداں، سورج مکھی، یق غل

جنم بوجھی نام:- *Hellianthus annuus*

کھول:- Compositeae

انگریزی نام:- Sunflower

12- نگیز:-

ہندی نام:- سور، سہریں دال۔

جنم بوجھی نام:- *Cosmos cicerifera*

کھول:- Leguminaceae

انگریزی نام:- Lentil

- 13 - زرّت:-

ہندی نام:- جوار، جوڑ۔

جرغ بوجھی نام:- *Sorghum bicolor*

کھول:- *Leguminaceae*

انگریزی نام:- *Sorghum*

- 14 - کنچت:-

ہندی نام:- ٹل۔ جر۔

جرغ بوجھی نام:- *Sesamum Indieam*

کھول:- *Pedaliecea*

انگریزی نام:- *Sesame*

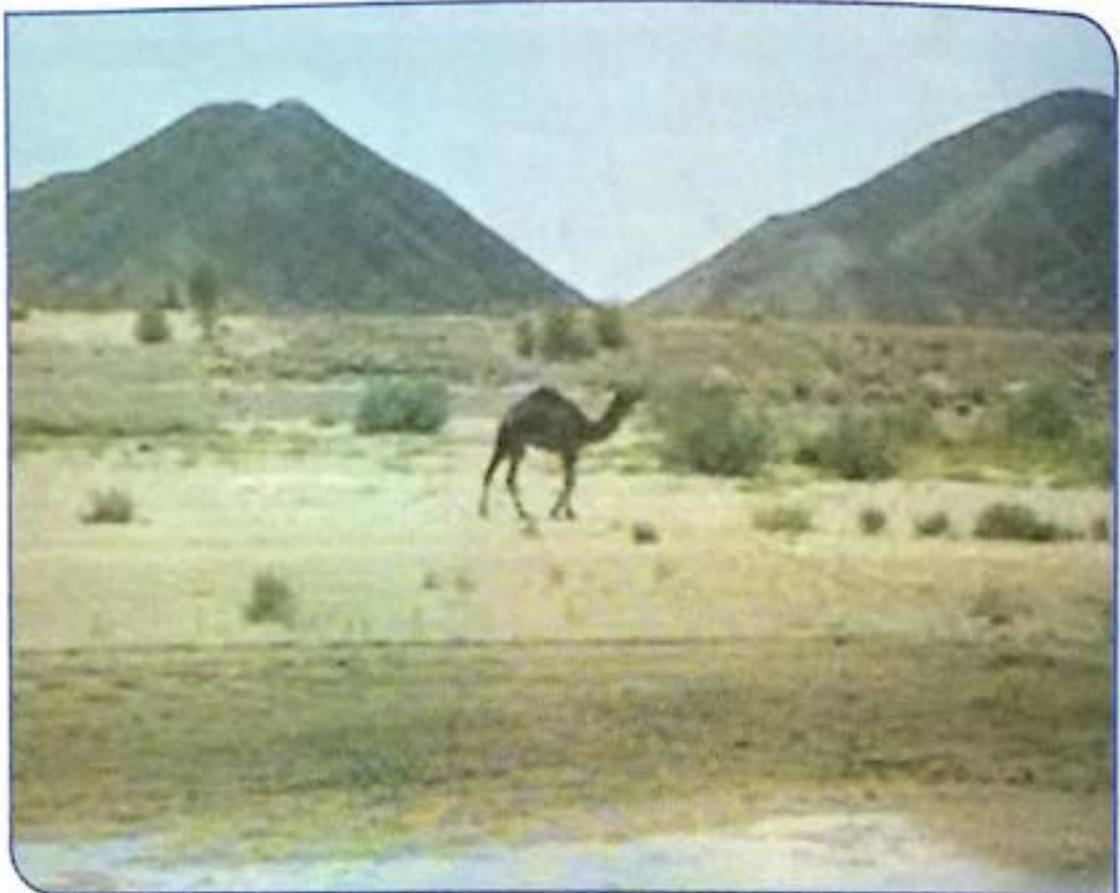

اولاک و سہمہ دار

بولان تھنک ء اولاک ء سہمہ دار کم انت بلے ہو شتر، ڈاچی، نریان، حر، مازیان، اسپ اولاک پر کارمزکنگ پیغفت۔ وحد دے کہ گونخ، بُز، میشیں شیر غشیلانچ پا ایرکنگ ء گوں ھواری ء زیندے گوازیش پر آمدن ۽ ذریعہ انت۔ ھمے وڑء کہ لہتیں جا گہاں گامیش ھم شیر غشیلانچ پا ایرکنگ پیغفت۔ بلے بُز، میشیں، گونخ گیشتہ ۽ مہلوک ۽ گور استقت۔ ھمے وڑء کہ زابول مرگ ء گلگز پا نت ء آہانی ہیک ء بہا کفت۔ ورنا کوہ ئادمانی تھا بزرگل، میھر، ئاگورم ء برنت ئادوست ئاچنگ زینت ئالوی ئاڈیکی صوت ئجشت۔

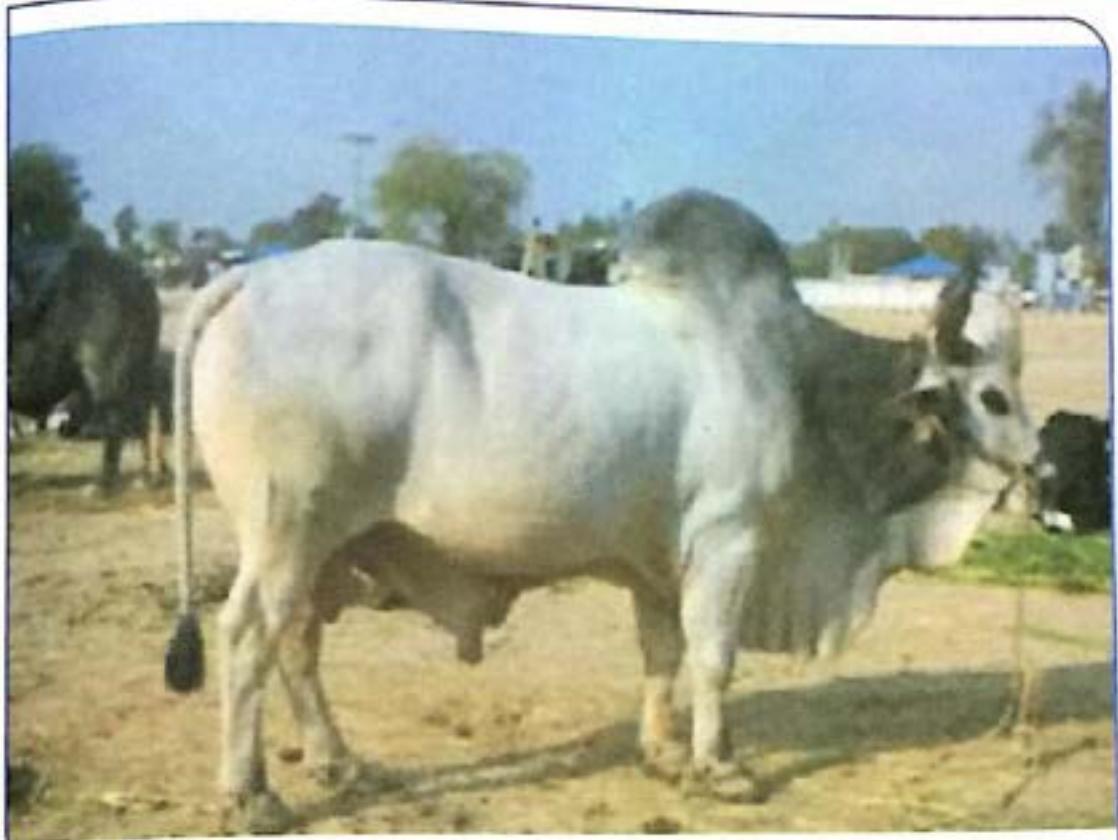
2006ء ضلع بولان ۽ مال ئادوتانی کساس اے وڑء اث۔

گوگ:	151736
گامیش:	4151
میش:	124569
:	766109
ھو شتر:	34401
اُتل (چھر):	149
حر:	352580
ٹوٹل:	1474935

بولان تھنک

محمد پناہ بلوچ

گامیش، گوک غکار گرانی نسل:- بھاگ نازی، ریڈ سندھی، دا جل، کراس بریڈ، ساہیوال، گندھی، نیل راوی، از خلے، رو جہان، ڈھانی۔

میش غگر انڈے نسل:- ہبیر ک، ہرنائی، بلوچی، کراس بریڈ، رختانی، کچھی غکیل۔

برگل غسل:- لہڑی، بربری، شیدی، کاموری، کراسی بریڈ غدامی۔

اٹل غحرے نسل:- کچھی، پشین غبرا ہوی۔

میش

بلوچی:- شیر غ پشم پ پالغ بیث

پٹ غ پیر کی ڈیہہ:- کوئٹہ، سیبوی، قلات، مکران، چاغی غ خاران۔

رنگ:- ڈول غ کوش غ زت خ پسید کہ آبھورا غ سیا ہیں رنگ غ نک بنت، سر غ گردن پسید بنت۔

وزن:	میش:
------	------

37 کلوگرام	50 کلوگرام
------------	------------

برزی: 60 سینٹی میٹر، دراٹی، 55 سینٹی میٹر، پراہی 18 سینٹی میٹر۔

گوژ دعا ز رشت:- ایشی غ گوژ دجوانیں بیث غ کمیں وخت سہہ داروٹی وزن غ گیش کنت۔

شیرے پیداوار:-	600 ملی لیٹر ہمروش
----------------	--------------------

پشم غ پیداوار:-	2.4 کلوگرام ہمک سال
-----------------	---------------------

نسلی ارزش:- مزنیں لاپ، نیامی ایس سر غ کہ پونز غ سیا ہیں گون انت پا دسید، سیا ہیں غ بھورا میں نک آں گوں وحدے کہ گھر سا ہیں بنت۔ زندگی میں ڈمب پدار اختی بیث۔

ودغ:- اے نسل 18 ماہ غ بارغ بیث غ آھی غ پہ جوانیں وخت ستمبر غ اکتوبر غ ماہ انت۔ میش غ گرانڈ و دیغ غ پہ 5 گرتا 7 سال غ ایرکنگ بنت۔

وزن زیند غیض:- میش - 37 کلوگرام غرائب 50 کلوگرام -
 پشم - پشم ڈوین انت غعالی جوڑ کنخ پہ جوان انت - پشم ۶ سالگی پیداوار 1.5 کلوگرام بگرتا 2 کلوگرام
 هر یک سهدار بیث -

ہر نالی:- اے ذات گوژد، پشم غ پوست پہ پالغ بیٹ۔

پت غ پیر کی ڈیہہ:- ہر نالی، لور الائی کوئہ، پشین، ژوب غ قلعہ سیف اللہ ع بنت۔

جون:- اے ذات یہشانی جون ع رنگ سید غ سر غ غ کوش ع بن، چھم غ گھر بھوز بنت، سر گٹ غ نانگ سید بنت، کونڈ ع سرا بوریں رنگ غ نک بنت۔

ودغ:- 18 ماہ ع تھا بالغ بیٹ، سالے تھا یک وارے چک دینگت ستمبر گرتا اکتوبر ع ودغ ع ماہ انت۔ 5 سال گرتا 7 سال ودغ پدا یعنی دینگت۔

وزن:- میش 31 کلوگرام گرانڈ 34 کلوگرام

پشم:- پشم ڈڈیں انت کے قبل غ غالی جوڑ کرنے تھا کار مرز بیت۔ سائلی پیداوار 1.5 کلوگرام تا 2.7 کلوگرام ہمک سہدار انت۔

رخانی:- گوژد، پشم غ پوست پہ پالغ بنت۔

پت غ پیر کی ڈیہہ:- خاران، کچ، رخانی دامان (بمل) چاغی، خضدار غ قلات ضلع ع بیت۔

ودغ:- 18 ماہ ع بالغ بیٹ، سالے تھا یک وارے چک داث، ستمبر گرتا اکتوبر ودغ ع موسم انت غ آٹھی ع زھگ ع دینگ وحدت اس سال انت۔

وزن:- میشیں ع 30 کلوگرام گرانڈے 33 کلوگرام بیٹ۔

پشم:- غالی جوڑ پہ جوان انت سائلی پیداوار 1.5 کلوگرام ہمک سہدار انت۔

بجرا

اے ذرت گوژد، پشم غ پوست غ پہ حاسیں وڑ غ نامدار انت۔

پت غ پیر کی ڈیہہ:- لور الائی، ژوب، بارکھان، موسی خیل، کوہلو، ڈیرہ بکشی غ بی ضلعہاں بیٹ۔

بُون:- جوں، گٹ نہ پاد پسید بنت، کھونڈ سیاہیں بنت، نانگے بروزیں بہرے نج ناگھر سیاہ بنت۔ اے ذرت مز نیں دم بعیشانی ذرت انت۔

ودغ:- 18 ماہ ع بالغ بیش۔ سالے تھا یک وارے چچک داث تمبر گرتا اکتوبر و دغ ع موسم انت 5 سال گرتا 7 سال ع چک داث۔

وزن:- میشیں 30 کلوگرام گراند 44 کلوگرام۔

پشم:- پشم بحازی ع غالی ع پہ کار مر بیث۔ سائیگی پیداوار 1.5 کلوگرام ہمک سہدار انت۔

خراسانی

گوژد، نج نہ پست ع پہ بالغ بیث۔

پت نج پیر کی ذیہہ:- کونک، قلعہ سیف اللہ، لور الائی، ٹروب، ذکی ع چاغی ع بیث۔

بُون:- مز نیں نج ذرت انت، سیاہ نہ پسید رنگے بنت۔

سرغ ضایمی ایں، اینشک تچک، گوش 18 سینٹی میٹر، پا چتن ع گردان زند ع پراہ وحدے کہ بُزے دراڑیں نہ بارغ بیث۔ دم ب 17.78 سینٹی میٹرے گرتا 20.32 میٹر بیث۔

ودغ:- 14 ماہ ع گرتا 16 ماہ ع وحد ع و دغ بیث تما 7 سال ع چک داث کنت۔ سالے تھا یک وارے چک داث، دو چک ع بحاز کم داث مز میں چکان ع کسانی ع ہلی کنخ بنت تا کہ زوت مزن بنت۔

نج ولا تھی:- 160 روٹ گرتا 180 روٹ شیر داث، ھم روٹ 0.91 لیٹر گرتا 1.36 لیٹر سرجی ع 181-182 لیٹر۔

نج:- سالے تھا یک وارے نج بیث۔ سائیگی پیداوار 0.45 کلوگرام ہے گرتا 0.68 کلوگرام انت۔

پوست:- 889x101.6 سینٹی میٹر

گوژد:- نیا می اس وریخنٹ۔

وزن:-	پاچن	اُ
ودی بیخ وحدت	2.27	1.85
6 ماہ وحدت	12.05	10.82
بالغ بیخ وحدت	29.05	25.00
جون:-		
برزی	17-12	63.50
زنڈی	76.20	71.16
دراثی	78.74	73.22

کجھی

پٹ غصیر کی ڈیہہ:- لورالائی ڈیڑیہ غازی خان انت۔

رنگ:- گیشتر عساکریں وحدے کے پیدا غبورین رنگ ھم بھینٹ۔

وزن:-	پاچن	اُ
کلوگرام	30 کلوگرام	25 کلوگرام
برزی:-	77 سینٹی میٹر	74 سینٹی میٹر
دراثی:-	64 سینٹی میٹر	57 سینٹی میٹر
زنڈی:-	75 سینٹی میٹر	84 سینٹی میٹر

گوژد: - نیا می ایس در جگ بیث -

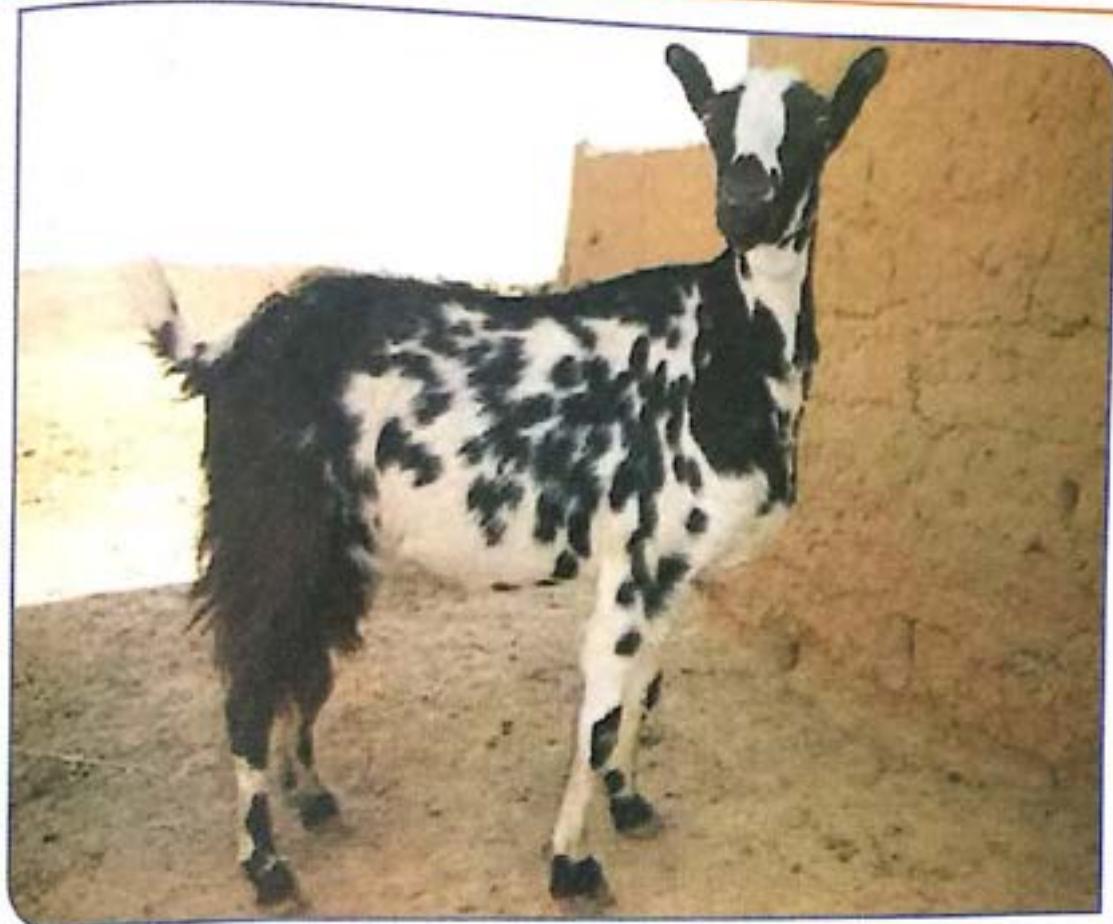
دز تی ارزشت: - سکیں بون شه گوژدء پھر - تنگیں لای پ دراڑیں، بجال شہ پھر - سرغ کسان چہ کسانیں
بنجے تا چھماں آنت - ریش بیث ھم نہ ھم -

بار غیں شاح کہ آں پدا غوری کندھ عتالان آنت -

بولان تهناک

محمد پناه بلوچ

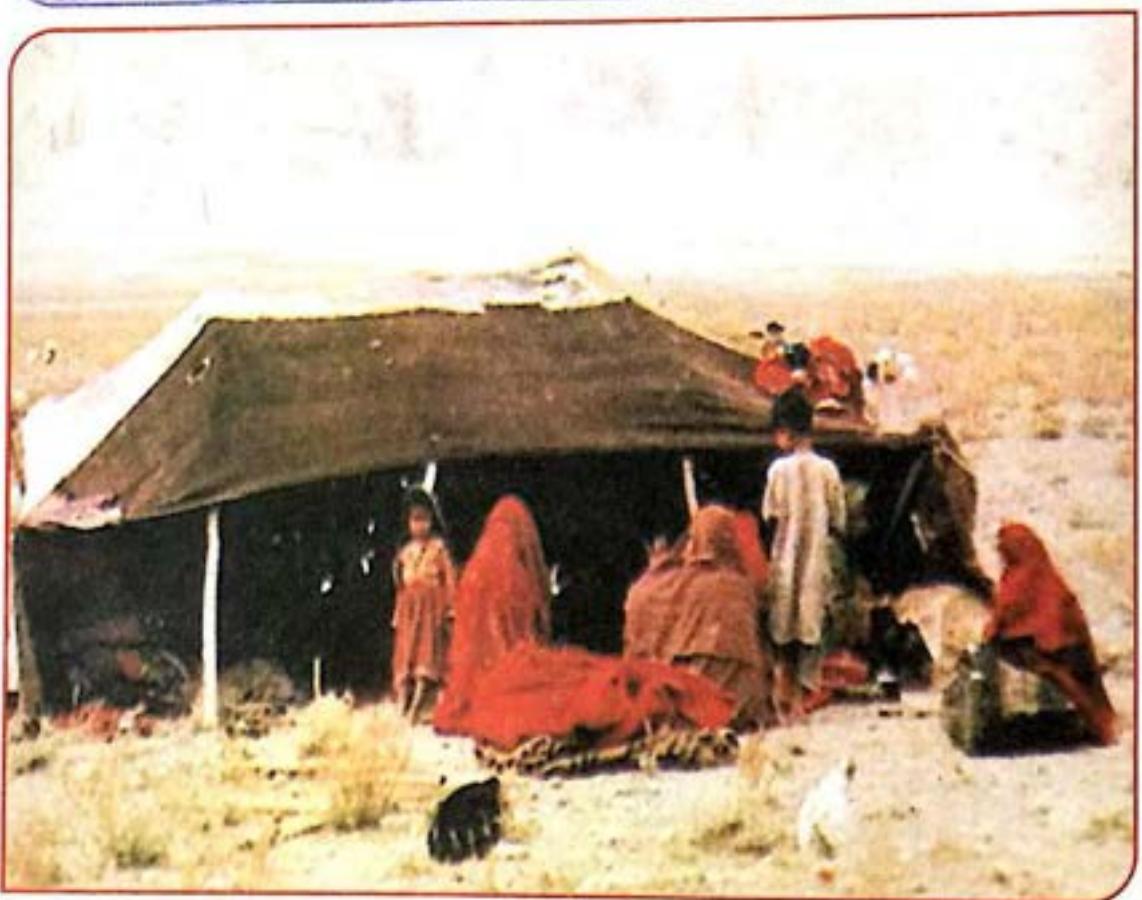
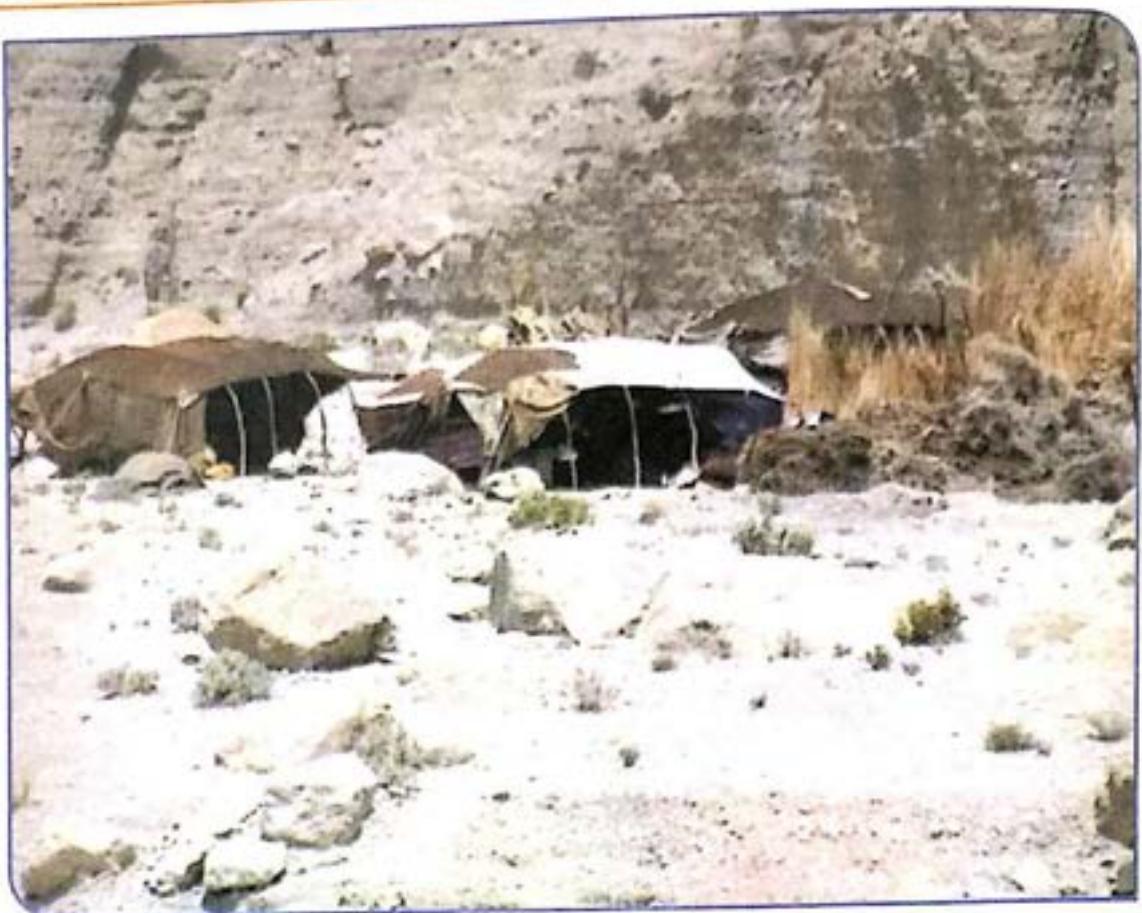

اولاں و سہہ دار غاؤ آہانی باروا گالبند

نمبر شمار	بلوچی	اردو	ہشتہ
-1	اونٹ، اونٹی	اونٹ	اونٹ
-2	لیڑو-لیڑہ	نزاونٹ	لیڑو
-3	ڈاپی	اونٹی	ڈاپی
-4	ہر، جڑک، جڑ	اونٹ کا پچ	ہر، جڑک
-5	مہری	سواری کا اونٹ	مہری
-6	چھر	چھر	چھر
-7	اسپ عپس	گھوڑا	اسپ عپس
-8	نریان	گھوڑا	نریان
-9	مازیان، مادیان	گھوڑی	مازیان، مادیان
-10	گرگ	گھوڑی کا پچ	گرگ
-11	سان	سانڈ	سان
-12	ر	گدھا، گدھی	ر
-13	لاغ	گدھا	لاغ
-14	مادیان	گدھی	مادیان
-15	باہر	گدھوں کا گلہ	باہر
-16	گوخ	گائے	گوخ
-17	نیل	کارگیر، ڈھکو	نیل

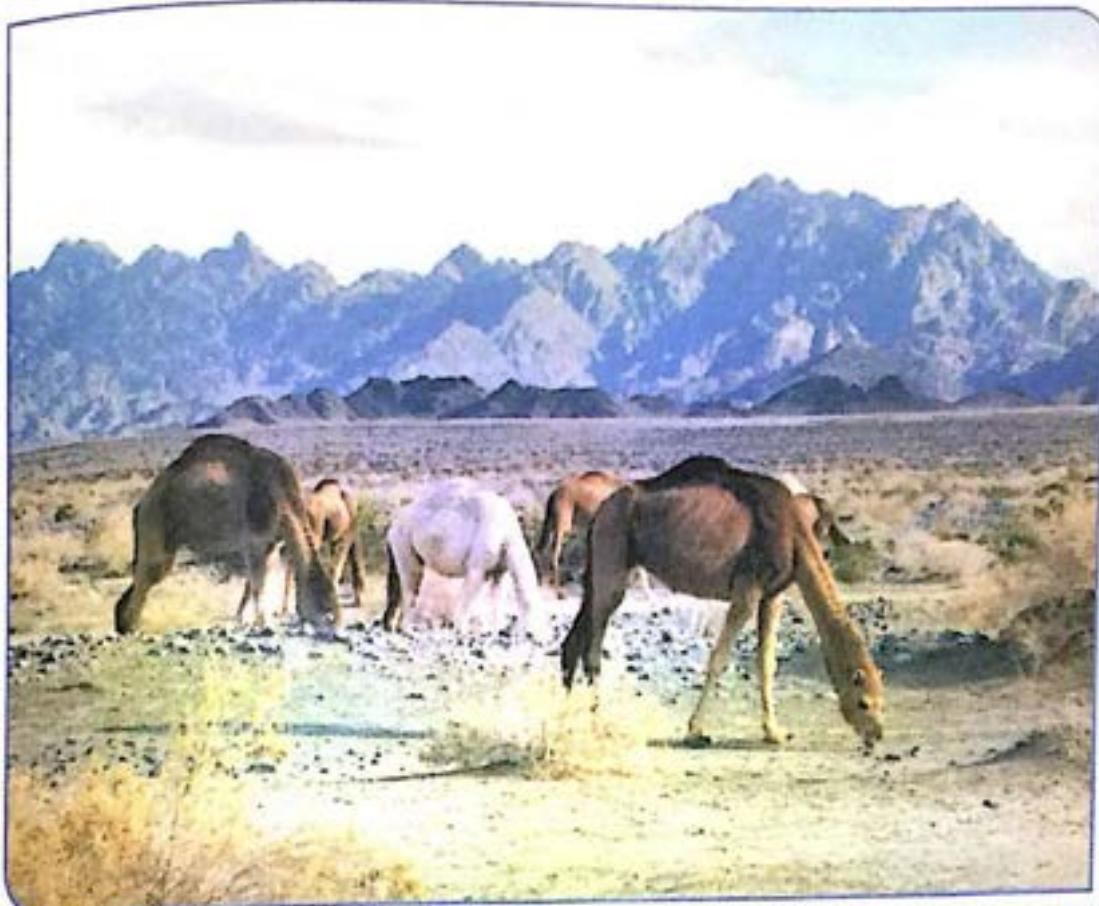
بھینس	بھیش، بھی	- 18
بھیڑ	میش	- 19
دنہ	گرانڈ	- 20
بکری	بُز	- 21
بکرا	پس	- 22
بکرا	پاشن	- 23
لیلا	ٹنک	- 24
بکریوں کا ریوڑ	بزگل	- 25
بھیڑوں کا ریوڑ	میھڑ	- 26
اوٹوں کا گلہ	بگ	- 27
گائے بیلوں کا گلہ	گورم	- 28
کتا	چک	- 29
کتا، کتی	پینگ	- 30
جانوروں کا باڑ	واڑ	- 31
جانوروں کے خوراک کا ڈبہ	آہر	- 32
ریوڑ	رمغ	- 33
سینگ	شاح	- 34
دمبک، لنک	دم	- 35
گوازان، گودان	تحن	- 36
کوہاں	کوہاں	- 37

محمد ڦناه بلوچ

بولان تهناک

محمد پناه بلوچ

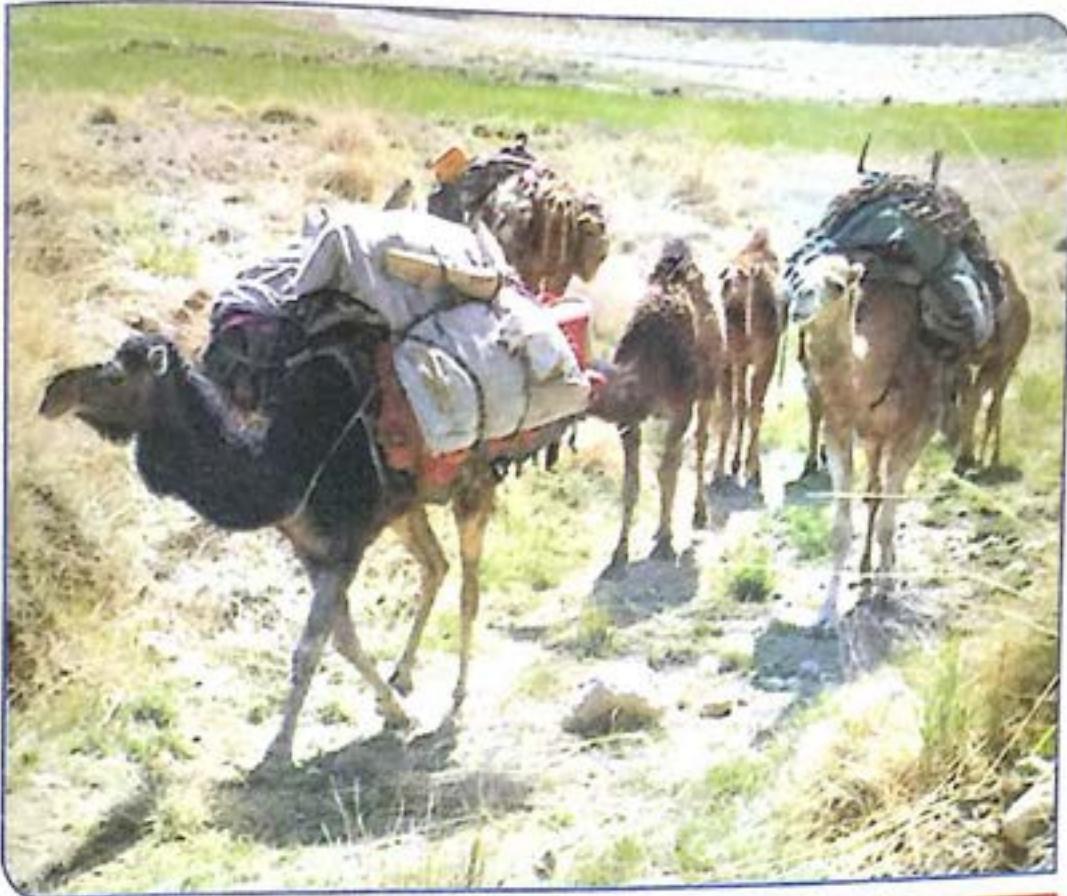

اولاں	-38
جانور	-39
اوون	-40
نو جوان گھوڑی	-41
دو سالہ اونٹ	-42
اونٹ کا جوان، مادہ بچہ	-43
نو جوان، گھوڑا / گھوڑی	-44
گائے کا جوان پچھڑا	-45
بکری کا جوان پچھڑا	-46
بکری کا جوان بچہ	-47
بوڑھا اونٹ	-48
تیز دوڑ نے والا گھوڑا، نیل	-49
ڈٹو	-50
بیلوں کا گلہ	-51
خشک گائے	-52
بھیڑوں کا ریوڑ	-53
بھیڑ کا جوان پچھڑا	-54
بکری کا جوان بچہ	-55
اونٹ / گائے کا جوان مادہ بچہ	-56
پراف	

مالداری غرکشت غکشارے تھا کارمزیں گالبند

نمبر شمار	بلوچی	اردو	انگریزی
1	آخو آؤ	شم کے نمی، گندم کے خوشے	Half rip grain/Parched corn
2	اوھ	حل چلانے، پہلے زمین کو پانی دینا	First watering before land is ploughed
3	آئینہ	ہر سال کاشت ہونے والی اراضی	Land which cultivated every year
4	آنی	آباد اراضی	Irrigated Land
5	آہت	محنت کش / دیہاڑی دار کا مزدوری	Whges paid to an artizan
6	آہتی	دیہاڑی دار	Village artizan
7	آلور	جانوروں کے گھاس کھانے کے بعد بقیرے چارہ	The refuse of the fodder after it has been eater by cattle
8	الالہ	جانوروں کی دودھ چھڑائی کا وقت	Weaning time
9	امبار	غلے کا ذہیر	Granary, Aheap of grain
10	امرین	بھیڑوں کے اوں کاٹنے والے قیچیاں	A pair of shears
11	ارت	رہٹ	Wel worked with persian wheel
12	آرہاڑی بھیری	---	Melon and fodder crops
13	بد	فصل کا گھا جو کچھ پہ پہ اٹھایا جاتا ہے	A bundle of crop or man's load carried on back
14	بهر مردان سر	فی آدمی حصہ	Distri-bution per capita
15	بهر پدری	جدی پُشی حصہ	Distri-bution per stirapes

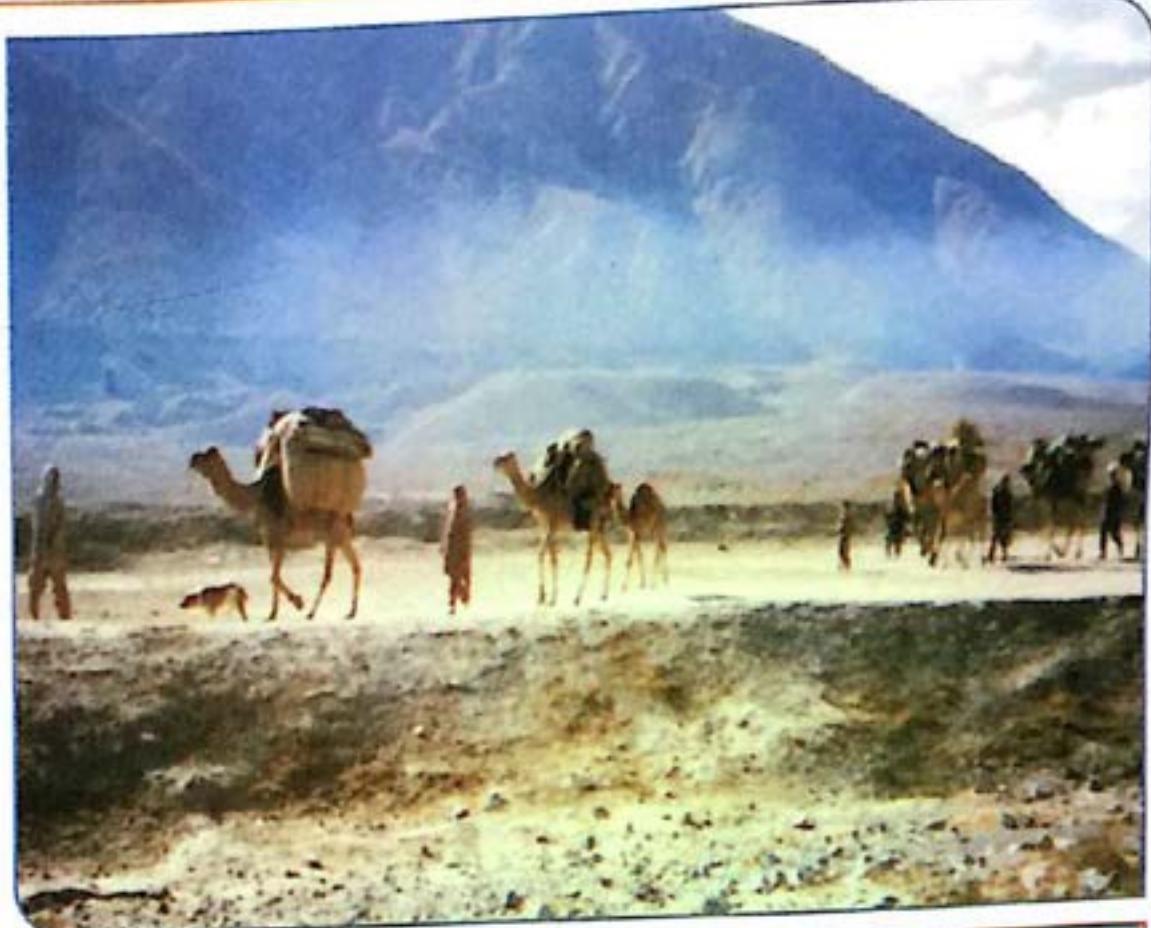

Embankment,also a plot of land enclosed by embankment	بند پختہ	بند پختہ	16
Aatumn harvest	خزاں کی کٹائی	بٹاٹی	17
Division of crop	فصلوں کی تقسیم	بٹائی	18
Forced Labour	زبردستی کی مددوری	بیگار/بیغار	19
A plot of cultivable land in the bed stream	نڈی کے تہہ میں زہر کاشت رقبہ	بینٹ	20
Sheep,Goat or Cattlepan	موشیوں کے باندھنے کی جگہ	بھانزو/واڑو	21
A man's load carried on the head	گٹھا جو کہ آدمی سر پر اٹھاتا ہے	بھری	22
Manure	جانوروں کا خشک فضلہ	بھائز	23
Melon feild from which all fruits has been picked	خربوزہ اور تربوزہ نکلنے کے بعد پختے والا گھاس	پھیل	24
Land lord	زمیندار، جاگیردار	بھوتار	25
Seed	جع	جع	26
Young melon	پکنے سے قبل کا تربوزہ	بند	27
Crop when knots have appeared in the stalks	فضل جب ڈھنل سے گاتھتے	بوغ	28
Chopped Straw	بھوسہ	بُرہ	29
Heap of Choff on threshing floor	بھوسہ اکٹھا کیا ہوا	بہہ دڑو	30
A hut for Storing Chopped straw	بھوسہ رکھنے کا کمرہ	بہہ کوٹی	31
A bullock sake made of wool or goat hair	اوون یا بکری کے بالوں سے بنی بوری	بورو	32
A Peace of land given to a tenantor mula free of rent for cultivation	زمین کا وہ حصہ جو مزارے یا ملا کو کرایہ حصہ کاشت کیلئے دیا جائے	ٹپوی	33

Water divide	پانی کی تقسیم	بوجاری	34
A portion of grain set aside out of the main heap for the wages of artizan and villege expenses.Also the refuse of grain heep given by the land lord to the tenant	غدکا وہ حصہ جو دیہاڑی دار یا گاؤں کے اخراجات کیلئے الگ کیا جائے، یا زمیندار کے جانب سے مزارعے کو نہ دیا جانے والا غلہ	بُن جوہانی	35
Buds	کوٹیں	مر	36
Lobing of tops of wheat or barely before the crop is ripe	گندم یا جو کے اوپرے حصہ کو کاٹنا	پُش	37
Full grown he-goat	بکری	خ	38
A flock of goats	بکریوں کا ریوڑ	بُنگل	39
An embankment in the stream made of brushwood	جھاڑیوں کے ذریعے جسے کاپانی کا رکاوٹ	چھاب	40
To winnow	بھوساڑا کر غلہ صاف کرنا	چغل دینخ	41
A spring	چشمہ	چھمنخ	42
Aswampy ground with close grass on it	دلدل گھاس سے اٹا ہوا	ز	43
Trench between ridges in a malon feild or vineyard	تربوز یا انگور کے باغ میں درمیانی گھری نالی	چڑی	44
A wasp nest.young green wheat or brrely crop clinging to the ground	زمین سے چھٹا گندم اور جو کی فصل	چڑو	45
Wooden aqueduct	لکڑی سے بنی اوپنے کپکے نالی محراب	چٹو	46
Shearing sheep and goats	بکری یا بھیڑ کی اون نکالنا	چن	47
A Shearer	اون کٹی ہوئی بھیڑ یا بکری	چنی	48

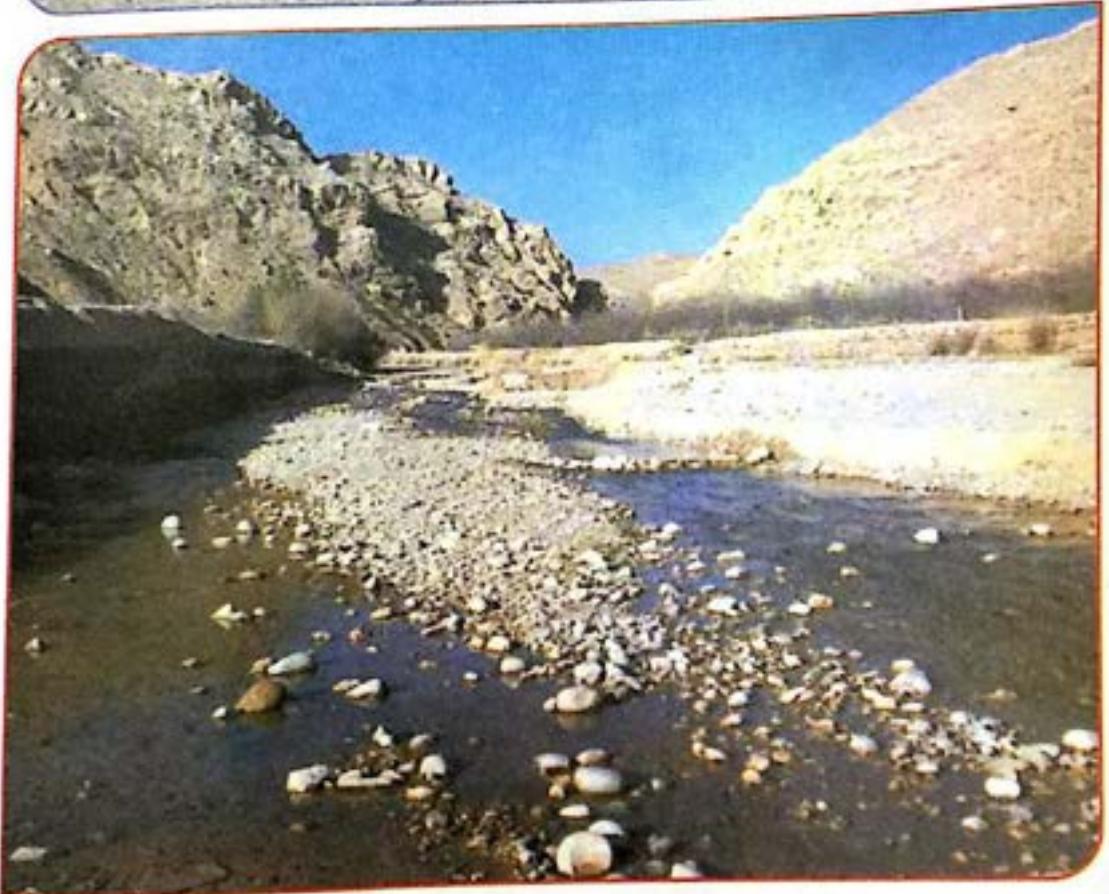
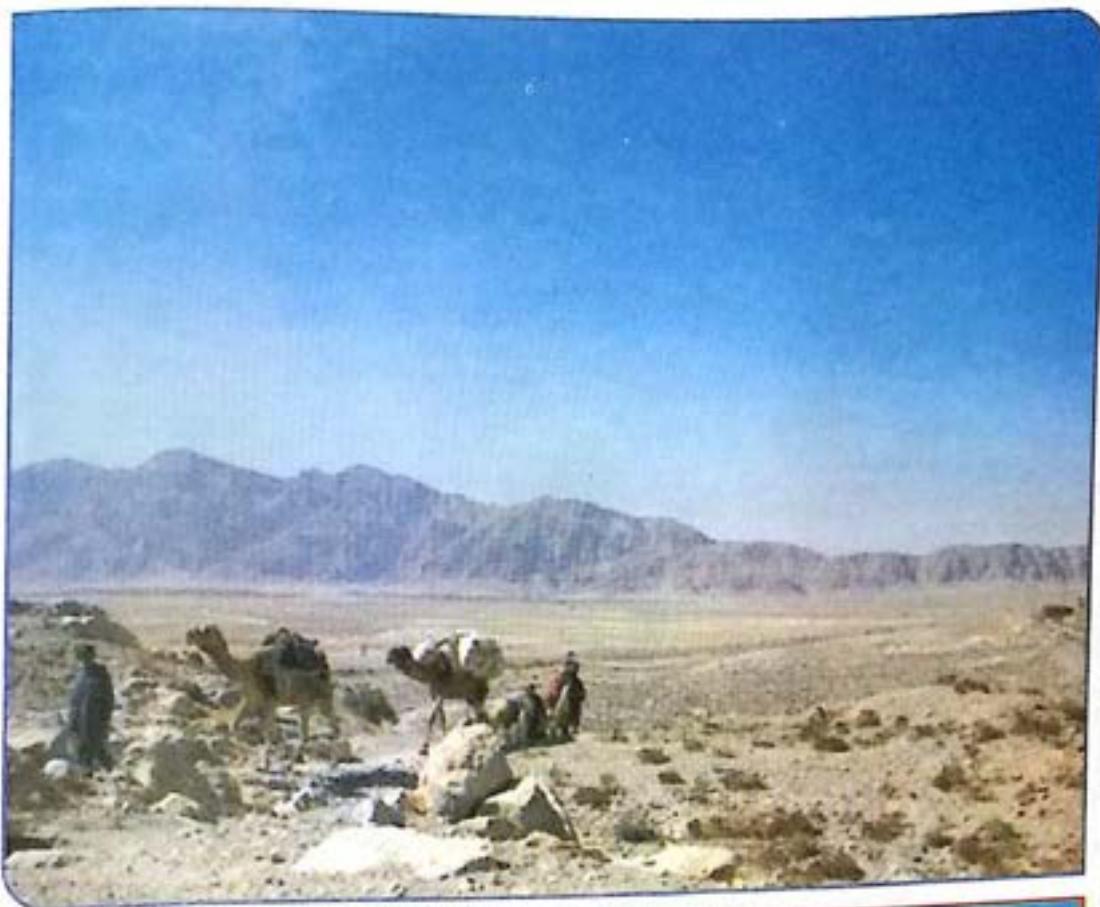
Sowing seed broadcast	براه راست بیج بونا	چپٹ	49
A body of man employed in cleaning water chennels	پانی کے نالوں سے صفائی کیلئے کام کرنے والے افراد کا مجمع	چھیر	50
A Small hill torrents	چھوٹا پہاڑی نالہ	پُر	51
Water running slowly owing to a bloek in a chennel	نالے میں رکاؤٹ کی وجہ آہستہ پلنے والا پانی	ڈب	51
Property in land	زمین	ڈغار	52
land lord	زمیندار	ڈغار ولوجہ	53
Stony land near the skirts of hills	پہاڑی کے نزدیک پتھر لیلی زمین	دھمان	54
Appraisement of standing crops	کھڑی ہوئی فصل کا تخمینہ	دانہ بندی	55
A bundle of span wollen thread	اوی دھاگ کا تانا	دیرغ	56
Female camel	اوٹنی	ڈاپی	57
A plough ox	نیل	ڈھکو	58
A heap of straw, whether covered with sand or not	بھوسہ اکٹھا کیا ہوا	دھڑو	59
Wheat or barelley the ears of which have formed but in which the corn is not visible	گندم یا گلک کا خوشہ کا دانہ بننے کا مرحلہ	ڈیٹھ	60
Chaff scattered on the threshing floor apart from the main heap	گندم صاف کرتے وقت اڑنے والا گرد	دھنر	61
A mileh sheep or goat given on loan or hire	دودھ دینے والی بھیڑ یا بکری جو ادھار یا مستعار لی گئی ہو	دھنیرہ	62

Spindle for wool	اون کا چند	دکھ	63
To milk	دوروہ نکالنا	ڈوچن	64
A cut made by flockowner in any animal's ear to serve as disting Uishing mark	جانوروں کے کان پر شناخت کیلئے کٹنے کا نشان	ڈروش	65
Drought	قحط سالی، خشک سالی	ذکال	66
Stagnant water	جھوٹ کا شکار پانی	ڈمپ	67
Ploughing after seed has been sown	تیز ڈالنے کے بعد بعل لگانا	دومنگاری	68
Wheat or barley the ear of which have formed but in which the corn is not visible	گندم یا جو کا خوش کے دانہ بننے سے پہلے کا مرحلہ	گب	69
A menial who cleans the threshing floor	آل جس سے بھوسہ اور انداج علیحدہ کیا جاتا ہے	گمودہ	70
Threshing	فصل غلہ اور بھوسہ الگ کرنے کا مرحلہ	گاہ	71
Wheat	گندم	گندیم	72
An earthen dam on stream	ندی پر مٹی کا بند	گندھو	73
Young melon	شیم پاک اخربوزہ	گارٹ	74
A tract of land near vilage which is well manured and in which fodder crops are grown	گاؤں کے نزدیک جس میں زیادہ کھاد ڈالی گئی ہو اور چارہ کاشت کیا جاتا ہو	گوریا	75
Sieve	چھانی	گشن	76
A ford the place for watring flocks etc	ندی پر جانوروں کا پانی پینے کا جگہ	گھیر	77
A barg ballock sake	بیلوں کا گھر	گھنخ	78

بولان تهنهک

محمد پناه بلوچ

sol sartace with gross roobs grouing it sods of turf	دوب تختہ	گجھ	79
Cow	گائے	گونخ	80
Cow herd	گائے کا گلہ	گوال	81
Threshing	بھوساڑا کر غلہ الگ کرنا	ٹھوات	82
Ram	دنہ	ٹرانڈ	83
Lit, aspy, The frist few plants which appears is a feild	کھیت میں اگنے والے چند پہلے پودے	گواںکو	84
A shep herd who tends young lambs	بھیڑ کے بچوں کا چروایا	گواڑ خانی فُنک	85
A flock of lambs	بھیڑ کے بچوں کا گلہ	گوار پاز	86
To winnow	بھوساڑا کر غلہ صاف کرنا	ٹھوات دینخ	87
Short shower of rain during spring	موسم بہار کی بوندا باندی	ٹھوات	88
Ears of wheat withred by wind	گندم کے خوشے جو ہوا کے وجہ نتک ہو جائے	گواہاںل	89
A flood	سیلاب	ہار	90
Borrowed labour of agriculture purpose	زرعی مقاصد کیلئے امداد باہمی	خشر	91
Labaers obtained under the hashor system	امداد باہمی کے تحت اکٹھے افراد	خشری	92
Green wheat and bareley cut for fooder	خصل، بزر گندم یا جو چارہ کیلئے کاٹی جائے	ہشت	93
Shin used for charring butter	لی بلونی والی مشکنیزہ	ہیزک	94

Ear of corn	خوش	خوش	95
A gleaner	خوش کاٹنے / خلنے والا	خوش و مخصوص	96
Lamessesmut appraisement of crop, system of land	فصل کا تخمینہ، زمین پیغام برکت کا نظام	اجارہ	97
Revenue freeholding	نیکس سے براچیز	انعام	98
Water mill	پنچھی	جدر	99
Camel herd	اوٹ چرانے والا	جت	100
Wheat choff	گندم کا بجوسہ	جمل	101
Water chennel	پانی کا نالہ	جو	102
A heap of cut crop Collected at the threshing floor	کھلیان	جوہان	103
A plot of land which can be ploughed by a pair of oxen in a day, also a pair of phlough oxen	زمین کا وہ حصہ جو ایک دن دو بیلوں سے مل چلا یا گیا ہو یا بیلوں کی جوڑی	جوڑا	104
Survey	پیاس	کج	105
A plot of cultivable land in bed of a stream	ندری کے تہیں میں قابل کاشت اراضی	کچھ	106
Salt land	کھر دری زمین	کلر	107
A Sling	فلاخ چھینکا، سہارہ	کمحروی	108
Husked rice	چاول کا نیک بجوسہ	کانٹ	109
Chaff	جواری کا ڈھنکل کا مجموعہ	کنڈا	110
The stalks of juari without juice	جواری کا ڈھنڈی / ڈھنکل	کانگڑا	111
Green stalks	بیڑ ڈھنڈی / ڈھنکل	کرب	112
Under ground water channel	کاریز	کاریز	113
A hill torrent carrying flood water	پہاڑی ندی	کور	114

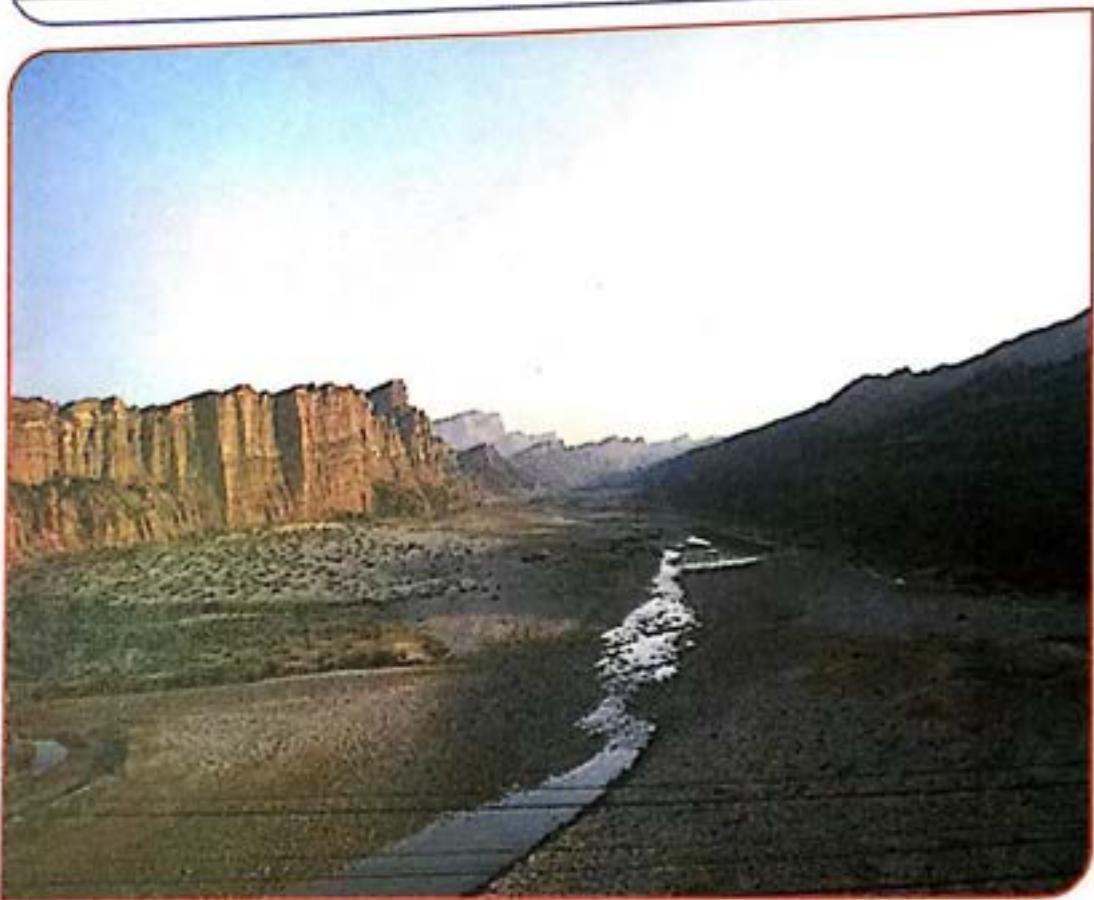
First watering of a crop	فصل کو پہلا پانی	خاکاف	115
First ploughing after harvest	کٹائی کے بعد پہلا بیل	کیڑی	116
Payment generally in sheep or goats made by certain tribeman to their headman as poll tax	قبائلی سربراہ کو بھیڑ اور بکری کے شکل میں دیا جانے والا لیکس	خاف	117
Affected by insects	حشرات زده	کرمی	118
Melon affected by insects	حشرات زده خربوزہ	کرمی تھینج	119
Cultivation	فصل	کشار	120
Half rip rice plucked the stalks	نیم پکے چاول	کٹی	121
Lit. hump of a camel or bullock, Amask made on sheep by cutting the wool or applying Colour	اوٹ یا نیل کا گواہ، یا بھیڑ کے اوں کا نٹ کریا رنگ لگا کر بنایا گیا نشان	گواہ	122
An earthen receptacle for storing grain	غلدر کھنے کا مٹی کا برتن / جوف	کوبی	123
Small heaps of grain made at the time batai	بٹائی کے وقت غلدر کے چھوٹے چھوٹے انبار	کھوڑی	124
Juari stalks which wither immediatly they have germinated	جواری کے ڈنڈیاں جو جلدی نکل آئیں	کونج	125
well	کنوال	گوہ	126
Small bed or plot in the feild	کھیت کے درمیان میں چھوٹی کیا ری	کردگاہ	127
Harvesting	فصل کی کٹائی	لاب	128
To clear land of shurbetc	زمین سے جھاڑیاں وغیرہ اٹکانا	لٹھ	129
Wages paid to reapers	فصل کٹائی کرنے والے کی فصل کے شکل میں مزدوری	لائی	130
Reapers	دیہاڑی دار فصل کٹائی کرنے والا	لائی ہار	131

Melon feild from which all fruit has been picked	خربوز کا فصل جس سے فروٹ نکال لئے گئے ہوں	لاش	132
Light showers of rain continuing for several days in winter	ہلکی برسات جو کئی رنوں سے مسلسل ہو رہی ہو	تی	133
A small irrigation chennel	آپاشی کی چھوٹی نالی	لشتی	
Embankment	پانی جمع کرنے کیلئے مٹی سے بنی بند	لٹھ	134
The man who first constructs the embankment(lath)round a feild and acquires a right of occupancy	وہ شخص جس کی اراضی متعلق ہو اور بند شریک ہو، یا مزارع کا حق رکھتا ہو	لٹھ بند	
Male Camel	اوٹ	لیوڑو	135
Rice stalks	چاول کے ڈنچل	لڑی	136
Black smith	لوہار	لوہار	137
Crop sown seasonally	فصل جو وقت پر کاشت کیا گیا ہو	مہماں	138
Soil which contains silt or mat	زرخیز زمین	مٹیا مٹی ڈگار	139
A flock of sheep	بھیڑوں کا ریڑ	میگرو	140
The pole in the centre of the threshing floor round which bullock resolve	چیر کیلئے خرمکن کے درمیان گاڑھا میخ جس سے چکر کائیں والے جانوروں کا باندھا جاتا ہے	میسہ یا میہڑو	141
Sheep	بھیڑ	میش	142
Goat hair	کبری کے بال	مڈ	143
Water superintendunt	پانی کا نگہبان	میرا	144
Ancestral land	آباڈا جداد کی زمین	میرات، میراتی	145

A handful of cut crop	مٹی بھر کئی فصل	مشت	146
Land cleared of cut crop	فصل کاٹنے کے بعد والی اراضی	نماز	147
Young tree	چھوٹے پودے	نہال	148
Rain water	بارش کا پانی	نوکاف	149
An official care taker of crops	فصل کا نگہبان جسے اسی مقصد کیلئے رکھا گیا ہو	نور	150
Land cultivated after two or three years	دو تین سال کے بعد کاشت ہونے والی اراضی	نوخ	151
Crop sown late	دیر سے کاشت ہونے والی فصل	پاچھاؤ	152
A structure made of mats for storing grain	چٹائی سے بنی ہوئی غلاب انبار کرنے کی جنر	پال	153
Wheat or belley stuble	گندم اور بیلی بھوسہ	پال	154
Seedlings	تجھی پودا	چیری	155
Second watering of feild after seed has been sown	تجھ بونے کے بعد دوسری بار پانی دینا	پاؤں	156
Second threshing as distinguished for gawat	غله صاف کرنے کے بعد دوبارہ گاہنا	پرغت	157
Cultivation	فصل	پسل	158
Villegg acentant	پٹواری	پٹواری	159
Sheep or camel wool	بھیڑیا اونٹ کے اون	پشم	160
A division of a feild, a plot	فصل یا پلاٹ کی تقسیم	پس	161

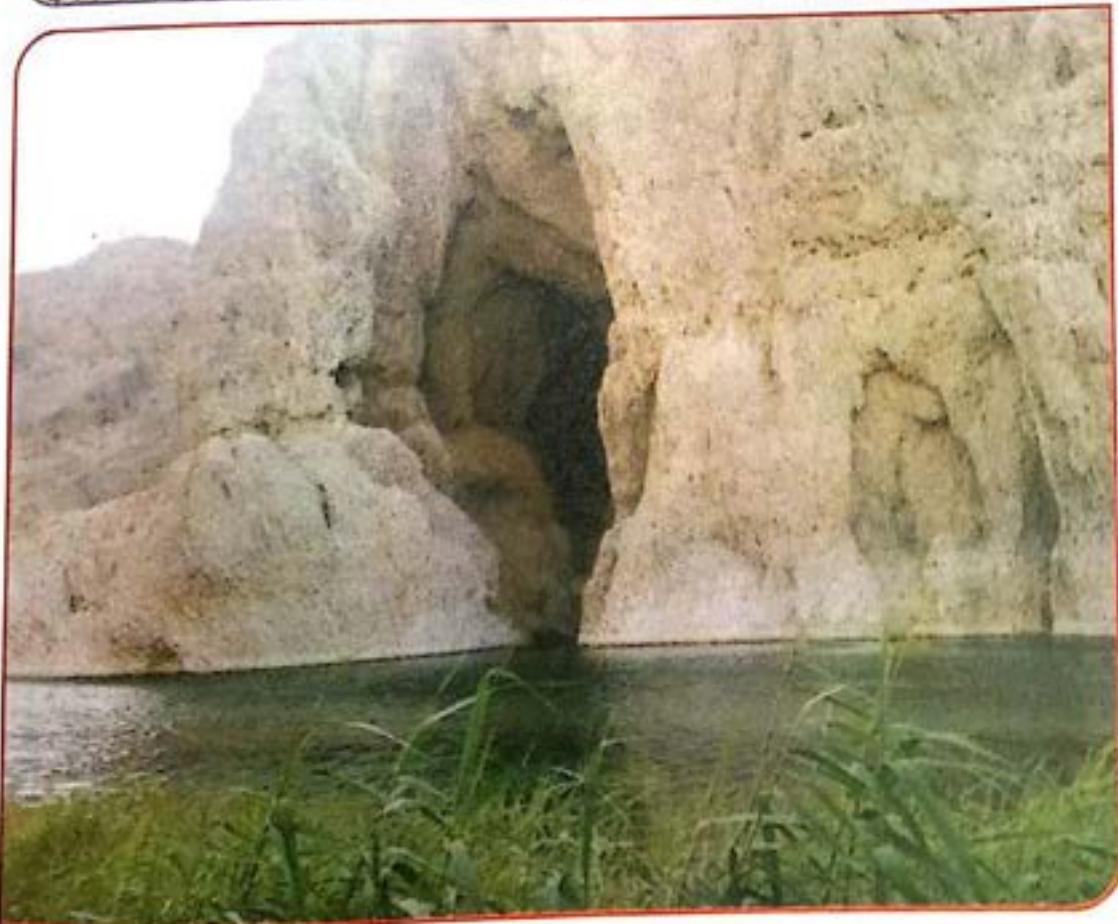
A bundle of cut crop especially wheat	کے فصل کی گٹھڑی خاص طور پر گندم کا	پلی	162
A sheep or goat set apart for sacrifice at a shrine	وہ بھیڑ یا بکری جسے کسی مزار پر قربانی سے الگ کیا گیا ہو	بیرائی	163
Threshing floor	گانہ کا میدان	پیڑھ	164
Wages paid for grinding corn	مزدوری جو غلہ پسائی کیلئے دیا گیا ہو	پس	165
Soft soil	زرم زمین	پوچ	166
Tenant a distinguished from bhotar/Land lord	مزارع	راہک	167
A flock of sheep and goats	بھیڑ یا بکریوں کا ریوڑ	ریخ	168
The first kasa(measure) taken out of heap of grain when measuring and giran to the mulla	غلہ قسم کرتے وقت پہلا حصہ جو مولوی کو دیا جاتا ہے	رسول و اہی	169
Rust	زگ لگنا	رتی	170
Sandy soil	ریتی زمین	رخنوڑیار بخو	171
Feilds along slops of hills	پہاڑیوں کے ساتھ فصل	ریڑ	172
Harvesting	فصل کی کٹائی	روون	173
The seedlings of juari transplanted by hand	جواری کی پنیری جو ہاتھ سے لگائی جائے	روت	174
The work of transplanting seedlings	پنیری لگانے کا کام	رُمپ	175
Crop of wheat or barley in which all the ears of corn appeared	گندم یا جو کافصل جب خوش نکل چکا ہو	ساف	176

محمد پناہ بلوچ

بولان تهانک

محمد پناه بلوچ

Unhushed rice	دھان کا بھوسہ	سالی	177
A fattened sheep of goat	پلی ہوئی موٹی بھیری یا بکری	سمور	178
Men-at-arm furnished to the Khan at time of emergency in Pre-British days	برطانوی دور سے قبل مسلح شخص جو خان کو ہنگامی حالت میں مہیا کیا جاتا تھا	سن	179
Stony land along the skirts of hills	پہاڑی دامن میں پتھر لی اراضی	سائنڈ	180
A quaty of grain given annually by each family to the village	گاؤں کے مولوی کو دیجے جانے والے غلہ کی حصہ	سرایہ	181
A bundle of juari stocks	جواری کے ڈھنل کا گٹھا	ستینی	182
Auntum harvest	خزان کی کٹائی	سانوڑی	183
Main irrigation channel	آپاشی کی بڑی ندی	شہب جو	184
Undivided or common land	شرکتی اراضی، غیر منقسم اراضی	شرخنی ڈگار	185
Half formed grain	شیم پاکانہ	شیرغ	186
First ploughing after harvest	کٹائی کے بعد پہلا ہل	شوم	187
Shepherded	چواہا	فونک	188
Pernnial water, also irrigated land	بہتا ہو پانی، آباد اراضی	سیاہ آف	189
Black soil, the best kind of land	کالی اراضی، اچھی قسم کی اراضی	سیاہ زمین	190
Withered juari crop	جواری کا خشک ہوتا ہوا فصل	سوک	191
To sow seed in dry land, then plough and water it	خشک زمین پر بونا پھر مل چلانا اور پانی دینا	سکاری	192

Drilling, also a drill	چم ریزے نج بونا	سندھ	193
Supplies collect at for Government official	سرکاری اہلکار کیلئے جمع کیا ہوا فصل یا غلہ	سرات	194
A rope provided with nooses to which sheep or goat are tethered	بھیڑ یا بکری کوئی چراں کے وقت باندھی ہوئی رہی	ٹانڈ	195
Dry stalks of juari	جواری کا خشک ڈھنل	ٹانڈہ	196
The place for watering flock etc	جانوروں کے پانی پینے کی جگہ	تار	197
Swampy ground	دلدلی میدان	تیز آف	198
The second crop of juari which does not ripen	جواری کی دوباری فصل جونہ پک سکے	تجار	199
Any newly sprouting crop	نج کا پھوٹن	رنج	200
Young green wheat or barley crop clinging to ground	برگنڈم یا جوکی فصل	ٹکنی	201
Chaff scattered on the threshing floor apart from the main reap	گاہنے کی جگہ الگ پڑی ہوئی بھروسی	ٹوہ	202
A small flock of sheep or goats	بھیڑ یا بکریوں کا چھوٹا ریوڑ	ٹولار	203
A net for carrying bhusa	بھوس اٹھانے کا نٹ	ترانگر	204
Bundle of rice seedlings	چاول کے پیوری کا گچھہ	ٹومی	205
Fixed contribution paid to a mulla, seyd or shrine	ملا، سید یا امیر کیلئے نامزد حصہ	ٹلک	206
Stalks of juari containing sweet juice	جواری کے میٹھی رس والے ڈھنل	ٹری	207
The commencement of harvest	کٹائی کا موسم	وڑ	208
Main water chennel	آپاشی کی بڑی ندی	واہ	209

Melon plants any creeping plant	تيل چڑھنے والے پودے	ذل	210
Sheep, goat or cattle pen	بھیڑ، بکریاں یا موسیٰ کی باندھنے کی جگہ	واڑو	211
A small embankment at the mouth of a water chennel	پانی کے جانے کے منہ پر چھوٹا بند	واڑخ	212
A heap of cleaned wheat	صاف کئے گئے گندم کا انبار	زاغ	213
A flock of kinds	چھوٹے جانور کا ریوڑ	زاغل	214
Lambing season	جانوروں کے پچ دینے کا موسم	زک	215
Sandy soil containing gravel	بجھی والی رسیلی زمین	ڑانو	216
Lambs given to shephered as his wages	چڑواہے کو اجرت میں دیا جانے والا چھوٹا جانور	زویاہی	217
last year	گزشتہ سال	پاری	218
This year	امال	امبری	219
The year before last	دو سال قبل	پیڑاری	220
Yester-day	گزشتہ کل	زی	221
The day before yester day	گزر اپرسوں	پیری	222
The day before, the day before yester day	گزر اترسوں	پیش پیری	223
To day	آج	مردوشی	224
Tomorrow	آنے والا کل	با عکھا	225
The day after tomorrow		تحمی روٹی	226
last-night	کل رات	دوٹی	227
The night before last night	گزشتہ رات	پرندوٹی	228
Next year	آنے والے سال	دیجی سال	229

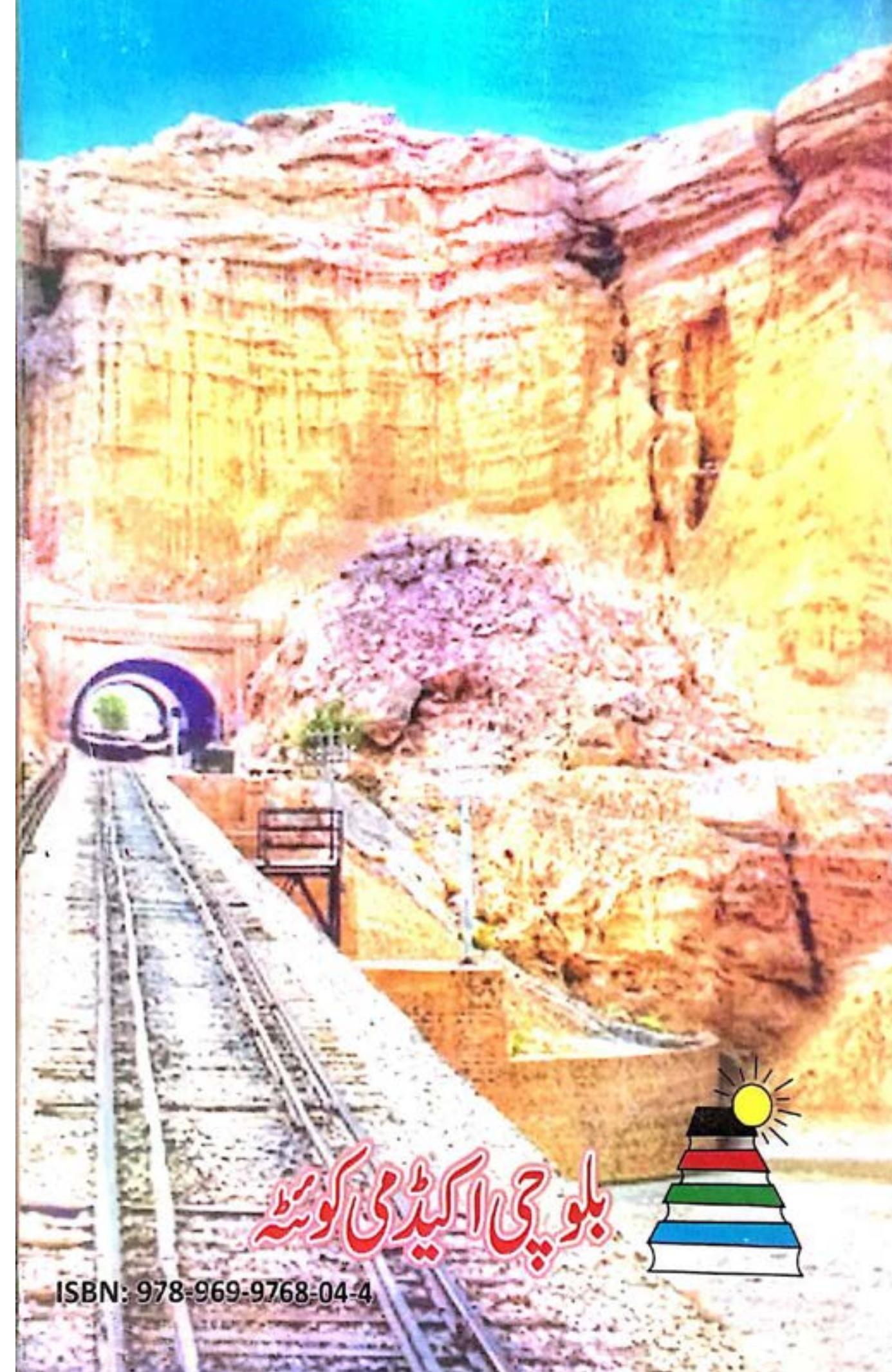
کشت غکشاری عاوزار

نمبر شمار	بلوچی	اردو	انگریزی
1	بیل	بیل	Spade
2	بیانو	دوشاخہ	Tow pronged fork
3	پنج	چھانج	Winnowing basket
4	چهارشاخ	چارشاخ	Four pronged fork
5	چونی	ہل کے جوتے	Shoes of plough
6	داس	درانی	A small sickle
7	ڈل	لکڑی کا آله جس سے زمین ہموار کیا جاتا ہے	A wooden spade worked by two men with a rope for making small embankment
8	ڈلی	لکڑی کا آله جس سے بھوس اور رانچ علیحدہ کیا جاتا ہے	A wooden spade for win nowing grain
9	دوشاخ	دوشاخہ	Two pronged fork
10	پنج	جو، پنجابی	A yoke
11	کہی	کھربا	A hoe
12	کیر	چھالی حل کا پچھل	Plough share
13	کین	زمین ہموار کرنے کا بلید، پچالہ	A plank harrow
14	کوڈار	کرال	A hoe
15	لور	درانی	Sickle

A wooden log used as a clod crusher	سہاگر	ماؤ	16
Plough	ہل	نگار	17
Leather covered rope, with which the lower part of the apparatus in the yoke are secured	چنجالی کا چڑے سے ڈھکی رکی	تازو	18
A wedge in the plough	ہل کا دستہ	اوگ	19
A spade	بیچپن	پاہوڑی	20
A wedge in the yoke	جو کے میخ	پھیدڑا	21
A weeding trowel or spud	ریسی	امہہ	22
A hoe	کھربا	شاپنگ	23
The shaft of plough	ہل کی جھزیلی	شانگ	24
A drill, drilling	خمریز	سنڈہ	25
Axe	کلپاڑی	تفر	26
Shoe of plough	ہل کے جوتے	زوہانخ	27
	ہل کا دستہ	مشت	28
Long rope for well	کنویں کیلئے لمبارہ	شیماز	29
Woolen bag for grain	اوی پورا	ٹاھ	30

کتابیات:-

- 1- گزی سکر آف بلوچستان۔ بولان گوشہ ادب کوئٹہ۔
- 2- بلوچی زبان گرامر و بول چال بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
- 3- بلوچی بومیا۔ بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

بلوچی اگنڈی کوئٹہ

ISBN: 978-969-9768-04-4